

Ikitaabo kye' Zaburi Indangiriro

Mu zaburi íziri mu yiki kitaabo, mwami Dahudi ye kayandika inyingi (73). Na mu za'bandi bandisi ábatayijikiini, muli (48). Ne'ze'mwa beene Koorá (12), ne'ze'mwa Hasafu (12), ne'ze'mwa Sulumaani (2), ne'ye'mwa Musa (1), ne'ye'mwa Hetamu (1), ne'ye'mwa Hemani (1).

Yiki kitaabo kiyerekiini inyimbo za'Bahisiraheeri bâli kizi yimbira Rurema. Nyimbo nguma ziri za kuyivuga Rurema hi'gulu lyo'bulangashane bwage, no'kumútangira kongwa. Izindi ziri za kumútabaaza ku kyanya kya'makuba. Ne'zindi ziri mu yerekana ngiisi kwo'mundu angayilega ibyaha byage. Hali kiri ne'zindi-zindi.

Yizo zaburi zâli kizi tungwa ku kyanya kila. Ne'ri hakatama, zooshi zanakuumanibwa, zan-abiikwa mu kitaabo kiguma.

Imiziizi miguma yi'sikamiro iri mu Zaburi 34.2-3: «Ngakizi huuza Nahano isiku zooshi. Akanwa kaani kagakizi múyivuga ngiisi kyanya. Ngakizi yiyuvwa mu kati ka Nahano. Ábagweti bagalibuuka, bagakizi yuvwa kwokwo, ba-nashambaale.»

Íbiri mwo ku bwofi

Izaburi kwo ziri zooshi, ziri mu deta hi'gulu lya'magambo ga kwingi-kwingi. Hano hi'fwo,

hali mu boneka imiteeko miguma. Na kwakundi, izaburi nguma yangaboneka mwa'magambo ágalyosiri mu miteeko mingi.

- a) Izaburi nguma, ziri mu deta ku keera íbikakoleka, kandi iri ku bigaki koleka:
  - Izaburi íziri mu yerekana íbikakoleka ku Bahisiraheeri (78; 105; 106)
  - ízidesiri bweneene hi'gulu lyo'bwemeere (11; 27; 56; 105)
  - ízidesiri hi'gulu lya Masiya (2; 22; 41; 45; 69; 72; 110)
- b) Izindi, ziri mu huuza Rurema:
  - íziri mu huuza Rurema (23; 67; 84; 95; 100)
  - íziri mu deta kongwa imwage (30; 65; 67; 92; 100; 103)
  - íziri mu yimbwa mu kugenda i Yerusaleemu ku lusiku lukulu (120-134)
- c) Izindi, ziri mu tabaaza Rurema:
  - íziri mu mútabaaza (55; 57; 70; 88)
  - íziri mu múhuuna ulukogo (32; 51)
  - íziri mu huuna Rurema, kwo ahaniirize abagoma (12; 14; 17; 35)
- d) Izindi, ziri hi'gulu lye'kyanya kya'makuba:
  - íziri mu buuza ibibuuzo bikayu-bikayu, mu kugooka (10; 13; 74)
  - Inyimbo ze'kimombo (3; 5; 90)
  - Inyimbo za'miiza kandi iri za'kabigingwe (16; 7; 91)
- e) Ifwabe ízilondiini:
  - Mu zaburi ndebe, ngiisi muziizi, kandi iri ngiisi muteeko, guli mu kulikira ulufwabe luguma-luguma, nga kwo zilondiini (119)

Umuteeko gwa mbere

1*(Zaburi 1–41)**Injira zibiri zo'kulama*

- ¹ Ahiriirwi, umundu útali mu twaza banangora-mabi,
anabe atabakombiiri.
Ikyanya bagweti bagashekeereza ibya Rurema,
atali mu bayibiika kwo.
- ² Si yehe ayamiri akuuziri imaaja za Nahano,
anali mu kizi ziyitoneesa kwo, ubushigi
ni'zuuba.
- ³ Uyo mundu ali mu ba nga kiti kibyale ha
butambi lyo'lwiji,
kinali mu kizi tongeka ku kyanya kyakyo.
Ibyasi byakyo, bitâye bogame.
Na ngiisi byo ali mu gira, biri mu
múgenduukira.
- ⁴ Si balya banangora-mabi, nanga!
Boohe, bali mu saazibwa ngana, nga
biguhulu íbiri mu yehuulwa ne'mbuusi.
- ⁵ Ku yukwo, ikyanya bagatwirwa ulubaaja, bata-
galegama.
Mukuba, ndaaye munabyaha, úgalegama
mu bakwaniini.
- ⁶ Amasu ga Nahano, gayamiri gali mu tanduula
ábakwaniini.
Si banangora-mabi boohe, injira zaabo ziri
mu bahabura.

2*Umwami ye Nahano ataluula*

- ¹ Kituma kiki ibinyamahanga bigweti
bigaraakara?

- Kundu biyamiri biri mu gira igambi libi,
haliko liri lya busha.
- ² Abaami be'kihugo kuguma na'batwali baabo,
keera bayibiika kuguma,
banakoli yiteganwiri, gira balahire Nahano,
balahire na Masiya wage ye akatoola.
- ³ Kinatume bagaadeta: «E balya, kundu batush-
weka ne'minyororo, tugitwise.
No'tubangira twabo, tutukabulire hala.»
- ⁴ Kundu badesiri kwokwo,
haliko Nahano aki bwatiiri mwi'gulu, ku
kitumbi kyage.
Ali mu bashekeereza, iri anabanegura.
- ⁵ Anagweti agabakanukira ku buraakari bwage,
halinde banakizi huumirwa.
- ⁶ Nahano adetaga kwokuno:
«Keera n'gataluula umugazi gwani Sayuni,
ho nanayimika umwami wani gira akizi
twala.»
- ⁷ Nahano keera akambwira:
«Wehe we mwana wani. Zeene, lyo naaba
yisho.*
- Go na gaago magambo, go ngakizi deta ku
bweranyange imbere lya'bandu.
- ⁸ Aaho! Umbuunage, gira uhaabwe ibinyama-
hanga.
Ee! Ngakuheereza byo, bube buhyane
bwawe,
halinde ngiisi ha'mahanga gahekiiri, hakizi ba
ha mwawe.

---

* **2:7** 2.7 Mikolezi 13.33; Baheburaniya 1.5; 5.5.

9 Biryā binyamahanga, ugakizi birongoora
ne'ngoni ye'kyuma,
unakizi binyanyaga haashi, halinde binaja-
jaguke nga nyungu zi'bumba.†»

10 E baami, mukizi yitonda.
Kundu mwe mutwaziragi ikihugo, si mukizi
ba makengwa.

11 Mukizi kolera Nahano, iri munamúsimbaha.
Kiri ne'kyanya mugakizi shambaala, mukizi
yibomba-bomba imbere lyage.

12 Ulya muluzi wage, mukizi múfukamira, gira
atayagalwe.

Mukuba, hali ikyanya uburaakari bwage, bwan-
gayami yaka,
munayiji kengeera mwashereezibwa, mu-
nakiri mu njira.

Bahiriirwi, ngiisi ábagatibitira Nahano,
gira akizi balanga.

3

E Rurema, uyimukage, gira ungize

1 Izaburi ya Dahudi, ku kyanya akatibita mugala
wage Habusalumu.

2 E Nahano, abagoma baani bakoli luguusiri,
banakola mu yiji ndeera.

3 Kwo bali bingi, bagweti bagambonyoleza, ti:
«Honyo! Si Rurema atâye múkize!»

4 E Nahano, kundu kwokwo, we siribo yani.

---

† 2:9 2.9 Bwigule 2.27; 19.15.

- Ee! We gweti ugambiika
mwo'bulangashane, iri unanguza.
- ⁵ Ikyanya ndi mu lira imbere lyawe,
uli mu njuvya ukulyoka ku mugazi gwawe
mutaluule.
- ⁶ Bwo Nahano ayamiri andaaziri,
ndi mu gwejera, ninayami toola iro
lye'kimbodoto.
- Na ha nyuma, na njubi vyuka.
- ⁷ Kundu ngoli zungulusirwi ne'binoono
bya'bagoma,
ndaakyo kyoba nyuvwiti.
- ⁸ E Rurema Nahamwitu, uyimukage maashi, gira
ungize.
Abagoma baani, we mu bangomoolera mu
migeke.
Ee! Banangora-mabi, we mu bahohola
amiino.
- ⁹ E Nahano, we mu kiza abandu baawe.
Kwokwo, ukizi bagashaanira.

4

E Rurema wani, ndi mu kutabaaza

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi. Luli mu yimbwa ne'nanga ze'mirya.
- ² E Rurema wani, ngiisi byo uli mu gira, biyamiri
bikwaniini.
Kwokwo, ikyanya ndi mu makuba, na mbe
ndi mu kutabaaza,
ukizi njuvya, unandabaale.
- Bwo we ndi mu huuna, ukizi nyitaba,
iri unanyuvwirwa indengeerwa.

- ³ Mwe bagoma, si mulyagagi banabibeешa!
Ngiisi byo muli mu deta, biri bya busha.
Aahago! Mugagenderera ukutyoza iziina lyani,
halinde mangoki?
- ⁴ Si muyiji-yiji kwo Nahano akayitaluulira ábali
bemeera,
kyo kitumiri ali mu kizi yuvwa amahuuno
gaani.
- ⁵ Ikyanya mwangagwatwa no'bute,
mutakizi leka mbu bumùyingize mu byaha.
Haliko, muhulike, munagwejere,
iri munakizi yitoneesa naaho.
- ⁶ Mukizi tangira Nahano amatuulo ágakwaniini,
iri munamúbiika kwo'mulangaaliro.
- ⁷ Abandu bingi, bagweti bagabuuza:
«Nyandagi úwangatukolera amagambo mi-
ija?»
Kwokwo, e Nahano, ukizi tugirira amiija.
Yago miija gaawe, gabe nga mulengeerwe
úguli mu tuyakira.
- ⁸ Keera wanjambaaza bweneene,
na ngoli shambiiri ngana-ngana ukuhima
abandu ábakayeza ingano nyingi
ne'divaayi.
- ⁹ E Nahano, ikyanya ndi mu ba ngoli gwejiiri,
ndi mu toola iro lye'kimbodooto mu kati
ko'mutuula.
Mukuba, wenyene we mu ndanga.

5

Ikyanya ndi mu gongeera, unyuvwirize

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa ne'miteera-teera.

² E Nahano, unyuvwirize!

Ikyanya ndi mu gongeera, unyuvwe maashi!

³ We Rurema wani, unali we mwami wani.

Kwokwo, ikyanya ngweti ngakutabaaza mu kati ka'malira, unyuvwirize.

Ndaaye gundi ye ngahuuna, utali wenyene naaho.

⁴ E Nahano, ngiisi shesheezi, ndi mu kutabaaza, iri ninalindirira ishuvyo lyawe.

Aaho! Ukizi yuvwa izu lyani.

⁵ E Rurema, ikyanya banangora-mabi bali mu yifunda mu mabi gaabo, utali mu siima.

Yabo booshi, ubashombiri ngana, kinatume batâye fine imwawe.

⁶ Bwo bagweti bagayikangaata, batâye yimange imbere lyawe.

⁷ Na bwo bagweti bagabeesha, no'kuyitana, no'kutebana, uli mu ba ubashombiri ngana-ngana, iri unabaminika.

⁸ Haliko niehe, ngayingira mu nyumba yawe, na ngizi kuyikumbira mwo,

iri ninayibomba-bomba imbere lyawe.

Mukuba, urukundo lwawe luli mu ba luyamiri ho.

9 E Nahano wani, abagoma baani, baloziizi ukundeera.

Aaho! Ukizi ndongoora mu kati ko'kuli.

Unakizi nyereka injira yo nangatuula mwo bwija.

10 Balya bagoma, mu byo bali mu deta, ndaakwo ukuli, kiri ni'gambo liguma.

Si mu mitima yabo, baloziizi naaho kwo bakizi yitana.

Ngiisi íbiri mu lenga mu bikorokoro byabo, biri mu ba nga shinda íziyanuusiri.

Ngiisi byo bali mu deta, biri mu ba naaho bya kulyalyania.*

11 E Rurema, ubatwirage ulubaaja lwo'kuhanwa.

Kundu bali mu kizi deta amagambo go'kutegana, yago magambo, gakizi bagwata boonyene.

Si bagweti bagayifunda mu byaha imbere lyawe.

Aaho! Ubalashage imbuga.

12 Haliko, ngiisi ábagakizi kutibitira, boohe, ukizi balanga.

Uleke bakizi kuyimbira isiku zooshi ku bushagaluke.

Ee ma! Ngiisi ábakuuziri iziina lyawe, ukizi balanga,

halinde banakizi kushambaalira.

13 E Nahano, ngiisi ábakwaniini, uli mu bagashaanira.

Unali mu bashuutira nga siribo, mu kati ko'rukundo.

---

* 5:10 5.10 Barumi 3.13.

6

Ungejeerere, unangize

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa ne'nanga.

² E Nahano, ikyanya uganyerekeza, kutabe ku bute.

Ne'kyanya ugambana, kutabe ku buraakari.

³ Si indege zaani, keera zatera!

Aaho! Ungejeerere, unangize.

Amavuha gaani gakola mu lyanirwa.

⁴ No'mutima gwani, gugweti gugatulagula.

E Nahano, ugaahisa halinde mangoki, ugweti ugandekeerera?

⁵ E Nahano, wehe uyamiri ukuuziri abandu bweneene.

Aaho! Ungebagane, unangizagye.

⁶ Mu bakoli fwiri, si ndaaye úkukengiiri!

Bwo bakola i kuzimu, ndaaye úshobwiri ukukuyivuga.

⁷ Yuku kuliruuka kwani, keera kwanduhya bwe-neene.

Imigenge yani, iri mu hinga nga lwiji.

Na ndi mu laala ubushigi bwoshi ngweti ngaalira,

iri ninalovya ingingo.

⁸ Na íbitumiri ndi mu lira kwoku, bwa'bagoma baani bakola katundu.

Guno mwizingeerwe, gugweti gugafwifwitiza amasu gaani, gatanakiri mu bona bwija.

- 9 Mwe banangora-mabi mweshi, munjaagage ha butambi.
Si Nahano keera ayuvwa ngiisi kwo ngola mu lira.
- 10 Ee ma! Keera anyuvwa,
anakola aganjavya.
- 11 Abagoma baani, bagaki teteerwa, banagwatwe ne'shoni,
banagalukire inyuma bakoli jojobiiri.

7

Ungize mu maboko ga'bagoma baani

- 1 Ulwimbo lwa Dahudi, hi'gulu lyo'kuganyira Kuushi mwene Binyamiini.
- 2 E Rurema Nahamwitu, we ngweti ngatibitira.
Aaho! Undabaalage,
unangize mu maboko ga'bagoma baani booshi.
- 3 Buzira kwokwo, baganjanganula-njanganula nga kwe'ndare iri mu janganulana.
Ne'ri bangandwala, ndagaki bona wo'kungiza.
- 4 E Rurema Nahamwitu, hali ikyanya nangaba n'gakuhubira.
Ngeeka amaboko gaani gakakoleesa íbitali nga byo.
- 5 Ngeeka n'gahubira mwira wani.
Kandi iri, n'gagendi zimba umugoma wani, kundu ali muzira buhube.
- 6 Iri byangaba biryagagi kwokwo,
umugoma wani andibite kwo, anangwate.
Ee! Andibate-ndibate, halinde anyite,

ananziike mu kuzimu.

⁷ E Nahano, uyimukage, maashi! Si abagoma
baani bakoli rakiiri bweneene!
Aaho! Ubahaniirize ngana ku buraakari
bwawe.

E Rurema wani, vyukaga!
Si we mu twa ulubaaja mu kati ko'kuli.

⁸ Abandu ba'mahanga gooshi, ubakumanize ha
butambi lyawe.

Na bwo utuuziri hi'gulu lyabo, ukizi batwala.

⁹ E Nahano, we riiri hi'gulu lya booshi.

We nali mu twa imaaja za'bandu booshi.

Aahago! Bwo ndaabwo buhube mbiiti,
undwirage imaaja mu kati ko'kuli.

¹⁰ Si ulyagagi Rurema wo'kuli!

We na yiji ibiyifundereziizi mu mitima
ya'bandu,

nga ngiisi kwo bakoli toniri.

Aaho! Ikyanya banangora-mabi bagweti bagayi-
funda mu mabi, ugaheze.

Haliko, abandu bo'kuli boohe, ukizi
batabaala.

¹¹ Rurema, ye siribo yani.

Ye gweti úgaakiza abandu bo'kuli.

¹² Ye mu twa imaaja mu kati ko'kuli.

Si banangora-mabi boohe, agweti
agabarakarira.

¹³ Abandu, iri batangajanda ibyaha byabo,

Rurema agatyaza ingooti yage, anafwore
no'muheto, gira abalashé.

- 14 Ee! Agalingikania ibyugi byo'kuyitana.
Imyambi yage, igweti igagulumira, gira igendi yasania.
- 15 Umundu mubi agweti agayiga agandi mabi mahyahya,
anali mu fumba ubugoma,
bunayiji buta ibibeessa.
- 16 Yabo banabibeessa, bali mu ba nga bayihumbira ikishimo kila.
Haliko, hanatame boonyene banayiji kiyihongoleka mwo.
Kwokwo, kwo bali mu kizi yikululira umwama.
- 17 Kundu bali mu shungika ukugira abandi buligo,
yubwo buligo, bunayiji bagwa kwo boonyene.
- 18 Nahano alyagagi hi'gulu lya byoshi, anali wo'kuli.
Kwokwo, ngakizi múyivuga, mu kumúyimbira.

8

Iziina lyawe liri mwo'bulangashane

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa nge'nyimbo za beene Gaati.
- ² E Nahano, Nahamwitu,
iziina lyawe liri mwo'bulangashane mu mahanga gooshi.
Ubulangashane bwawe buhisiri kiri na mwi'gulu.

3 Keera ukayigiriza abaana ngiisi kwo bagakizi
kuhuuza, kiri na bo'tulenge.*

Kwokwo, lya'bagoma baawe bagaaziba utunwa
twabo,
kuguma na ábagweti bagaagira mbu
bakuhangirire.

4 Byoshi íbiri kwi'gulu, we kabibumba
na'maboko gaawe.

We kabiika umwezi ne'ndonde ahandu
haabyo.

Yibyo byoshi, ikyanya ngweti ngabiyitoneesa
kwo, ndi mu yibuuza:

5 Umundu ali nga nyandi,
halinde uki múkengiiri,
unakizi múhahalira?

6 Ukamúgira abe mwi'dako lyawe hiniini.

Wanamúyambika ulushembe,
halinde anagingikwa mu kati
ko'bulangashane.

7 Ibindu byoshi, ikyanya ukabibumba,
wanabiika umundu akizi bitwala.†
Yibyo byoshi, ukabibiika mwi'dako
lya'magulu gaage:

8 ibibuzi ne'ngaavu, ne'nyamiishwa zooshi za
mu kishuka,

9 no'tunyuni twa mu kyanyaanya, ne'fwi mu
nyaaja,
kiri ne'bindi byoshi íbiri mu yoleka-yoleka
mwo.

---

* 8:3 8.3 Mataayo 21.16. † 8:7 8.5-7 1 Bakorindo 15.27;
Baheburaniya 2.6-8.

¹⁰ E Nahano, Nahamwitu!
Iziina lyawe, liri mwo'bulangashane mu
mahanga gooshi.

9

*Ngiisi ábagoozirwi, umulangaaliro gwabo
gutâye here*

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi. Luli mu yimbwa mu kuganya.

² E Nahano, ngakizi kuyivuga ku mutima gwani
gwoshi.

Ibitangaaza byawe byoshi, ngakizi biyerekana.

³ Na bwo we riiri hi'gulu lya byoshi,
ngakizi kushagalukira,
na ngizi yimba inyimbo zo'kuyivuga iziina
lyawe.

⁴ Abagoma baani, ikyanya bagweti baganyijira,
uli mu bagalula.

Uli mu basiitaza, banayami shereera imbere
lyawe.

⁵ Uyamiri ubwatiiri ku kitumbi kyawe
kyo'bwami.

Ikyanya n'galegwa, wanandwira ulubaaja
nga kwo lukwaniini.

⁶ Ibinyamahanga, si balyagagi banangora-mabi!
Keera ukabakanukira, wanabashereeza,
halinde amaziina gaabo gatanaki detwa.

⁷ Balya bagoma, keera ukashaabula utwaya
twabo,

tuganayama tushasiri,
halinde batanâye ki kengeerwe.

- 8 Nahano ayamiri ho, imyaka ne'myakuula.
Keera akatereka ikitumbi kyage kyo'bwami,
gira alonge ukukizi twa imaaaja.
- 9 Abandu booshi ba mu kihugo, agakizi batwira
imaaaja mu kati ko'kuli,
anakizi twala ku njira ikwaniini.
- 10 Ngiisi abali mu gayirizibwa, Nahano ye
butibitiro bwabo.
Ku kyanya kya'makuba, ye bali mu yibisha
mwo.
- 11 E Nahano, ngiisi abakuyiji, bagakizi kubiika
kwo'mulangaaliro.
Na bwo bagweti bagakulooza, utaye ba-
jandirire.
- 12 Nahano atwaziri i Sayuni.
Kwokwo, mukizi muyimbira inyimbo
zo'bwivuge.
Na ngiisi byo ali gweti agaagira, mukizi bimeny-
eesa mu mahanga.
- 13 Ikyanya abandu bagweti bagalibuzibwa,
bali mu lirira Rurema.
Atanali mu balekeerera,
si ali mu bakengeera, iri anabayihoolera.
- 14 E Nahano, ubwinagi ngiisi kwa'bagoma baani
bagweti baganyogogoza.
Aahago! Unyuvwirwe indengeerwa, maashi!
Undyose mu kanwa ka Narufu.
- 15 Ikyanya ugangiza, ngakushambaalira,
na ngizi kuyivugira kwi'rembo lye'Sayuni.

- 16 Ibinyamahanga, kundu bikahumba ubuhya,
haliko keera bikabuyihongoleka mwo byonyene.
- Ne'kyanya bakatega amakira,
kiziga amagulu gaabo, go gakagwatwa mwo.
- 17 Nahano amenyekiini kwo ali wo'kuli.
Si yabo banangora-mabi, boohe, bali mu yigwasa mu mitego yabo boonyene.
- 18 Banangora-mabi bagaherera i kuzimu,
kuguma na'bandu booshi ábatatwaziizi Rurema.
- 19 Si abakeni boohe, bagakengeerwa.
Ee! Ngiisi ábagoozirwi, umulangaaliro gwabo, gutâye here.
- 20 E Nahano, uyimukage, maashi!
Utwire abandu ulubaaja,
utanaleke kwo babe bo bagaahima.
- 21 Yabo bandu, ubateerage ikyoba,
halinde bayimenye kwo bali ba kufwa naaho.

10

Amaganya hi'gulu lya banangora-mabi

- 1 E Nahano, kituma kiki ugweti ugayisunga hala?
Si ikyanya tuli mu gwanwa mu makuba, uli mu tuyibisha!
- 2 Banangora-mabi, ikyanya bali mu libuza abakeni,
bali mu kizi yikangaata.

Aaho! Ikyanya bagakizi shungikira abandi amabi,

babe bo bagakizi gagwatwa mwo.

³ Umundu mubi agweti agayifwija amabi gaage, anali mu yihaya hi'gulu lyago.

Ngahwe! Agweti agahuuza abagugu, iri anadaaka Nahano.

⁴ Agweti agayikangaata, iri anayitoneesa kwo Rurema ndaaye.

Kyo kitumiri atali mu múloozu.

⁵ Emwe! Umundu mubi, ngiisi hyo ali mu huma kwo,

hiri mu kizi múgenduukira.

Ayamiri agweti agashekeereza abagoma baage booshi,

si imaaaja zaawe, atali mu zitwaza.

⁶ Mu mutima gwage, atoniri kwokuno:

Ndâye longe amakuba, ndanâye longe amalibu.

⁷ Ulya mubi, akanwa kaage kayijwiri mwa'madaaki,

anagweti agatebana, iri analyalyania.

Ululimi lwage lugweti lugayagazania naaho.*

⁸ Agweti agategeera abandu hoofi no'twaya, gira ababirigishe, banali bazira buhube.

Na ábatashobwiri, ayamiri agweti agaabalya ibisuure,

iri anabayita ku bumbishwa.

⁹ Ali mu ba ayiteziri nga ndare, gira agwate ábatashobwiri.

---

* **10:7** 10.7 Barumi 3.14.

Agweti agabagwasa mu mutego gwage, an-
abatwale.

¹⁰ Abazira ndege, bali mu gwatwa.

Na bwo'yo mubi ali kikalage, ali mu yami
batimba haashi.

¹¹ Uyo nangora-mabi ayamiri asaliiri kwokuno:

«Si Rurema abishiragi amasu gaage, atanaki
tubwini!

Kwokwo, ngiisi byo tugweti tugaagira,
atagabibona.»

¹² E Nahano Rurema, uyimukage, maashi!

Yabo babi, ukoleese ubushobozi bwawe mu
kubahana.

Twenyene tutashobwiri. Kwokwo, utayibagire
ukututabaala.

¹³ E Rurema, kituma kiki nangora-mabi agweti
agakushekeereza?

Si agwetiagakubwira, mbu: «Ndaakwo
ugwetiugangira.»

¹⁴ Kundu kwokwo, ubwinagi ngiisi kwa'bandu
bagweti bagalibuuka,

iri banayingira mu makuba.

Ngiisi lusiku uli mu ba ibiringiini ukubatabaala.

E Rurema, umundu úli mwo'bukaholwe, we
ayamiri alangaliiri.

We na yamiri uli mu tabaala ifuuvi.

¹⁵ Ulya nangora-mabi, ushereezagye imisi yage.

Ububi bwage bwoshi, ubumale, halinde bu-
tashubi boneka.

¹⁶ Nahano ye mwami we'myaka ne'myakuula.

Ee ma! Ibinyamahanga, kundu bakoli tuuziri mu kihugo kyage, bagaki minikwa naaho.

¹⁷ E Nahano, yabo banamagoorwa, ukoli yuvwiti ngiisi kwo baloziizi.

Kwokwo, ikyanya bali mu lira, ukizi bayuvwiriza, unabatabaale.

¹⁸ Ifuuvi na ábali mu tindimazibwa, uli mu bagirira íbikwaniini.

Abandu booshi, si bakabumbwa mu luvu naaho. Aahago! Batakizi ki shubi teerana ikyoba.

11

Mbiisiri Nahano kwo'mulangaaliro

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi.

Mbiisiri Nahano kwo'mulangaaliro, gira akizi ndanga.

Aahago! Kuti kwo wangaki mbwira:

«Uyinywerereke nga kanyuni, mu kupumukira ku mugazi gwawe.»

² Lolaga! Banangora-mabi, bakoli yiteziri mu kimbehwa.

Keera babiika imyambi mu miheto, banakoli gifwoziri, gira bagilashe ngiisi ábakwaniini.

³ Aaho! Indaliro za íbiri biija, ikyanya zigweti zigahongolwa, kutagi kwo ábakwaniini bangaki gira?

⁴ Kundu kwokwo, Nahano atuuziri mwi'gulu, mu nyumba yage nyeeru.

Abwatiiri ku kitumbi kyage kyo'bwami, iri analola-lola ku bandu.

Amasu gaage gayamiri gali mu baloleekezwa.

⁵ Nahano ali mu loleekeza ku bakwaniini.

Haliko, banangora-mabi boophe, kuguma na'biitani, ali mu bashombereza bweneene.

⁶ Agabatibulira kwi'bengesheeshe lyo'muliro,

gunali mu gulumira bweneene, ikyuka kyagwo kinabayifuke kwo.

Kwokwo, kwo bagakizi hanirizibwa.

⁷ Nahano ye kwaniini.

Ngiisi ábali mu gira íbikwaniini, ali mu ba abakuuziri.

Ee ma! Ngiisi ábakwaniini imbere lyage, bagamúbona amasu ku gandi.

12

Imihango ya Nahano, itwanganusiri bweneene

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa ne'nanga ze'mirya munaana.

² E Nahano, uyiji ndabaala.

Si ngiisi ábâli kusimbahiri, batakiri ho!

Abemeera keera banyerera lwoshi-lwoshi.

³ Abandu booshi, kundu bali mu kizi lembuusania,

si balyagagi banabibeesha, banali balyalya.

⁴⁻⁵ Bagweti bagakizi yikangaata, iri banahenderezania.

Banali mu deta: «Tugakizi beesha ngana, halinde lyo tuhima.

Nyandagi úwangaki tuhangirira?

Tukizi deta naaho ngiisi kwo tulozizi.»

E Nahano, balya booshi, ubagire bahulike, shee!

⁶ Nahano ali mu shuvya:

«Abakeni, bwo batashobwiri, kyo kitumiri bali
mu tindimazibwa,
iri banagongeera bweneene.

Ku yukwo, ngola ngayimuka,
na mbakize, nga kwo balangaliiri.»

⁷ Imihango ya Nahano itwanganusiri bweneene.

Iri nga nooro iyashukirizibwa ubugira
kalinda mwi'bengesheeshe lyo'muliro.

⁸⁻⁹ E Nahano, banangora-mabi bagweti
bagayikangaata.

Na ibitali nga byo, byo biri mu huuzibwa mu
bandu.

Kundu kwokwo, balya babi, we gakizi tualiza
bo.

We ganakizi tulanga, halinde imyaka
ne'myakuula.

13

E Rurema, si ukoli mbinduliiri ingoto!

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi.

² E Nahano, ugakizi nyibagira halinde mangoki?
Ka halinde imyaka ne'myakuula?
Si ukoli mbinduliiri ingoto!

³ Abagoma baani bagweti bagambima.

Aahago! Ngashenguka mu kati
ko'mwizingeerwe, halinde mangoki?

⁴ E Rurema Nahamwitu, undole kwo, unanjuyve,
maashi!

Umulengeerwe gushubi kizi moleka mu masu gaani.

Buzira kwokwo, Narufu agandwala ngana.

⁵ Utaleke abagoma baani bayihaye, mbu: «Keera twamúhima!»

Batanashambaale, mbu bambima.

⁶ Ngweti ngalangaalira ku rukundo lwawe.

Ee ma! Bwo we mu ngiza, umutima gwani guki shambiiri.

E Nahano, bwo we kiri mu ngirira amiija, ngakizi kuyimbira.

14

Abandu bakoli sherebiiri

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi.

Ngiisi ábalahiiri kwo Rurema ndaaye, bali bahwija ngana-ngana.

Ee ma! Yabo bandu, bakoli sherebiiri.

Ngiisi byo bagweti bagaagira, bikoli bihuusiri.

Mu kati kaabo, ndaaye úli mu gira amiija.*

² Nahano, kwo ali mwi'gulu, agweti agalangiiza abandu booshi,

gira alonge ukumenya iri hangaba hali umundu mwenge,

kandi iri úgweti úgamúlooza.

³ Si booshi keera bakahabuka, banakoli sherebiiri.

Ndaaye úli mu gira amiija, kiri no'muguma.

---

* **14:1** 14.1 Barumi 3.10-12; Hisaaya 53.1-3; Mwigiriza 7.20.

4 Rurema abuuza: «Balya banangora-mabi, ka
batâye sobanukirwe?
Si batali mu ndabaaza,
banali mu janganula abandu baani,
nga bagweti bagavwajagira ibyokulya.»

5 Kundu kwokwo, bagaki shenguka ne'kyoba.
Haliko, ngiisi ábakwaniini boohe,
Rurema, bayamiinwi.

6 Mwe bakozi ba'mabi, ngiisi bya'bakeni bali mu
shungika,
muli mu yiji bishereeza.
Kundu kwokwo, Nahano agakizi balanga.

7 Bwangabiiri bwija Abahisiraheeri balonge
ubukize ukulyoka i Sayuni.
Ikyanya Nahano agagalula abandu baage uku-
lyoka mu mahanga,
beene Yakobo bagakizi shambaala.
Ee ma! Beene Hisiraheeri bagashagaluka ngana-
ngana.

15

Nyandi úwangatuula ku mugazi gwa Nahano

1 Izaburi ya Dahudi.

E Nahano, nyandi úwangatuula ku mugazi
gwawe,
anakizi yingira mu nyumba yawe?

2 Uyo mundu akwiriiri akizi gira íbikwaniini,
buzira kuhuba,
anakizi deta ukuli ku mutima gwage gwoshi.

3 Anabe atali mu gambana,
atanali mu shokoora abaabo,

ndaanabyo byo angahubira kwo'mutuulani wage.

⁴ Banangora-mabi boohe, uyo mundu ababwini buligo bweneene.

Si ngiisi ábasimbahiri Nahano, ali mu kizi bagingika.

Ngiisi byo ali mu biikira kwe'ndahiro, ali mu bikoleesa,

kundu byangaba bya kumúhombeesa.

⁵ Ali mu kaabana, buzira kutona kwo agayungulwa.

Ne'kyanya bali mu múshonga ikitulire,

mbu lyo ahana umuzira buhube, ali mu kilahira.

Yago miija gooshi, ngiisi úli mu kizi gagira, yehe atáye kakazibwe.

16

Ndi mu shambaalira ukubeera imbere lya Rurema

¹ Izaburi ya Dahudi.

E Rurema, we mbiisiri kwo'mulangaaliro.

Aaho! Ukizi ndanga.

² Ndi mu bwira Rurema, ti:

«We Nahamwitu, ngiisi biija byo ndi mu longa, bilyosiri imwawe naaho.»

³ Abemeera baawe, kwo batuuziri mu kihugo, bo bali mu gingikwa.

Baabo, bo banali mu nzimiisa.

⁴ Ngiisi ábali mu yifunda mu bye'mizimu, bali mu yiyushuulira umwizingeerwe.

Si niehe, ikyanya bagagendi gitangira amatuulo,
 ndâye bayibiike kwo.
 Amaziina gaayo, kiri no'kugadeta,
 gatâye huluke mu kanwa kaani.

⁵ E Nahamwitu, keera ukambiikira ubuhyane
 bwani.

Na byoshi byo ukambiikira, wanabisikamya.

⁶ Ngiisi ho kambiika kwo nduule, emwe,
 imbibi zaaho zisimisiizi bweneene.

Yubwo buhyane bwo n'gahaabwa,
 ku kasiisa, bugweti buganjambaaza ngana-
 ngana.

⁷ Nahano ayamiri ali mu mbanuula.

Ku yukwo, ngakizi múyivuga.

Kiri na bushigi, umutima gwani gugweti gu-
 ganyigiriza.

⁸ Nyamiri ndi mu biika Nahano imbere lyani.

Na bwo ali uluhande lwani lwe'lulyo,
 ndaabyo ibyangaki njagania.*

⁹ Ku yukwo, umutima gwani gushagalusiri,
 na ngoli shambiiri.

Kiri na'magala gaani, gagatuula gakingiirwi.

¹⁰ Bwo ndi mutaluule wawe,
 utagandekera i kuzimu,

utagayemeera kwa'magala gaani gabolere yo.†

¹¹ Uganyereka ngiisi kwo nangatuula bwija.

Unanjambaaze imbere lyawe,

---

* **16:8** 16.8 Mikolezi 2.25-28. † **16:10** 16.10 Mikolezi 13.35.

halinde ngizi beera uluhande lwawe
 lwe'lulyo,
 na mbe njagalusiri, halinde imyaka
 ne'myakuula.

17

Ikyanya abandu bali mu tibitira Rurema, ali mu bakiza

¹ Amahuuno ga Dahudi.

E Nahano, unyuvwirizagye!

Nakuhuuna kwo'lubaaja lwani lutwibwe mu
 kati ko'kuli.

Gano mahuuno gaani, galyosiri mu mutima
 úgutungiini.

Aaho! Ikyanya ngakizi kutabaaza, ukizi
 ndega amatwiri.

² Si we yamiri ubwini ngiisi íbikwaniini!

Kwokwo naani, ukizi yerekana kwo ndi
 mundu wo'kuli.

³ Ngiisi íbiryagagi mu mutima gwani, ubiyiji
 bwija.

Keera wandanduula bushigi, wanangera,
 wanabona kwo ndaabwo buligo úbundi
 mwo.

Keera n'gahiga kwo ndagaahuba mu kudeta.

⁴ Na nyamiragi nzimbahiri imaaja zaawe.

Kyo kitumiri ndali mu yifunda mu mabi,
 ndanali mu yibiika mu bali mu libuzania.

⁵ Ngiisi kwo ugweti ugakizi nyereka, kwo na ndi
 mu gira.

Yizo njira zaawe, ndazindi zihabuka mwo.

- 6 E Rurema, ngweti ngakuhamagala, na nyiji kwo uganyitaba.
 Ku yukwo, undegage amatwiri.
 Gano mahuuno gaani, ugayuvwirize.
- 7 Ikyanya abandu bali mu teerwa na'bagoma, banakutibitire,
 uli mu koleesa ubushobozi bwawe, mu kubakiza.
 Urukundo lwawe, lulyagagi lwa'kahebuuza.
- 8 Kwokwo, ukizi ndanga nga mboni yi'su lyawe.
 Unakizi mbisha mu kimbehwa kye'byubi byawe.
- 9 Ikyanya banangora-mabi bagaaba banzokani-ini, mbu bandeere,
 unambalize.
- 10 Si balya banakuhambwa batahiiti ikimino,
 banayamiri bagweti bagayikangaata naaho!
- 11 Keera bambiiva, banakoli nzokaniini.
 Na buno, balozizi ukundimba haashi.
- 12 Bakola nga ndare iyuvwiti ishali, inagweti igahiiva byo igaalya.
 Bali nga ndare igweti igategeera ikitugwa, gira ikiyite.
- 13 E Nahano, uyimukage, maashi!
 Balya banangora-mabi, ubahangirire,
 unabuli batitimba haashi.
 Ukoleese ingooti yawe mu kunguluula.
- 14 E Nahano, ukoleesagye ubushobozi bwawe mu kungiza mu kati kaabo.
 Si umulangaaliro gwabo guli mu ba ku bya mu kihugo naaho!
 Haliko, abandu baawe boohe, ukizi bahagiisa.

Kiri na'baana baabo, bakizi longa ibiri tiita,
 halinde ukuhisa kiri na ku bijukulu baabo.
 15 Bwo ndi mundu wo'kuli, tugaki bonaana.
 Ee ma! Ikyanya ngavyuka, na ngubone masu ku
 gandi,
 umutima gwani, gugayika mu nda.

18

Ulwimbo lwo'buhimi (2 Samweri 22.1-51)

- 1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
 Dahudi, umukozi wa Rurema. Akaluyimba
 ikyanya Nahano akamukiza mu maboko ga
 Sahuli, na mu ga'bandi bagoma baage.
- 2 E Nahano, ngukuuziri!
 Mukuba we ndi mu longera mwe'misi.
- 3 Nahano ye lwala lwani. Ye na gweti
 ugandanga. Ye na Lukiza wani.
 Ee ma! Rurema wani ye lwala lwani, ye mu
 ndanga.
 Yehe, alyagagi siribo yani.
 Ye na misi yo ndi mu kizibwa mwo. Ye na
 busikamiro bwani.
- 4 Nahano ye kwaniini ukukizi yivugwa,
 bwo ayamiri ali mu ngiza mu bagoma.
 Kinatume ndi mu kizi mutabaaza.
- 5 Narufu ali koli nzokaniini.
 Imigezi yage yali kola iganyihonga kwo, gira
 imbindike.
- 6 Imigozi yage yali koli ngoniri.
 Na'malamba gaage gali kola ha mbere lyani.

- 7 Ikyanya nâli gweti ngalibuuka,
 nanatabaaza Nahano.
 Ee! N'gatabaaza Rurema wani, kwo atuuziri
 mu nyumba yage.
 Haaho ngana, ikyanya ngi gweti ngaalira,
 ananyuvwa.
- 8 Lyeryo, ikihugo kyanayami lenga mwo'musisi.
 Kiri ne'nguliro ze'migazi, nazo zanahunga-
 hunga.
 Ee ma! Bwo Rurema âli koli rakiiri,
 zanalenga mwo'musisi bweneene.
- 9 Mu mazuulu gaage mwanatutumuka ikyusi,
 tutu-tutu!
 Na mu kanwa kaage mwanahuluka umuliro
 gwo'kujigiivya,
 kuguma ni'bengesheeshe.
- 10 Rurema anayanuula igulu, anashonookera
 haashi,
 atabisiri ibibungu biiru mwi'dako
 lya'magulu gaage.
- 11 Anashooneraga ku makerubi,
 anamúbalalana, halinde anasuula umulindi
 mu kyanyaanya, vwi!
- 12 Kirya kibungu kiiru kyanamúzunguluka,
 kyanaba ngi'heema.
- 13 Mu bulangashane bwage,
 imilavyo, lya-lya!
- 14 Nahano, kwo ali hi'gulu lya byoshi, anay-
 imokooza,
 halinde izu lyage lyanayuvwikana.
- 15 Anavugumula abagoma baani mwe'myambi,
 banashaabuka.
 Analeeta ne'milavyo, yanabayimula.

- 16 Ikyanya Nahano akabakanukira,
umuuka gwanalyoka mu mazuulu gaage.
Haaho, amabenga ge'nyaaja ganayanuuka,
halinde indaliro ze'kihugo zanayami boneka
ku bweranyange.
- 17 Rurema akagolola ukuboko kwage ukulyoka
hi'gulu,
ananyogorora mu miiji mingi.
- 18 Kundu abagoma baani balyagagi ndwani,
haliko Rurema anangiza mu maboko gaabo.
Ee ma! Akangiza mu kati kaabo,
kundu bâli njombiri, banâli mbimiri imisi.
- 19 Yewe! Kundu nâli kolaga mu malibu, haliko
banandeera.
Kundu kwokwo, Nahano ananjuutira,
- 20 anandyosa yaho, anandwala áhali umutuula.
Ee ma! Bwo anguuziri, kyanatuma agangu-
luula.
- 21 Bwo nâli kizi gira íbikwaniini imbere lya
Nahano buzira kuhuba,
kyanatuma agambemba.
- 22 Na bwo ndi mu simbaha imaaja zaage,
anambemba,
ndakanayihandula ku Rurema wani mbu
ngizi kola amabi.
- 23 Imaaja zaage, ndazijaaziri.
Si ngiisi byo akambwira, ndi mu kizi bisim-
baha.
- 24 Ndâli gweti akashembo imbere lya Rurema,
si nâli kizi yihangirira, gira ndayifunde mu
byaha.

- 25 Nahano, ayiji-yiji kwo ndi mweru,
na kwo ndi mu kizi gira íbikwaniini,
kyo kitumiri akambemba.
- 26 E Nahano, mu bemeera, uli mu yerekana kwo
uli mwemeera.
Ne'mwa ábakwaniini, uli mu yerekana
íbikwaniini.
- 27 Ne'mwa beeru, uli mu yerekana kwo uli
mweru.
Haliko, imwa banangora-mabi boohe, ulyagagi
nga ngengya.
- 28 Ee! Abanabwikangaate, uli mu batindimaza.
Si abatuudu boohe, uli mu bakiza.
- 29 E Nahano, wehe uli itara lyani.
Ikyanya ndi mu yidikirwa ne'kihulu,
uli mu kihindula, gube mulengeerwe.
- 30 Ku butabaazi bwawe, ndi mu hima ikiso
kya'basirikaani.
Unali mu njoboleesa ukusimbuka ikigo.
- 31 E Rurema, ngiisi byo uli mu gira, bikwaniini
bweneene.
Na ngiisi byo uli mu ndagaania, uli mu
bigira.
Ngiisi úli mu kutibitira, we siribo yage.
- 32 Ndaaye gundi Rurema, átali Nahamwitu
naaho.
Ee ma! Rurema yenyene, ye lwala lwitu.
- 33 Ye mu nzikamya,
ye nali mu njonganiza ho ngakizi lenga.
- 34 Ibigere-gere byani, ali mu bisikamya
nge'nenge za'kabale.
Kiri na ku marango, ali mu ndanga.

- 35 Amaboko gaani, ayamiri ali mu gakomeereza
mwi'zibo.
Na kundu bakatula umuheto mu miringa,
haliko amaboko gaani gali mu yami gufwora.
- 36 Uyamiri uli mu njuutira ne'siribo zaawe, gira
ungize.
Ukuboko kwawe kwe'lulyo kugweti ku-
ganzikamya.
Ee ma! Ku butabaazi bwawe, ndi mu
sikama.
- 37 Ugweti ugakizi nyeshuhya,
halinde ishando zaani zitakizi ki tyerera.
- 38 Nâli kizi bingiriza abagoma baani, halinde na
mbagwate,
Ndanâli kizi galuka índazi baminika.
- 39 Yabo bagoma baani, bâli kizi gwa mwi'dako
lye'shando zaani,
na mbajigiirize lwoshi-lwoshi,
halinde batangaki yimuka.
- 40 We kanjoboleesa, halinde ngizi gira izibo,
wanafukamya abagoma baani mu magulu
gaani.
- 41 Balya bagoma baani, wanabapuumusa.
Na ábâli njombiri, nanabaminika.
- 42 Balya bagoma baani, ikyanya bâli koli loziizi
wo'kubatabaala, atanaboneka.
Na kundu bâli kizi takiraga Nahano, si
atanabayakula.
- 43 Nanabafutiiriza, halinde banaba nga lukungu
úlulu mu yehuulwa ne'mbuusi.
Nanakizi genda ngabashemya ha butambi
lye'njira, nga bidaka.

- 44 Kiri ne'kyanya abiitu bakandeera, ukangiza.
 Ne'kyanya ukangira mbe mutwali
 wa'mahanga, wanakizi ndanga.
 Hali abandi bo ndâli yiji.
 Nabo kwakundi, bakoli gweti bagangolera.
- 45 Ibinyamahanga, biri mu yija bigweti bi-
 gaagoka imbere lyani.
 Ikyanya bali mu nyuvwa, banakizi ngingika.
- 46 Balya bandu, bakayija bakoli vunisiri imitima.
 Na ábâli bishamiri, banakizi yibishuula, iri
 banalenga mwe'kinyukura.
- 47 Nahano ayamiri ho. Na bwo ye lwala lwani,
 akizi yivugwa.
 Rurema wani akizi huuzibwa.
 Ye Lwala lwani, ye na Lukiza wani.
- 48 Ye mu nyihoolera.
 Anali mu biika ibinyamahanga mwi'dako
 lyani.
- 49 Ayamiri ali mu nguluula mu maboko
 ga'bagoma baani.
 E Nahano, keera ukambiika hi'gulu lya'bagoma
 baani.
 Wanangiza kiri na mu biitani.
- 50 E Nahamwitu, ngakizi kuhuuza mu bandu
 ba'mahanga gooshi.
 Iziina lyawe, ngakizi lilumbuusa mu kuliy-
 imba.
- 51 Nie Dahudi, Rurema akandoola,
 ananyimika, kwo mbe mwami wage.
 Na buno, agweti aganjoboleesa, halinde ngizi
 hima.
 Ayamiri ali mu ngirira amiija,

kuguma ne'mbaga yani, halinde imyaka
ne'myakuula.

19

Ubulangashane bwa Rurema ne'mikolezi yage

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi.

² Igulu liri mu yerekana ubulangashane bwa
Rurema.

Ee! Mu kyanyaanya, mwo tuli mu bona byo
akakola.

³ Iyo myazi, umulege-rege mutaazi guli mu kizi
gibalira úmuzinda.

Kiri no'bushigi, nabwo kwo na kwokwo.

⁴ Bigweti bigakizi deta, buzira kukoleesa izu.

Ee ma! Ndaalyo íriri mu yuvwikana.

⁵ Kundu kwokwo, indumwa yabyo iri mu kwira
mu mahanga gooshi,

halinde inahike he'kihugo kihekiiri.

Yaho hi'gulu, Rurema akaloogeza izuuba ho
ligabeera.*

⁶ Linali mu kizi suula umulindi.

Liri mu tibita, nga nahano wo'buhya
úshambiiri.

Linali nga muhimi úgweti úgatibita ku ndan-
gwe.

⁷ Ee ma! Liri mu huluka uluhande luguma lwa
mu kyanyaanya,

linayami sookera ulundi.

Ndaanakyo íkyangayiyeka indugumbo yalyo.

* **19:5** 19.5 Barumi 10.18.

- 8 Imaaja za Nahano zitungiini lwoshi.
 Zinali mu kania umutima, halinde gunabe mugumaana.
 Ngiisi byo Nahano agweti agakyula, bikwiriiri bikizi yemeerwa.
 Biri mu hindula kiri ne'bizeeze bibe no'bwitegeereze.
- 9 Amahano gaage gakwaniini, ganali mu sham-baaza umutima.
 Ngiisi byo ali mu kyula kwo, biri mu keyengana, halinde amasu ganayengehe.
- 10 Ukusimbaha Nahano kukwaniini bweneene, kuganayama ho, halinde imyaka ne'myakuula.
 Imaaja zaage zisikamiri, zinakwaniini lwoshi-lwoshi.
- 11 Yizo maaja zaage, ziri ne'kishingo ukuhima inooro,
 kundu kangaba kanyamwala ke'nooro muguuhya.
 Zinanuniri bweneene, ukuhima ubuuki bushongoole.
- 12 E Rurema, imaaja zaawe ziri mu kizi kengula umukozi wawe.
 Na mu kuzisimbaha, mwo ali mu longa imbembo mbamu bweneene.
- 13 Aaho! Nyandagi úwangabona amahube gaage yenyene? Si ndaaye!
 E Nahano, ungoke ku mahube go ndi mu gira, buzira kumenya.
- 14 Kiri ne'byaha byo ngweti ngagiriirira, ukizi binjaagiza maashi.
 Utabileke mbu bikizi ngoleesa.

Kwokwo, lyo ngayiyeka amahube mahamu.
Ndanaki galegwe kwo. Na mbe ngoli tuuziri
buzira mahube.

¹⁵ E Nahano, amagambo ágalyosiri mu kanwa
kaani,
kuguma ne'nzaliro zaani, bikizi kusimiisa.
Mukuba we lwala lwani, we na Lukiza wani.

20

*Ikyanya ugalonga amakuba, Nahano akizi
kutabaala*

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi.

² Ikyanya ugalonga amakuba, Nahano akizi
kutabaala.
Ee! Iziina lya Rurema wa Yakobo, likizi
kulanga.

³ Akizi kutumira ubutabaazi, ukulyoka mu
nyumba yage nyeeru.
Akizi na kusikamya ukulyoka ku mugazi
Sayuni.

⁴ Amatuulo gooshi go watanga, akizi gakengeera,
kiri na'matuulo gaawe go'kusiriiza.

⁵ Ikyanya ugakizi yifwija igambo mu mutima
gwawe, akizi kuheereza lyo.
Ishungi zaawe zooshi, akizi zigenduusa.

⁶ Ikyanya ugaahima, tugakizi banda utubuuli ku
busiime, awi yiyi yiyi!
Tunashonie ni'rembera, hi'gulu li'ziina lya
Rurema witu.
Ngiisi byo ugakizi huuna Nahano, akizi
kuheereza byo.

- ⁷ Bwo Nahano keera akatoolaga umwami,
anamúshiiga amavuta, nyiji kwo
aganamúkiza.
Ee ma! Agamúshuvya ukulyoka mwi'gulu,
Ahandu Heeru.
Na mu kumúkiza, agakoleesa ubushobozi
bwage.
- ⁸ Bandu baguma, bakoli biisiri umulangaaliro ku
magaare gi'zibo.
Abandi, bali mu gubiika ku fwarasi.
Haliko twehe, tuli mu gubiika imwa Rurema
Nahamwitu.
- ⁹ Yabo bandi, bagasiitara ngana, banayibumbu-
like haashi.
Haliko twehe, tugayimuka, tunabe tuki
sikamiri.
- ¹⁰ E Nahano, ukizi gashaanira mwami, halinde
ahime.
Ikyanya tugakizi kutabaaza, ukizi tushuvya.

21

Nahano ye mwene ubukalage

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi.
- ² E Nahano, mwami agweti agashambaalira
ubushobozi bwawe.
Ee ma! Ikyanya uli mu múhimira, anasham-
baale ngana.
- ³ Ngiisi kwo mwami akalooza mu mutima gwage,
wanamúkolera kwo.
Ikyanya âli kizi kuhuuna ibindu,
wanamúheereza byo.

- 4 Ikyanya mwami akagaluka,
wanamúgashaanira, halinde anagen-
duukirwa bweneene.
Kwi'twe lyage, wanamúyambika ulushembe
lwe'nooro muguuhya.
- 5 Ikyanya akakuhuuna kwo alonge ukulama,
wanayemeera.
Ee! Ukamúheereza ubulamu, kiri
no'bulamu bwe'myaka ne'myakuula.
- 6 Na bwo ukamúhimira, kyanatuma
agagingikwa bweneene,
wanamúheereza no'lushaagwa,
no'bulangashane.
- 7 Ku kasiisa, ugakizi múgashaanira imyaka
ne'myakuula.
Bwo muliriinwi, agweti agashambaala
ngana-ngana.
- 8 Mwami abiiisiri Nahano kwo'mulangaaliro.
Na bwo Rurema úli hi'gulu lya byoshi
ayamiri amúkuuziri isiku zooshi, atâye
kakazibwe.
- 9 E mwami, ngiisi ábakushombiri, ugabagwata,
unabakone ku bushobozi bwawe.
- 10 Abagoma baawe, ikyanya ugabahulukira kwo,
ugayami basivya,
banajigimbe mu muliro.
Nahano yenyene, agabaminika ku bute bwage,
mu kubasingoola mu muliro.
- 11 Yabo bagoma, ugabaminika, kuguma na'baana
baabo booshi,
hatanasigale kiri no'muguma wabo.
- 12 Kundu bagweti bagaagira igambi libi hi'gulu
lyawe,

mu kukushungikira amabi, ndaakwo
bagakugira.

¹³ Ikyanya ugakizi balasha imyambi,
bagakizi yami hinduka, banapuumuke.

¹⁴ E Nahano, ukizi yerekana ubushobozi bwawe.
Tugakizi kuyimbira, iri tunakuyivuga, bwo
uli no'bukalage bweneene.

22

E Rurema, utanyisungage hala

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi. Luli mu yimbwa ngo'lwimbo: «Im-
bongo, ngiisi kwo iri mu ba ku mutwezi.»

² E Rurema wani, e Rurema wani! Kituma kiki
wanjandirira?

Si wayisunga hala, utanayiji ndabaala!
Kundu ngweti ngagongeera, si ukola nga
útayuvwiti.*

³ E Rurema wani, ndi mu shiiba ngweti ngabul-
uluka.

Kiri na bushigi, ndali mu hungeera.
Kundu kwokwo, utali mu njuvya.

⁴ E Rurema, uyamiri uli mweru. We twaziri,
we nali mu huuzibwa mu Bahisiraheeri.

⁵ Yahoo kare, bashokuluza biitu bâli kizi kubiika
kwo'mulangaaliro,
wanabaguluula.

⁶ Ikyanya bakakulirira, wanabakiza.

---

* **22:2** 22.2 Mataayo 27.46; Mariko 15.34.

Yugwo mulangaaliro gwo bâli kubiisiri kwo,
gutanafwa ubusha.

- ⁷ Halikago buno, ndakiri mundu. Si ngola nga
kizimu!
Abandu bagweti bagangayiriza, iri banam-
bonyoleza.
- ⁸ Ngiisi ábali mu mbonaga, bali mu njekeereza,
iri bananduka.
Bali mu zuuza amatwe,[†]
- ⁹ iri banadeta: «Si agweti agalangaalira Nahano!
Aahago! Leka uyo Nahano wage abe ye
gamúkiza.
Ee! Iri Nahamwabo angaba amúkuuziri,
amúkizagye.[‡]»
- ¹⁰ E Nahano, we kandyosa mu nda ya maawe.
Kiri ne'kyanya nâli ki riiri kwi'beere,
wanangira ngubiike kwo'mulangaaliro.
- ¹¹ Ee ma! Ukulyokera ukubutwa kwani, nâli
yamiri ngulangaliiri.
Ukulyokera ho n'galyoka mu nda ya maawe,
uyamiri uli Rurema wani.
- ¹² Kundu kwokwo, buno amakuba gangola hoofi,
ndaanaye wo'kundabaala.
Aaho! Utanyisungage hala.
- ¹³ Abagoma bingi bakoli nzokaniini nga shuuli.
Balyagagi nga shuuli ndangi ze'Bashaani.
- ¹⁴ Bakoli yashwiri utunwa twabo, nga ndare,
banagweti bagalunduma, gira banjanganule.
- ¹⁵ Ngolaga nga miiji ágafukwa haashi.

[†] **22:8** 22.8 Mataayo 27.39; Mariko 15.29; Luka 23.35. [‡] **22:9**
22.9 Mataayo 27.43.

- Iningo zaani, zitaki gwetiini.
 Kiri no'mutima, gukoli jongolosiri nga
 bulembo.
- 16 Umumiro gwani, keera gwahangalala nga
 lugyo.
 Ululimi lukoli yumiiri ku lubanga.
 Keera wanandambika haashi mu luvu,
 na ngola nga úfwiri.
- 17 Balya banangora-mabi, bakoli nzokaniini nga
 lukuuli lwo'tubwa.
 Keera bandula amaboko na'magulu.
- 18 Amavuha gaani gooshi, gakoli bonesiri.
 Abandu bagweti bagambenekera, iri ba-
 nanyamiriza, yuu!
- 19 Ibyambalwa byani, bagweti bagabigabaana,
 mu kubitaara ikibare.§
- 20 E Nahano, utandoleere, maashi!
 Bwo we misi yani, uyiji ndabaala duba,
- 21 unangizagye mu zino ngooti, ndafwe.
 Ulange ubugumaana bwani mu miino ga
 yutu tubwa,
- 22 unangize na mu tunwa twe'ndare.
 Ee! Ungize mu yizi mbogo ndangi.
- 23 Ngakizi menyeesa iziina lyawe mu beene witu.
 Ngiisi ho bakumaniri, ngakizi kuyivuga.*
- 24 Mwe musimbahiri Nahano, mugirage mukizi
 múyivuga.
 Mukizi múgingika, mwe bandu ba Yakobo.

§ 22:19 22.19 Mataayo 27.35; Mariko 15.24; Luka 23.34; Yohana
 19.24. * 22:23 22.23 Baheburaniya 2.12.

E Bahisiraheeri, mukizi múyikumba mweshi.

25 Mukuba, ngiisi úli mu longa amakuba, atali mu múhindulira ingoto, atanali mu múgayiriza, atanali mu múnegura.

Si ikyanya ali mu múlirira, ali mu múyuvwiriza.

26 E Nahano, ibye'mwawe, byo ngweti ngayivuga mu muhumaanano muhamu.

Na ngiisi byo n'gakulagaania, byo na byebyo ngakwiza imbere lya ábali mu kuyikumba.

27 Abakeni bagayiji lya, banayigute.

Kwokwo, ngiisi ábagweti bagalooza Nahano, bagakizi múyivuga, banalonge ukulama imyaka ne'myakuula.

28 Yibyo byoshi, ikyanya Nahano agabigira, abandu mu mahanga gooshi bagabikengeera, banayije imwage.

Imilala yoshi ya mu kihugo, bagafukama imbere lyage.

29 Mukuba yago mahanga gooshi, Nahano ye gatwaziri.

30 Abagale booshi ba mu kihugo, bagabwatala, banalye, babuli múyikumba.

Booshi, kwo balyagagi ba kufwa, bagamúfukamira.

Ee ma! Batashobwiri ukuyiyushuulira ku bulamu bwabo.

- 31 Kiri na ábagaki butwa, bagakizi yiji ganu-
ulirwa hi'gulu lya Nahano,
halinde nabo banakizi múkolera.
- 32 Ee ma! Ábatazi butwa, bagakizi yiji menyeesa-
nia ngiisi íbikwaniini.
Yibi byoshi, ye kabigira.

23

Nahano ye mungere wani

- 1 Izaburi ya Dahudi.
Nahano ye mungere wani,
ndaakyo kindu nganihirwa kwo.
- 2 Ali mu mbwataza mu ndaraara yo'bwasi
úbudohiri,
anali mu ndongoora halinde ha lwiji
úlutuziizi.
- 3 Agweti agangania umutima,
anali mu ndongoora, ngizi genda mu bik-
waniini.
Yiby byoshi, biri hi'gulu li'ziina lyage.
- 4 Na kundu nangalenga mu kabanda ákayidisiri
mwe'kimbehwa kyo'lufu, ndagayoboha.
E nahamwitu, tuyamiinwi!
Ubuhiri bwawe, ne'ngoni yawe, bigweti bi-
gakizi ndanga, halinde na mboleere.
- 5 Ugweti ugakizi njiiga amavuta mwi'twe,
ubuli mbiikira ibyokulya biija mu masu
ga'bagoma baani.
Urusoozo lwani, lukoli yijuliiri.
- 6 E Nahamwitu, ku kasiisa, ngakizi vwagarara
mu miija, na mu rukundo isiku zaani
zooshi,

tuganayamanwa mu nyumba yawe, halinde
imyaka ne'myakuula.

24

Rurema ali mu nyumba yage

¹ Izaburi ya Dahudi.

Ikihugo, na byoshi íbikiri mwo, biri bya Nahano.

Amahanga gali ge'mwage, kuguma na
booshi ábagatuuziri mwo.*

² Kino kihugo, akakitereka áhali amiiji mingi.

Haaho, ho akakisikamya.

³ Aaho! Nyandi úwangateramira ku mugazi gwa

Nahano,
mbu agendi yimanga mu nyumba yage
ndaluule?

⁴ Ábahangwirwi ukugenda yo naaho,

babe bandu ba'maboko gaabo gali shululu,
ne'mitima yabo, inabe iyeruusiri.

Batagweti bagayikumba imigisi,

batanali mu biika indahiro ze'bibeessa.

⁵ Baabo, bo Nahano agaadeta kwo batungiini.

Bo na Rurema, Lukiza wabo agakizi
gashaanira.

⁶ E Rurema wa Yakobo, abandu mwene yabo, bo

bangakuyijira,
banayiji kuyikumba.

⁷ E nyiivi za'kaaya, mwe muyamiri ho, muyiguke.

Muyigukage, gira mwami wo'bulangashane
ayingire.

---

* 24:1 24.1 1 Bakorindo 10.26.

- 8 Uyo mwami wo'bulangashane, ali nyandi?
 Ali Nahano wo'bushobozi bwoshi, ulya kihagarusi.
 Ee! Ye mu ba kihagarusi mwi'zibo.
- 9 E nyiivi za'kaaya, mwe muyamiri ho,
 muyiguke!
 Muyigukage, gira mwami wo'bulangashane ayingire.
- 10 Uyo mwami wo'bulangashane, ali nyandagi?
 Ali Nahano wo'bushobozi bwoshi.
 Yoyo, ye mwami wo'bulangashane.

25

Amasu gaani gayamiri gali mu lola ku Nahano

- 1 Izaburi ya Dahudi.
 E Nahano, ngweti ngayitanga imwawe,
 2 unali we mbiisiri kwo'mulangaaliro.
 Aaho! Utandekage mbu ndonge ishoni.
 Utanaleke kwa'bagoma baani bambime,
 mbu bashambaale.
- 3 Mu bandu booshi ábagweti bagakulangaalira,
 ndaaye kiri no'muguma úgateerwa
 ne'shoni.
 Si ngiisi ábali mu huna mu kugiriirira,
 boohe, bo bagakizi zilonga.
- 4 E Nahano, ukizi mmenyeesa imitono yawe.
 Uginyigirize, gira ngizi gikulikira.
- 5 Unakizi nyigiriza, halinde ngizi kulikira ukuli
 kwawe.
 Mukuba, we Rurema Lukiza wani,
 unali we ndangaliiri ubwakya-ubwayira.

- 6 E Nahano, ukengeerage ulukogo lwawe,
no'rukundo lwawe.
Mukuba, byebyo, byo biyamiri ho ukulyok-
era kare.
- 7 E Nahano, kundu nâli kizi huna mu busore
bwani,
nanakizi yifunda mu byaha, haliko utakizi ki
bikengeera.
- Si uli mwija! Aaho! Ikyanya ugakizi ngengeera,
kube naaho mu kati ko'rukundo lwawe.
- 8 Nahano alyagagi mwija, anali mu gira
íbitungiini,
kyo kitumiri ali mu kizi yigiriza abanabyaha.
- 9 Ngiisi ábali batuudu, ali mu barongoora mu
kati ko'kuli,
anakizi bayigiriza ibye'mwage.
- 10 Ikyanya bali mu simbaha ikihango kyage,
banabe bali mu gira nga ngiisi kwo aloziizi,
ali mu bakolera mu kati ko'rukundo, na mu
kati ko'bwemeera.
- 11 Kwokwo, e Nahano, bwa'mabi gaani gali
mingi,
ungogage kwi'ziina lyawe.
- 12 Ka hali abandu ábasimbahiri Nahano?
Yabo, ali mu kizi bayereka íbiri biija,
- 13 halinde banakizi genduukirwa.
Kiri na'bandu ba mwi'kondo lyabo, nabo
bagahyana ikihugo.
- 14 Ngiisi ábasimbahiri Nahano, ayamiri ali
uluhande lwabo,
anali mu bamenyeesa ikihango kyage.
- 15 Amasu gaani gayamiri gali mu lola ku Nahano.
Mukuba, ye galyosa amagulu gaani mu masi.

- 16 E Nahano, ungebagane, maashi, unanyu-
vwirwe indengeerwa.
Si ngweti ngalibuuka bweneene, na ngoli ba
na'kahumbwe.
- 17 Aaho! Bwo ndi mu gerania bweneene mu
mutima gwani,
unjaaze mu makuba gooshi, halinde nduule
ku butoge.
- 18 Ulolage ngiisi kwo ngola mu libuuka, ulole
no'mukubo gwani.
Kwokwo, unjaagize ibyaha byani byoshi.
- 19 Ulolage ngiisi kwa'bagoma baani keera
baluguuka!
Bali balangi bweneene, bananjombiri.
- 20 Keera natibitira imwawe. Kwokwo, utandeeze
ishoni.
Si ungize, mu kukizi ndanga, gira ndafwe.
- 21 Niehe, ngwaniini, na ndi mundu wo'kuli.
Na ngubiisiri kwo'mulangaaliro.
Kwokwo, ukizi ndanga, maashi!
- 22 E Rurema, uguluule Abahisiraheeri.
Ubalyose mu malibu gaabo gooshi.

26

*E Nahano, nyamiri ndi mu kulikira ukuli
kwawe*

¹ Izaburi ya Dahudi.

E Nahano, nyamiri ndungiini,
na ngubiisiri kwo'mulangaaliro, buzira
kuhizaanwa.

Kwokwo, umbulanire, maashi!

² E Nahano, utee geza ibiri mu mutima gwani,
unageze ne'nzaliro zaani.

- ³ Mukuba, nduuziri mu kati ko'rukundo lwawe,
na nyamiri ndi mu kulikira ukuli kwawe.
- ⁴ Ndali mu shiiba mbwatiiri kuguma na'balyalya,
ndanali mu komeerana ne'ngengya,
- ⁵ ndanali mu bwatala na banangora-mabi.
Ikyanya abandu babi bali mu humaanana,
biri mu nyaagaza.
- ⁶ E Nahano, keera nakaraba amaboko gaani,
mu kuyerekana kwo ndahiiti ubuhube.
Na buno, ngola imbere lya'katanda kaawe.
- ⁷ Ngweti ngamenyeesa abandu ngiisi kwo uk-
waniini ukuyivugwa.
Na ngizi baganuulira ngiisi kwo uli mu kola
ku njira ya kahebuuza.
- ⁸ E Nahano, nguuziri inyumba yawe, bwo
wenyene utuuziri mwo.
Munali mwo'bulangashane bwawe buli.
- ⁹ Aaho! Ikyanya ugayita abanabyaha, naani
utanzimiize mu kihugo.
Ee! Utanjaagize kuguma na'biitani.
- ¹⁰ Si boohe, bagweti bagaakola amabi,
banagweti bagakizi lya ibitulire.
- ¹¹ Haliko niehe, nduuziri mu kati ko'kuli.
Ku yukwo, unyuvwirwe indengeerwa, unan-
gize.
- ¹² Ishando zaani ziyamiri zijingiriiri.
E Nahano, ikyanya abandu bagayija mu mihu-
maanano,
naani ngakizi kuyivugira mwo.

27

E Nahano, ukizi ndongoora mu njira ikwaniini

¹ Izaburi ya Dahudi.

Nahano ye mulengeerwe gwani, ye nali mu ngiza.

Aaho! Nyandi ye ngaki yoboha?

Nahano ye mu ndanga, gira ndayitwe.

Nyandagi úwangaki ndeera icyoba?

² Abagoma baani bali banangora-mabi.

Kundu bali mu yiji ndeera, mbu banyite,
haliko bagabambaajira, banagendi gwa.

³ Kundu nangayiji teerwa ni'zibo,
umutima gwani gutagapuupa.

Na kundu abasirikaani bingi banganzokanana,
ngayama naaho ndi kihagarusi.

⁴ Hali igambo liguma naaho lyo ngweti ngahu-
una Nahano.

Byo ndoziizi, byo byebino:

kwo ngizi tuula mu nyumba yage isiku zaani
zooshi,

na ngizi bona ngiisi kwo abuyahiri.

Mwomwo mu nyumba yage, mwo ngakizi fi-
itirwa ku bye'mwage.

⁵ Munali mwo agandangira ku lusiku
lwa'makuba,
anambishe mwi'heema lyage.

Ee! Aganzikamya ku lwala.

⁶ Kundu abagoma bagaaba bakoli nzokaniini,
haliko ngaaba nguziibwi imbere lyabo.

Na ngizi tangira Nahano ituulo lyo'kusiriiza
mwi'heema lyage.

Na ngizi múbandira akabuuli, awi yiyi yiyi!

Ee ma! Ngakizi múyimbira, iri ni-namúlakiza ululanga.

⁷ E Nahano, ikyanya ngakizi kutabaaza, ukizi nyuvwa.

Ee! Unyuvwirwe indengeerwa, unanjuvye.

⁸ Umutima gwani, gugweti gugambwira kwokuno:

«Ugire ugendi múganuuza.»

E Nahano, ngweti ngakuyijira.

⁹ Uyamiri uli mutabaazi wani.

Ku yukwo, utambishe amalanga, utananyimule ku bute bwawe.

Si nie mukozi wawe!

E Rurema, Lukiza wani, utagire mbu undahire, utananjandirire.

¹⁰ Kundu daata na maawe banganjanda, haliko Nahano aganyakiira.

¹¹ E Nahano, abagoma baani bagweti bagandegeera.

Ku yukwo, ukizi nyigiriza ibye'mwawe, unakizi ndongoora mu njira ikwaniini.

¹² Utaleke mbwa'bagoma bangirage nga kwo baloziizi.

Mukuba, utumasi twe'bibeeshwa keera twanyimukira,

tunagweti tugabiika ikikando, mbu tunyite.

¹³ Kundu kwokwo, ndangaliiri kwo ngagenderera ukuba ho,

halinde na ndonge ukubona ubwija bwa Nahano.

¹⁴ Emwe! Mukizi lindirira Nahano.

Mukizi ba bihagarusi, iri munakizi kania umu-
tima,
munalindirirage Nahano.

28

E Nahano, ngweti ngakuhamagala

¹ Izaburi ya Dahudi.

E Nahano, we lwala lwani,
na ngweti ngakuhamagala.

Kwokwo, utambeere bitwitwi.

Mukuba, iri wangayama uli munyerere,
hali ikyanya nangavunika, na nyikire i kuz-
imu mu bafwiri.

² Si ngweti ngakutabaaza mu kati ka'malira.

Aaho! Ukizi nyuvwa.

Ngweti ngalambuulira amaboko Ahandu haawe
Heeru bweneene.

Kwokwo, unyuvwagwe.

³ Utambanire kuguma na banangora-mabi,
balya bakozi ba'mabi.

Si boohe, bagweti bagaadeta amagambo
go'kulembuusa abatuulani baabo.

Kiziga mu mitima yabo, bagweti
bagabashungikira amabi.

⁴ Balya babi, bagweti bagayifunda mu bita-
laalwe.

Aaho! Byebyo bitalaalwe bibe byo ugaba-
hembera kwo.

Bwo bayamiragi bali mu yifunda mu mabi,
gabe go ugabahemba, nga ngiisi kwo bibak-
waniini.

⁵ Kundu uli mu kola ku bushobozi bwawe,
si boohe, batali mu kutwaza.

Ku yukwo, ugabanyanyaga haashi nga nyumba
njaaja.

Utanâye shubi bayinamula.

⁶ Nahano ayivugwe! Mukuba, ikyanya
n'gamúririra,
anambonera indengeerwa, ananyuvwa.

⁷ Mu kati ka Nahano, mwo ndi mu longa imisi,
ye nali siribo yani.

Ngweti ngakizi múlangaalira mu mutima
gwani, halinde anandabaale.

Ee ma! Umutima gwani, gukoli shambiiri bwe-
neene.

Na buno, ngamúyimbira inyimbo
zo'bwivuge.

⁸ Nahano ye mu shoboleesa abandu baage.

Ye nali butibitiro bwo'kukiza mwami wage,
ulya ye akatoola.

⁹ E Nahano, kwokwo ukizagye abandu baawe.

Bwo bali buhyane bwawe, ukizi
bagashaanira.

Ukizi ba mungere wabo, unakizi babegeta
imyaka ne'myakuula.

29

Rurema akizi haabwa ubulangashane

¹ Izaburi ya Dahudi.

E baganda ba mwi'gulu, mweshi mukizi huuza
Nahano!

Mukizi múhuuza hi'gulu lyo'bulangashane
bwage no'bushobozi bwage.

² Mukizi huuza Nahano,

bwi'ziina lyage likwaniini ukulonga ubulangashane.

Munakizi múhuuza, bwo ali mweru bweneene.

³ Izu lya Nahano Rurema, liri mu yuvwikana ku miji.

Na bwo ali mwo'bulangashane, ali mu kizi kungula.

Ee! Ali mu kizi kungula hi'gulu lye'nyaaaja.

⁴ Yiryo izu lyage, liri no'bushobozi bweneene, linali lya kahebuuza.

⁵ Izu lya Nahano liri mu kooni ibiti bye'myerezi. Irya munda i Lebanoni, agweti agabijajagula-jajagula.

⁶ Agweti agasimbusa-simbusa imigazi ye'Lebanoni, nga nyana iri mu ganga.

Agweti agasimbusa-simbusa umugazi Herimooni nga mwana we'mbogo.

⁷ Yiryo izu lya Nahano, ligweti ligalavya bweneene,

⁸ linali mu juguuvya ishamba.

Ee! Agweti agajuguuvya ishamba lye'Kadeeshi.

⁹ Yiryo izu lya Nahano, ligweti ligarandura ibiti bye'mikamba.

Liri mu shooshola ibiti byoshi mu lubako.

Booshi mu nyumba yage bagweti bagaadeta kwokuno:

«Rurema akizi haabwa ubulangashane!»

- 10 Nahano atwaziri hi'gulu lyo'mwijulire.
Yenyene alyagagi mwami, anawaziri
imyaka ne'myakuula.
- 11 Nahano agweti agatabaala abandu baage, gira
babe bihagarusi.
Anali mu bagashaanira mu kati ko'mutuula!

30

Nahano ye mu nzikamya

- 1 Ulwimbo lwo'kushambaalira inyumba
mbyahya ya Rurema. Izaburi ya Dahudi.
- 2 E Nahano, ngakizi kuhuza.
Mukuba, utaleka mbwa'bagoma baani bakizi
mbonyoleza,
si ukanyinamula.
- 3 E Rurema, Nahamwitu, ikyanya n'gakutabaaza
hi'gulu lya'malwazi, wanayami ngiza.
- 4 Kundu nâli yikiiri i kuzimu,
utakayemeera kwo nyikire yo lwoshi,
haliko, ukanzuula yo.
- 5 Mwe bandu ba Nahano, mukizi múyimbira.
Mukizi huza iziina lyage, bwo liri lyeru.
- 6 Uburaakari bwage, bulyagagi bwa kyanya kini-
ini naaho.
Si ulukogo lwage lwohe, luyamiri ho mu
burambe bwoshi.
Kundu umundu angalaala agweti agaalira,
si shesheezi, agashambaala ngana.*

---

* 30:6 30.6 Luka 23.46.

- 7 E Nahano, ikyanya nâli ki jeberiiri, nanadeta:
«Niehe, ndâye shaganibwe.
- 8 Ne'kyanya wâli kizi ngashaanira,
ukanzikanya bweneene nga mugazi.»
Halikago, ikyanya ukambisha amalanga,
nanatondeera ukushenguka ne'kyoba.
- 9 E Nahano, haaho n'gakutabaaza,
nanakuhuuna ulukogo, mu kukulirira, ti:
- 10 «Ikyanya ngashereera, na nyikire i kuzimu,
ugaaba walonga kamaro kaki? Si ndaako!
Ne'kyanya abandu bagaaba keera bahinduka
luvu,
ka bangaki kuyivuga?
Si batangaki menyeesania ngiisi kwo uli mwe-
meera!
- 11 E Nahano, unyuvwirize, unambonere ulukogo.
Undabaale, maashi!»
- 12 Ikyanya nâli kizi bululuka, na nyambale
ibisheeba,
haaho, wâli kizi ndabaala.
Na buno, ngoli gweti ngakina ku bushambaale.
- 13 Ku yukwo, ndagaki hulikaga,
si ngakizi kuyimbira.
E Rurema, Nahamwitu, ngakizi kutangira
kongwa imyaka ne'myakuula.

31

Mbiisiri uburambe bwani mu maboko ga Nahano

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi.

² E Nahano, we ngweti ngatibitira.

Aaho! Utandekage mbu ndeezibwe ishoni.
Si uli mu gira ibikwaniini! Kwokwo, un-
gizagye.

³ Undege amatwiri, unayami yiji ngiza duba.

Ube we lwala lwo ngakizi yibisha mwo.

Unakizi mbeera kaaya ko'butibitiro, halinde
ngizibwe.

⁴ Bwo uli lwala lwani, unagweti uganjuutira,
ukizi ndongoora, ndonge ukugingika iziina
lyawe.

⁵ Kundu bakandegaga imibashu, utaleke kwo
ngigwatwe mwo.

Si we gweti ugakizi njuutira.

⁶ E Nahano, nasikiiriza uburambe bwani mu
maboko gaawe.

Kwokwo, bwo uli Rurema wo'kuli, unguluule.

⁷ Ikyanya abandu bali mu yikumbaga imigisi
mizira kamaro,
ndi mu bashomba bweneene.

E Nahano, niehe mbiisiri umulangaaliro gwani
imwawe.

⁸ Ngakizi kushagalukira, na ngizi shambaalira
urukundo lwawe.

Mukuba ikyanya nâli kizi libuuka, wanam-
bona,

wanayuvwa ngiisi kwo nâli koli shengusiri
mu mutima gwani.

⁹ Ku yikyo kyanya, utakambiika mu maboko
go'mugoma wani,

si ukambisha áhali umutuula.

¹⁰ E Nahano, buno ngweti ngalibuuka bweneene.

Aaho! Unyuvwirwe indengeerwa.

Amasu gaani, keera gakakanga hi'gulu
lyo'mwizingeerwe.

Na ngoli shengusiri bweneene mu mutima
gwani, kiri na mu magala gaani.

11 Ulushunguti keera lwambisa imbere lya
Narufu.

Imyaka yani igweti iganyota mu kugongeeera.
Bwo ndi mu libuuka bweneene, imisi yani ikola
bu mala.

Kiri na'mavuha, keera gahangalala.

12 Bwo ndi mu longa malibu mingi, abagoma
bakoli gweti baganjomba.

Kiri na'batuulani baani, bakola mu nnegura.
Ikyanya abiira baani bali mu mbona, bali mu
yami kanguka,
banayami ndibita.

13 Bakoli nyibagiiri, ngo'mundu úkoli fwiri.

Na ngolaga nga nyungu íkoli jajagusiri.

14 Keera nayuwwa ngiisi kwo bagweti bagam-
bonyoleza.

Bakoli nzokaniini, halinde na njenguke.

Bagweti bagaagira igambi libi hi'gulu lyani,
banakoli shungisiri mbu banyite.

15 E Nahano, kundu kwokwo, we mbiisiri
kwo'mulangaaliro.

Na buno, ngweti ngakubwira: «We Rurema
wani!»

16 Ibyanya byani, bikoli ba mu maboko gaawe.

Kundu abagoma bagweti bagambiiva,
ungizagye mu maboko gaabo.

17 Ndi mukozi wawe. Kwokwo unyerekage
ubwija bwawe.

Na bwo'rukundo lwawe luyamiri ho, un-
gizagye.

18 E Nahano, keera n'gakutabaaza.

Kwokwo, utaleke kwo njubi kizi teezibwa
ishoni.

Si banangora-mabi boohe, babe bo gazibonia!

Leka bakizi yama bali munyerere mu kuz-
imu.

19 Balya banangora-mabi, si bagweti bagabeesha
naaho.

Kwokwo, ushwekage utunwa twabo.

Bali mu yiheemya bweneene, mu kushombereza
ukuli.

20 Amiija gaawe gali ga'kahebuuza.

Ngiisi ábakusimbahiri, bayamiri bagabwini.

Ne'kyanya bagweti bagakubiika
kwo'mulangaaliro,
uli mu bagirira amiija imbere lya'bandu.

21 Kundu abandu bangagira igambi libi hi'gulu
lyabo,

banabe bali mu balegeereza,

haliko wehe, yago mabi gooshi, uli mu
balanga gatabahikire.

22 Nahano ayivugwe!

Mukuba, ikyanya nâli koli kunguliirwi ni'zibo,
akanyereka urukundo lwage
lwa'kahebuuza.

23 Ikyanya nâli koli kangusiri hi'gulu lye'kyoba,
nanadeta:

«Ala nie! Keera wanjandaga, utagaki mb-
wini.»

Kundu kwokwo, nanakutabaaza,
wanayami yuvwa amalira gaani.

24 E bandu booshi ba Nahano! Mukizi múkunda.
Ee ma! Ikyanya abandu bali bemeera, ali mu
balanga.

Haliko, ikyanya bagweti bagayikangaata,
ali mu bahana ku bwobwo bwikangaate
bwabo.

25 Mweshi, mwe mugweti mugalangaalira Na-
hano. Mukizi sikama.
Ee! Mukizi kania umutima.

32

Ahiriirwi ngiisi keera úkakogwa ibyaha byage

¹ Izaburi ya Dahudi.

Ahiriirwi, ngiisi keera úkakogwa ibyaha byage,
binabe bikoli tumbikiirwi.*

² Na bwo atakiri mu hendana mu mutima gwage,
yiby byaha, Nahano atakiri mu
múharuurira byo.

³ Ikyanya nâli lahiiri kwo ndali munabyaha,
nâli kizi shiiba ngweti ngagongeeera-
gongeeera.

Yoho wee! Amavuha gaani gâli kola mu poshola
bweneene.

⁴ Ubwakya-ubwayira, wâli kizi mbana,
halinde indege zanavunika, nga ku kyanya
izuuba liri mu daarula.

⁵ Biry byaha byani, iri hakatama,
ndanaki gira mbu ngubishe byo,
si nanabiyilega imbere lyawe.

Nanahiga kwokuno: «Ngolaga ngayilega ibyaha
byani imbere lya Nahano.»

---

* 32:1 32.1 Barumi 4.7-8.

Ikyanya n'gabiylega imbere lyawe, wanangoga.
Haaho, umwama gwe'byaha byani
gwanayami hera.

⁶ Kwokwo, ngiisi úkuyemiiri, akwaniini akizi
kuhuuna,
ku kyanya wangaki boneka.

Iri angagira kwokwo,
kundu agaaba abindikiirwi na'makuba nga
mwijulire,
haliko gatagaki múdukiira.

⁷ E Rurema, we ngweti ngayibisha mwo.
Kwokwo, ugakizi ngiza mu makuba,
unanyijuze inyimbo zo'bukize.

⁸ Rurema adesiri kwokuno: «Ngakizi kuhindula
ube mwitegeereza.
Na nguyereke injira yo ukwaniini ukukizi
lenga mwo.

Na ngizi kuhanuula, iri na ngizi kutanduula.

⁹ Utakizi ba nga fwarasi, kandi iri kiiza kya
punda.
Si byohe, bitali mu sobanukirwa,
bitanganakuyegeera, bitazi tambikwa ibyuma
mu kanwa.»

¹⁰ Banangora-mabi bagweti bagalonga amakuba
mingi.

Haliko, ngiisi ábabiisiri Nahano
kwo'mulangaaliro,
boohe, ali mu kizi bakunda.

Ee ma! Lulya rukundo lwage, lutâye male.

¹¹ Mwe musimbahiri Nahano, mukizi shagaluka.

Ee! Mukizi shambaala mu kati kaage,
iri munamúbandira akabuuli.

33

Abandu bo'kuli bakwaniini bakizi yivuga Nahano

- ¹ Mwe mukwaniini imbere lya Nahano,
mukizi múyimbira ku bushambaale.
Ee! Abandu bo'kuli bakwaniini bakizi
múyivuga.
- ² Mukizi yivuga Nahano mu kumúlakiza ulu-
langa,
lulya lwe'mirya ikumi.
- ³ Mumúyimbire ulwimbo luhyahya.
Mukizi longeeza ululanga, iri munabanda
akabuuli.
- ⁴ Igambo lya Nahano likwaniini, linali lyo'kuli.
Na ku byoshi byo ali mu gira, ayamiri ali
mwemeera.
- ⁵ Nahano asiimiri ukubona kwe'maaja ziri mu
twibwa ku njira íkwaniini,
anabe asiimiri bweneene amahanga gooshi.
- ⁶ Nahano akabumba igulu, mu kudeta naaho.
Kiryanya kyanya akalibumba, anabumba na
íbiriri kwo byoshi.
- ⁷ Kiri na'miiji ga mu nyaaja, akagakuumaniza
kuguma.
Na'miiji ágali i buziba, akagabiika mu bi-
hinda.
- ⁸ Booshi ábali mu kihugo, bakwiriiri bakizi
simbaha Nahano.
Ee! Ábali mu mahanga gooshi, bakizi
múyikumba.

- 9 Mukuba, akakyula kwe'kihugo kibe ho,
kyanayami ba ho.
Yukwo kukyula kwage, kwanatuma kikoli sikamiri.
- 10 Ikyanya ibinyamahanga biri mu gira igambi,
Nahano ali mu lishaabula.
Ee! Ngiisi byo bagweti bagashungika, ali mu bihangirira.
- 11 Si Nahano yehe, ikyanya ali mu tegeka igambo,
liri mu yama lisikamiri halinde imyaka ne'myakuula!
- Ngiisi byo ali mu shungika mu mutima gwage,
biyamiri ho, halinde ku bibusi byoshi.
- 12 Abandu be'kihugo kirebe bahiriirwi, ikyanya Rurema ye Nahano wabo.
Ee! Bahiriirwi, bwo ye kabatoola, kwo babe be'mwage.
- 13 Nahano úli mwi'gulu, ali mu langiiza amahanga gooshi.
- 14 Yaho atuuziri,
ali mu lola-lola booshi ábali mu kihugo.
- 15 Mukuba, ye kabumba imitima ya'bandu booshi.
Ye nali mu yitoneesa ku byoshi byo bali mu gira.
- 16 Ndaaye mwami úwangayikiza, mbu bwo ahi-iti abasirikaani bingi.
Ndaanayo ndwani íri mu hima, mbu bwo ye kikalage.

- 17 Kiri ne'fwarasi, ikyanya bali mu zibiika
kwo'mulangaaliro mbu zigabakiza,
kuli mu ba naaho kwa busha.
- 18 Si ngiisi ábayobohiri Nahano,
amasu gaage gayamiri gali mu balola.
Mukuba, babiisiri umulangaaliro ku rukundo
lwage.
Na yulwo rukundo lwage, lutâye male.
- 19 Abandu baage, ali mu bakiza na Narufu.
Anagweti agabalanga, batayiji kengeera ba-
hera no'mwena.
- 20 Twehe tubiisiri umulangaaliro gwitu imwa
Nahano.
Mukuba, ye mu tutabaala, ye nali mu
tushuutira.
- 21 Na bwo tubiisiri umulangaaliro kwi'ziina lyage
litaluule,
ali mu tushambaaza mu mitima yitu.
- 22 E Nahano, tukubiisiri kwo'mulangaaliro.
Aaho! Lulya rukundo lwawe, ukizi tuyereka
lwo.

34

Ikyanya n'gatabaaza Nahano, ananjuyya

- 1 Izaburi ya Dahudi, ikyanya akayiloga
akabamba-isire imbere lya mwami Habimereki.
Ne'kyanya uyo mwami akamúyimula, Dahudi
anayigendera.
- 2 Ngakizi huuza Nahano isiku zooshi.
Akanwa kaani kagakizi múyivuga ngiisi
kyanya.
- 3 Ngakizi yiyuvwa mu kati ka Nahano.

Ábagweti bagalibuuka, bagakizi yuvwa kwokwo, banashambaale.

4 Mugire tukizi huuza ubulangashane bwa Nahano kuguma, iri tunahuuza iziina lyage.

5 Ikyanya n'gatabaaza Nahano, ananjuyva. Na kundu nâli koli teezirwi ne'kyoba kingi, haliko, akakindyokeza kyoshi.

6 Ngiisi ábali mu langaalira Nahano, bakoli keyengiini, batanâye boneke kwe'shoni.

7 Kundu ndi mukeni, n'gatabaaza Nahano, ananyuvwa, anangiza mu makuba gaani gooshi.

8 Ikyanya abandu bali mu ba basimbahiri Nahano, umuganda wage ali mu balangaalira, anabakingire, halinde banakizibwe.

9 Mutee geregeza Nahano, lyo mubona kwo ali mwija bweneene.
Bahiriirwi   ngiisi   ábamúbiisiri
kwo'mulangaaliro.

10 Mwe bandu ba Nahano, mukizi músimbaha. Mukuba, ngiisi ábamúsimbahiri, ndaabyo babuziri.

11 Kiri ne'ndare, hali ikyanya iri mu bula byo igaalya, inagende ijojibiiri.

Haliko abandu ba Nahano boohe, ikyanya bali mu múloozza, ndaakyo kindu kiija kyo bali mu bula.

- 12 E baana baani, muyije munyuvwirize.
Ngamúyigiriza ngiisi kwo mugakizi gingika Nahano.
- 13 Mu kati kiinyu, ka hali úloziizi ukutuula bwija?
Anabe ali mu yifwija ukubona isiku nyingi nyiija?*
- 14 Kwokwo, akwiriiri akizi hangirira akanwa kaage,
katakizi deta amabi, atanakizi beesha.
- 15 Atwikirage ku mabi, anakizi gira amiija.
Akizi fitirwa ku byangaleeta umutuula, binabe byo agakizi kulikiriza.
- 16 Mukuba, amasu ga Nahano, gali mu lola ku bandu ábali mu gira íbikwaniini.
Ne'kyanya bali mu mútabaaza, ali mu bayuvwa.
- 17 Si abakozi ba'mabi boohe, ali mu bahindulira ingoto,
halinde batanakizi ki kengeerwa mu kihugo.
- 18 Ngiisi ábakwaniini, ikyanya bagweti bagatabaaza Nahano, ali mu bayuvwa, anabakize mu makuba gaabo gooshi.
- 19 Ngiisi ábavunisiri umutima, Nahano ali mu bakuya-kuya.
Ne'kyanya bali mu yihebuura, ali mu bakiza.
- 20 Umundu úkwaniini, kundu angalonga amakuba mingi,
haliko Nahano ali mu múkiza mu gooshi.
- 21 Nahano ali mu langa amavuha gaage gooshi,
hatagirage kiri ne'liguma írigavunika.†

---

* **34:13** 34.13-17 1 Peturu 3.10-12. † **34:21** 34.21 Kulyoka 12.46; Muharuuro 9.12; Yohana 19.36.

- 22 Banangora-mabi, amabi gaabo gali mu bayitisa.
Ikyanya bali mu haganaga na ábakwaniini,
bali mu twirwa ulubaaja lwo'kuhanwa.
- 23 Haliko, ngiisi ábali mu kolera Nahano, boohe,
ali mu baguluula.
Ikyanya bali mu tibitira imwage, ndaaye ye
agaahana.

35

*Ngisi ábali mu shambaalira amakuba gaani,
bagalonga ishoni*

- ¹ Izaburi ya Dahudi.
E Nahano, ikyanya abandu bali mu mbangirira,
naawe, ubahangirire.
Ikyanya bagweti bagandwisa, naawe, ubal-
wise.
- ² Uyimukage, maashi! Uyabiire isiribo zaawe,
ne'bihazo byawe,
gira uyiji ndabaala.
- ³ Ikyanya abandu bali mu yija bagambiiva,
ubahangirire, mu kukoleesa itumu
ne'ngooti.
Umbwirage kwokuno: «Ngakukiza.»
- ⁴ Ikyanya bali mu looza ukunyita,
ubateezagye ishoni, unabateterenze.
Ikyanya bagweti bagashungika igambi libi
hi'gulu lyani,
ubagalule kifudeete, halinde banashenguke.
- ⁵ Umuganda wa Nahano, abe ye gabayimula,
banabe nga bifuma íbiri mu yehuulwa
ne'mbuusi.

- 6 Ikyanya bagalengaga mu njira, bakizi ba nga bali mu tyerera mu kihulu.
Umuganda wa Nahano, abe ye gakizi bayim-
ula.
- 7 Yabo bagoma, kundu ndaakwo nabagira,
haliko bandega umubashu ku bumbishwa,
banambumbira ubuhya.
- 8 Kwokwo, bayami shereezibwa.
Yugwo mubashu gwo bakabisha,
gubahukane boonyene.
Ubuhya bwo bakambumbira, boonyene
babutibukire mwo, banashereere.
- 9 Ikyanya Nahano agangiza,
umutima gwani gugamúshambaalira bwe-
neene.
- 10 Ngayiberekaania kwi'zu kwokuno: «E Na-
hano, nyandi uli nga we?
Si we mu kiza umukeni mu banamisi.
Uyo mukeni, kundu angaba atashobwiri,
haliko, uli mu múlyosa mu banyazi.»
- 11 Utumasi twe'bibeeshu, tugweti tuganyijira,
banandegere ku magambo go ndayiji.
- 12 Ku kyanya ndi mu bagirira amiija,
boohe, bali mu gambemba kwa'mabi.
Kwokwo, umutima gwani gukola
mwa'kahumbwe.
- 13 Si ku luhande lwani, ikyanya bâli lwaziri,
nâli kizi yambala ubusuuzu, iri ninayishal-
isa,
mu kuyerekana kwo najengeerwa.
Kundu kwokwo, amahuuno gaani gatanalonga
ishuvyo.

14 Nâli riiri nga n'gagenda ku mushiibo gwa
mwira wani,
kandi iri gwa mwene witu.
N'gayinika itwe lyani
nga ngweti ngalirira maawe.

15 Haliko ikyanya n'galonga amakuba,
banangumanira mu kumbonyoleza, iri ba-
nanyamiriza, yuu!
Ehee! Kundu ndâli bayiji, si bakayami yiji
ndeera,
banakizi ngamba ulundatwika.

16 Balya bagoma bagweti baganjekeereza, iri
banandangamira,
no'kukizi ngaajira imihondo.

17 E Nahano, ugandoleeraga, halinde mangoki?
Bwo bagweti bagandeera, ungizagye,
maashi!
Bwo bakola nga ndare, ungize mu kati
kaabo.

18 Ngakizi kutangira kongwa imbere lya'bandu
baawe.
Na ngizi kuyivuga imbere lya booshi.

19 Yaba bagoma bagweti baganjombera ubusha.*
E maashi! Utabalekeerere kwo bakizi nje-
keereza.

Na kundu ndaabyo nabagira, si baki njombiri.
Utabalekeerere kwo bakizi ndima ibisuure.

20 Amagambo gaabo, gatalyagagi ga kuyerekana
ingoome.

---

* **35:19** 35.19 Zaburi 69.4; Yohana 15.25.

- Na kundu abandu batuuziri ku butuudu mu kihugo,
halikago, baki gweti bagabalegeereza ku bibeessa.
- 21 Bagweti bagakizi ndoleera, iri banandega kwokuno:
Ehee! Yago mahube gaage, tukagayibonera twenyene.
- 22 E Nahano, yiby byo bagiraga, si ukoli bibwini.
Aaho! Utakizi beera munyerere, utananyisunge.
- 23 E Rurema Nahamwitu, uvyukage maashi!
Uyimukage, gira unjuutire. Unakizi ndwira.
- 24 E Rurema Nahamwitu, ukizi mbulanira mu kuli kwawe.
Utaleke yabo bagoma, kwo bakizi mbonyeleza.
- 25 Utanabaleke kwo bakizi yihaya kwokuno:
«E balya, leero twamúmira lwoshi, nga kwo twâli loziizi.»
- 26 Ngiisi ábali mu shambaalira amakuba gaani,
ubabonie ishoni, halinde bateteerwe.
Na ábagweti baganyikangatira, nabo balonge ishoni, kibe nga kyambalwa,
halinde banatibaalirwe.
- 27 Abiira baani ábayiji kwo ndahiiti ubuhube,
bakizi shambaala, iri banakizi banda utubuli.
Bakizi deta: «Nahano ayivugwe,
bwo asiimiri ukukizi heereza umukozi wage amiija.»

28 Bwo uli mu gira íbikwaniini, ngakizi bideta,
na nyame ngweti ngakuyivuga isiku zooshi.

36

Rurema, ubwija bwage buli buhamu bweneene

1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi, umukozi wa Nahano.

2 Banangora-mabi batayobohiri Rurema.

Si ibyaha biri mu bahwehweteza mu mutima
gwabo.*

3 Bagweti bagakizi yihaya naaho,
batanganamenya kwo bakoli bihuusiri.

4 Byo bali mu deta, gali mabi naaho,
gira bakizi henderezania.

Keera bakajandirira ubwitegeereze, batanali mu
gira amiija.

5 Ikyanya bali mu ba bagwejiiri,
ishungi zaabo ziri mu lola naaho ku mabi.

Bakoli higiiri kwo bagakizi gira ubuligo,
batanali mu twikira ku mabi gaabo.

6 E Nahano, wehe, urukundo lwawe luhisiri
halinde mwi'gulu.

Ubwemeera bwawe, buhisiri ku bibungu.

7 Ubwija bwawe, buyinamusiri bweneene, nga
tunywangi-nywangi twe'migazi,

ne'kihano kyawe kiyisiri bweneene nga nyaaja.

E Nahano, we yamiri uli mu langa abandu,
kiri ne'bitugwa.

8 Urukundo lwawe, lulyagagi lwa'kahebuuza,
lutanali mu hera.

---

* 36:2 36.2 Barumi 3.18.

- Abakulu, kiri na'bakiga, bali mu tibitira mu kimbehwa kye'byubi byawe.
- ⁹ Yabo booshi, uli mu bayigusa ku bugale bwa mu nyumba yawe, unali mu banywesa ku lwiji úluli mu bashambaaza.
- ¹⁰ We mu tuma tugaalama. Na ku mulengeerwe gwawe, lyo tuli mu bona.
- ¹¹ Abandu ábakuyiji, ugenderere ukubayereka urukundo lwawe. Ee! Ngiisi ábali biija, nabo ukizi bagirira amiija.
- ¹² Haliko abanabwikangaate, utabahanguule mbu bayiji ndeera. Utanaleke banangora-mabi, mbu banyimule.
- ¹³ Yabo banabyaha, lolaga ngiisi kwo bakoli lambamiri haashi. Keera batibulirwa haashi, batanahiiti ubulyo bwo'kushubi vyuka.

37

Ukizi biika umulangaaliro imwa Nahano

- ¹ Izaburi ya Dahudi. Utakizi gerania hi'gulu lya banangora-mabi, utanakizi gwatwa no'luugi hi'gulu lyabo.
- ² Si bagakuluuduka nga kishuka, banahangalale nga byasi.
- ³ Haliko wehe, ukizi biika umulangaaliro imwa Nahano, unakizi gira amiija.

Kwokwo lyo ulonga ukutuula mu kihugo,
unabe nga kibuzi ikiragiiri mu ndagiriro mu
mutuula.

⁴ Ukizi shagaluka mu kati ka Nahano,
halinde akuheereze ngiisi byo usiimiri mu
mutima gwawe.

⁵ Ngiisi byo ugakizi gira, ukizi bisikiiriza Nahano,
unakizi múbiika kwo'mulangaaliro, halinde
akutabaale.

⁶ Agaagira ukuli kwawe kukizi tanguula nga
lukula.
Ne'kyanya ugaatwa ulubaaja, ugakizi lan-
gashana ngi'zuuba lya kalenge-renge.

⁷ Ukizi tubereza imbere lya Nahano,
unakizi múlindirira ku bwigenderezi.
Utakizi bona buligo, mbu bwa'bandu babi bag-
weti bagagenduukirwa.
Utanakizi yoboha, mbu bwo bakoleesa am-
agambi gaabo.

⁸ Ukizi yihangirira, utayiji kengeera waraakara.
Utanamirwe ne'ngerania,
bwe'ngerania ziri mu yingiza umundu mu
mabi naaho.

⁹ Ngiisi banangora-mabi, bagaki twibwa mu
kihugo.
Haliko ábabiisiri Nahano kwo'mulangaaliro,
boohe, bagakihyana.

¹⁰ Ee! Ha nyuma hiniini, banangora-mabi bata-
gaki ba ho.

- Kundu mwangagendi baloogeza ho bashuba,
batagaki boneka.
- 11 Haliko abatuudu, boohe, bo bagahaabwa iki-
hugo,
banakishagalukire mu kati ko'mutuula.
- 12 Balya banangora-mabi, bali mu gira igambi libi
hi'gulu lya ábakwaniini,
iri banabakaajira imihondo.
- 13 Kundu kwokwo, Nahano ali mu bashekeereza,
bwo ayiji kwo bakola bagaahanwa naaho.
- 14 Balya banangora-mabi bagweti bagayomola
ingooti, iri banafwora ne'miheto,
gira bayite abakeni, balya ábatashobwiri,
banaminike kiri na'bandu ábakwaniini.
- 15 Kundu kwokwo, yizo ngooti zaabo, bagaziyiy-
omeka boonyene.
Ne'miheto yabo, igavunwa-vunwa.
- 16 Umundu úkwaniini, kundu angaba ali
ne'bindu bigerwa naaho,
haliko byo bihimiri ubugale bwa banangora-
mabi.
- 17 Mukuba, yabo banangora-mabi bagaki shaab-
ulwa.
Haliko ngiisi ábakwaniini boohe, Nahano ali
mu basikamya.
- 18 Ngiisi abazira buhube, Nahano ali mu baha-
halira.
Ubuhyane bwabo bugayama ho imyaka
ne'myakuula.

- 19 Kundu bangaba balyagagi na'makuba, haliko batagaafwa.
Kiri na mu siku zo'mwena, bagaki longa ibyokulya.
- 20 Si balya banangora-mabi boohe, bagaahera.
Abagoma ba Nahano bagayumaguka ngo'twaso mu ndalo,
bananyerere nga kyusi.
- 21 Yabo banangora-mabi bali mu kaaba, si batali mu kabuula.
Haliko umundu úkwaniini, yehe ali mu kaabana ku mutima úgushenguusiri.
- 22 Ngiisi bo Nahano ali mu gashanira, bo bagahyana ikihugo.
Haliko, ngiisi bo agweti agadaaka, boohe, bagashereezibwa.
- 23 Umundu, iri agakizi simiisa Nahano,
yoyo, ye Nahano ali mu yereka ngiisi ho agagenda.
- 24 Na kundu angasiitara, haliko atangagwa.
Mukuba, Nahano ali mu músikamya no'kuboko kwage.
- 25 Ukulyokera ubusore bwani, halinde ukuhisa mu bushaaja,
ndazindi bona umundu mwija, mbu ajandiriirwi na Rurema.
Ndanazindi bona abaana baage, kwo bagendi huuna ibyokulya.
- 26 Yabo bandu bali mu kaabana ku mutima úgushenguusiri.

Kiri na'baana baage nabo, banakizi
gashaanirwa.

27 Kwokwo, utwikirage ku mabi, unakizi gira
amiija,
halinde lyo utuula isiku nyingi hano mu
kihugo.

28 Mukuba, ngiisi ábakwaniini, Nahano ali mu
ba abakuuziri.
Na bwo bali bemeera, atagabajanda.

Agagenderera ukukizi balanga imyaka
ne'myakuula.
Haliko, banangora-mabi boohe, agashereeza
ikibusi kyabo.

29 Ngiisi ábakwaniini, bo bagahyana ikihugo,
banakituule mwo imyaka ne'myakuula.

30 Umundu wo'kuli, amagambo gaage gali
go'bwitegeereze,
ganakwaniini.

31 Ulubaaja lwa Rurema luyamiri luli mu mutima
gwage,
ataganatyerera mu njira.

32 Haliko balya banangora-mabi boohe,
bali mu tegeeraga ábakwaniini, mu kulooza
mbu babayite.

33 Kundu kwokwo, Nahano atagabajandirira,
mbu bayingire mu maboko gaabo.

Ne'kyanya bagatwirwa ulubaaja,
atagaaleka mbu bahanwe.

- 34 Ukizi langaalira Nahano, unakizi múkulikira.
Kwokwo, lyo agakukuza, halinde unatwale
ikihugo.
Haliko, balya banangora-mabi boohe, ugaabona
ngiisi kwo bashaazibwa mwo.
- 35 Balya banangora-mabi, n'gabona ngiisi kwo
bali bihagarusi bweneene,
bananganiiri nga kiti íkimeziri mu luvu
lwija.
- 36 Haliko ha nyuma, iri n'gashubi halenga,
ndanaki babona.
Kundu n'gagira mbu nibalooze, batanashubi
boneka.
- 37 Mukizi yitoneesa ku bandu ábawkaniini,
balya ábatahiiti ubuhube.
Mukuba, ngiisi ábakuuziri umutuula,
bagaalama.
- 38 Haliko abanabyaha, boohe, bagashereezibwa
lwoshi.
Na mu kuheza, bagasivibwa.
- 39 Abandu bo'kuli, Nahano ali mu bakiza.
Ne'kyanya bali mu longa amakuba, ye gaaba
busikamiro bwabo.
- 40 Yabo bandu, Nahano agweti agabatabaala,
anali mu bakiza.
Ali mu bakiza mu banangora-mabi,
halinde banaguluulwe.
Na íbitumiri ali mu bakiza, bwo bali mu
mútibitira.

38

Ibyaha byani, keera byanjengeeza bweneene

¹ Izaburi ya Dahudi, kwo Rurema akizi múkengeera.

² E Nahano, utakizi nyerekeza ku kyanya ukoli rakiiri,
utanambanage ku bute bwawe.

³ Si imyambi yawe, igweti igandumita!
Ukuboko kwawe, kunangandamiiri.

⁴ Ee! Bwo nagira ikyaha, ukoli ndakariiri,
kinatume amagala gaani gatakiri magumaana.

Kiri na'mavuha gaani gatakiri mwo'mutuula.

⁵ Ikyaha kyani kigweti kigambwikira,
kinanzidohiiri nga muteekerwa muzito.

⁶ Ikyanya n'gagiraga ikyaha,
lyo n'gahwijikala bweneene.

Kyanatuma ibihando byani byâli koli vuuziri,
byanakizi baya bweneene.

⁷ Ngweti ngakunanguka halinde haashi, keera nanahimba.
Ubwakya-ubwayira, ndi mu genda njengi-irwi.

⁸ Iningo ze'birumbu byani zikalaliirwi ne'shuushira.
Mu magala gaani, ndaabwo bugumaana úbuli mwo.

⁹ Keera nahimbuukira. Ne'ndege zaani zikoli teziri.
Yayewe wee! Si ngoli hanamiri bweneene mu mutima gwani!

- 10 E Nahano, ngiisi kwo ndoziizi, kuli mu ba ku bweranyange imbere lyawe.
Kiri no'kugongeera kwani, kutabishamiri imwawe.
- 11 Umutima gwani gukolaga mu puupa. Ne'misi yani keera yatera.
Kiri na'masu gaani gakoli fwifwitiiri.
- 12 Yago malibu gaani, go gatumiri abiira baani, kiri na'bakundwa baani, bakola mu nyiyeka.
Kiri ne'mbaga yani bakola mu nyisunga.
- 13 Ngiisi ábaloziizi ukunyita, keera bategaga imibashu.
Na ábaloziizi ukungomeeresesa, bagweti bagashungika ngiisi kwo baganjereeza.
Bali mu shiiba umulege-rege gwoshi, bagweti багаagira igambi libi hi'gulu lyani.
- 14 Ndakiri mu yuvwa, ndanakiri mu deta.
Si ngola nga bitwitwi, na ngola nga kimeme.
- 15 Na bwo ngolaga nga mundu útakiri mu yuvwa, ikyanya ndi mu buuzibwa, ndali mu shuvya.
- 16 E Rurema Nahamwitu, we mbiisiri kwo'mulangaaliro.
Aaho! Unjuvyagye!
- 17 N'gakuhuuna kwokuno: «E Rurema, ikyanya natyerera, utaleke kwo bakizi mbonyoleza, mbu honyo! Batanalonge ukuyidundulika hi'gulu lyani.»
- 18 Nyamiri ndyaniirwi isiku nyingi,

- na ngola ngatibukira haashi.
- 19 Ku yukwo, ngola mu yilega amabi gaani.
Ee ma! Ibyaha byani, keera byanjengeeza
bweneene.
- 20 Abagoma baani balyagagi katundu, banali
ne'misi,
banagweti baganjombera ubusha.
- 21 Ikyanya ngweti ngabagirira amiija, boohe, bali
mu ngalulira amabi,
banagweti bagakizi mbeeshera.
- 22 E Rurema Nahamwitu, utanjande maashi,
utananyisunge hala.
- 23 E Nahano, si uli Lukiza wani.
Aaho! Uvwarukage, uyiji ndabaala duba.

39

Uburambe bwani buli mu suula umulindi

- 1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi. Luli mu yimbwa nge'nyimbo za Yedu-
tuni.*
- 2 N'gadeta: «Ngiisi byo ndi mu gira, nga-
biloleekezwa ku bwitonde,
gira akanwa kaani katakengeere kadeta
ibitali nga byo.
Ikyanya banangora-mabi bangaaba bangola ha
butambi,
ngayitonda mu kudeta.»
- 3 Kundu kwokwo, ikyanya nâli kizi yihulikira,

---

* **39:1** 39.1 Yedutuni Mwimangizi muguma wa'bimbi
âbakayimbira Rurema ku kyanya kya mwami Dahudi. 1
Kutondobola 25.1, 3, 6.

buzira kudeta kiri ni'gambo liija, lyo
n'gashenguka bweneene.

⁴ Iri n'gaba ndoniri kwokwo,
umutima gwani gwanahiira bweneene.

Emwe! Nâli yiyuvwiti ngo'muliro gugweti gu-
ganziriiza.

Kyanatuma ngaadeta kwokuno:

⁵ «E Nahano, ummenyeese ngiisi kwo'burambe
bwani buli mu suula umulindi.
Unanyereke ngiisi kwo bugaahera.

Umbwire ulusiku lwo ngaafwa kwo.

⁶ Isiku zaani, si ziri niini bweneene, zinakwiziri
ha fune.

Ee! Imyaka yani yoshi, iri nga ndaayo.

Ubulamu bwo'mundu, buli mu lenga nga
úwayisa umuuka liguma naaho.»

⁷ Ngisi mundu agweti agalenga naaho, nga
kimbehwa.

Kundu ali mu yihunguula-hunguula mu kukizi
hahalira amagoorwa gaage,

haliko byoshi biri mu ba bya busha naaho.

Kundu angaba ali mu yilundira akanyamwala
ke'bindu,

si yibyo byoshi, atazi menya bigayiji ba
bye'mwa nyandi.

⁸ E Nahano, buno biki byo nangaki looza?

Si wehe we mbiisiri kwo'mulangaaliro!

⁹ Ungize mu bino byaha byani byoshi,
gira abahwija batayiji njekeereza.

¹⁰ Si we katuma ngola mu hanwa kwoku.

Ku yukwo, ndagaki deta.

Kiri no'kuyigula akanwa kaani, ndaloziizi.

¹¹ Kwokwo, utaki shubi mbana.

Si ibihano byawe, keera byanduhya!

¹² Ikyanya abandu bali mu kizi huba, uli mu bakanukira, unabahane.

Na kundu bangalongaga ubugale,

haliko ibihwi-hwi biri mu bufuuha kwo, bunamale.

Ngiisi mundu ali nga muuka naaho, úguli mu lengaga.

¹³ E Nahano, uyuvwagwe ngiisi kwo ngweti ngakuuuna.

Ee! Uyuvwirize ngiisi kwo ndi mu kulirira.

Ikyanya wayuvwa amalira gaani, utayigire nga bitwitwi.

Si ngoli tuuziri nga muhinjuka.

Nduuziri nga kinyamahanga,

nga kwo bashokuluza biitu nabo bâli tuuziri.

¹⁴ Kwokwo, utakizi nvutulira amasu.

Haliko, ikyanya ngiri ho, uleke njubi sham-baala.

Mukuba, masaasa atabukwa ngalyoka hano, ndaganaki boneka.

40

Byo Nahano akangirira, bikasomeza abandu bingi

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi.

²⁻³ Ikyanya nâli yikiiri mu kirimbi-rimbi, kyâli riiri mwe'bidaka byo'musaayo.

Kundu kwokwo, nâli rindiriiri Nahano ku
bwigenderezi.

Ne'kyanya n'gamúririra, ananyuvwa.

Ee ma! Anandyosa mwo, ananyimangika ku
lwala.

Kwokwo, amagulu gaani gakoli sikamiri.

⁴ Na buno, Rurema witu akoli mbeziizi ulwimbo
luhyahya.

Luli lwimbo lwo'kukizi múyivuga.

Yibyo byo Nahano akagira, abandu bingi bagabi-
bona,

banasoomerwe, banamúbiike
kwo'mulangaaliro.

⁵ Ahiriirwi ngiisi úbiisiri Nahano
kwo'mulangaaliro.

Uyo mundu atagweti agaalola ku banab-
wikangaate,

balya ábali mu yifunda mu bye'mizimu.

⁶ E Rurema, Nahamwitu, keera wagira
ibisoomenza bingi bweneene.

Ngiisi byo ukatushungikira, biri katundu.

Ndaaye úwangashobola ukubitondobola.

Kundu nangagira mbu mbidete, ndangahasha,
bwo biluguusiri bweneene.

⁷ Utakalooza kwo ngizi kutangira amatuulo
go'kusiriiza,

kandi iri gandi-gandi matuulo.

Utanalozizi ukutangirwa amatuulo go'kukogwa
ibyaha.

Si ukanyigula amatwiri, lyo ngizi kuyuvwa.

⁸ Haaho nanadeta: «Keera nayija! Ngolaga hano,
e waliha!

Ibye'mwani, bikoli yandisirwi mu kitaabo kyawe.

⁹ E Rurema wani, ngiisi byo uloziizi, byebyo byo naani ndoziizi ukugira.

Imaaja zaawe, ngoli zisingwiri mu mutima gwani.* »

¹⁰ E Nahano, ngiisi ibikwaniini, ndi mu bimenyeesa

mu mihumaanano mihamu ya'bandu baawe.

Ndanâye hulike, nga kwo uyiji bwija.

¹¹ Amagambo gaawe nga kwo gakwaniini, ndâye galeke

mbu gaherere mu mutima gwani.

Si ngweti ngagamenyeesa mu mihumaanano mihamu!

Balya bandu, ndangababisha kwo we Lukiza mwemeera.

Ndanganaleka ukukizi bamenyeesa kwo uli mwene urukundo, na mwene ukuli.

¹² E Nahano, utanyimage ulukogo lwawe, maashi!

Si urukundo lwawe, no'kuli kwawe, bikizi njuutira.

¹³ Ngolagi sokaniinwi na'makuba mingi.

Na bwe'byaha byani bikoli ngwasiri, ndaki bwini.

Ibyaha byani bikolaga kandaharuurwa, ukuhima umushaku uguli kwi'twe lyani.

Umutima gwani gukoli vunisiri.

¹⁴ E Nahano, ungizagye we kongwa!

Uyiji ndabaala duba.

---

* **40:9** 40.9-11 Baheburaniya 10.5-6.

- 15 Ngiisi ábaloziiizi ukunyita, ubabonie ishoni,
halinde banayagagale.
Ee! Ngiisi ábayifwijiri kwo njereere,
ubagalule, halinde bateezibwe ishoni.
- 16 Ngiisi ábagweti bagambonyoleza,
basigale bashengusiri ne'shoni zaabo
boonyene.
- 17 Haliko, ngiisi ábagweti bagakulooza,
boohe, bakizi shambaala, iri banashagaluka
mu kati kaawe.
Ngiisi ábakuuziri ubukize bwawe,
bakizi deta kwokuno: «Nahano akizi huuz-
ibwa!»
- 18 Kundu kwokwo, niehe ngiri mukeni, na ngi
goozirwi.
Haliko, Nahano ali mu kizi ngengeera.
Ee! We mu ndabaala, we na Lukiza wani.
Kwokwo, utaki tindage.

41

Mahuuno go'mulwazi

- 1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi
- 2 Ahiriirwi, ngiisi úgweti úgahahalira
ábatashobwiri.
Mukuba, ikyanya agaaba akolaga mu makuba,
naye, Nahano agamúkiza.
- 3 Nahano agakizi músiikira, halinde akizi yama
ho.
Atagaaleka kwa'bagoma bamúgire nga kwo
baloziiizi.
Si agakizi múgashaanira hano mu kihugo.
- 4 Kiri ne'kyanya agaaba alwaziri,

Nahano agamúkiza, anamúyinamule ku ngingo.

⁵ N'gadeta: «E Nahano, keera n'gayifunda mu byaha imbere lyawe.

Kwokwo, unyuvwirwe indengeerwa, unangize.»

⁶ Si abagoma baani bagweti baganyigambira kwokuno:

«Aahago! Uyu, agaafwa lihi, halinde azimire lwoshi?»

⁷ Ehee! Ikyanya bagweti bagayiji ndanduula, bali mu kizi deta naaho amagambo go'bulyalya.

Bagweti bagakuumania amagambo mabi-mabi.

Ne'kyanya bali mu hulukira imbuga,

banagende bagweti bagagakwiza mu bandi.

⁸ Abagoma baani booshi, bagweti bagangamba ku kahwehwe,

iri banadeta amagambo mabi hi'gulu lyani.

⁹ Bagweti bagakizi deta: «Si keera ubulwazi bwamúkayira bweneene!

Ngiisi ho alambamiri, atâye ki havyuke.»

¹⁰ Kiri na mwira wani wa vyuka-ngwejere,

anali ye tushuba mu shangiira umukate,

naye keera anyihindulira.

¹¹ E Nahano, unyuvwirwe indengeerwa.

Unangize, gira ndonge ukugendi bayihoola.

¹² Nyiji bwija kwo unziimiri.

Utanali mu leka abagoma mbu bayihaye

hi'gulu lyani.

¹³ Bwo ndi mundu wo'kuli, ugweti uganjiga.

Tuganayamanwa imyaka ne'myakuula.

14 Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri, akizi yivugwa imyaka ne'myakuula.

Bikizi ba kwokwo.

Umuteeko gwa kabiri

42

(Zaburi 42-72)

Rurema ye tumiri ndi mugumaana

1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Amigirizo ga'baana ba Koora.

2 E Rurema, nga kwe'mbongo iri mu ba ihemagi-iri mu kulooza amiiji mu musima, kwo na naani ndi mu kizi kuyifwija.

3 Umutima gwani guli ne'nyoota hi'gulu lya Rurema, úli mugumaana.

Aaho! Tugagendi bonaana twe naye man-goki?

4 Ubushigi ni'zuuba, imigenge naaho, byo bikola byokulya byani.

Ngiisi lusiku bali mu mbuuzza:

«Ewe! Ulya Rurema wawe, alyagagi hayi?»

5 Buno, ngola ngadeteerera íbiri mu mutima gwani.

Ngi kengiiri ngiisi kwo nâli kizi genda ndongwiri abandu bingi,

mu kugendi yingira mu nyumba ya Rurema.

Ee! Tweshi twâli kizi kutangira kongwa, iri tunashagalukira kuguma,

no'kubanda utubuuli.

⁶ E mutima gwani, kituma kikagi ukoli jengiirwi,
unakoli shengusiri?

Ubiikage umulangaaliro gwawe imwa Rurema.

Ye Lukiza wani, ye na Rurema wani.

Ee ma! Ngaki shubi múyivuga.

⁷ E Rurema wani, si keera nashenguka!

Kundu kwokwo, ngukumbwiri.

Ubutabaazi bwawe, bulyosiri mu mbande
ze'Yorodaani,

na mu migazi Herimooni, na mu ye'Mizaari.

⁸ Ngweti ngalongaga amakuba bweneene, na
nyiyuvwe

nga shalalo ígweti igalulumba-lulumba,
inanjalalire kwo.

Ee! Ngolaga nga mbindikiirwi ne'midunda.

⁹ Mwi'zuuba, Nahano agweti aganyereka
urukundo.

Na bushigi, ndi mu longa ulwimbo
lwo'kukizi múyivuga.

Ye tumiri ndi mugumaana,
kinatume ngakizi múhuuna.

¹⁰ Bwo Rurema ye lwala lwani, ngweti
ngamúbwira:

Aahago! Kituma kiki wanyibagira?

Kituma kikagi wandekerera ngizi jeba-jeba, iri
ninalira?

Si abagoma bagweti bagandibuza bwe-
neene!

¹¹ Bagweti baganyamiriza.

Banali mu shiiba bagweti bagambuza:

«Ewe! Ulya Rurema wawe, alyagagi hayi?»
Kwokwo, nayuvwa mu mavuha gaani kwo ngoli
fwiri.

¹² E mutima gwani! Kituma kikagi ukoli jengi-
irwi,
unakoli shengusiri?
Ubiikage umulangaaliro gwawe imwa Rurema.
Ye mu ngiza, ye na Rurema wani.
Ee ma! Ngaki shubi múyivuga.

43

Ndi mu tibitira Rurema

¹ E Rurema, yaba bandu batakutwaziizi.
Ku yukwo, umbulanire imbere lyabo,
halinde ndonge ukuli kwani.
Ee! Ungize mu banabibeesha, na mu banangora-
mabi.
² E Rurema, we ndi mu tibitira.
Aahago! Kituma kiki wanyibagira?
Na kituma kiki wandekeerera ngizagi genda
ngaalira?
Si abagoma bagweti bagandibuza bwe-
neene!
³ E Rurema, undumire umulengeerwe gwawe
no'kuli kwawe,
bibe byo bigakizi ndongoora.
Binandwale ku mugazi gwawe mweru,
halya handu ho utuuziri wenyene.
⁴ Haaho, na ngende ha katanda kaawe.
Mukuba, we ngweti ngashambaalira,
unali we busiime bwani.
E Rurema wani, ngakizi kuyivuga, mu kukizi lasa
inzeeze.

⁵ E mutima gwani, kituma kikagi ukoli jengiirwi,
 unakoli shengusiri?
 Ubiikage umulangaaliro gwawe imwa Rurema.
 Ye mu ngiza, ye na Rurema wani.
 Ee ma! Ngaki shubi múyivuga.

44

Tugweti tugayihaya mu kati ka Rurema

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Amigirizo
 ga'baana ba Koora.
² E Rurema, bashokuluza biitu bakatuganuulira
 ngiisi kwo wâli kizi bagirira ku kyanya
 kyabo.
 Yago magambo gooshi, keera tukagayiyuwirwa.
³ Wâli kizi koleesa ubushobozi bwawe,
 mu kuyimula abandu be'mahanga,
 wanabahaniiriza bweneene.
 Ahandu haabo, wanahabiika bashokuluza
 biitu, wanakizi bagenduusa.
⁴ Ikyanya bakanyaga ikihugo, kutâli riiri ku njira
 ye'ngooti zaabo.
 Kutanâli riiri, mbu bwo bahiiti imisi.
 Halikago, bakahima ku bushobozi bwawe.
 Wâli bakuuziri.
 No'bulangashane bwa ku malanga gaawe,
 bwâli kizi bamolekera.
⁵ Uli Rurema wani, unali mwami wani.
 We mu kyula, halinde beene Yakobo ba-
 nakizi hima.
⁶ Kuli ku misi yawe, kwo tuli mu hima abagoma
 biitu.
 Tuli mu bakandagira kwi'ziina lyawe.

- 7 Ndabiisiri umulangaaliro ku muheto gwani.
Kiri ne'ngooti yani, itali yo yangatuma
ngaahima.
- 8 Haliko, we katuhimira abagoma biitu,
halinde banateezibwa ishoni.
- 9 Tuli mu shiiba tugweti tugayihaya mu kati ka
Rurema.
Tuganagerera ukukizi yivuga iziina
lyawe imyaka ne'myakuula.
- 10 Si buno, keera watujandaga, wanatubonia
ishoni,
utanaki gweti ugagenda kuguma
na'basirikaani biitu!
- 11 Ukatuyimula imbere lya'bagoma biitu,
kyanatuma bagatushahula ibindu.
- 12 Ukatutangaga nga bibuzi ibigagendi baagwa,
wanatushabulira hala mu mahanga.
- 13 Ukatuguliisa, twe bandu baawe, ku bindu
biniini naaho.
Ee! Si ndaako kamaro ko ukabilonga mwo!
- 14 Ukaleka abatuulani biitu bakizi tuyamiriza.
Bâli kizi tuhonyoleza, iri banatutyoza.
- 15 Ee! Ibinyamahanga bikoli gweti bigatutyoza,
iri binatuzuugiza amatwe.
- 16 Ndi mu mala umulege-rege gwoshi ndeteri-
irwi.
Amalanga gaani gayijwiri ishoni.
- 17 Bagweti bagandukiiriza, iri banannegura bwe-
neene.
Yabo bagoma bagweti bagaahiga naaho kwo
baganyihoola.

- 18 Kundu tutazindi kuyibagira, tutanazindi hon-
gola ikihango kyawe,
haliko yibi byoshi keera byatutibukira kwo.
- 19 Imitima yitu itazindi kuhinduka,
tutanazindi janda injira yawe.
- 20 Kundu kwokwo, wanatujigira mwi'shamba,
halinde twanagendi janganulwa-
janganulwa ne'mirunga.
Wanatulekera mu kihulu kya namudidi.
- 21 E Rurema witu, tókibe tukayibagira iziina
lyawe,
tunatibitire imwe'migisi,
- 22 nga keera ukamenya.
Mukuba, we mu menya íbiyifundereziizi mu
mitima yitu.
- 23 Hi'gulu lyawe, tuli mu girwa nga bibuzi íbikola
bigagendi baagwa.
Bali mu tuharuura nga bibuzi byo'kugendi
yitwa naaho.*
- 24 E Nahano, kituma kiki uki gwejiiri?
Uvyukage maashi! Utaleke tuteereke imyaka
ne'myakuula.
- 25 Kituma kiki watubisha amalanga gaawe,
unakoli yibagiiri amagoorwa giitu,
na'malibu giitu?
- 26 Tukagoka, halinde tukoli lambamiri mu luvu.
Amalanga giitu, tugayisiizi halinde
kwi'daho.
- 27 Uyimukage, maashi, uyiji tutabaala.
Bwo uyamiri ukuuziri abandu bweneene,

---

* 44:23 44.23 Barumi 8.36.

uyiji tukiza.

45

Inyimbo zo'mulengo

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Amigirizo ga'baana ba Koorá. Ulwimbo lwo'bugeni.

² Umutima gwani guyijwiri mwa'magambo manunu-manunu.

Kwokwo, ngola ngayimbira mwami inyimbo zo'mulengo.

Yizo nyimbo, ululimi lwani lugazirongorora bwija,

ngo'mundu úyiji bweneene ukuyandika.

³ Ewe! Si ubuyahiri bweneene, ukuhima abashosi booshi!

Na mu kudeta, ugweti ugarongorora amagambo manunu.

Ee ma! Rurema akugashaniiri, halinde imyaka ne'myakuula.

⁴ E ndwani, ugirage uhagate ingooti yawe.

Ukizi gingikwa, iri unayerekana ubulungashane bwawe.

⁵ Ngahwe! Ushokolage injira, uli ku fwarasi, unakizi gendi gira ibye'kisooomezá.

Ugendi lwira ukuli, no'butuudu, na íbikwaniini.

Ukoleese ubushobozi bwawe, mu kugendi hima.

⁶ E mwami, imyambi yawe kwo iri myugi, ikizi beruuzá mu mitima ya'bagoma baawe.

Abandu ba'mahanga, bakizi fukama mu magulu gaawe.

⁷ E Rurema, ikitumbi kyawe kigayama ho imyaka ne'myakuula.

Uganakizi twala ku njira ikwaniini.

⁸ Ukuuziri íbikwaniini. Haliko amabi goohe, ugashombiri.

Kyo kikatuma Rurema wawe akakukuza, ube hi'gulu lya'biinyu.*

Anakushiiga amavuta mu kati ko'bushambaale.

⁹ Ibyambalwa byawe biri no'muhongolo mwija gwa'malaasi na gwe'huudi, na gwo'mudalasiini.

Ubwatiiri mu nyumba ílimbisiibwi na'mahembe ge'njovu.

Banali mu kushambaaza ne'nyimbo íziri mu lasibwa mu binubi.

¹⁰ Mu bagweti bagakukunga, muli abaluzi-nyere. No'luhande lwawe lwe'lulyo, hayimaaziri umugoli,

alimbisiibwi no'bungeni-ngeni úbukagirwa mu nooro ye'Hofiiri.

¹¹ E muluzi-nyere, uyuvwirize amagambo gaani, unagayitoneese kwo.

Uyibagirage abe'mwinyu, kiri na beene winyu.

¹² Si ubuyahiri ngana-ngana! Kinatumiri mwami akuhemukiiri.

Ku yukwo, ukizi músimbaha. Mukuba, ye yibalo.

¹³ Abagale be'Tiiro bagayiji kutengula, banakizi looza kwo ubatabaale.

---

* **45:8** 45.8-10 Baheburaniya 1.8-9.

- 14 Umuluzi-nyere agweti agakulindirira mu kisi-
ika kyage.
Ayambiiti ikanju lye'ndobe-ndobe ze'nooro.
- 15 Ee! Akoli yambiiti ibyambalwa bye'ndobe-
ndobe.
Anakola mu genda, aherekeziibwi na'banyere
bingi,
bagweti bagamútwala mu mwa mwami.
- 16 Ikyanya bagweti bagarongoorwa imunda
mwami,
bali mu shambaala ngana-ngana ku
kisegengo.
Kwokwo, bagweti bagayingira mu kajumiro.
- 17 E mwami! Abaluzi baawe bo bagayima
ahandu ha bashokuluza baabo.
We gabayimika, babe bo bagatwala mu ki-
hugo kyoshi.
- 18 Ngaagira iziina lyawe likizi huuzibwa mu
bibusi byoshi,
halinde abandu ba'mahanga gooshi bakizi
kuyivuga imyaka ne'myakuula.

46

Nahano, tuyamiinwi

- 1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya'baana
ba Koora. Luli mu yimbwa kwi'zu lihanike.
- 2 Rurema ye mu kizi tulanga, ye na misi yitu.
Ku kyanya tuli mu ba mu makuba, ali mu
kizi tutabaala.
- 3-4 Kwokwo tutangayoboha, kundu ikihugo
kyangabereka,

ne'migazi inajugumbane, inagendi yihongoleka mu nyaaja.
 Ee! Tutangayoboha, kundu inyaaja yangakundula,
 inabirindule, halinde inabe ikola bitwange.

- ⁵ Mu kaaya ka Rurema, muli ulwiji.
 Amiiji gaalwo, gali mu shagalusania.
 Yako kaaya, kali keeru bweneene,
 hanali ho Rurema yenyene atuuziri, ulya úli
 hi'gulu lya byoshi.
- ⁶ Na bwo Rurema ali mwo, katâye shaganibwe.
 Si agayiji katabaala ku lukula.
- ⁷ Amahanga gakola mwa'kavulengo.
 Amaami ganagweti gagashaabuka.
 Ee ma! Rurema agweti agayiberekania kwi'zu,
 ikihugo kinayami jongoloka.
- ⁸ Nahano wo'bushobozi bwoshi ali kuguma na nyiitu.
 Ee! Rurema wa Yakobo, ye tuli mu sikama mwo.
- ⁹ Muyiji bona ngiisi byo Nahano keera akagira,
 mulole ngiisi kwo akaleeta akahumbwe mu kihugo.
- ¹⁰ Agweti agaamala izibo,
 halinde ukuhisa ha'mahanga gooshi gaheki-iri.
 Agweti agavuna imiheto, wa koto! Na'matumu,
 ali mu gajajagula.
 Kiri ne'siribo, ali mu zisiriiza.
- ¹¹ Agweti agaadeta: «Muhulikage! Mumenye kwo nie Rurema.

Ngakizi huuzibwa mu mahanga gooshi.
Ee! Ngahuuzibwa hooshi mu kihugo.»

- ¹² Nahano wo'bushobozi bwoshi ali kuguma na nyiitu.
Rurema wa Yakobo, ye tuli mu sikama mwo.

47

Nahano ali hi'gulu lya byoshi

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya'baana ba Koora.

² Mwe bandu ba'mahanga gooshi, mukomere Rurema amagasha.

Mumúbandire akabuuli, iri munashambaala ngana.

³ Mukuba Nahano alyagagi hi'gulu lya byoshi.
Anali ye mwami mukulu hi'gulu lya'mahanga gooshi.

⁴ Akatuhimira ibinyamahanga,
anabibiika mwi'dako lya'magulu giitu.

⁵ Kino kihugo kyo tutuuziri mwo,
Nahano ye katutoolera kyo.

Mukuba, twe beene Yakobo,
anali mu yiyuvwa hi'gulu liitu, anatusiimiri.

⁶ Rurema akoli shoniri ku kitumbi kyage kyo'bwami.

Abandu bagweti bagamúbandira akabuuli, awi yiyi yiyi!

Ne'bibuga binadhirizibwe.

⁷ Mukizi yimbira Rurema inyimbo zo'bwivuge.
Ee! Mukizi múyimbira.

Mukizi yimbira mwami inyimbo zo'bwivuge.
Ee maashi! Mukizi múyimbira.

- 8 Mukuba Rurema ye mwami wa'mahanga gooshi.
Ku yukwo, mukizi múyimbiraga inyimbo zo'bwivuge.
- 9 Rurema ye mwami hi'gulu lya'bandu ba'mahanga gooshi.
Abwatiiri ku kitumbi kyage kyeru kyo'bwami.
- 10 Abakulu ba'mahanga keera bakuumana, banatuyibiika kwo, mu kuyikumba Rurema wa Hiburahimu.
Ee ma! Abaami be'kihugo bali be'mwa Rurema.
Yehe, ye mu huuzibwa bweneene.

48

Rurema atuuziri mu kaaya ke'Sayuni

- 1 Izaburi ya'baana ba Koora.
- 2 Nahano ali mukulu bweneene.
Anakwaniini ukukizi huuzibwa mu kaaya ke'Sayuni, kwo kayubasirwi ku mugazi mweru.
- 3 Emwe! Yugwo mugazi, guli gwe'mwa Rurema.
Guli mula bweneene, gunabuyahiri ngana-ngana.
Guli gwe'mwa mwami mukulu,
gunagweti gugashambaaza amahanga gooshi.
- 4 Yako kaaya, Rurema yenyene atuuziri mu nyumba zaako.
Anayijikiini kwo ye luzitiro lwako.
- 5 Yako kaaya ke'Sayuni, abaami bâli koli kumaniri kuguma,

gira bagendi kateera.

⁶ Haliko, iri bakakabonaga, banasoomerwa ngana.

Banagwatwa ne'kyoba, banayami puumuka.

⁷ Bâli koli jugumiri,
banalyanirwa ngo'mukazi úgweti
úgaliibwa no'mukero.

⁸ E Rurema! Kiri na'mashuba ge'Tarasisi, ukagashereeza lwoshi,
mu kukoleesa ikihuhuuta ukulyoka isheere.

⁹ Ngiisi byo tukayuvwa hi'gulu lya Sayuni, tukabiyibonera twenyene.

Kali kaaya ka Rurema, Nahano wo'bushobozi bwoshi.

Yenyene agakasikamyanya imyaka
ne'myakuula.

¹⁰ E Rurema! Ikyanya tugweti tugayiji
kuyikumba mu nyumba yawe,
tuli mu yitoneesa hi'gulu lyo'rukundo lwawe
úluyamiri ho.

¹¹ Ukuboko kwawe kwo'bushobozi, kuyijwiri
amiija,

ni'ziina lyawe liyijikiini hooshi.

Kyo kitumiri ugakizi yivugwa, halinde
he'kihugo kihekiiri.

¹² Abandu be'Sayuni bakizi shambaala.

Abandu be'Buyuda bakizi shagaluka.

Mukuba, uyamiri ugweti ugaatwa imaaja
mu kati ko'kuli.

¹³ Emwe! Muyiji tanduula akaaya ke'Sayuni.

Mukizi genda mugakazunguluka mwo, iri muna-
haruura inyingo íziri ku luzitiro lwako.

14 Mukizi loleekeza ngiisi kwo bisikamiri.

Na kwakundi, munakizi yitegeereza
ne'nzitiro zaako.

Kwokwo, lyo mulonga ukuganuulira
ábagaki yiji butwa kwokuno:

15 «Rurema, ali Rurema witu we'myaka
ne'myakuula.

Ye gakizi turongoora, halinde ku mberuuka.»

49

Umundu atagayama ali ho

1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya'baana
ba Koora.

2 Mwe bandu mweshi, muyuvwagwe yiri
igambo.

Muyuvwirize bwija, kiri na mwe mutuuziri
mu mahanga.

3 E bakulu na niinyu mwe bagunda, mutegage
amatwiri.

E bagale na niinyu mwe bakeni, muyuvwi-
rize mweshi.

4 Mu kanwa kaani, mugahuluka amagambo
go'bwitegeereze,
ganali mu sobanulirana.

5 Ee! Ngamúsobanulira imigani.

Kiri ne'sakuuzo, ngazirimbuula, mu kulasa
ikinubi.

6 Niehe, kundu nangahikirwa ne'siku mbi,
na banangora-mabi banabe bagweti bagan-
zokanana,

haliko ndâye yobohe.

7 Boohe, bagweti bagabiika umulangaaliro ku bugale bwabo, banagweti bagabuyihayira bweneene.

8 Kundu kwokwo, ndaaye mundu úwangaguluula uwabo mu lufu. Ndaanaye úwangaheereza Rurema ingwati, mbu lyo'mundu agenderere ukulama.

9 Si ingwati yo'kuguluula umundu mu lufu, iri ne'kishingo bweneene! Kundu angatanga ibindu katundu, bitâye kwire.

10 Ndaanaye mundu úwangagenderera ukulama imyaka ne'myakuula. Si booshi bali ba kufwa naaho.

11 Bibonekeriiri kwa'bitegeereza bali mu fwa. Kiri ne'bizeeze na'bahwija, nabo bali mu fwa, banasigire abandi ubugale bwabo.

12 Na kundu bâli kizi yinika amatongo amaziina gaabo, haliko bagakizi beera mu maherero gaabo imyaka ne'myakuula.

Ee ma! Yago maherero, go gagaaba nyumba zaabo, halinde ukuhisa ku bibusi byoshi.

13 Umundu, kundu angaba ali mugale bweneene, halikago yenyene atagayama ali ho. Si ali mu fwa naaho, nga bitugwa.

14 Yabo bahwija, kundu bangamenyekana kwo bo bali bitegeereza, banakizi na yilangaalira, haliko ku mbeka, bali mu fwagaga nga'bandi.

- 15 Balyagagi nga bibuzi íbiri mu sholerwa,
halinde mu shinda.
Narufu ye mungere wabo.
Iri bugaakya, ábasimbahiri Rurema bagaaba bo
bakulu baabo.
Si yabo bahwija, bagaaba bakolaga hala
ne'nyumba zaabo mbamu.
Na'magala gaabo, ganayame gaboliiri naaho i
kuzimu.
- 16 Haliko niehe, Rurema agangiza mu shinda, na
njubi ba mugumaana.
Ku kasiisa, yenyene agandyosa mwo.
- 17 Iri wangabona umundu keera agala,
anabe akoli hiiti ibindu kanyamwala, uta-
gangaanwe.
- 18 Si ikyanya agaafwa, ndaahyo agatwala.
Yubwo bugale bwage, atagabugendana.
- 19 Ku kyanya akiri ho, kundu ali mu detwa kwo
agashaniirwi,
na kundu abandu bagweti
bagamúyivugiiriza hi'gulu
lyo'kugenduukirwa kwage,
- 20 haliko agagendi gwana bashokuluza baage i
kuzimu.
Yabo booshi, batâye ki bone umulengeerwe.
- 21 Umundu úbuziri ubwitegeereze,
kundu angaba ali mugale,
haliko ukufwa, agaafwa.
Mukuba, alyagagi nga kitugwa.

50

Mukizi yiji deta kongwa imwa Rurema

¹ Izaburi ya Hasafu.

Nahano Rurema wo'bushobozi bwoshi agweti
agaadeta.

Agweti agaberangira abandu booshi ba mu
kihugo,
ukulyokera isheere halinde imuga.

² Rurema alangashiini bweneene mu kaaya
ke'Sayuni.

Yako kaaya kaage nako, kabuyahiri ngana-
ngana.

³ Rurema witu agayija, ataganahulika.

Umuliro guli mu jigiivya imbere lyage.
Ne'kihuhuuta kiri mu huusa ha butambi lyage.

⁴ Rurema, ikyanya agaatawa imaaaja za'bandu
baage,
agahamagala igulu ne'kihugo, biyiji ba tu-
masi.

⁵ Agababwira kwokuno: «Keera n'ganywana
ikihango na'bandu baani,
ku njira yo'kutanga amatuulo.

Aaho! Yabo booshi, mugendi bakuumania.»

⁶ Rurema ye mutwi we'maaja.

Kwokwo, igulu ligweti ligatanga ubumasi
kwo ali wo'kuli.

⁷ «E Bahisiraheeri, muli bandu baani.
Naani nie Rurema winyu.

Kundu kwokwo, mundege amatwiri, gira ndete.
Ngolaga ngatanga ubumasi bwo'kumúlega.

⁸ Iri nangaba ngweti ngamùkanukira,

kutali mbu bwo mugweti mugandangira am-
atuulo,

kandi iri mbu bwo muli mu kizi leeta
ibitugwa byo'kusiriiza ha katanda kaani.

9 Emwe! Ndayifwijiri kwo munjaagize ishuuli
mwi'ruli.

Kiri ne'mbene ziinyu, ndaki ziloziizi.

10 Inyamiishwa zooshi za mu lubako, si ziryagagi
ze'mwani!

Kiri ne'ngaavu íziragiiri ku migazi bihumbi,
ziri ze'mwani.

11 Ngiisi kanyuni, nyiji-nyiji ngiisi ho kali ku
mugazi.

Kiri na ngiisi íbiri mu genda-genda mu
mbingiro, biri bye'mwani.

12 Nga nangashalisiri, ndangakubwiziri.

Haliko, ikihugo na byoshi íbikiri mwo, biri
bye'mwani.

13 Aaho! Ka utoniragi kwo ngweti ngaalya
inyama ze'shuuli?

Kandi iri, ngweti ngaanywa umuko
gwe'mbene? Nanga, maashi!

14 Si byo ndoziizi, kwo mukizi yiji deta kongwa
imwani.

Na ngiisi byo mukandagaania, mukizi bin-
dangira.

Si nie Rurema úli hi'gulu lya byoshi!

15 Ku kyanya uli mu makuba, undabaaze.

Ngakukiza! Naawe unakizi ngingika.»

16 Haliko, nangora-mabi yehe, Rurema agweti
agamúbwira kwokuno:

- «Ewe! Kituma kikagi wangashubi deta hi'gulu
lye'maaja zaani?
Na kituma kiki wangakizi ganuula hi'gulu
lye'kihango kyani?
- 17 Si ikyanya bagweti bagakuyerekeza, uli mu
banegura!
Unali mu shemya amagambo gaani ha bu-
tambi.
- 18 Ikyanya ugweti ugaabona umuzimba,
uli mu yami muyibiika kwo.
Unali mu komeerana na'bashule.
- 19 Uyamiri ugweti ugaadeta ibitali nga byo.
Unagweti ugakizi yifunda mu bibeessa.
- 20 Uyamiri ugweti ugagamba mwene winyu.
Kundu ali mwene winyu ye mubutanwa,
si ugweti ugamúlega.
- 21 Biryha byoshi, ikyanya wáli kizi bigira, nâli
yihulikiiri.
Aahago! Ka kyo kitumiri ukoli toniri kwo ndi nga
we?
Nanga, maashi! Si buno, ngakukanukira ngana-
ngana!
Na ngulegeereze ku bweranyange.
- 22 «Buno, mukoli nyibagiiri.
Aahago! Yaga magambo gaani, mutee gay-
isaliza kwo.
Buzira kwokwo, ngamùjanganula-janganula,
ndaanaye úgaki mùkiza.
- 23 Ngiisi úgweti úgandangira ituulo lyo'kudeta
kongwa,
yoyo ye mu nzimbaha.
Si nie Rurema!
Ngiisi úgakizi ngulikira, ngakizi mùkiza.»

51

Amahuuno go'kuyilega ibyaha

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi. ² Ikayandikwa ku kyanya mwami Dahudi akagira ubushule na Batisheeba, umuleevi Natani anayiji múyerekeza.

³ E Rurema! Keera nahuba bweneene. Kwokwo, ungejeerere.

Yago mahube gaani, ugahotolage.
Si indengeerwa zaawe ziri za kahebua!
No'rukundo lwawe lutâye male.

⁴ Kwokwo, yago mahube gaani gooshi, ugashukage,
halinde ibyaha byani bilonge ukuyerusibwa.

⁵ Amahube gaani, ngayiji bwija.
Ibyaha byani biyamiri biri imbere lyani.

⁶ Ikyanya n'gagira ibyaha, lyo n'gakuhubira. Ee!
Ndaaye gundi ye n'gahubira.
Keera nagira amabi bweneene mu masugaawe.

Ku yukwo, ikyanya ugweti ugandwira ulubaaja kwo nahuba,
bibonekeriiri kwo uli wo'kuli.*

⁷ Ukulyokera ikyanya maawe akaheeka inda yani,
yibyobyaha, byâli kola-kola mu nda yani.
Kwokwo, ikyanya n'gabutwa,
nâli koli tuuziri ndi munabyaha.

⁸ Kundu kwokwo, uloziizi kwo'mundu akizi tula mu kuli.

---

* **51:6** 51.6 Barumi 3.4.

Ku yukwo, unyigirize, mbe mwitegeereza.

- ⁹ Unyeruuse ne'hisopo, halinde mbe mweru.
Unjuke, na mbe mweru kahengura, ukuhima ulugungu.
- ¹⁰ Uleke njubi shagaluka ku bushambaale.
Kiri na'mavuha go ukafutiiriza, nago galonge ukushambaala.
- ¹¹ Yibyoyaha byani, ubiheerezagye ingoto.
Na'mabi gaani, ugahotolage.
- ¹² E Rurema, we kongwa! Umbiikage mwo'mutima muhyahya uguyerusiri.
Ungalulire mwo'mutima ugugabeera haguma na haguma.
- ¹³ Utanyimule, mbu njaage imbere lyawe.
Utanandyose mwo'Mutima gwawe Mweru.
- ¹⁴ Haliko, ungizagye, halinde ndonge ukushubi shambaala.
Unambiike mwo'mutima gwo'kusimbaha, gukizi ngania.
- ¹⁵ Haaho, lyo ngakizi yigiriza abanabyaha ibye'mwawe.
Ee ma! Ngabagalulira imwawe.
- ¹⁶ E Rurema, Lukiza wani! Bwo nayitana, nayikululira umwama bweneene.
Aaho! Yugwo mwama, ugunjaagize.
Kwokwo, lyo ngakuyimbira, bwo ugweti ugakizi gira ibikwaniini.
- ¹⁷ E Nahano, unyigulage akanwa,
halinde lyo ngizi kuyivuga imbere lya'bandu.

- 18 Nga wangasimisiibwi na'matuulo go'kubaagwa, njuba ngakuleetera go. Haliko yago matuulo go'kusiriiza, utagalozizi.
- 19 Si amatuulo go ulozizi, guli mutima úgukoli noziri. E Rurema, umutima úgukoli noziri, gunakoli yibiisiri haashi, utagagugayiriza.
- 20 E Rurema, we kongwa! Iri wangalooza, wangagenduusa akaaya ke'Sayuni, wanganasikamya inzitiro zaako.
- 21 Haaho lya'matuulo gagakizi tangwa ku njira íkwaniini. Ee! Yiby bitugwa binashubi siriizibwa, halinde unabishambaalire. Kiri ne'shuuli zinashubi kizi tangwa ku katanda kaawe.

52

Rurema agaki hana abanabwikangaate

- 1-2 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Amigirizo ga Dahudi, ku kyanya Dohegi we'Hedoomu ak-agendi lega Dahudi imwa Sahuli kwo keera agenda imwa Ahimereki.
- 3 E ndwani ngulu, kituma kiki ugweti ugayihaya, mbu bwo uli mu kizi gira íbitali nga byo? Si ugweti ugayihaya ubwakya-ubwayira, unayiteziizi ishoni imbere lya Rurema!
- 4 Uli mu shiiba ugashungika ukushereezania naaho. Akanwa kaawe kagweti kagakera nga higembe hyugi.

Unagweti ugakizi deta ibibeeshya ngiisi
kyanya.

⁵ Ho wangakunda amiiya, ukoli kuuziri amabi
naaho.

Na ho wangakunda ukuli, ukoli kuuziri
ibibeeshya.

⁶ Si ufitiirwi naaho ku magambo
go'kushereezania,
unayamiri uli mu beeshya!

⁷ Ku kasiisa, Rurema agakunyanyaga haashi,
utanaye yinamuke.

Agakulyosa mu kaaya kaawe, anakulashe
imbuga.

Agakushikula mu bagumaana, unagendi
beera mu bafwiri.

⁸ Yibyo byoshi, ikyanya abandu bagabibona,
bagayoboha Rurema.

Ha nyuma, banakushekeereze kwokuno:

⁹ «Honyo! Uyu mundu, lolagi ibyamukoleka
kwo.

Si atali loziizi ukuyegamira Rurema!

Agweti agayihega ku bugale bwage naaho.

Ali loziizi ukuba kihagarusi, mu kukizi
shereezania.»

¹⁰ Haliko, niehe ndi nge'kiti kyo'muzehituuni,
ikimeziri mu nyumba ya Rurema.

Mbiisiri umulangaaliro gwani ku rukundo
lwage,

bwo luyamiri ho imyaka ne'myakuula.

11 E Rurema, bwo uli mwija, ngakizi kubiika
kwo'mulangaaliro.
Na bwo ugweti ugakizi tabaalana,
ngakizi kuyivuga imyaka ne'myakuula.
Ee! Ngakizi kuhuuzza imbere lya'bandu baawe
bataluule.

53

Rurema agweti agalangiiza ábakwaniini

1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Luli mu yimbwa
ngo'lwimbo lwo'mwizingeerwe. Amigirizo ga
Dahudi.

2 Abahwija bali mu yidesa, ti: Si Rurema, ndaaye!
Yabo bandu, bakoli sherebiiri.

Ngisi byo bagweti bagaagira, bikoli bihu-
usiri.

Mu kati kaabo, ndaaye úli mu gira amiija.

3 Rurema, kwo ali mwi'gulu, agweti agalangiiza
abandu booshi,
gira alonge ukumenya iri hangaba hali umundu
mwenge,
kandi iri úgweti úgamúlooza.

4 Si booshi keera bakahabuka, banakoli sherebi-
iri!
Ndaaye úli mu gira amiija, kiri no'muguma.

5 Rurema adetaga: «Aaho! Balya banangora-
mabi, ka batáye sobanukirwe?
Si batali mu ndabaaza, banali mu janganula
abandu baani,
nga bagweti bagavwajagira ibyokulya.»

6 Yabo banangora-mabi, bagaki shenguka
ne'kyoba,

kundu byo'kubayoboheesa, ndaabyo.
 Abagoma baawe, Rurema agashaabula amavuha
 gaabo,
 gabe mijande-mijande.
 Yabo bagoma, si keera akabalahira.
 Kwokwo, ugabatetereza ngana.

⁷ Bwangabiiri bwija Abahisiraheeri balonge
 ubukize ukulyoka i Sayuni.
 Ikyanya Rurema agagalula abandu baage uku-
 lyoka mu mahanga,
 beene Yakobo bagakizi shambaala.
 Ee ma! Beene Hisiraheeri, bagashagaluka ngana-
 ngana.

54

Nahano agakizi nzikamya

¹⁻² Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Lulasibwe
 ne'nanga ze'mirya. Ludesiri hi'gulu lye'kyanya
 Abaziifu bakagendi bwira Sahuli, ti: «Si Dahudi
 abishamiri ha kati kiitu.»

³ E Rurema, umbulanire ku bushobozi bwawe,
 unangize kwi'ziina lyawe.

⁴ Uyuvwirize amahuuno gaani, we kongwa.
 Undegage amatwiri.

⁵ Si ibinyamahanga bigweti bigandeera!
 Balyagagi balangi bweneene, banaloziizi
 ukunyita.

Yabo bandu, batatwaziizi Rurema.

⁶ Kundu kwokwo, Nahano Rurema agandabaala.
 Yenyene, agakizi nzikamya.

- ⁷ Ngiisi ábagweti bagambangaaniza,
ubasheregeze mu mabi gaabo boonyene.
Ugirage nga kwo ukalagaania, mu kubaminika.
- ⁸ E Nahano, ngakizi kutangira ituulo ku mutima
úgushenguusiri.
Nganakizi yivuga iziina lyawe, bwo liri liija.
- ⁹ Mukuba, keera ukangiza mu makuba gaani
gooshi.
Kiri na'bagoma baani, nanabonaga ngiisi
kwo bahimwa.

55

Amakuba gaani, Nahano ye gagalola

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi. Iri mu lasibwa ne'nanga.
- ² E Rurema, ikyanya ndi mu kuhuuna, utam-
beereze ingoto,
si ukizi nyuvwiriza.
- ³ Ee! Unyuvwirize, unanjuvye.
Si ngoli gweti ngagerania, na ngoli shen-
gusiri.
- ⁴ Abagoma baani, bagweti baganyamiriza,
iri bananvutulira amasu.
Bagweti bagakizi nyingiza mu makuba,
banali mu ndeera ku buraakari bwabo.
- ⁵ Narufu akoli gweti agandeera.
Kwokwo, umutima gwani gugweti gugapu-
upa.
- ⁶ Bwo ngoli yobohiri, ngweti ngajuguma,
na ngoli humiirwi.
- ⁷ Nanadeta kwokuno: «Nga nangabiiragi
ne'byubi nga ngunde,

nangabalaziri, na ngende ho ngaluhuuka.

⁸ Ee ma! Nangayinywereresiri mwi'shamba,
na ngendi tuula yo.

⁹ Nangapumusiri ikihuhuuta ne'midunda.
Ninanungeere, mbike ho nangalonga umu-
tuula.»

¹⁰ E Nahano, balya banangora-mabi, ubabuliis-
agye ubulyo, maashi,
halinde batakizi yuvwanwa mu ndeto zaabo.
Buno, mbwinagi ngiisi kwo bakola mu langama,
banali mu longoozania mu kaaya.

¹¹ Ubushigi ni'zuuba, bagweti bagazunguluka
mu kaaya,
iri banalibuzania, no'kuvyulana mwe'nzigo.

¹² Si bali mu shereeza-shereeza hooshi mu kaaya.
Banagweti bagakizi biikirana ibikando,
iri banakizi beesha-beesha.

¹³ Uyo úgweti úganduka, nga angabiiri ali mu-
goma wani,
nangamúyigenderiiri.

Umushombani wani, nga angabiiri ye ndusiri,
njuba ngagendi múyibisha.

¹⁴ Haliko ulya mugoma, kiziga ali wehe, we
tutuliinwi.
Si we mwira wani wa vyuka-ngwejere!

¹⁵ Twâli kizi ganuulira kuguma mu ngoome
nyija.

Twanâli kizi gendanwa ku ksegengo,
mu kugenda iwa nyumba ya Rurema.

16 Yabo bagoma baani, si amabi naaho, go gakoli yijwiri mu mitima yabo!

Aaho! Narufu abakange,
banagendi ziikwa mu shinda bakiri bagumaana.

17 Haliko niehe, ngakizi tabaaza Nahano Rurema, halinde anangize.

18 Ndi mu shiiba ngweti ngalibuuka,
kushaagira shesheezi, halinde kalengerenge, kiri na'kabigingwe.

Ikyanya ngweti ngamúririra, mbu andabaale, ali mu kizi yuvwa izu lyani.

19 Kundu abagoma baani bali kanyegete,
banabe bagweti bagandeera,
haliko Rurema agakizi nguluula,
na njaage mwi'zibo buzira kukomeresibwa.

20 Rurema atwaziri imyaka ne'myakuula.
Ne'kyanya aganyuvwa, agabonia abagoma baani ishoni.

Mukuba, boohe, batamúsimbahiri,
batanalozizi ukujanda amabi gaabo.

21 Ulya úshuba mwira wani, kundu tukanywana ikihango twe naye,
haliko anagendi kihongola, anayiji ndeera.

22 Kundu amagambo gaage gali ga kulembuusanina,
si mu mutima gwage, muyijwiri naaho inzaliro zo'kukizi teerania.

Amagambo gaage, kundu gali mu nozania nga mavuta,
si gali mu yiji kerana nga ngooti.

- ²³ Ewe! Ikyanya uli mu longaga amakuba,
ulekage Nahano abe ye gagalola.
Yenyene agakizi kuhahala.
Atagaaleka umundu mwija kwo atibukire
haashi.
- ²⁴ E Rurema, banangora-mabi bagweti bagate-
bana, iri banayitana.
Kundu kwokwo, ugaki balindimulira i
nakwere.
Kundu ukabaheereza isiku nyingi, mbu balame,
si batagaahisa kiri ne'kihande kyazo.
Haliko niehe ku luhande lwani, ngubiisiri
kwo'mulangaaliro.

56

Ndaakikyo kyoba, bwo ndangaliiri Rurema

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi, ku kyanya Abafirisiti bakamúgwata
mu kaaya ke'Gaati.* Luli mu yimbwa
ngo'lwimbo lwi'humba íriri mu yisunga mu
biti bye'myalooni.
- ² E Rurema, unyuvwirwe indengeerwa.
Si abandu balangi bagweti bagandambiriza.
Bali mu shiiba, bagweti bagandeera,
- ³ iri banangamba umulege-rege gwoshi.
Bali mu yiji ndeera ku bwikangaate, banali
katundu.
- ⁴ Ikyanya ndi mu yoboha,
ndi mu biika Rurema kwo'mulangaaliro.

---

* **56:1** 56.1 1 Samweri 21.11-13.

- 5 E Rurema, ngweti ngakuyivuga hi'gulu li'gambo lyawe,
na ngweti ngakubiika kwo'mulangaaliro.
Kwokwo, ndagateerwa ne'kyoba.
Si balya bandu bo'kugendi fwa, ndaakwo bangaki ngira!
- 6 Balya balangi, bali mu shiiba bagweti bagashobania amagambo gaani.
Banali mu kizi shungika amagambi mabi hi'gulu lyani.
- 7 Bali mu shiiba bandegiiri, gira balole ho ndi mu fina.
Bafitiirwi naaho kwo banyite.
- 8 E Rurema, utabaleke kwo bafuushuke.
Haliko, ubatindimaze ku buraakari bwawe.
- 9 Yulu lwimbo lwo'kukubulukira, ulukengeere, maashi!
Imigenge yani, ukizi gisingula mu kibuhu, bwo ikoli yandisirwi mu kitaabo kyawe.
- 10 Ikyanya ngatabaaza Rurema,
abagoma baani bagayami galukira inyuma.
Kwokwo, lyo ngaamenya kwo Rurema ali uluhande lwani.
- 11 E Nahano Rurema, ngweti ngahuuza Igambo lyawe.
Ee! Ndi mu lihuuza bweneene.
- 12 Na bwo ngubiisiri kwo'mulangaaliro, ndagaki terwa ne'kyoba.
Umundu, kutagi kwo agashubi ngira?
- 13 E Rurema, ngiisi byo n'gakulagaania, ngola ngabigira.

Ee! Mu kudeta kongwa, ngakutangira ituulo.
¹⁴ Mukuba, wâli kizi ndanga, ndabambaajire,
 wanakizi ngiza mu lufu.
 Kwokwo, ngakizi genda ndi kuguma na Rurema.
 Mu mulengeerwe gwage, mwo muli ubu-
 lamu.

57

Ngweti ngatakira Rurema

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
 Dahudi, ku kyanya akapuumuka Sahuli halinde
 mu lwala. Luli mu yimbwa ngo'lwimbo «Utakizi
 shereeza».

² E Rurema, si ngola mu libuuka bweneene!
 Aaho! Unyuvwirwe indengeerwa.
 Buno ngweti ngatibitira imwawe, mu kimbehwa
 kye'byubi byawe,
 halinde yago malibu gatee lenga.

³ Ngweti ngatakira Rurema, bwo ali hi'gulu lya
 byoshi.

Ee ma! Ngiisi byo ashungisiri, agabingirira.

⁴ Agweti agandabaala ukulyoka mwi'gulu, anan-
 gize.

Ali mu ba anguuziri, mu kuyemeerana.
 Si abagoma baani boohe, ikyanya bagweti bagan-
 dambiriza,
 Rurema ali mu kizi bayogogoza.

⁵ Yabo bagoma bagweti baganzokanana nga
 ndare,
 gira balonge ukunjanganula.
 Amiino gaabo galyagagi muugi,
 nga matumu, na nge'myambi.

Ikyanya bali mu deta,
amagambo gaabo gali mu tumitana nga
ngooti.

⁶ E Rurema, ukizi huuzibwa áhali hi'gulu lya
mwi'gulu.
Ubulangashane bwawe bukizi tanguula mu
kihugo kyoshi.

⁷ Balya bagoma bakoli yinisiri imibashu, mbu lyo
bangwasa.
Kyo kitumiri ngoli shengusiri bweneene.
Banali mu humba ubuhya, gira nyiji butibukira
mwo.
Kundu kwokwo, bulya buhya, bali mu buyi-
hongoleka mwo boonyene.

⁸ E Rurema, umutima gwani gusikamiri.
Ee! Gukoli sikamiri ngana-ngana.

Kwokwo, ngakizi kuyimbira, mu kukuyivuga.

⁹ E mutima gwani, uvyukage! Kiri ne'nzeeze
ne'nanga, muvyuke.
Ngavyula umukyo no'lwimbo lwani.

¹⁰ E Nahano, ngakizi kuyivuga imbere lya'bandu
booshi.
Na ngizi kuyimbira inyimbo zo'kukuhuuza
mu binyamahanga.

¹¹ Mukuba, urukundo lwawe luhisiri halinde
mwi'gulu.
No'bwemeera bwawe buhisiri mu bibungu.

¹² E Rurema, ukizi huuzibwa mwi'gulu.

Ubulangashane bwawe, bukwirage hooshi
mu kihugo.

58

Rurema ye mutwi we'maaja

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi. Luli mu yimbwa ngo'lwimbo «Utakizi
shereeza.»

² E batwali, ka muli mu deta ukuli? Nanga,
maashi!
Si mugweti mugatwira abandu imaaja ku
njira za kundi-kundi!

³ Mu mitima yinyu, mushungisiri ibitali nga byo.
Munagweti mugakizi shereeza hooshi mu
kihugo.

⁴ Banangora-mabi bali mu butwa bali bihabusiri
mu mabi gaabo.
Bakoli teeresiri, banali mu deta-deta ibibee-
sha naaho.

⁵ Amagambo gaabo gagweti gagakizi yitana nga
manjoka-njoka.
Banali banduuvwa, nga hinakirindi.

⁶ Ee ma! Kundu abafumu bagweti bagaalasa
inyimbo nyija bweneene,
hitaziyuvwiti.

⁷ E Nahano Rurema, yabo bandu, ubakuulage
amiino.
Ee! Bwe'mihenga yabo iri nga ye'ndare,
ugihoohole.

⁸ Imyambi yabo ikizi vunika-vunika.

Bakizi nyerera, nga miiji ágali mu lenga mu mushenyu.

⁹ Ee! Banyerere nga kwe'kishongo kiri mu nyerera mwi'zuuba.

Banabe ngi'bunda íryashalamuka, buzira kubona izuuba.

¹⁰ Rurema agayami baminika duba-duba, ukuhima kwe'nyungu ziri mu longa ukudu-uta ku muliro gwe'shaali.

¹¹ Balya banangora-mabi, ikyanya bagaahanwa, Iya'bandu bo'kuli bagashambaala, iri banakizi fina mu muko gwabo.

¹² Kwokwo, abandu banadete:

Rurema agweti agatwira abandu ulubaaja ku njira íkwaniini, halinde abandu biija bakizi longa ukuhembwa.

59

Abandu balangi bakoli ndegiiri

¹ Imwo'mwimangizi we'nyimbo. Izaburi ya Dahudi, ikyanya Sahuli akalungika abashosi, bakizi loleekeza inyumba ya Dahudi, gira bamúyite. Luli mu yimbwa ngo'lwimbo «Utakizi shereeza.»

² E Rurema wani, ungizagye mu bagoma, we kongwa!

Ikyanya bali mu ndeera, ukizi njuutira.

³ Si balyagagi banakuhambwa, banali mu yitana! Kwokwo ubangize mwo.

4 Lolaga, e Nahano! Abandu balangi bakoli ndegiiri.

Bagweti bagaagira igambi libi hi'gulu lyani,
kundu ndazi bahubira, ndaanabyo byaha ngiziri.

5 Ee! Kundu ndaabwo buhube nagira,
haliko bakola mu yiji ndeera.

E Nahano, vyukaga, maashi!
Ulolage ngiisi kwo nagooka, unayiji nd-
abaala.

6 E Rurema wa'Bahisiraheeri! Si uhiiti
ubushobozi bwoshi!

Aaho! Yimukaga! Bwo yiby binyamahanga
balyagagi biitani,
ubahane booshi.

Si bagweti bagayihindulirana! Kwokwo,
utabakejeerere.

7 Balya bagoma, si bali mu galukaga kabigingwe,
banakizi sokanana akaaya, iri banamoka
nga tubwa!

8 Ewe! Yuvwa ngiisi kwo bagweti bagatukana.
Amagambo gaabo gali mu kerana nga ngooti
nyugi.

Si bagweti bagayitoneesa kwo ndaaye úli mu
bayuvwa!*

9 E Nahano! Yiby binyamahanga, si ugweti
ugabishekeereza,
iri unabihonyoleza ngana.

---

* 59:8 59.8-10 Barumi 3.15-17.

10 E Rurema, we ngweti ngatibitira, unali mu mbeereza imisi.
Kwokwo, ngulindiriiri.

11 Uyamiri unguuziri.

Unagweti ugashokola injira imbere lyani,
halinde ndonge ukuhima abagoma.

12 E Nahano, utalunguli bayita,
gira abandu bakizi bakengeera.

Ubashaabule naaho, gira bakizi genda bagajeba-
jeba.

Unakizi batindimaza ku bushobozi bwawe.

13 Bwo bagweti bagayiheemya, ubagwakize mu
bwiheemye bwabo.

Si mu kudeta, lyo bali mu kizi yifunda mu
byaha!

Bali mu daakana, no'kubesherana.

14 Kwokwo, ubasivye ku buraakari bwawe,
halinde bataki be ho.

Haaho, lya'bandu booshi be'mahanga bamenye
kwo we twaziri mu kihugo kye'Hisiraheeri.

15 Yabo bagoma, si bali mu galuka kabigingwe,
banakizi sokanana akaaya, iri banamoka
nga tubwa.

16 Bali mu jeba-jeba, mu kulooza byo bagaalya.
Ne'ri batangayiguta, banakizi bwija.

17 Haliko niehe, ngakizi yimba hi'gulu lye'misi
yawe.

Ngiisi shesheezi, ngayimba ngiisi kwo uli mu
kundana.

We gweti ugakizi njuutira.

Ikyanya nalonga amakuba, we ndi mu tibitira.

¹⁸ E Rurema, we misi yani.

Ngakizi kuyimbira inyimbo zo'bwivuge.

Uli busikamiro bwani. We na yamiri unguuziri.

60

Ubutabaazi bwa'bandu buli busha

¹⁻² Izaburi ya Dahudi, ku kyanya akalwa na'Baharaamu bo'luhande lwe'mbembe, na'be'Zoba, na ku kyanya Yohabu akagaluka anayita Abahedoomu bihumbi ikumi na bibiri, mu ndekeera yo'Muloba. Iri mu yimbwa ngo'lwimbo «Akaaso ke'kihango.» Iri mu tangwa imwo'mwimangizi wa'bimbi.

³ E Rurema, si ukoli turakariiri.

Keera ukatujanda, wanatushaabula.

Kundu kwokwo, we kongwa, ushubi tugalulira imwawe.

⁴ Keera ukashaganja ikihugo, kyanaba ne'milali. Aaho! Iyo milali, ugizibe. Si ikihugo kiki jugumbiri.

⁵ Abandu baawe, keera ukabayingiza mu makuba bweneene.

Idivaayi yo watuheereza, keera yatulalusa, na buno tukola mu bambaajira.

⁶ Kundu kwokwo, ikyanya abandu bali mu ba bakusimbahiri,

uli mu biika irembera hi'gulu lyabo.

Yiryo irembera, ikyanya bali mu yingira mwi'zibo, liri mu bakania.

⁷ E Rurema, utukize ku bushobozi bwawe.

Ee! Bwo utukuuziri, utukizagye.

- 8 Rurema kwo atuuziri ahandu haage heeru,
 adetaga kwokuno:
 «Ikyanya ngaaba keera nahima, ngagaba
 akaaya ke'Shekemu bihande-bihande.
 Ngabunduula ne'ndekeera ye'Sukooti mituli-
 mituli.
- 9 Ibihugo bye'Giryadi na bye'Manaasi, biri
 bye'mwani.
 Ikihugo kye'Hifurahimu kiri nga ngofeera
 yani ye'kyuma.
 Abandu be'Buyuda bafumbiiti ingoni yani
 ye'kyami.
- 10 Haliko ikihugo kye'Mohabu kyohe, guli mu-
 tanga gwo ndi mu karabira mwo.
 Ne'kihugo kye'Hedoomu, kyo ndi mu laaviza
 kwa'magulu.
 Abandu be'Bufirisiti, ngakizi bayamiriza
 kwo nabahima.»
- 11 Aaho! Nyandagi úgandongoora,
 mbike mu kaaya kazitire ke'Hedoomu?
- 12 Ka utali wehe, e Rurema? Halikago buno,
 keera watujanda.
 Si utakiri mu herekeza abasirikaani biitu
 mwi'zibo!
- 13 Ututabaalage, maashi! Tulonge ukuhima
 abagoma biitu.
 Mukuba, ubutabaazi bwa'bandu buli busha.
- 14 Rurema, iri angaba ali uluhande lwitu, lyo
 tugaahima.
 Ee! Ye gatuhimira abagoma biitu.

61

Ndoziizi kwo ngizi tuula mu nyumba yawe ndaluule

¹ Izaburi ya Dahudi, imwo'mwimangizi wa'bimbi. Iri mu yimbwa kwi'zu lyo'lulanga.

² E Rurema, uyuvwirize ngiisi kwo ngweti ngakulirira.

Bwo ngweti ngakuhuuna, undege amatwiri.

³ Ukulyokera he'kihugo kihekiiri, ngweti ngakuhamagala.

Si umutima gwani gukoli shengusiri.

Kwokwo, undongoore halinde ku lwala úlushuumiri.

⁴ Ikyanya abagoma bâli kizi gira mbu bandeere, we wâli kizi njuutira.

Ee ma! We Luzitiro lwani.

⁵ Ndoziizi kwo ngizi tuula mu nyumba yawe ndaluule,
ngizi langwa mu byubi byawe.

⁶ E Rurema, keera ukayuvwa ngiisi kwo n'gakulagaania.

Keera wanambeereza ubuhyane mu bakusimbahiri.

⁷ E Rurema, ubulamu bwa mwami, ubuyushuu-lage kwe'siku nyingi.

Imyaka yage ihike ku bibusi bingi.

⁸ Leka mwami akizi twala imbere lyawe, halinde imyaka ne'myakuula.

Ukizi múlanga mu kuyemeerana,
na mu kukundana.

- ⁹ E Rurema, ngakizi yama ngweti ngayimbira iziina lyawe.
Na ngiisi byo n'gakulagaania, ngakizi bik-wiza ngiisi lusiku.

62

Mukizi biika umulangaaliro imwa Rurema

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa nge'nyimbo za Yedutuni.
- ² Ndi mu kizibwa mu kati ka Rurema naaho.
Munali mwo'mutima gwani gugweti gugaluhuukira.
- ³ Yenyene naaho ye lwala lwani, ye nali mu ngiza.
Ye siribo yani, ndanâye ki hubagale.
- ⁴ Kundu kwokwo, ndyagagi mundu ngana.
Aahago! Mugagenderera ukukizi ndeera halinde mangoki?
Emwe! Halinde mangoki mugakizi ndimba haashi?
Si ngola nga kigo ikikoli kongamiri, kinakola bu hongoka!
- ⁵ Yaba bandu basiimiri ukukizi deta ibibeешa.
Keera banashungika kwo bandyose ho ndi mu simbahwa.
Ehee! Ku tunwa twabo, bagweti bagagashanirana.
Halikago mu mitima yabo, bagweti bagadaakana naaho.
- ⁶ E mutima gwani, ukizi luhuuka mu kati ka Rurema naaho.

Mu mwage, mwo ngakizi biika umulangaaliro.

⁷ Yehe naaho, ye lwala lwani, ye nali mu ngiza.
Yehe, ye siribo yani. Kwokwo, ndâye ki hubagale.

⁸ Ubukize bwani no'lushaagwa lwani, bilyosiri imwa Rurema.
Mukuba, ye gweti úganjuutira, ye na lwala lwani.

⁹ E bandu, mukizi biika umulangaaliro imwa Rurema.
Munamúyerekage byoshi íbiri mu mitima yinyu.
Mukuba, ye mu tushuutira.

¹⁰ Si abandi booshi, balyagagi nga muuka naaho!
Abatwali na'bagunda, booshi bali busha ngana.

Nga booshi bangaleziibwi ku lugero,
umuuka gwo muzito.

¹¹ Kwokwo, mutakizi ki biika umulangaaliro ku bulyalya.
Mutanakizi yihayira ubuzimba.
Kundu ibindu biinyu byangayushuuka,
bitakizi ba byo mugabiika kwo'mutima.

¹² Rurema keera akadeta amagambo,
nanayuvwa kwo gali gabiri.

Ubwa mbere: wehe naaho, we Rurema wo'bushobozi.

¹³ No'bwa kabiri: We Nahano, we mu kundana.
Ku kasiisa, ugahemba ngiisi mundu,

ukukulikirana na ngiisi kwo âli kizi kola.*

63

Ikyanya ngiri no'muuka, ngakizi kuyivuga

¹ Izaburi ya Dahudi. Ikayandikwa ku kyanya âli riiri mwi'shamba lye'Buyuda.

² E Rurema, wehe we Rurema wani.
Nguloziizi bweneene.

Umutima gwani gunyotiirwi hi'gulu lyawe.

Kiri na'magala gaani gakoli yumiri, ngi'daho
íryabula amiiji.

³ Keera n'gakubona mu nyumba yawe,
nanaloleekeza ubushobozi bwawe,
no'bulangashane bwawe.

⁴ Urukundo lwawe, lwo luli na'kamaro ukuhima
ubugumaana.

Kyo kitumiri ngakizi kuyivuga.

⁵ Ikyanya ngiri no'muuka, ngakizi kuyivuga,
na ngizi golola amaboko hi'gulu, mu kuhu-
una kwi'ziina lyawe.

⁶ Ngoli siimiri bweneene, ukuhima umundu
úwalya íbiheshiri.

Kwokwo, ngakizi kuyivuga, mu kukuyim-
bira.

⁷ Ikyanya ndi mu ba ngwejiiri, ndi mu
kukengeera.

Ubushigi bwoshi, ndi mu kizi yitoneesa
hi'gulu lyawe.

⁸ Bwo ugweti ugakizi ndabaala,

---

* **62:13** 62.13 Barumi 2.6; Migani 24.12.

ndi mu kizi yimba mu kimbehwa kye'byubi
byawe.

⁹ Na bwo'kuboko kwawe kuli mu kizi njuutira,
ngakizi beera hoofi lyawe.

¹⁰ Kundu abandu bangaba baloziizi ukunyita,
haliko bagashereezibwa naaho,
banalindimulirwe i nakwere.

¹¹ Bagayitwa ku ngooti.
Ne'birunda byabo, binaliibwe na
banyambwe.

¹² Haliko, mwami agashambaalira Rurema.
Ee! Ngiisi ábali mu biika Rurema
kwo'mulangaaliro,
bagakizi múyivuga.
Si abanabibeesha, boohe, bagahulisibwa.

64

Ábakoli kwaniini, Nahano ali mu bashuutira

¹ Izaburi ya Dahudi, imwo'mwimangizi
wa'bimbi. Ulwimbo.

² E Rurema, abagoma baani bambikiiri ikikando.
Ku yukwo, uyuvwe ngiisi kwo ngweti ngayi-
dodomba,
unakizi njuutira.

³ Yabo bagoma, balyagagi banangora-mabi, ba-
nali mu gira amagambi.
Ee ma! Si bagweti bagaagira akalugi bwe-
neene!

Kundu kwokwo, nakuhuuna kwo'mbishe.

- 4 Indimi zaabo zigweti zigakizi kera nga ngooti nyugi.
Amagambo gaabo gali mu yitana nga myambi.
- 5 Kundu umundu angaba ali wo'kuli, si bagweti bagamútegeera,
banakizi múlasha imyambi, buzira kuy-
oboha.
- 6 Ikyanya bagweti bagashungika amabi, bali mu kanania umutima.
Bagweti bagaganuula ngiisi kwo bagabisha imitego yabo,
mu kudeta kwokuno: «Aaho! Nyandagi úgaabona?»
- 7 Banali mu gira amagambi mabi kwokuno:
«Aaho! Byo twashungika, bitungiini.
Ndaakwo kundi.»
Ku kasiisa, abandu bali benge-benge, ku nzaliro ízifundisirwi mu mitima yabo.
- 8 Kundu kwokwo, Rurema agayami balasha imyambi,
halinde banayibumbulike haashi.
- 9 Agakoleesa amagambo gaabo boonyene, mu kubashereeza.
Ngiisi ábagaabona kwokwo, bagakizi zuuza amatwe.
- 10 Abandu booshi, iri bagaabona kwokwo, bagag-watwa ne'kyoba.
Banakizi yitoneesa ngiisi kwo Rurema ali kikalage mu kukola.
Yibyo byoshi, banakizi bimenyeesania.
- 11 Ábakoli kwaniini, Nahano agakizi bashuutira,
halinde banakizi shambaala mu kati kaage.

Kwokwo, ngiisi ábatungiini mu mutima, bakizi múyivuga.

65

Tukizi deta kongwa imwa Nahano

¹ Izaburi ya Dahudi, imwo'mwimangizi wa'bimbi.

² E Rurema, ukwaniini ukizi yivugwa mu kaaya ke'Sayuni.

Ee! Ngiisi byo tukakulagaania, tugabigira.

³ Ikyanya tuli mu kuhuuna, uli mu tuyuvwa.

Kyo kitumiri abandu booshi bagakizi kuyijira.

⁴ Ikyanya tukoli zidohiirwi ne'byaha biitu, uli mu tukoga byo.

⁵ Bahiriirwi ngiisi bo ukatoola, kwo bayiji tuula mu nyumba yawe ndaluule.

Mwomwo, mwo tugakizi gashaanirwa.

⁶ E Rurema, we gweti ugatukiza.

Ne'kyanya tuli mu kuhuuna, uli mu tshuvya, mu kukizi tugira mwe'bitangaaza.

Abandu ábatuuziri mu mahanga gooshi, bakulangaliiri,

kiri na ábatuuziri i kajabo ke'nyaaja mbamu.

⁷ Uyiheeziizi ubushobozi buhamu bweneene.

Kiri ne'migazi, wanagibiika ahandu haayo.

⁸ Ikyanya imidunda iri mu birinduka bweneene mu nyaaja,

uli mu gihoohya.

Ne'kyanya ibinyamahanga biri mu kizi gira
akalugi,
uli mu kamala.

⁹ Yibyoy bitangaaza byawe, biri mu soomeza kiri
na ábatuuziri ku mbeka ze'kihugo.

Ee! Ukulyokera hi'zuuba liri mu huluka, halinde
ho lisookera,
we mu tuma tuli mu banda akabuuli.

¹⁰ Ugweti ugakizi hahala ikihugo, iri un-
akiniekeza invula,
unakibiike mwe'nagiira, halinde kinayere.

Inyiji zaawe ziyamiri ziyijwiri,
halinde abandu bali mu kizi yimbula bwe-
neene.

Kwokwo, kwo ukashungika.

¹¹ Uli mu nywisa indalo,
gira zibombe, zinanovuhe,
halinde lye'mbuto zilonga ukumera.

¹² Ngiisi mwaka, uli mu yeza imimbu bweneene.
Ikyanya tuli mu gitwala i kaaya mu magaare
giitu, gali mu ba gayijuliiri.

¹³ Kiri na mwi'shamba, ibyasi biri mu mera
hooshi.
Utugangazi natwo, tuli mu yera, iri tu-
nashambiiri.

¹⁴ Mu ndagiriro, muyijwiri ibibuzi katundu.
Na mu tubanda natwo, muyijwiri ingano.

Yibyoy byoshi, bigweti bigakizi yimba ku busham-
baale, awi yiyi yiyi!

66

Tukizi deta kongwa imwa Nahano

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Ulwimbo.
Mwe mutuuziri mu kihugo,
mukizi bandira Rurema akabuuli ku busha-
galuke.
- ² Mukizi huuza ubulangashane bwage,
munakizi bwira abandu hi'gulu lyabwo.
- ³ Mukizi bwira Rurema kwokuno:
«Ngiisi byo uli mu gira, biri bya kitangaaza.
Bwo uli kihagarusi bweneene,
abagoma baawe bali mu yiji fukama imbere
lyawe.
- ⁴ Abandu booshi ba mu kihugo, bali mu
kuyikumba,
iri banakizi kuyimbira inyimbo zo'bwivuge,
mu kusimbaha iziina lyawe.»
- ⁵ Muyiji bona ngiisi byo Rurema akagirira
abandu baage.
Byoshi, biri bya kahebuuza.
- ⁶ Ikyanya akayumya inyaaja,
hanaboneka injira ya'bandu baage baka-
jabuka mwo.
Kwokwo, tuyiji múshambaalira.
- ⁷ Rurema atwaziri ku bushobozi bwage, halinde
imyaka ne'myakuula.
Ayamiri ali mu lola abandu ba'mahanga gooshi,
gira batayiji kengeera bahuna imbere lyage.
- ⁸ E bandu mweshi! Mukizi huuza Rurema witu,
halinde ubwivuge bwage bukizi yuvwikana.
- ⁹ Agweti agatulanga,

halinde amagulu giitu gatatyerere.

- 10 E Rurema, wâli kizi tugeza bweneene,
nga kwo bali mu leeza iharija mu muliro.
- 11 Ukatugwasa mu lushenga,
wanatuheesa imiteekerwa mizito.
- 12 Wanahanguula abagoma biitu, kwo bakizi
tulibata kwo.
Twâli kizi leezibwa mu miiji, kiri na mu
muliro.
Kundu kwokwo, ukatuhisa ho tukoli vwagariiri.
- 13-14 Ikyanya nâli kola mu makuba,
n'gakulagaania kwo ngakutangira amatuulo.
Kwokwo, ngayegeera inyumba yawe, njoliiri
ibitugwa byo'kusiriiza.
Ngiisi kwo n'gakulagaania, kwo nganagira.
- 15 Ee! Ngweti ngakutangira ibibuzi ibidehiri,
kuguma ne'shuuli, ne'mbene.
- 16 Mwe musimbahiri Rurema, muyiji yuvwa.
Leka nimùbwire ngiisi byo akangirira.
- 17 N'gamútabaaza kwi'zu lihamu,
iri ninamúyivuga.
- 18 Íngibe nzingwiri ikyaha mu mutima gwani,
Nahano atâli agakizi nyuvwa.
- 19 Haliko, ikyanya nâli kizi mútabaaza,
ku kasiisa, âli kizi ndega amatwiri.
- 20 Rurema abe ye gakizi yivugwa.
Mukuba, ikyanya n'gamútabaaza, ananyuvwa,
atanaluha ukukizi nyereka urukundo lwage.

67

Abandu be'milala yoshi bakizi yivuga Rurema

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Luli mu yimbwa ne'nanga. Ulwimbo.

² E Rurema, ukizi tubonera ulukogo, unakizi tugashaanira.

Amalanga gaawe gakizi tutanguulira.

³ Kwokwo, lye'njira zaawe zigamenyeekana mu kihugo,

halinde abandu ba'mahanga gooshi banamenye ngiisi kwo ugweti ugakizi kiza.

⁴ E Rurema, abandu be'milala yoshi bakizi kuyivuga.

Ukizi yivugwa mu bandu ba'mahanga gooshi.

⁵ Yabo booshi, bakizi kushagalukira, iri banayimba ku bushambaale.

Mukuba, ubatwaziri ku njira yo'kuli, unali mu rongooro abandu booshi.

⁶ E Rurema, abandu be'milala yoshi bakizi kuyivuga.

Ukizi yivugwa mu bandu ba'mahanga gooshi.

⁷ Kwokwo, lye'kihugo kigayera, na Rurema anakizi tugashaanira.

⁸ Ee! Agakizi tugashaanira, gira lya'bandu booshi bakizi músimbaha, halinde he'kihugo kihekiiri.

68

Abandu bo'kuli bakizi ba na'malega

¹ Izaburi ya Dahudi, imwo'mwimangizi wa'bimbi.

² E Rurema, uyimukage, unashaabule abagoma baawe.
Ngiisi ábakushombiri, bakizi puumukaga imbere lyawe.

³ Ubayimulage, nga kwe'mbuusi iri mu yehuula ikyusi.

E maashi! Nga kwo'bulungu buli mu jongoloka ku muliro,
kuba kwo banangora-mabi bagayami minikwa imbere lya Rurema.

⁴ Haliko, abandu bo'kuli boohe, bakizi shagaluka imbere lyawe.
Bakizi ba na'malega, iri banakuyimbira ku bushambaale.

⁵⁻⁶ Rurema agweti agalenga mu bibungu!
Kwokwo, mukizi múyimbiraga, iri mu-nayivuga iziina lyage.

Ee! Mukizi múhuuza.
Iziina lyage, ye Nahano,
anatuuziri mu nyumba yage ndaluule.
Kwokwo, mukizi shambaala imbere lyage.
Rurema ye yishe we'fuuvi, ye nali mu langa banamufwiri.

⁷ Ngiisi ábali mu kahumbwe, ali mu babiika mu mbaga.
Na ngiisi ábali bashweke, ali mu bashweku-ula, halinde banashambaale.

Si abahuni boohe, bagayimulwa, bagendi tuula
mu kihugo íkiyumiri.

⁸ E Rurema! Ikyanya ukalyosa abandu baawe i
Miisiri,
wanakizi bashongaanza injira mwi'shamba.

⁹ Haaho, ikihugo kyanajugumbana.
Ni'gulu lyananiesa invula ku bwingi.

Ee ma! We Rurema wa'Bahisiraheeri,
ulya we'Sinaayi.

¹⁰ E Rurema! Ikihugo, kundu kyâli mali shaka,
haliko wanakishakuulula,
wanakizi kiniesa mwe'nvula nyingi,

¹¹ halinde abandu baawe banalonga ho bagatu-
ula.
Kiri na'bakeni, wanabatabaala ku ma-
goorwa gaabo.

¹²⁻¹³ Ikyanya Nahano akakyula,
abahya-kazi bingi bweneene, banagenda bag-
weti bagamenyeesania kwokuno:

«Abaami kuguma na'basirikaani baabo, keera
bakapuumuka.»

Abakazi banasigala mu kaaya, bagweti
bagagabaana iminyago.

¹⁴ Abangere nabo, kundu bâli keniri, banaba
batuuziri ibibuzi mu ndagiriro.

Haliko buno, bakoli yambiiti inooro
ne'harija.

Bali nga ngunde ízibwikiirwi ne'byubi.

¹⁵ Yabo baami, ikyanya Rurema wo'bushobozi
bwoshi akabashaabula,

banashaabuka nga nvula yo'lugungu, ígweti
ígaania ku mugazi Zalumooni.

- 16 E Bashaani! We kanywangi-nywangi
ko'mugazi,
unali kwa'marango mingi!
- 17 Aahago! Umugazi gwo Rurema akatoola kwo
agayiji tuula kwo,
kituma kiki uki gweti ugaagulya ikisuure?
Si haaho ku mugazi gwage, ho Nahano agakizi
tuula, halinde imyaka ne'myakuula!
- 18 Nahano akalyoka ku mugazi Sinaayi,
anayiji beera ahandu haage heeru,
akulikiirwi na'magaare gaage go'kubululwa,
ganali kandaharuurwa.
- 19 E Nahano Rurema! Ikyanya ukalengezibwa
mwi'gulu, wanatwala bo ukagwata im-
bira.*
Abandu banakizi kuleetera indengu, kiri na
balya ábakahuna.
Kwokwo, ugayama utuuziri haaho.
- 20 Nahano akizi yivugwa! Mukuba, ye Rurema,
anali ye Lukiza witu.
Yenyene ali mu betula imiteekerwa yitu
ngiisi lusiku.
- 21 Rurema Nahamwitu, ye mu tukiza,
kiri na mu maboko ga Narufu.
- 22 Ku kasiisa, Rurema agavungula amatwe
ga'bagoma baage.

---

* **68:19** 68.19 Bahefeso 4.8.

Iri bangagenderera ukukizi yifunda mu byaha, agajiga utuhanga twabo.

- 23 Nahano adetaga kwokuno: «Abagoma baani, ngabagalula ukulyoka i Bashaani, na mbashaaze na mu tulingi twe'nyaaaja.
- 24 Kwokwo, e bandu baani, mukolaga mugashuka amagulu giinyu mu miko yabo. Kiri no'tubwa twawe, tugagilabula kwo.»
- 25 E Rurema, uli Rurema wani, unali we mwami wani. Abandu bagweti bagakukunga ku kisegengo, halinde unayingire ahandu haawe heeru.
- 26 Abajoborozi bagweti bagashonga imbere. Na ábagabalonda, bali mu lasa inanga. Ha kati kaabo, hali abanyere ábagweti bagaalasa ingoma.
- 27 E Bahisiraheeri mweshi, mukizi huuza Rurema. Ee! Mukizi múhuuza, mweshi.
- 28 Uwa mbere, ali Binyamiini, kundu ye toohiri. Na ábagakulikira, bali bakulu be'Buyuda, na'bandu baabo booshi. Hali na'batwali be'Zabulooni, na'be'Nafutaali.
- 29 E Rurema, uyerekane imisi yawe ya kahebu-uza, nga kwo wâli kizi gira yaho kare.
- 30 Kwokwo, lya'baami bagakizi kuleetera amatu-ulo mu nyumba yawe i Yerusaleemu.
- 31 Haliko, abagoma ábatuuziri i mahanga boohe, ubakanukire.

Si balyagagi nga nyamiishwa ízituuziri mu masanga!
 Bali nga shuuli ndangi mu kati ke'nyana.
 Kundu basiimiri ukukizi gira izibo, ubashaabule.
 Ubatindimaze, halinde bakizi kuramburira.

- ³² Indumwa ziyijage ukulyoka i Miisiri.
 Kiri na'Bahendyopiya bagirage bakizi tabaaza Rurema.
- ³³ E binyamahanga, mukizi yimbira Nahano Rurema.
 Mukizi múyimbira inyimbo zo'bwivuge.
- ³⁴ Mukuba, ye mu lenga mwi'gulu,
 munali mwi'zu lyage liri mu kizi lunduma bukayu.
 Ye na yamiri ho imyaka ne'myakuula.
- ³⁵ Mumenyeesanie kwo Rurema ye riiri no'bushobozi bweneene.
 Ye twaziri Abahisiraheeri.
 No'bulangashane bwage buyamiri butan-guliiri Abahisiraheeri.
- ³⁶ E Rurema wa'Bahisiraheeri, tubwini kwo uli wa kahebuza mu nyumba yawe ndaluule.
 Uli mu heereza abandu baawe ubukalage no'bushobozi.
 Rurema akizi yivugwa!

69

Kutakira Nahano

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Dahudi. Iri mu yimbwa ne'nanga.
- ²⁻³ E Rurema, ungizagye, we kongwa!
 Si keera nayikiraga mu musaayo,

ndaanabyo nangaki yimangira kwo.
 Ngoli tibukiiri mwi'benga lya'miiji,
 ganakoli mbikiiri mwi'gosi.
 Imidunda ikola mu mbunguukana.

⁴ Keera nayamiza bweneene, nanaluha.
 Kiri no'mumiro gwani, gukoli hangalaliiri.
 E Rurema, maashi, amasu gaani, gakoli fwifwiti-
 iri,
 mu kulindira kwo ugayiji ndabaala.

⁵ Abagoma baani bagweti baganjombera
 ubusha,*
 banali kandaharuurwa ukuhima umushaku
 uguli kwi'twe lyani.
 Bagweti bagananyishuza ibindu, ndaanabyo
 nazimba.
 Na kundu ndaabyo nabahubira,
 haliko baloziizi naaho ukunyita.

⁶ E Rurema, uyiji bwija ngiisi kwo n'gakuhubira.
 Bitanganaziga kwo ngubishe amahube
 gaani.

⁷ E Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri!
 Si we mwene ubushobozi bwoshi!
 Aaho! Ngiisi abakulangaliiri, utabateeze ishoni
 hi'gulu lyani.

Ngiisi abagweti bagakulooza, batateteerwe.
⁸ Si ngola mu gayirizibwa hi'gulu lyawe.
 Kiri na'malanga gaani, gabonesiri
 kwe'shoni.

⁹ Mu beene witu, ngolaga nga mundamenywa.
 Kiri mu bakulu baani, na mu baali baani,

---

* **69:5** 69.5 Zaburi 35.19; Yohana 15.25.

- mbatuuziri mwo nga kinyamahanga.
- 10 Umwete gwo mbiiti hi'gulu lye'nyumba yawe,
gugahambiri nzingoola.
Kiri ne'kyanya uli mu tukwa,
na naani, na mbe ndusirwi.†
- 11 Ikyanya ndi mu yishalisa, na nyambale ubusu-
uzu mu kati ka'malira,
bali mu kizi nyamiriza.
- 12 Ee! Ikyanya ndi mu jengeerwa,
bali mu mbonyoleza.
- 13 Abandu bali mu genda bagangamba mu njira.
Kiri na'balalwe bagweti baganjekeereza mu
nyimbo zaabo.
- 14 E Nahano, kundu kwokwo, ngweti ngakuhu-
una kwo ukizi ngashaanira.
Aaho! Unjuvye mu kati ko'rukundo, kwo luli
lwingi.
Ungizagye, we kongwa, halinde na ngire lwoshi-
lwoshi.
- 15 Unjaaze mu musaayo, ndayiji kengeera
naguyikira mwo.
Kundu abandu bali mu ba banjombiri, ungizagye
mu maboko gaabo,
unjaaze na mu gano mabenga ga'miiji.
- 16 Utaleke ngumbululwe no'mwijulire gwa'miiji,
mbu gumbungukane.
Utanaleke kwa'mabenga ganyulubize.
Ee! Utaleke mbu nimirwe na Narufu.
- 17 E Nahano, unjuvyagye! Si urukundo lwawe,
luli lwa'kahebuuza,
no'lukogo lwawe, luli luhamu bweneene!

---

† 69:10 69.10 Yohana 2.17; Barumi 15.3.

Aahago! Ungebagane ho ndi.

18 Bwo ndi mukozi wawe, utambindulire ingoto.
Si ngweti ngalibuuka bweneene! Aahago!
Unjuvyagye duba.

19 Unyegeere, gira ungize.
Unguluule mu maboko ga'bagoma baani
booshi.

20 Abagoma baani, wenyene uyiji ngiisi kwo bali
mu ndeta,
na ngiisi kwo ndi mu teezibwa ishoni.
Bagweti baganyamiriza, iri banandyoza,

21 no'kukizi nduka.
Keera navunika umutima, na ngoli shen-
gusiri.

Ngweti ngalooza umundu wo'kumboleeza,
si ndaaye úli ho, kiri no'muguma!

22 Yabo bagoma, keera bakambiikira kolobwe mu
byokulya.
Ne'kyanya n'ganyoterwa, banamba amaavu
go'lukalishi.

23 Aahago! Ibyokulya bye'siku zaabo ngulu,
bikizi ba yo mitego yo'kubagwasa.†

24 Amasu gaabo, gayidike mwe'kihulu, halinde
bataki shubi bona.
Ne'migongo yabo, ikizi yama igondamiri.

25 Ukizi barakarira, mu kubayonera kwo'bute
bwawe.
Ee! Uburaakari bwawe kwo buli bulangi,
bubasivye,

---

† 69:23 69.23-25 Barumi 11.10.

- 26 halinde ishumbi zaabo, zisigale mushaka. §
 Hatanabe umundu wo'kushubi tuula mu
 maheema gaabo.
- 27 Yabo bagoma, ikyanya ukola mu hana abandu,
 nabo kandi, bali mu shubi yiji balibuza.
 Abandu babi, ikyanya uli mu bakomeeresa,
 nabo bali mu bayushuulira ubulyaniirwe,
 mu kubashekeereza.
- 28 Ibyaha byabo, ukizi bilegeereza, halinde ba-
 hanwe bweneene,
 utanakolwe kwo wabakoga.
- 29 Ubahotolage mu kitaabo kyo'bulamu,
 utanababiike mu muharuuro gwa
 ábakwaniini.
- 30 E Rurema, ngola mu malibu, na ngoli shen-
 gusiri.
 Aaho! Ungizagye ku bushobozi bwawe.
- 31 E Rurema, ngakizi kuyimbira, mu kuyivuga
 iziina lyawe.
 Na ngizi kuhuuzza, mu kukutangira kongwa.
- 32 Kwokwo, kwo ngakusimiisa,
 ukuhima ho nangakutangiiri ituulo
 lye'ngaavu,
 kandi iri lye'shuuli íkoli twiri.
- 33 Abakeni, ikyanya bagaabona kwokwo, bagasi-
 ima.
 Kwokwo, mwe muli mu looza Rurema, muk-
 izi shambaala.
- 34 Mukuba, ikyanya abandu bali mu ba ba-
 goozirwi, banatabaaze Nahano,
 ali mu ba abayuvwiti.

---

§ 69:26 69.26 Mikolezi 1.20.

Ne'kyanya bali mu ba bagwasirwi mu mbohe,
atali mu bahebuura.

³⁵ Igulu ne'kihugo bikizi yivuga Rurema,
kuguma ne'nyaaaja, na íbiziri mwo byoshi.

³⁶ Mukuba, Rurema agayiji kiza akaaya
ke'Sayuni.

Kiri no'tundi twaya twa mu Buyuda,
agatuyubakulula.

Haaho, lya'bandu baage bagayiji tuhyana, ba-
nashubi tutuula mwo.

³⁷ Ee ma! Ngiisi ábali mu múkolera, kiri
na'baana baabo, bagabihyana.

Ngiisi ábakuuziri iziina lyage, bo bagatuula
mwo.

70

Kuhuuna ubutabaazi *(Zaburi 40.13-17)*

¹ Izaburi ya Dahudi, imwo'mwimangizi
wa'bimbi.

² E Rurema Nahamwitu, ungize duba, we
kongwa!

Uvwarukage uyiji ndabaala.

³ Haliko ábalozizi ukunyita boohe,
bakizi teezibwa ishoni, banateteerwe.

Bwo basiimiri kwo ngizi libuuka,
ubateeze ishoni, mu kubagalulira inyuma.

⁴ Ngiisi ábali mu nvuka akahoogo,
bateezibwe ishoni, banandwikirage kwo.

⁵ Haliko, ngiisi ábagweti bagakulooza,
bakizi shambaala, iri banashagaluka mu kati
kaawe.

Ngiisi ábakuuziri ubukize bwawe,

bakizi deta: «Rurema akizi huuzibwa.»

6 Kundu kwokwo, niehe ngiri mukeni, na ngi
 goozirwi.
 E Rurema Nahamwitu, uvwarukage maashi, uy-
 iji ndabaala! We mu ndabaala, we na
 Lukiza wani.
 Kwokwo, utaki tindage.

71

Kutabaaza Rurema

1 E Nahano, keera nakutibitira.
 Aaho! Utandekage mbu ndeezibwe ishoni.

2 Bwo uli Rurema wo'kuli, ungizagye, unam-
 bishe.
 Undege amatwiri, unayiji nguluula.

3 Si we lwala lwani, we na Luzitiro lwani.
 Aaho! Ube lwala lwo nangakizi tibitira mwo,
 unakyulage kwo ngizibwe.

4 E Rurema wani, ungize mu maboko ga ba-
 nakuhambwa.
 Si bakoli bihuusiri, banagweti bagayitana!
 Kwokwo, unjaazagye mu maboko gaabo.

5-6 E Nahano, we kandyosa mu nda ya maawe.
 Kyo kitumiri ngakizi kubiika
 kwo'mulangaaliro.
 Ukulyokera ubusore bwani, we ngweti
 ngayegamira, iri na nguyivuga.

7 We kambeereza ubushobozi, we nali mu njuu-
 tira.
 Kwokwo, abandu bingi bakola mu nyigira
 kwo'mugani.

8 Kyo kitumiri ngakizi kuyivuga.
 Na ndi mu shiiba ngweti ngakuhuuza.

- 9 Ikyanya ngaaba ngolaga mushaaja,
ne'misi inabaagage ndaakiyo, utanjandirire.
- 10 Si abagoma bali mu shungika igambi libi
hi'gulu lyani,
banakoli kumaniri kuguma, gira balonge
ukunyita!
- 11 Bali mu deta: «Si Rurema keera akamújanda,
ndaaye úwangaki múkiza!
Aaho! Mugirage tumúhoove, halinde tu-
namúgwate.»
- 12-13 E Rurema wani, we kongwa! Si baloziizi
ukungomeeresa!
Aaho! Utakizi nyisunga hala.
Haliko, unyijirage duba, gira undabaale.
Ikyanya bali mu ndega, leka boonyene bag-
watwe ne'shoni, banashereezibwe.
Ee! Ishoni zibagwatage, banateteerwe.
- 14 Haliko niehe, ngagenderera ukukulangaalira,
iri na ngizi kuyivuga.
- 15 Kundu ndayiji ngiisi kwo nangasobaanura
ukuli kwawe,
haliko, ngakizi shiiba ngweti ngakuhuuza,
bwo we mu gira íbikwaniini.
- 16 E Rurema Nahamwitu, ngakizi menyeesa
abandu ngiisi kwo uli mu gira ibya kahe-
buuza.
Ngakizi bakengeeza kwo wehe naaho we
kwaniini.
- 17 E Rurema, wâli kizi nyigiriza ukulyokera
ubusore bwani.
Halinde na zeene, ngakizi menyeesa
imikolezi yawe ya kahebuuza.

- 18 Buno, ngola mushaaja, na ngolaga ne'nvwi.
Aaho! Utanjandirire!
Uleke ngizi menyeesa ubushobozi bwawe
imwa booshi ábagaki yija inyuma lyani.
- 19 E Rurema, ndaaye úkusumbiri!
Ukuli kwawe, kuhisiri halinde mwi'gulu.
Keera ukanagira ibitangaaza bihamu.
- 20 Kundu ukanyingiza mu makuba mingi-mingi,
haliko, ugaki shubi nvyula, na njubi ba
mugumaana.
Ee ma! Ikyanya nâli kola bu fwa, wanashubi
nyinamula.
- 21 Ugashubi mboleeza,
iri unangingika.
- 22 E Rurema wani, we Mutaluule
wa'Bahisiraheeri,
unayamiri uli mwemeera bweneene.
Kwokwo, ngakizi kuyivuga mu kukulakiza ulu-
langa.
Ngakizi kuyivuga ku nyimbo ze'nzeeze.
- 23 Mukuba, keera wanguluula.
Kwokwo, ikyanya ngakizi kuyivuga, ngakizi
kubandira utubuuli.
- 24 Ngakizi shiiba ndi mu menyeesa abandu ngiisi
kwo uli wo'kuli.
Haliko, ngiisi ábâli loziizi ukungomeeresa boohe,
bagagwatwa ne'shoni, banateteerwe.

72

Ukuhuunira mwami

¹ Izaburi ya Sulumaani.

E Rurema, ushoboleese mwami, akizi kulikira
ukuli kwawe.

- Yukwo kuli, ukizi kuyereka kiri no'muluzi.
- ² Ee! Umútabaale akizi twa imaaja za'bandu
baawe mu kati ko'kuli,
kiri ne'maaja za'bakeni.
- ³ Ku migazi kukizi yera ibyokulya bingi.
Bikizi yera kiri na ku tugangazi.
- ⁴ E Rurema, utabaale mwami halinde akizi bu-
lanira abakeni.
Kiri na'baana baabo, akizi bakiza.
Haliko, ngiisi ábagayiji balibuza, boohe, an-
abafutagule.
- ⁵ Mwami akizi longa ulushaagwa ngiisi kyanya,
abaagage ngi'zuuba kwo liyamiri liri mu
langashana,
na nga kwo'mwezi gugenderiiri ukukizi
moleka.
- ⁶ Uyo mwami abaagage nga nvula, kwo igweti
igaania mu ndangiro,
halinde ikihugo kikizi longa amiji.
- ⁷ Umundu wo'kuli alonge ukukizi genduukirwa
isiku zaage zooshi,
halinde akizi longa ukuyunguka mu kati
ko'mutuula.
Kukizi ba kwokwo, halinde ku kyanya
umwezi gugaaba gukiri ho.
- ⁸ Mwami alonge ukukizi twala, halinde ku nyaaja
zooshi,
ukulyokera ku lwiji Hefuraati,
halinde ukuhisa ku mbeka ye'kihugo.
- ⁹ Abandu ábatuuziri mwi'shamba bakizi
múfukamira.

- Kiri na'bagoma baage, bakizi lamba
ulukungu imbere lyage.
- 10 Abaami be'Tarasisi na'ba mu tulira, bagakizi
múramburira.
Abaami be'Sheeba na'be'Seeba, bakizi
múleetera amatuulo.
- 11 Ee! Abaami booshi bakizi fukama imbere
lyage.
Aba mu mahanga gooshi bagakizi múkolera.
- 12 Ikyanya umukeni agamútabaaza, agamúkiza.
Ee! Agamútabaala, bwo atahiiti ugundi
mutabaazi.
- 13 Ikyanya abakeni bagaaba bakola mu buka-
holwe,
agabayuwirwa indengeerwa, anabaguluule
mu lufu.
- 14 Ne'kyanya bagalibuzibwa ku kahaati, agabak-
iza.
Mukuba, uburambe bwabo, buli ne'kishingo
kihamu imwage.
- 15 Mwami akizi lama!
Akizi haabwa amatuulo ge'nooro kulyoka i
Sheeba.
Abandu bakizi yama bali mu múhuunira imwa
Rurema,
banakizi shiiba bagweti
bagamúgashaanira.
- 16 Utugangazi tuyijule kwe'mimbu,
halinde ikihugo kilongage ukuyera bwe-
neene.
Ibiti bikizi tongeka kwe'bitumbwe, nge'biti
bye'Lebanooni.

Abandu bakizi genduukirwa nga byasi mu ndagiriro.

¹⁷ Mwami akizi yama alumbuusiri isiku zooshi. Anakizi kengeerwa, halinde ku kyanya izuba ligaaba likiri ho.

Aba mu mahanga gooshi, bakizi gashaanirwa hi'gulu lyage, halinde nabo banakizi múgashaanira.

¹⁸ Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri, akizi yivugwa.

Mukuba, ibitangaaza mwene yibyoye, yehe naaho, ye gweti úgakizi bigira.

¹⁹ Tukizi huuza iziina lyage, kwo liri no'bulangashane, halinde imyaka ne'myakuula.

Ikihugo kikizi yijula mwo'bulangashane bwage. Bikizi yama kwokwo! Ee! Bikizi yama kwokwo!

²⁰ Kwoku, kwa'mahuuno ga Dahudi mugala Yese gayutaga.

Umuteeko gwa kashatu

73

(Zaburi 73-89)

Kundu banangora-mabi bagaziri, si Rurema ali mwija

¹ Izaburi ya Hasafu.

Ku kasiisa Rurema agweti agagashaanira Abahisiraheeri, ngiisi ábakoli yeruusiri mu mitima yabo.

- 2 Si niehe nâli kola bu siitara.
Hininiini naaho, nga n'gateereka.
- 3 Ikyanya n'gabona ngiisi kwo banangora-mabi
bali mu yikangaata,
na ngiisi kwo bakoli gendukiirwi, nanayami
gwatwa no'luugi.
- 4 Yabo banangora-mabi, ndaabyo íbiri mu ba-
goora.
Amagala gaabo gaffisiri, ganadediiri.
- 5 Batali mu libuuka nga'bandi,
batanali mu kizi goorwa.
- 6 Ikyanya bali mu yikangaata, buli mu ba nga
migufu miija ye'nooro mu magosi gaabo.
Ne'kyanya bali mu komeresania, kuli mu ba
nga byambalwa byabo.
- 7 Bwe'mitima yabo iri mindagabika, bali mu kizi
yifunda mu mabi.
Si ubuligo bwo bali mu yitoneesa kwo,
buleeziri ulugero bweneene!
- 8 Bali mu shekerezania, iri banagambana,
banali mu biikirana ikikando mu kati
ko'bwikangaate.
- 9 Bali mu kizi shaahuza igulu,
iri banakizi yihaya, kwo bo beene kihugo.
- 10 Yiby byoshi, byo bitumiri abandu bali mu
bakulikira.
Ee! Bali mu mira amagambo gaabo nga miiji,
- 11 banakizi naaka kwokuno: Aaho! Kutagi kwo
Rurema angamenya?
Kundu abandu badesiri kwo ali hi'gulu lya
byoshi, si ndaabyo ayiji!
- 12 Balya banangora-mabi batali ni'goorwa lyoshi-
lyoshi.

- Si ubugale bwabo, buli mu kizi yushuuka ngana.
- 13 Niehe, ikyanya ndi mu kizi yihangaana, na mbonage naaho kwo ndaabyo nagira. Kiri ne'kyanya ndi mu kizi yilanga, mbu ndagire ubuligo, ndaako kamaro kooshi nalonga.
- 14 Si ndi mu shiiba mu malibu naaho! Ngiisi shesheezi ndi mu hanwa-hanwa.
- 15 Íngidete, ti: Leka naani ndetage amagambo mabi. Haaho nangabiiri nayihindulira abandu baawe.
- 16 Ikyanya n'galooza ukumenya íbitumiri abanabyaha bali mu kizi genduukirwa, nanabona kwo bikoli ngayiri bweneene.
- 17 Haliko, ikyanya n'gayingiraga mu nyumba ya Rurema, lyoki lyo n'gasobanukirwa ngiisi kwa'banabyaha bâye gooke.
- 18 Ee ma! Balya banabyaha, ukababiika ho bangasiga amatwe gaabo. Si bali mu bambaajira, halinde banayitimbe haashi, banashereere!
- 19 Ee! Masaasa atabukwa, bagweti bagakizi yami shereera. Bali mu kangwa ku magambo maniini naaho, banayami minikwa.
- 20 E Nahano! Ikyanya ugavyukaga, ugabashekeereza ngana. Baganyerera ngana, nga birooto íbiri mu yibagirwa shesheezi.

- 21 Ikyanya nâli jengiirwi mu mutima gwani,
nanaba ngoli rakiiri,
- 22 kyanatuma ngaaba muhwija, na muzira
bwenge.
Imbere lyawe, nâli kolaga nga nyamiishwa
nzira bwenge.
- 23 E Rurema! Kundu kwokwo, nyamiri tutuli-
inwi.
Uli mu ngwatira ku kuboko kwe'lulyo,
- 24 unali mu ndongoora, mu kukizi mbanuula
halinde mu kuheza, unanyegereze mu bu-
langashane.
- 25 Aaho! Nyandagi ye mbiiti yaho mwi'gulu, átali
wenyene?
Kiri na mu kihugo, ndaaye gundi ye ndi mu
yifwija.
- 26 Amagala gaani, no'mutima gwani, kundu biri
mu yoloha,
haliko, Rurema ye mu ngania.
Ye misi yani, anali we'mwani, halinde imyaka
ne'myakuula.
- 27 E Rurema, ngiisi ábali mu kuyilyosa kwo,
bagaki shereera.
Ee! Booshi ábakujandiriiri, ugaki baminika
ngana.
- 28 Ha lwani niehe, buli bwija ngizi beera hoofi na
Nahano Rurema.
Mukuba, ye mwene ubushobozi bwoshi.
Ku yukwo, ndi mu tibitira imwage.
E Rurema, amiiija go uli mu kizi kola, ngakizi
gamenyeesa mu bandi.

74

Ubuhanya, ndaaye úyiji ngiisi kwo bugaaheka

¹ Izaburi ya Hasafu.

E Rurema, kituma kiki ugweti ugaturakarira?

Ka watujandaga lwoshi-lwoshi?

E maashi! Si tukiri bibuzi byawe!

² Aaho! Ukengeerage ngiisi kwo ukaguluula
abandu baawe yaho keera.

Si ukatukiza, bwo tuli mulala gwawe, tunali
buhyane bwawe!

Ukengeere na'kaaya kaawe Sayuni,
halya wâli tuuziri mu kihugo.

³ Uzamuukire yo bwo keera kakashaka,
ubonage ngiisi kwa'bagoma bakashereeza kiri
ne'nyumba yawe lwoshi-lwoshi.

⁴ Mu yeyo nyumba yawe, mwa'bagoma
bakayidehereza mu tubuuli mbu bahima.
Munali mwo bakashinga irembera lyo'buhimi
bwabo.

⁵ Iyo nyumba, ikyanya bakagiyifunda mwo,
bâli gweti bagatema-tema ngana, nga kwo
bali mu tema ulubako.

⁶ Kundu ibibambaazi byayo byâli nonosiri bwe-
neene,
haliko bakabihomoola, mu kukoleesa
isheenyoye ne'mingwaro.

⁷ Ha nyuma, banagisingoola, halinde yana-
jigimba yoshi.
Bakagiyulubaza, munali mwi'ziina lyawe
lyâli kizi yivugwa.

⁸ Banayigamba, ti: «E balya! Mugirage tubash-
ereze lwoshi-lwoshi.»

Kwokwo, ngiisi ho Rurema âli kizi yikumbirwa
mu kihugo,
banagendi hasiriiza.

9 Tutaki bwini ibyereso, kwo Rurema agaki
tukiza,
ndanakiye muleevi úkiri ho.

Yubwo buhanya, ndaaye úyiji ngiisi kwo bugaa-
heka.

10 E Rurema, ugaleka abagoma bagenderere
ukukushekeereza halinde mangoki?
Aahago! Ka bagagenderera ukutuka iziina
lyawe halinde imyaka ne'myakuula?

11 Kituma kiki wafunya ukuboko kwawe
kwo'bushobozi?
Ukulambuule maashi, unabafute-fute,
halinde baminikwe.

12 E Rurema, wehe we yamiri uli mwami witu
ukulyokera kare.
Unali we mu kiza abandu ba'mahanga
gooshi.

13 We kabunduula inyaaja ku bushobozi bwawe.
Ne'kyanya ukabona kirya kihuume
kyo'mujoka mu nyaaja,
wanakifuta-futa.

14 We kafuta-futa kiri na'matwe ge'kingisho-
ngisho Levyataani.
Umutumba gwakyo, wanagutobera inyami-
ishwa mwi'shamba.

15 E Rurema, we kanatuma ibirigo no'tudota
bigakizi zununuka mwa'miiji.
Haliko, inyiiji ízâli kizi hinga, zoohe,
wanazikamya.

16 Izuuba no'mwezi, biri bye'mwawe.

Ee ma! We kabumba umulege-rege, kiri no'bushigi.

17 We kabiika imbibi zooshi ze'kihugo.
We katanengeka kwo hakizi ba imbondo,
hakizi ba ne'kikamo.

18 E Nahano, ukengeere ngiisi kwa'bagoma bâli kizi kugayiriza.
Kundu bali bahwija naaho, si bâli kizi kushe-keereza!

19 Twehe tuli nga ngunde zaawe.
Aaho! Ukengeerage ngiisi kwa'bandu baawe bakola mu libuzibwa.

Utatami tulasha mu tunwa twe'nyamiishwa.

20 E maashi! Ukengeerage ne'kihango kyo tukanywana na naawe.

Kino kihugo, si kikoli yidisiri mwe'kihulu!
Abandu banali mu komeresania ngiisi handu.

21 Abandu baawe bakola mu libuzibwa,
batanashobwiri, si bali bakeni.

Aaho! Utabalekeerere, mbu bateezibwe ishoni.
Haliko, uleke bakizi huuza iziina lyawe.

22 E Rurema, yimukaga maashi, gira uyibulanire!
Ukengeere ngiisi kwa'bahwija bali mu shiiba bagweti bagakuhonyoleza.

23 Ukengeere na ngiisi kwa'bagoma baawe bakola mu kunaakira.
Si yukwo kuyihaya kwabo, kugenderiiri halinde zeene!

75

Rurema naaho ye mutwi we'maaja

1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Hasafu. Ulwimbo. Luli mu yimbwa ngo'lwimbo «Utakizi shereeza.»

2 E Rurema, tugweti tugakutangira kongwa,
tunali mu menyeesania hi'gulu
lye'bitangaaza byawe.

Mukuba, uli mu kizi tubeera hoofi-hoofi.

3 Rurema adetaga kwokuno: «Ngola ngaatwa imaaaja.

Nganazitwa ku kyanya ikikwaniini, na ku njira yo'kuli.

4 Ikihugo na ibiri mwo byoshi, kundu bigalenga mwo'musisi,
haliko niehe ndi mu sikamya indaliro za-akyo.

5 Keera n'gabwira abanabwihemye kwokuno: “Muleke ukuyikangaata.”

Nanabwira na banangora-mabi: “Mutakizi yiheemya.

6 E maashi! Mutakizi gira mbu muyidundulike imbere lyani,
mutanakizi ba mindagabika.”»

7 Ndaaye mundu úwangatwa ulubaaja lwo'wabo,

aba alyoka uluhande lwe'muga, kandi iri lwe'sheere, kandi iri wa mu mbande zi'shamba.

8 Si Rurema naaho, ye yamiri ali mutwi we'maaja.

- Ee ma! Ye mu kuza muguma, anatindimaze ugundi.
- 9 Nahano afumbiiti urukuzo úluyijwiri mwo'buraakari bwage, anali mu bunywesa banangora-mabi booshi. Bagweti bagabugotomera, batanasige kiri ne'ndooni.
- 10 Haliko niehe, ngakizi yimba inyimbo zo'kuyivuga Rurema wa Yakobo, na ngizi múshambaalira imyaka ne'myakuula.
- 11 Rurema adetaga kwokuno: «Imisi ya banangora-mabi booshi, ngagivuna. Haliko, ngüisi ábali mu ngulikira, boohe, ngabasikamya.»

76

Rurema ye mutwi we'maaja

- 1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Hasafu. Luli mu yimbwa ne'nanga. Ulwimbo.
- 2 Rurema ayijikiini bweneene mu Bayuda. Iziina lyage liri mu kizi huuzibwa mu Bahisiraheeri.
- 3 Rurema atuuziri i Yerusaleemu, ku mugazi Sayuni.
- 4 Yeyo munda yo akavungula imyambi ya'bagoma baage, kiri ne'miheto yabo, ne'siribo zaabo, ne'ngooti zaabo.
- 5 E Rurema, uyamiri utuuziri mwo'bulangashane,

bunahimiri bwe'migazi, kundu iyamiri ho.

⁶ Indwani za mu bagoma biitu, keera bakazishahula ibindu.

Buno, zikoli gwejiiri nga zifwiri, ndaanaye úwangaki yiji tuteera.

⁷ E Rurema wa Yakobo, ikyanya ukazikanukira, ifwarasi zaabo zanayami fwa kuguma na ábâli zishoniri kwo.

⁸ E Rurema, ikyanya uli mu ba urakiiri, nyandi úwangagira mbu ayimange imbere lyawe?

Ndaaye gundi ye tukwaniini ukuyoboha.

⁹ Wehe, kwo ulyagagi mwi'gulu, ukatwa imaaja za'bagoma.

Haaho, ikihugo kyanayami yoboha, kyanaba munyerere.

¹⁰ E Rurema, ukayimuka, wanatwa imaaja za banangora-mabi.

Haliko ngiisi ábali mu libuzibwa, boohe, uli mu bakiza.

¹¹ Na bwo ugweti ugakizi rakarira amabi, kyo kitumiri uli mu yivugwa.

Ngisi ábakafuuka uburaakari bwawe, bata-gaki kola amabi.

¹² Ikyanya uli mu lagaania Rurema Nahamwinyu igambo,

umúgirire lyo.

Abandu bakwaniini bakizi músimbaha.

Kwokwo, mwe binyamahanga, mukizi múleetera amatuulo.

¹³ Kundu abatwali bangaba bali mu yidundulika, si Rurema ye mu bashengula imitima.

Kwokwo, abaami be'kihugo bamúyobohiri.

77

Ikyanya nâli mu makuba, n'gatakira Nahano

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya Hasafu. Luli mu yimbwa nge'nyimbo za Yedutuni.

²⁻³ Ikyanya nâli riiri mu makuba, nâli kizi tabaaza Nahano Rurema.

Kwokwo, nanamûlirira kwi'zu lihamu.

Nanamala ubushigi bwoshi, nimûlambuliiri amaboko gaani.

Kundu kwokwo, umutima gwani gwanalahira, mbu gutaholeezibwe.

⁴ E Rurema, ikyanya ndi mu salira hi'gulu lyawe, umutima gwani guli mu shenguka, na ngizi gongeera.

⁵ E Rurema, si utambangwiri kwo ndoole iro! Na bwo njengusiri bweneene, ndaabyo ngi shobwiri ukudeta.

⁶ Ngweti ngayisaliza ku byâli kizi lenga yaho kare.

⁷ Ndi mu laala ngengiiri kwo nâli kizi yimba. Ngweti ngayisaliza, iri na nyibuza kwokuno:

⁸ «Aaho! Ka Nahano akayami tujanda lwoshi-lwoshi?

Ka atâye ki shubi tugashaanira?

⁹ Ka ataki tukuuziri?

Kiri ne'mihango yage, ka keera agiyibagira lwoshi?

¹⁰ Ka Rurema ayibagira kwo ali wa lukogo?

Kwoku arakiiri, ka keera atuyima indengeerwa?»

¹¹ Ha nyuma, nanadeta: «Ndaakwo kundi kwo ngaagira.

Kundu Rurema ali hi'gulu lya byoshi, haliko keera atuhindulira ingoto.»

- 12 E Nahano, ngi kengiiri ngiisi kwo wâli kizi tugirira.
Ee! Ngi kengiiri ibitangaaza byo wâli kizi gira yaho kare.
- 13 Ngiri mu kizi biyitoneesa kwo,
ndanganabishaaza mu mitono yani.
- 14 E Rurema, injira zaawe zooshi, ziri nyeeru.
Aaho! Nyandagi gundi úhiiti ubushobozi, nga Rurema witu?
- 15 E Rurema, we mu kizi gira ibisoomeza.
We nali mu kizi yereka ibinyamahanga ubushobozi bwawe.
- 16 Ku bwobwo bushobozi bwawe, wâli kizi kiza abandu baawe,
beene Yakobo, na beene Yusefu.
- 17 E Rurema, ikyanya Inyaaja Ndukula ikakubona,
yanakanguka, yanayoboha bweneene.
Amiiji gaayo ganateerwa ne'kyoba ngana-ngana.
- 18 Mu bibungu, mwanavuduka invula,
mwanakungula ne'mikungulo.
Ngiisi luhande, imilavyo.
- 19 Inguba zanakizi lavya mu kihuhuuta.
Kiri ne'biryamu byanakizi lyamuza mu kihugo.
- Ikihugo kyanashagana, kyanajugumbana.
- 20 Haaho, wanabera injira mu nyaaja,
halinde wanalenga mu tulingi twa'miiji.
Ndaaye mundu úkabona ho ukafina.
- 21 Wâli kizi koleesa Musa na Harooni,

mu kurongoora abandu baawe nga bibuzi.

78

Ibyo Nahano akagira bitangayibagirwa

¹ Izaburi ya Hasafu.

E bandu baani, muyuvwe ngiisi kwo
ngamùyigiriza.

Yaga magambo gaani, mugatege amatwiri.

² Aaho! Ngatondeera no'kumùbwira ku migani.

Ee! Ngaadeta ágâli bishamiri ukulyokera
keera.*

³ Ngiisi byo tukayuvwa ku badaata, tukoli biyiji
bwija,

byo tunagweti tugakizi deta.

⁴ Kiri na'baana biitu, tutagababisha byo.

Ee! Ngiisi baana ábagaki yija,
tugabamenyeesa ibitangaaza byo Nahano âli
kizi gira ku bulangashane bwage.

Âli kizi bigira ku bushobozi bwage, gira akizi
yivugwa.

⁵ Rurema akaheereza Abahisiraheeriimaaja,
anabwira bashokuluza biitu kwo bakizi ziyi-
giriza abaana baabo.

⁶ Kiri na'baana ábagaki butwa bazimeny-
eesibwe,
halinde abandu be'bibusi byoshi bakizi zi-
menya.

⁷ Kwokwo yizo maaja zaage, bakizi zikania,
iri banakizi biika Rurema
kwo'mulangaaliro.

---

* 78:2 78.2 Mataayo 13.35.

- Ngiisi byo Rurema âli kizi gira, batayiji biyibagira.
- ⁸ Batanabe balangi, nga bashokuluza baabo.
Mukuba, boohe bâli kizi huna.
Imitima yabo itâli tungiini imbere lya Rurema,
batanâli kizi ba bemeera imbere lyage.
- ⁹ Beene Hifurahimu, ikyanya bâli mwi'zibo,
bâli fumbiiti imiheto ne'myambi.
Kundu kwokwo, banagalulwa kifudeete, halinde banapuumuka.
- ¹⁰ Mukuba, batâli kizi kania ikihango kya Rurema,
bakanalahira mbu batagakulikira imaaja za-age.
- ¹¹ Kundu âli kizi bagirira ibitangaaza,
haliko banabiyibagira.
- ¹² Mu kihugo kye'Miisiri, kiri na mwi'shamba lye'Sowani,
Rurema âli kizi gira ibitangaaza mu masu ga bashokuluza baabo.
- ¹³ Anabera injira mu nyaaja, anabarongoora,
halinde banagilenga mwo.
Amiiji gakabunduuka mwo kubiri, hanasi-gala nga bikombo.
- ¹⁴ Ku kyanya kya mwi'zuuba, âli kizi barongoora ne'kibungu.
Na mu bushigi, âli kizi barongoora ne'nguliro yo'muliro.
- ¹⁵ Iyo munda mwi'shamba, anabera ye'nyaala,
zanakizi shyoka mwa'miiji mingi bweneene,
banakizi ganywa.
- ¹⁶ Ee! Akashyosa amiiji mu nyaala,

- ganakizi hinga nga nyiiji.
- 17 Kundu kwokwo, banagenderera ukukizi yifunda mu byaha.
- Ikyanya bâli riiri yaho mwi'shamba,
banakizi huna imbere lya Rurema úli hi'gulu lya byoshi.
- 18 Banagira mbu bakizi múgeza,
mu kukizi huuna kwo bahaabwe ngiisi byokulya byo bayifwijiri.
- 19 Banakizi tyoza Rurema kwokuno:
«Hano mwi'shamba, ka Rurema angatuheereza byo tugaalya?»
- 20 Ikyanya akashulika ku lwala, amiiji ganaluhuluka mwo nga lwiji.
Kundu kwokwo, atangasha ukutuheereza imikate, ne'nyama.»
- 21 Nahano, iri akayuvwa kwokwo, anaraakara ngana-ngana.
Ubute bwage bwanayaka mu mbaga ya Yakobo nga muliro,
bwanayushuuka bweneene ku Bahisiraheeri.
- 22 Mukuba, batâli múyemiiri,
batanâli langaliiri kwo angabakiziizi.
- 23 Kundu kwokwo, akabayigulira imiryango yi'gulu,
anakyula kwe'bibungu biyeguuke.
- 24 Kwokwo, kwo akabaheereza imana ukulyoka mwi'gulu,†
anakizi batibulira yo, gira bakizi lya.

---

† 78:24 78.24 Kulyoka 16.4; Yohana 6.31.

- 25 Kwokwo, kwa'bandu bâli kizi lya ku byokulya
bya'baganda.
Yibyobyokulya, byâli tiita, nga kwo bâli
loziizi.
- 26 Rurema anakyula ku bushobozi bwage,
kwe'mbuusi ilyoke uluhande lwe'sheere,
na kwe'gindi ilyoke ulwe'kisaka.
- 27 Kwokwo, kwo akabatumira inyama
zo'tunyuni,
zanaba nyingi bweneene nga lukungu.
Ee! Utunyuni twâli riiri katundu, nga mushenyu
kwi'buga.
- 28 Yutwo tunyuni, anakizi batibulira two naaho,
ngiisi ho bâli shumbisiri,
hoofi-hoofi na'maheema gaabo.
- 29 Emwe! Rurema akaheereza abandu nga ngiisi
kwo bâli loziizi,
halinde banakizi lya, banahaage.
- 30 Kundu kwokwo, ikyanya Abahisiraheeri bâli
kizi ba batazi gambwa,
ne'byokulya binabe bikiri mu tunwa twabo,
- 31 Rurema anayami barakarira,
anabayite mwe'bihagarusi bye'misore.
- 32 Kundu akagira kwokwo, batanamúyemeera,
banagenderera naaho no'kukizi
yidulumbika mu byaha.
- 33 Kyanatuma bagaahisa imyaka mingi, bagweti
bagahanyagala.
Na mu kuheza, banafwa booshi.
- 34 Ngiisi kyanya Rurema âli kizi bayita kwo,
banakizi mútabaaza.
Banakizi yilega, iri banamúgalukira.

- 35 Ee! Bâli ki kengiiri kwo Rurema ali hi'gulu lya byoshi,
na kwo ye Lwala lwabo, ye wanâli kizi bakiza.
- 36 Si bâli kizi gira mbu bamúlyeryege.
Ee! Bâli kizi beesha imbere lyage.
- 37 Imitima yabo itâli tungiini imbere lyage,
batanâli kizi twaza ikihango kyage.
- 38 Kundu Rurema âli barakariiri,
si akakizi yihangirira ku bute bwage, atanaki baminika.
Ee! Âli bakejeriiri, anakizi bakoga ibyaha.
- 39 Mukuba, âli kengiiri kwo bali ba kufwa naaho,
banali nga mbuusi íri mu tee huusa, inayami nyerera.
- 40 Yaho mwi'shamba, bâli kizi huna imbere lya Rurema,
halinde anavunike umutima.
- 41 Kundu ye Mutaluule wa'Bahisiraheeri,
banakizi múgeza ngiisi kyanya, halinde anayagalwa.
- 42 Batanakengeera ngiisi kwo akakoleesa ubushobozi bwage,
mu kubakiza mu bagoma baabo.
- 43 Bâli yibagiiri kwo Rurema âli kizi gira ibitan-gaaza,
mu kihugo kye'Miisiri, na mwi'shamba lye'Sowani.
- 44 Ee ma! Akahindula inyiiji zooshi, zibe muko,
kyanatuma mu Bamiisiri ndaaye úkazinywa kwo.
- 45 Anabalugiza isaazi nyingi bweneene, zanakizi balya.

- Anabatuma na bakere, gira bakizi bashereegeza.
- 46 Anabatumira na'mahaazi,
ganakizi yonoona indalo zaabo, halinde imbuto zooshi zanaheza.
- 47 Anabatumuulira ulugungu, gira lubashereegeze imizabibu,
lushereeze kiri ne'biti bye'mitiini.
- 48 Yulwo lugungu lwanakizi yita ku ngaavu zaabo.
Kiri ne'bibuzi, anakoleesa inguba mu kubiyita kwo.
- 49 Rurema anabayereka ubute bwage,
mu kubatumira abashereeza ba'baganda,
gira bakizi genda bagabayita.
Emwe! Âli shavwiri bweneene, anâli koli rakiiri.
- 50 Atanayishuhiza ku buraakari bwage,
si akabuyerekana mu kukizi bayita ku njira ye'kiija.
- 51 Anayita ifula zooshi za'Bamiisiri,
kundu bo bâli riiri nga migamba yabo.
- 52 Ha nyuma, Rurema anarongoora abandu baage nga bibuzi,
mu kubalyosa i Miisiri, halinde mwi'shamba.
- 53 Âli kizi barongoora bwija, halinde banaba no'butoge.
Halikago, abagoma baabo boohe, banaherera booshi mu nyaaja.
- 54 Rurema analeeta Abahisiraheeri ku lubibi lwe'kihugo kyage kyeru,

- anabanyagira kyo, kundu kyâli riiri
kye'migazi.
- 55 Anayimula abandu be'gindi milala imbere
lyabo.
Yikyo kihugo, anakiheereza Abahisiraheeri,
bube buhyane bwabo,
anabiika ngiisi mulala gwabo mu kaaya
ke'mwabo.
- 56 Kundu Rurema ali hi'gulu lya byoshi, halikago
banamúgeza.
Batakasimbaha imaaja zaage, si bakahuna
imbere lyage.
- 57 Na bwo batâli simbahiri Rurema, banashubi
gira amabi,
nga bashokuluza baabo ba keera.
Banaba ba busha, ngo'mwambi úgwahusha.
- 58 Banayubakira imigisi yabo imbeero.
Kwokwo, kwo bakayagaza Rurema, anag-
watwa no'luugi.
- 59 Rurema, iri akayuvwa ngiisi
kwa'Bahisiraheeri bagweti bagaadeta,
anaraakara bweneene, anabajanda lwoshi-
lwoshi.
- 60 Kwokwo, kundu âli mali tereka iheema lyage
iyo munda i Shiilo,
gira akizi tuula mu kati ka'bandu, haliko
anayami lisiga.
- 61 Analeka akajumba kaage, kagendi gwatwa
imbira.
Kwokwo, kwo'bulangashane bwage bukabi-
ikwa mu maboko ga'bagoma.
- 62 Kundu Abahisiraheeri bâli riiri bandu baage,
haliko anabarakarira,

analeka bagendi yitwa ku ngooti.

63 Imisore yabo mitabana, umuliro gwanagijigi-
ivya.

Kiri na banyere baabo, banayitwa bátazi
yimbirwa mu mageni gaabo.

64 Abagingi baabo, kundu bakayitwa ku ngooti,
haliko banamufwiri baabo, batâli hang-
wirwi ukubalirira.

65 Lyeryo, Nahano anavyuka, nga úwalyoka
mwi'ro.

Ee! Âli riiri nga úshubi lalusiri, keera
atumburukwa,

66 anagendi hima abagoma baage.

Anababonie ishoni, halinde imyaka
ne'myakuula.

67 Kundu kwokwo, Rurema akalahira beene
Yusefu,

atanatoola beene Hifurahimu.

68 Si akayiji toola umulala gwa'Bayuda.

Ee! Beene Yuda, bâli no'mugazi Sayuni,
anâli gukuuziri.

69 Haaho, ho akayubakira inyumba yage.

Yanâli shuumiri nge'migazi.

Yanâli sikamiri, gira ikizi yama ho imyaka
ne'myakuula,

nge'kihugo kyonyene.

70 Anatoola umukozi wage Dahudi,

anamúlyosa mu bungere bwe'bibuzi.

71 Kundu âli kizi ragira ibibuzi,

haliko anamúyimika abe mungere
wa'bandu baage, Abahisiraheeri.

⁷² Dahudi anakizi balanga no'mutima mwija,
anakizi barongoora ku bulenga.

79

Uyijage duba, utubonere ulukogo

¹ Izaburi ya Hasafu.

E Rurema, ibinyamahanga keera bikateera iki-
hugo kyawe,
byanayulubaza kiri ne'nyumba yawe ndaluule.
Akaaya kooshi ke'Yerusaleemu, kakoli ba
mushaka.

² Ibirunda bya'bakozi baawe, bikola mu jojo-
molwa no'tunyuni,
binakola mu liibwa na barumungu.

³ Na bwo ndaaye wo'kubaziika, bakola mu bolera
i bulambo.
Umuko gwa'bandu gwâli kizi golomba mu
Yerusaleemu nga nyiji.

⁴ Buno, yibyo binyamahanga, bikiri mu tuhony-
oleza, wa honyo.
Bikiri mu tuhonyoleza, iri binatushekeereza.

⁵ E Nahano, ka ugayama uturakariiri halinde
imyaka ne'myakuula?
Uluugi lwawe lugagenderera ukuyaka
halinde mangoki?

⁶ Yubwo buraakari bwawe, ubuyonerage ku
binyamahanga.
Si boohe, batagweti bagakutwaza.
Yago maami ágatasimbahiri iziina lyawe,
gabe go ugakizi rakarira.

⁷ Mukuba, keera bakamirangusa abandu baawe
Abahisiraheeri,

banashereeza ne'kihugo kyabo.

⁸ Bashokuluza biitu, bâli kizi yifunda mu byaha.
Kundu kwokwo, tutali twe tukwaniini
ukuhanwa.

Yoho wee! Si tukoli vunisiri imitima.
Aaho! Uyijage duba, utubonere ulukogo.

⁹ E Rurema, Lukiza witu, ututabaale, we kongwa,
halinde wenyene ukizi gingikwa.

Utukoge ibyaha biitu, unatuguluule,
halinde iziina lyawe likizi yivugwa.

¹⁰ E Rurema, ibinyamahanga keera byayona
umuko gwa'bakozi baawe.

Aahago! Kituma kiki wangaki leka kwo bikizi
tuhonyoleza ti:
«Rurema winyu alyagagi hayi?»

E Rurema, utuyereke ngiisi kwo ugayihoola
ibinyamahanga.

¹¹ Ukizi yuvwiriza amalira ga'bashweke.

Ee! Yabo bashweke, kundu bakatwirwa ulubaaja
lwo'kuyitwa,
haliko ubakizagye ku bukalage bwawe
buhamu.

¹² E Nahano, yiby binyamahanga kwo bituzun-
gulusiri, ikyanya biri mu kizi kutuka,
ubihaniirize ubugira kalinda.

¹³ Twe bandu baawe, tuli bibuzi bya mu nda-
giriro yawe.

Tugakizi kuyivuga imyaka ne'myakuula,
halinde ku bibusi byoshi.

80

E Rurema, ukizi tubiika mwo'bugumaana!

¹ Izaburi ya Hasafu, imwo'mwimangizi wa'bimbi. Luli mu yimbwa ne'nanga.

² E Mungere wa'Bahisiraheeri, ututegage amatwiri.

We mu rongooru beene Yusefu nga bibuzi,
we na tuuziri ha kati ka bamakerubi.
Aaho! Uyerekane ubulangashane bwawe

³ mu beene Hifurahimu, na mu beene Binyamiini, na mu beene Manaasi.
Ee! Uyerekane ubushobozi bwawe, unayiji tukiza.

⁴ E Rurema, utuyerekage ubwija bwawe.
Unatugalulire imwawe, halinde lyo tukizibwa.

⁵ E Nahano, Rurema wo'bushobozi bwoshi!
Si twe bandu baawe!

Si tugweti tugakutabaaza!
Aaho! Ugaki yagalwa halinde mangoki?

⁶ Ibyokulya byo ukatuheereza, si gukola mwizingeerwe naaho.
Na'magoloovi go'kunywa, ikolaga migenge mingi-mingi.

⁷ We tumiri abagoma biitu bagakizi tugayiriza.
Ábatusokaniini, bagweti bagatuyamiriza.

⁸ E Rurema wo'bushobozi bwoshi, utugalulire imwawe.
Utuyerekage ubwija bwawe, halinde lyo tukizibwa.

- 9 Ikyanya ukatulyosa i Miisiri, twâli riiri nga mulandira gwawe gwe'mizabibu.
Ne'kyanya ukatuhisa mu kihugo kyawe, wanayimula mwa'bandu be'gindi milala, wanatubyala mwo.
- 10 Wanatuyufirira, halinde twanakula.
Imizi yitu yanashashaata, halinde mu kihugo kyoshi.
- 11 Ikimbehwa kiitu kyanabwika imigazi.
Amatavi giitu ganabwika kiri ne'biti bye'myerezi.
- 12 Twanatavika, halinde twanahikaga ku nyaaja mbamu Mediterane.
Ibitombo biitu byanahika ku ngombe yo'lwiji Hefuraati.
- 13 Aahago! Kituma kiki ukahongola inzitiro ziitu izâli tusokaniini?
Buno, ngiisi mulenga-njira agweti agayiji zimba ibitumbwe biitu.
- 14 Kiri ne'ngulube ze'rubako, zigweti zigatulibata-libata.
Ee! Inyamiishwa zikoli gweti zigaatulya.
- 15 E Rurema wo'bushobozi bwoshi, ushubi tugalukira maashi!
Bwo we tuuziri mwi'gulu, ulangiize ngiisi kwo tukola mu makuba.
Gulya muzabibu, ukizi gutanduula, maashi!
- 16 Gulya mulandira gwo ukabyala na'maboko gaawe wenyene, ukizi gulanga, we kongwa!
Si ali mwana ye ukayitoolera mwenyene!

- 17 Kundu twe tuli mulandira gwawe,
si abandu keera bakatutema-tema, ba-
natuyokya.
Kwokwo, ugire ubakanukire, halinde
baminikwe.
- 18 Ulya mundu ye ukuuziri, umúkanie, maashi!
Si ali mwana ye ukayitoolera wenyene!
- 19 Iri wangagira kwokwo, tutâye ki kujande.
Ukizi tubiika mwo'bugumaana,
halinde nyiitu tukizi kuyivuga.
- 20 E Nahano Rurema wo'bushobozi bwoshi! Utu-
galulire imwawe.
Utuyerekage ubwija bwawe,
halinde lyo tukizibwa.

81

Abandu baani, bwangabiiri bwija banyuvwe

- 1 Izaburi ya Hasafu, imwo'mwimangizi
wa'bimbi. Luli mu yimbwa nge'nyimbo za
beene Gaati.
- 2 Rurema, ye misi yitu. Tukwaniini tukizi
múbandira akabuuli ku bushambaale.
Ee! Tukizi yimbiraga Rurema wa Yakobo.
- 3 Aaho! Mutondeerage ukuyimba.
Mukizi lasa ingoma, munakizi longeeza
inzeze ne'binubi.
- 4 Mudihirize ibibuga,
gira mumenyeese imbaluko yo'mwezi.
Mubidihirize ne'kyanya umwezi gugaaba keera
gwatanguula.
Ee ma! Si kikola kyanya kyo'lusiku lwitu
lukulu.

⁵ Twe beene Yakobo, Rurema yenyene ye katubi-
ikira ulubaaja kwo tukizi múyimbira.

Ee! Ye Rurema wa'Bahisiraheeri, ye kakyula
kwokwo.

⁶ Yulwo lubaaja, akabaheereza lwo,
ku kyanya akateera ikihugo kye'Miisiri.

Nanayuvwa izu lyo mundamenywa, liri mu
mbwira, ti:

⁷ «Ikyanya mwâli betwiri imiteekerwa ku bitugo,
n'gamùtuula yo,
halinde mwanagibiika haashi.

⁸ Ee! Ikyanya mwâli riiri mu makuba,
mukandabaaza, nanamúkiza.

Ikyanya mwâli hisiri i Meriba, mukayidodomba
kwa'miiji ndaakigo,
kyanatuma ngamùgeza ho.

Nanamùshuvya ku njira yo'kutuma umukun-
gulo, gugugu!

⁹ E bandu baani, Abahisiraheeri! Muyuvwe
ngiisi kwo ngweti ngamùhanuula.
Ee! Bwangabiiragi bwija munyuvwe.

¹⁰ Mu kati kiinyu, mutabonekage imigisi
ye'mahanga,
mutanakolwe kwo mukizi giyikumba.

¹¹ Si niehe, nie Rurema Nahamwinyu.
Nie kamùlyosa mu kihugo kye'Miisiri.

Kwokwo, muyamuule utunwa twinyu,
gira mbakombeke ibyokulya.

¹² «Kundu kwokwo, abandu baani Abahisira-
heeri batanandwaza,
banalahira kwo batagakizi nzimbaha.

- 13 Ku yukwo, nanabaleka bagenderere
ukuyumya imitima yabo,
bakizi gira nga ngiisi kwo baloziizi.
- 14 Bwangabiiri bwija abandu baani banyuvwe.
Nga'Bahisiraheeri bangagalukiiri imwani,
- 15 nangabahimiiri abagoma baabo.
Ee ma! Nangakoleesa ubushobozi bwani ku
mulindi,
- 16 halinde ngiisi ábanjombiri bayami nvukamira
mu kyoba.
Ikihano kyabo kyangabiiri kye'myaka
ne'myakuula.
- 17 Haliko mwehe, nangamùyigusiizi ne'ngano
nyiija,
kuguma no'buuki bwa mu kitiba.»

82

Rurema ye mutwi we'maaja za'ba mu kihugo

- ¹ Izaburi ya Hasafu.
Rurema ye yimangiiri umuhumaanano gwa
mwi'gulu,
ye nali mu twa imaaja ze'bindi íbiri mu
yikumbwa, ti:
- ² «Si muli mu kundirira banangora-mabi!
Aaho! Mugakizi babulanira halinde man-
goki?
- ³ Mugirage mukizi bulanira ifuuvi, na ba-
nakahuku,
kuguma na'bakeni na ábagoozirwi.
- ⁴ Ee! Abakeni na ábatashobwiri babe bo mu-
gaakiza,
mu kubaguluuula mu maboko ga banangora-
mabi.

- 5 «Mwe banangora-mabi, si ndaakyo muyiji,
mutanali mu sobanukirwa.
Ku kyanya indaliro zooshi ze'kihugo zigweti
zigashaganibwa,
muli mu kizi genda mugamamaata mu ki-
hulu.
- 6 N'gadeta kwokuno: “Mweshi, mulyagagi ba-
mungu!*
- Ee! Muli baana ba Rurema úli hi'gulu lya
byoshi.”
- 7 Kundu kwokwo, mugaafwa nyene, nga'bandi
bandu booshi.
Ee ma! Narufu amùgweti, kuguma na'bandi
batwali booshi.»
- 8 E Rurema, uyimukage, maashi! Ukizi twa
imaaja za booshi ba mu kihugo.
Si abandu ba'mahanga gooshi bali
be'mwawe!

83

Amahuuno hi'gulu lya'kuhaniiriza bagoma

- 1 Izaburi ya Hasafu. Ulwimbo.
- 2 E Rurema, utabe munyerere,
utanayigire nga kimeme, mbu yihulikire
naaho.
- 3 Langiiza ngiisi kwa'bagoma baawe bagweti
bagalunduma.
Ka utabwini ngiisi kwo bakola bagakuteera?
- 4 Yabo bagoma, si balyagagi balyalya!
Kundu ukuuziri abandu baawe,

* 82:6 82.6 Yohana 10.34.

- haliko boohe bagweti bagabagirira igambi libi.
- ⁵ Balya bagoma bali mu naaka mbu:
«E balya, muyije, tuzimiize abandu baage,
halinde iziina lya'Bahisiraheeri, litaki shubi detwa.»
- ⁶ Banagweti bagaagira igambi libi hi'gulu lyawe,
keera banayibiika kuguma, gira bakuhangirire.
- ⁷ Mu kati kaabo, muli Abahedoomu,
na'Bahishimaheeri,
na'Bamohabu, na beene Hagaari,
- ⁸ na beene Gebaali, na'Bahamooni,
na'Bahamareki,
na'Bafirisiti, na'batuulaga be'Tiiro.
- ⁹ Kiri na'Bahasuriya keera bakabayibiikaga kwo,
gira bayushuule beene Luutu mwe'misi.
- ¹⁰ Aaho! Ngiisi ábali mu gira yiryo igambi,
ubahaniirize.
Kubaagage nga kwo ukahana abandu be'Midyani,
kuguma na Siseera na Yabiini, ha lwiji Kishooni.*
- ¹¹ Yabo bagoma, ukabaminika iyo munda i Heni-Doori,
ku kyanya ibirunda byabo bikabolera i bulambo nga nagiira.
- ¹² Yabo bagoma, abanalushaagwa baabo bafwe,
nga Horebu na Zeebu.
Abatwali baabo booshi baminikwe nga Zeeba na Salumuna.

* **83:10** 83.10 Batwi be'maaja 4.2.

- 13 Si bakayihaya, mbu: «Mugirage tunyage ikihugo kya Rurema, tube twe tugakizi kikoleesa nga kwo tulozi-izi.»
- 14 E Rurema wani, ubafuuhe ngana, bayehuuke nga lukungu. Bakizi ba nga bifuma íbigweti bigayehuilwa ne'mbuusi.
- 15 Ubayimulage, ne'kihuhuuta kyawe kikizi bakumuula.
- 16 Ukizi basingoola, nga kwo'muliro guli mu singoola ulubako, na nga kwe'mbigi zaagwo ziri mu boyola imigazi.
- 17 E Nahano, uteeze abagoma baawe ishoni, halinde abandu bakizi kulooza.
- 18 Balya bagoma bakizi teteerwa, banakizi yama bashengusiri. Ee! Bagendi fwira ku mbinga.
- 19 Ubamenyeese ku kasiisa kwi'ziina lyawe we Nahano. Wenyene we riiri hi'gulu lya byoshi. We na twaziri mu mahanga gooshi.

84

Ukuyidula inyumba ya Rurema

- ¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya'baana ba Koora. Luli mu yimbwa nge'nyimbo za beene Gaati.
- ² E Nahano wo'bushobozi bwoshi, inyumba yawe ibuyahiri bweneene.

- 3 Emwe! Ndi mu hambiri hola hi'gulu
lyo'kuyifwija kwo ngizi yama mu lubuga
lwayo.
E Rurema úli mugumaana, umutima gwani, kiri
na'magala gaani, bigweti bigakuberangira.
- 4 E Nahano wo'bushobozi bwoshi,
we mwami wani, we na Rurema wani.
Kiri ne'kisholya kiyubasiri ingisha hoofi
na'katanda kaawe ko'kutangira
kwa'matuulo.
Akalembe-lembe nako kali mu kizi giyubaka ho,
kanaberere mwe'byananyuni.
- 5 Bahiriirwi ngiisi ábatuuziri mu nyumba yawe.
Bayamiri bali mu kuyimbira inyimbo
zo'bwivuge.
- 6 Bahiriirwi ngiisi ábali ne'kyedu kwo bayije ku
mugazi gwawe.
Boohe bali mu longa ubushobozi imwawe.
- 7 Ikyanya bali mu lenga mwi'shamba lye'Baka,
liri mu hinduka kadota.
Ne'kyanya kya'mahona-nvula, linabe
mwa'mabenga-mabenga.
- 8 E Rurema, ikyanya bakiri mu genda i Sayuni,
bali mu kizi yushuuka mwe'misi,
halinde ngiisi muguma wabo anahulukire yo
imbere lyawe.
- 9 E Rurema wa Yakobo, we Nahano wo'bushobozi
bwoshi.
Kwokwo, undegage amatwiri, we kongwa.
Uyuvwe amahuuno gaani.
- 10 E Rurema, keera ukatoola mwami witu,
ye na siribo yitu.

Aaho! Ukizi múlola kwo, unakizi
múgashaanira.

¹¹ Iri nangahisa ulusiku luguma naaho ndi mu
nyumba yawe,
luhimiri isiku kihumbi zo nangamaziri ndi
handi-handi.

Nanganasiima ukukizi langa imiryango
ye'nyumba ya Rurema wani,
ho nangatuula mu nyumba za banangora-
mabi.

¹² Nahano Rurema ye mulengeerwe gwitu, ye na
siribo yitu.

Agweti agatugashaanira, iri anatugingika.
Ee! Ngiisi ábayamiri bali buzira mahube,
ndaakyo kindu kiija kyo ali mu bayima.

¹³ E Nahano wo'bushobozi bwoshi,
bahiriirwi ngiisi ábakubiisiri
kwo'mulangaaliro.

85

Rurema ali mu lagaania abe'mwage umutuula

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya'baana
ba Koora.

² E Nahano, keera wagashaanira ikihugo kyawe
bweneene,
keera wanajebereza beene Yakobo.

³⁻⁴ Abandu baawe, ikyanya bakakuhubira,
wanatee barakarira.

Haliko, keera ukabakoga, wanabwikira ibyaha
byabo byoshi.

Ee! Keera ukahooa,

wanaleka ukubalangamira.

⁵ E Rurema, Lukiza witu, utugalulage ho tushuba.
Kundu ukatubona buligo, ubuleke, we
kongwa!

⁶ Aahago! Ka ugayamaga uturakariiri, halinde
imyaka ne'myakuula?
Yubwo buraakari bwawe, ka bugagenderera
halinde mu bibusi byoshi?

⁷ Ka utangatuhanguula tutondeerage buhyahya,
gira lya'bandu baawe bakizi kushambaalira?

⁸ E Nahano, urukundo lwawe lutali ne'mbeka.
Aaho! Utuyereke lwo, maashi, unatukize.

⁹ Nahano Rurema ali mu lagaania abandu baage
kwo bagalonga umutuula.

Kwokwo, ngakizi múyuvwiriza.

Aaho! Batakolwe mbu bashubi galukira mu
buhwija.

¹⁰ Ku kasiisa, ngiisi ábamúsimbahiri, ali ibiringi-
ini ukubakiza,
halinde lyo'bulangashane bwage, bukizi
boneka mu kihugo kiitu.

¹¹ Abandu ba Rurema bali mu ba no'rukundo
no'kuli.

Ubwija no'mutuula bigaaba bye'mwabo.

¹² Mu kihugo, abandu bagakizi yemeera Rurema.
Ne'yo munda mwi'gulu, agakizi
bagashaanira bweneene.

¹³ Nahano agakizi tugashaanira,
halinde ikihugo kiitu kinayere bweneene.

14 Ngiisi íbikwaniini bigakizi sholera imbere lya Rurema,
binakizi múlingaaniza ngiisi ho agalenga.

86

Undege amatwiri, unanjuvye

- 1 Amahuuno ga Dahudi.
E Nahano, ngolaga mukeni nakahuku.
Aaho! Udegage amatwiri, we kongwa,
unanjuvye.
- 2 Ndi mukozi wawe, maashi! We ndi mu yihega kwo, na ngubiisiri kwo'mulangaaliro.
Kwokwo, ukizi njuutira, unangize.
- 3 E Nahano, ndi mu shiiba ngweti ngakutakira.
Kwokwo, ukizi nyuvwirwa indengeerwa.
- 4 Ndi mukozi wawe, we na ngweti ngayihega kwo.
Aaho! Ukizi njambaaza.
- 5 E Nahano, uli mwija, unali mu kogana.
Ngiisi ábagweti bagakutabaaza, ubakuuziri bweneene.
- 6 Ikyanya ndi mu kutabaaza, iri na ngulirira, ukizi nyuvwiriza.
- 7 Mu siku za'malibu, ikyanya ndi mu kuberangira,
uli mu nyitaba.
- 8 E Nahano, mu biri mu yikumbwa byoshi, si ndaaye úkushushiri!
Na mu byoshi byo uli mu kizi gira, ndaaye úwangabihasha.
- 9 Si we kabumba abandu ba'mahanga gooshi!
Booshi bagakizi yiji kuyikumba,

- banakizi menyeesania ubulangashane
bwi'ziina lyawe.
- 10 Si wehe naaho, we Rurema!
We sumbiri booshi, we nali mu gira
ibisoomeza.
- 11 E Nahano, unyigirize ngiisi byo ngwaniini
ukugira,
halinde ngizi kulikira ukuli kwawe.
Umbiike mwo'mutima mwija,
halinde ngizi kusimbaha lwoshi-lwoshi.
- 12 Ngakizi kuhuuza ku mutima gwani gwoshi,
na ngizi yivuga iziina lyawe imyaka
ne'myakuula.
- 13 Mukuba unguuziri bweneene.
Keera wanangiza mu maboko ga Nakuzimu.
- 14 E Rurema, buno abanabwikangaate bagweti
bagandeera.
Banakoli loziizi ukunyita.
Balya bagoma, batakutwaziizi, batanahiiti
kimino.
- 15 Kundu kwokwo, e Nahano, uli mu kizi kejer-
erana, unali wo'lukogo.
Utali mu yami yagalwa duba,
si uyamiri uli mu kundana, unali wo'kuli.
- 16 Kwokwo, ungebagane, unangejeerere.
Bwo ndi mukozi wawe, umbiikage mwe'misi.
Ungize, nie mwana wo'muja wawe.
- 17 E Nahano, keera ukandabaala, wanakizi
mboleeza.
Aahago! Ushubi yerekana kwo unguuziri.
Kwokwo, lyo balya bagoma bagaabona,

banagwatwe ne'shoni.

87

Rurema akuuziri abandu be'Yerusaleemu

¹⁻² Izaburi ya'baana ba Koora. Ulwimbo.

Akaaya ke'Sayuni kayubasirwi ku mugazi
mweru gwa Nahano.

Kyo kitumiri akakuuziri bweneene,
ukuhima utundi twaya twoshi mu Bahisiraheeri.

³ E kaaya ka Rurema, bwo uli wa kahebuuza,
abandu bali mu kuhuuza.

⁴ Rurema adetaga kwokuno: «Mu bandu
ábanyiji, muli Abamiisiri, na'Bababeeri.
Muli na'Bafirisiti, na'bandu be'Tiuro, kiri
na'be'Hendyopiya.
Mu yabo booshi, baguma bakabutirwa mu
kaaya ke'Sayuni.»

⁵ Abandu bagaadeta hi'gulu lye'Sayuni kwokuno:
«Yaba booshi, Sayuni ye nyina.

Rurema ali hi'gulu lya byoshi.
Kwokwo yako kaaya, agakasikamya.»

⁶ Ikyanya Rurema agaharuura abandu,
agayandika mu kitaabo kyage kwokuno:
«Uyu, akabutirwa i Sayuni.»

⁷ Yabo booshi, bagakizi yimba kwokuno:
«E Sayuni, we tumiri tuli mu gashaanirwa.»

88

E Nahano, ngweti ngakutabaaza

¹ Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya'baana ba Kooru, na Hemani, Umuhizira. Luli mu yimbwa ngo'lwimbo lwo'mwizingeerwe.

² E Nahano Rurema, we mu ngiza.

Aaho! Ngola mu kulirira mwi'zuuba, kiri na bushigi.

³ Na bwo ndi mu kutabaaza, unyuvwagwe.

Yago malira gaani, ukizi gayuvwa, maashi!

⁴ Amalibu gaani gakoli leeziri ulugero.

Na buno, ngola bu fwa.

⁵ Bakola mu mbaruura nga mundu muzira misi, na nga mundu úkola úgayikira mu shinda.

⁶ Bakola mu mbaruulira mu bafwiri, nga mundu keera úkayitwa, anakoli lam-bamiri mu shinda.

Yabo abafwiri, kiri na naawe, utakiri mu bak-engeera,

utanakiri mu bahahala.

⁷ Si ukandibulira mu kirimbi-rimbi, na ngola mu kihulu kya namudidi!

⁸ Ukoli ndakariiri, ne'midunda yawe keera yan-vindiriza,

kyo kitumiri ngoli zidohirwi bweneene.

⁹ Keera ukahanguula abiira baani kwo banyihan-dule kwo,

na ngolaga kyagaza imwabo.

Ngoli fyedesirwi, ndanaki hiiti ubulyo bwo'kufuushuka.

¹⁰ Guno mwizingeerwe, gwo gutumiri amasu gaani gataki bwini.

E Nahano, ngiisi lusiku ndi mu kizi kulirira,
na nyamiri nguteziri amaboko.

11 Ewe! Biryá bitangaaza byawe, ka wangabiy-
erekaga abafwiri?

Ka ábakoli fwiri bangazuuka, mbu bayiji
kuyivuga? Nanga, maashi!

12 Si urukundo lwawe, lutali mu detwa mu
shinda!

Ubwemeera bwawe, butali mu ganuulwa mu
kuzimu.

13 Ibisoomeza byawe, bitamenyekiini yaho áhali
ikihulu.

Kundu uli mu gira íbikwaniini,
bitangaki menyeekana ha'bandu bali mu
yibagirwa.

14 E Nahano, ngweti ngakutabaaza, maashi!
Ngiisi shesheezi, amahuuno gaani gali mu
kuhikira.

15 Aahago! Kituma kiki uki gweti uganjandirira?
Si wambisha amalanga gaawe!

16 Ukulyokera mu busore bwani, ndi mu kizi
libuuka,

na nyamiri ndi mu zeera ho nangesiga itwe.

Kundu kwokwo, ugweti ugandeeza
mwe'kinyukura,

na ngoli shengusiri ngana.

17 Si uyamiri undakariiri!

Na bwo uli mu ndeeza mwe'kinyukura,
ngola ngashereera.

18 Kirya kinyukura, kigweti kiganyifuka kwo nga
migezi,

kinakoli nzokaniini.

19 Abiira na'bakundwa baani, booshi keera uka-
banjaagiza.
Ikihulu naaho, ye koli ba mwira wani.

89

*Kukengeeza Rurema imihango yage hi'gulu lya
Dahudi*

- ¹ Izaburi ya Hetani, Umuhizira.
² E Nahano, ngakizi yimba hi'gulu lyo'rukundo
lwawe,
halinde imyaka ne'myakuula.
Mu bibusi byoshi, ngakizi menyeesa ngiisi kwo
uli mwemeera,
³ na ngiisi kwo'rukundo lwawe luyamiri ho.
Nga kwi'gulu liyamiri ho,
kwo na kwokwo, naawe uyamiri uli mwe-
meera.
- ⁴ Nahano akadeta, ti: «Keera n'ganywana iki-
hango na Dahudi, umutoolwa wani,
na ngoli múbiikiiri indahiro kwokuno:
⁵ “Abandu ba mwi'kondo lyawe, bagakizi twala,
halinde imyaka ne'myakuula.
Ee! Ubwami bwawe, butâye here.”»
- ⁶ E Nahano, ikyanya uli mu gira ibisoomeza,
igulu liri mu kizi bihuuza.
Na bwo uyamiri uli mwemeera,
abataluule baawe bali mu kizi kuyimbira.
⁷ E Nahano, yaho mu kyanyaanya, nyandi
úwangakuyegeera?
Mu bindi byoshi íbiri mu yikumbwa, si
ndaakyo íkikushushiri!

- 8 E Rurema, mu muhumaanano muhamu
gwa'bandu bataluule,
we bagweti bagagingika.
Uli wa kahebuuza bweneene, ukuhima booshi
ábakuzungulusiri.
- 9 E Nahano Rurema wo'bushobozi bwoshi, si we
mwene ubukalage bweneene,
unayamiri uli wa kuyemeerwa!
- 10 Inyaaja, kundu zangaba ziri mbamu bwe-
neene, haliko we riiri hi'gulu lyazo.
Imidunda yazo, kundu yangabirinduka, we
gwati ugagihoohya.
- 11 We kayita ikihuume Rahabu, mu kukifuta-futa,
wanashaabula abagoma baawe ku bukalage
bwawe.
- 12 Igulu liri lye'mwawe! Ne'kihugo, kwo na
kwokwo!
Ee! We kabumba ikihugo kyoshi, na byoshi
íbikiri mwo.
- 13 We kabumba uluhande lwe'mbembe, kiri na
lwe'kisaka.
Imigazi ye'Taboori na ye'Herimooni, igweti
igakuyimbira ku bushambaale.
- 14 Ukuboko kwawe kulyagagi no'bushobozi.
Ee! Kuli no'bushobozi bweneene, kunali mu
huuzibwa.
- 15 Ikitumbi kyawe kisikamiiri ku bikwaniini.
Urukundo no'kuli biri mu gwanwa imbere
lyawe.
- 16 E Nahano, bahiriirwi ngiisi ábakoli yiji
ukukuyivuga.
Yabo, bo bagaaba batuuziri mu
mulengeerwe gwawe.

- 17 Umulege-rege gwoshi, bali mu shiiba bagweti
bagashambaalira iziina lyawe,
banayamiri bali mu kuhuza, bwo uli mu
gira íbikwaniini.
- 18 We bulangashane bwitu, we na misi yitu!
Tuli mu kizi hima abagoma ku butabaazi
bwawe.
- 19 E Nahano, we Mutaluule wa'Bahisiraheeri.
We nali mu kizi tulanga.

Buno, keera watuheereza umwami witu.

- 20 Wáli mali gwanwa wabwira abandu baawe
bemeera mu kati ka'mabone kwokuno:
«Mwe bandu baani, keera n'gamùtoola mwe
ndwani.
Keera n'gamúheereza imisi, nanamúkuza.
- 21 Uyo mundu ye n'gatoola, ye mukozi wani
Dahudi,
keera nanamúshiiga amavuta mataluule.
- 22 Ku bushobozi bwani, ngakizi músikamya,
halinde anakizi ba kihagarusi.
- 23 Abagoma batâye múramburiise.
Banangora-mabi nabo, batâye múhime.
- 24 Si yabo bagoma baage, ngabafutira-futira im-
bere lyage!
Ee! Ngabaminika booshi.
- 25 Uyo Dahudi, nyamiri nimúkuuziri bweneene,
nganakizi ba mwemeera imwage.
Bwo ali mundu wani, ngakizi múkuza
ngana-ngana.
- 26 Ngamúyushuulira ubutwali bwage, ukulyok-
era ku nyaaja Mediterane,
halinde ku lwiji Hefuraati.

- 27 Uyo Dahudi agambwira, ti: “Wehe, we daata,
unali we Rurema wani.
Ee! Uli lwala lwani, unagweti ugangiza.”
- 28 Uyo Dahudi, ngamúhindula abe ye fula yani,
agaanaba asumbiri abaami booshi ba mu
kihugo.
- 29 Nyamiri ngakizi múkunda, halinde imyaka
ne'myakuula.
Ikihango kyo tuganywana twe naye, kitâye
male.
- 30 Abaana baage, ngakizi bayimika, babe baami
baani.
Isiku zo'bwami bwage, ngazilaahya, nga
kwokulya igulu liyamiri ho.
- 31 «Kundu kwokwo, halyagagi ikyanya aba
mwi'kondo lyage bagajanda imaaja zaani,
batanakizi simbaha amigirizo gaani,
- 32 banabe bahongola birya byoshi byo n'gakyula,
banabe bataki simbahiri ngiisi kwo
n'gategeka.
- 33 Haaho, ngabahaniiriza ku byaha byabo,
mu kubakubula ingoni.
- 34 Kundu kwokwo, ndâye leke ukukunda Dahudi,
ndanâye múyihindulire ku muhango gwani.
- 35 Ikihango kyo keera tukanywana, ndangakiyita.
Ee! Ngiisi byo n'gadeta, byo na byebyo.
- 36 Keera n'gabiika indahiro.
Na bwo ndi mweru bweneene, ndangabwira
Dahudi ibibeesha.
- 37 Abandu be'kibusi kyage, bagayama ho imyaka
ne'myakuula.
Ubwami bwage, bugakizi yama imbere lyani,

nga kwi'zuuba liyamiri ho.

38 Kiri no'mwezi, nga kwo kali kamasi kemeera
mwi'gulu,
kwo na kwokwo ubwami bwage bugagen-
duuka.»

39 Halikago e Rurema, ulya mwami, kundu wâli
mali mútoola,
si ukola mu múrakarira bweneene, unakoli
mújandiriiri.

40 Ikihango kyo ukanywana no'lya mukozi wawe,
keera ukakiyita.
No'lushembe lwage, keera waluvuruguuza
mu luvu.

41 Inzitiro za'kaaya kaage, keera ukazihongola.
Ngiisi ho ashubi sikamiiri, hakola mushaka.

42 Abalenga-njira bo bakoli lengi kashahula
mwe'bindu.
Abatuulani baako, bakoli gweti
bagamúhonyoleza, ti honyo!

43 Ee! Yabo bagoma baako, keera wabaheereza
imisi, babe bihagarusi.
Na buno booshi, keera wanabashambaaza.

44 Uyo Dahudi, keera wativya ingooti yage,
halinde atakiri mu hima mwi'zibo.

45 Yoho wee! Ubulangashane bwage bwoshi,
keera wabumala.
Kiri ne'kitumbi kyage, wakinyanyaga
haashi.

46 Isiku zo'busore bwage, wanaziyofihya kwo,
keera wanamúteeza ishoni imbere
lya'bandu.

47 E maashi Nahano, ugakizi yibisha, halinde mangoki?

Si uburaakari bwawe, buki genderiiri ukukizi yaka!

48 Ukengeerage ngiisi kwe'siku zaani ziri nyoofti bweneene.

Ee! Kundu ukabumba abandu, si booshi balyagagi ba kufwa naaho.

49 Ee ma! Ndaaye úwâye yame ho, buzira kufwa. Ndaanaye úshobwiri ukuyiyeka Narufu.

50 E Nahano, keera ukabiikira Dahudi indahiro, kwo ugakizi yama umúkuuziri bweneene.

Aahago! Yulwo rukundo lwawe, lukolaga hayi?

51 E maashi Nahano, ulole umukozi wawe, ngiisi kwe'binyamahanga bikola mu múyamiriza, wa yuuhu!

Si bikola mu múhonyoleza bweneene!

Iyo mihonyolezo yabo, igweti igalyaniisania imitima.

52 E Nahano, kundu ukandoolaga mu kunjiiga amavuta,

haliko, baki gweti baganyamiriza-nyamiriza naaho.

Ngiisi ho ndi mu genda, bakola mu mbonyoleza naaho.

53 Nahano akizi yama ali mu yivugwa imyaka ne'myakuula.

Bikizi ba kwokwo! Ee! Bikizi ba kwokwo.

Umuteeko gwa kana

Imyaka kihumbi iri mu ba nga lusiku luguma

- 1 Amahuuno ga Musa, umukozi wa Rurema.
E Nahano, tuyamiri tutuuziri imwawe,
mu bibusi byoshi.
- 2 Ikyanya utâli zaazi bumba imigazi, kandi iri
ikihugo,
wâli koli yamiri ho.
- 3 Ugweti ugakizi galulira abandu mu luvu, mu
kudeta:
«Ngahwe! Mushubire mu luvu.»
- 4 Mu masu gaawe, imyaka kihumbi iri mu ba nga
lusiku luguma keera úlwalenga,
kandi iri nga kihande kiguma kyo'bushigi.*
- 5 Uli mu kizi mala abandu, mu kubahuniza.
Bali mu ba nga kishuka kya shesheezi.
- 6 Kundu kiri mu ba kidohiri bweneene,
haliko kabigingwe, kiri mu ba keera kya-
holoka, kinayume.
- 7 Uburaakari bwawe, buli mu tuleeza
mwe'kinyukura,
halinde tunahuumirwe ngana.
- 8 Ibyaha biitu, kundu byangabishamiri,
si wehe ubibwini byoshi-byoshi,
keera wabibiika ku bweranyange imbere
lyawe.
- 9 Isiku ziitu zooshi, ziri mu mala mu buraakari
bwawe,
na mu kigongeero.
- 10 Yizo siku ziitu, ziri mu hekera ku myaka
makumi galinda.

---

* **90:4** 90.4 2 Peturu 3.8.

Kandi iri twangaba tuli ne'misi, twangahisa
 kiri na'makumi galimunaana.
 Kundu kwokwo, mu yizo siku zooshi,
 tuli mu longaga naaho amakuba,
 no'mwizingeerwe.

Ziri mu lenga duba, iri tunagenda.

¹¹ Aaho! Nyandagi úwngasobanukirwa ngi-
 isi kwo'buraakari bwawe bubambiri bwe-
 neene?

Yubwo buraakari bwawe, ngiisi kwo buli
 buhamu,
 kwo na kwokwo abandu bakwiriiri bakizi
 kuyoboha bweneene.

¹² Aaho! Utuyigirize ngiisi kwo tukwaniini
 ukukizi haruura isiku ziitu,
 halinde tukizi ba bitegeereza.

¹³ E Nahano, si tulyagagi bakozi baawe!
 Aahago! Ugayama uli mu turakarira halinde
 mangoki?

Ukizi tuyuvwirwa indengeerwa, maashi!

¹⁴ Ngiisi shesheezi, ukizi tuyereka urukundo
 lwawe úlutâye male,
 lyo tukizi kuyimbira ku bushambaale.

¹⁵ Keera tukahisa imyaka mingi tutuuziri mu
 makuba.
 Aaho! Utuheerezagye igindi nge'yo, halinde
 tujeberere.

¹⁶ Bwo ugweti ugakizi gira amagambo
 ga'kahebuuza,
 ukizi gayereka abakozi baawe.
 Ukizi yerekana ubulangashane bwawe mu
 baana biitu.

¹⁷ E Rurema, Nahamwitu, ukizi tugashaanira.

Ngiisi byo tuli mu gira na'maboko giitu, ukizi
tusikamiza byo.
E waliha, irya mikolwa ya'maboko giitu, ukizi
gisikamya.

91

Nahano ye butibitiro bwani

- ¹ Rurema ye riiri hi'gulu lya byoshi,
ye na mwene ubushobozi bwoshi.
Kwokwo, ngiisi úli mu langwa mu kabisho kaage,
agakizi luhuuka mu kimbehwa kyage.
- ² Ngaadeta hi'gulu lya Nahano, ti:
«Wehe we butibitiro bwani, we na ndi mu
sikamira mwo.
We Rurema wani,
unali we mbiisiri kwo'mulangaaliro.»
- ³ Ku kasiisa, Rurema agakukiza mu mibashu
ya'batezi,
anakukize na ku kyanya kye'kiija.
- ⁴ Ee ma! Ayamiri ali mwemeera.
Kwokwo, aganakuvumbeera mu byubi
byage.
Mu mashala gaage, mwo ugakizi tibitira,
halinde anabe siribo yo'kukizi kushuutira.
- ⁵ Ibyo bushigi, kundu biri mu teerana ikyoba,
haliko, utakizi biyoboha.
Utanayobohe, ikyanya imyambi igweti
igashunguusibwa-shunguusibwa
mwi'zuuba.
- ⁶ Ikyanya ikiija kiri mu yija kigatogeera mu
kihulu, utakiyobohe.

Utanayobohe na kirya kiija íkiri mu yitana kalenge-renge.

7 Kundu abandu kihumbi bangagwa ha butambi lyawe,

kandi iri bandu bihumbi ikumi bangagwa uluhande lwawe lwe'lulyo, si wehe, bitagakuhika kwo.

8 Yibyo byoshi, ugabiyibonera na'masu gaawe, unabone ngiisi kwo banangora-mabi bagayiji hanwa.

9 Nahano ali hi'gulu lya byoshi, ye na butibitiro bwani.

Iri wangatuula mu kati kaage,

10 ndaabyo íbyangakuteera, ndaanago makayu ágangaki yegeera ha nyumba yawe.

11 Mukuba, ngiisi ho uli mu genda, Rurema agabwira abaganda baage kwo bakizi kulanga.*

12 Banakusame, gira amagulu gaawe gatayitimbe ku mabuye.†

13 Ugakizi libata-libata ku ndare ne'fuuhihi, unakizi kandagira ku kihuume kyo'mujoka, na ku ndare ngulu.‡

14 Nahano adetaga kwokuno:

«Ngiisi úyamiri anguuziri, anabe asimbahiri iziina lyani, ngamúkiza, na ngizi múlanga.

---

* **91:11** 91.11 Mataayo 4.6; Luka 4.10. † **91:12** 91.12 Mataayo 4.6; Luka 4.11. ‡ **91:13** 91.13 Luka 10.19.

- 15 Ikyanya agandabaaza, ngamúyitaba.
 Ne'kyanya kya'makuba, tugayamanwa.
 Ngamúguluula, ninamúgingike.
- 16 Ngamúheereza imyaka mingi, lyo akizi shagaluka.
 Kwokwo, kwo ngamúkiza.»

92

Buli bwija tukizi huuza Nahano

- 1 Izaburi hi'gulu lyo'lusiku lwe'Sabaato.
- 2 E Nahano, we Rurema úli hi'gulu lya byoshi.
 Buli bwija tukizi kutangira kongwa, iri tunakuhuuza, mu kukuyimbira.
- 3 Ee! Buli bwija, tukizi huuza urukundo lwawe ngiisi shesheezi.
 Na ngiisi bushigi, tunakuhuuze ngiisi kwo uli mwemeera.
- 4 Ukizi lakizibwa inzeeze.
 Ikinubi nakyo, kikizi laka kwi'zu írilingiiri.
- 5 E Nahano, ngiisi byo ugweti ugaakola, binjambaziizi,
 kyo kitumiri ngakizi yimba ku bushambaale.
- 6 E Nahano, ngiisi byo uli mu salira,
 biri bya kahebuuza bweneene.
 Kiri ne'mikolezi yawe, kwo na kwokwo.
- 7-8 Banangora-mabi, kundu bangadeha nga kishuka, banakizi genduukirwa,
 haliko ubuzinda, bagashereera imyaka ne'myakuula.
- Yibyo byoshi, ibizeeze bitangabimenya.
 Abahwija batangabisobanukirwa.

- 9 E Nahano, uyamiri uli mu huuzibwa imyaka ne'myakuula.
- 10 Haliko, abagoma baawe boohe, ku kasiisa ugabashereeza.
Ee! Yabo banangora-mabi booshi, ugakizi bashaabula.
- 11 Ukambeereza imisi nga ye'mbogo, wananjiiga amavuta, mu kunguza.
- 12 N'gayibonera nienyene ngiisi kwa'bagoma baani bakahimwa.
Ikyanya bakaliruuka, nanayiyuvwirwa.
- 13 Haliko, ngiisi ábakwaniini boohe, bagweti bagadeha nga kigazi,
banali mu kula nga kiti kila kyo'mwerezi gwe'Lebanooni.
- 14 Ee ma! Bali mu ba, nga myerezi mibyale mu nyumba ya Nahano.
Yabo, bagakizi gangaala bwija mu lubuga lwe'nyumba ya Rurema witu.
- 15 Kiri ne'kyanya bagaaba bakola bashaaja, bagaaba bakiri bagumaana.
Ee! Bagaaba bakiri na'makama, banabe bakiri mu tongeka.
- 16 Bagakizi deta kwokuno: «Nahano ye kwani-
ini!
Yehe ye lwala lwani. Ndaanabwo buligo úbumúli mwo.»

93

Nahano, ye mwene ubushobozi

- 1 Nahano ye mwami!

Anayamiri ayambisirwi ubulangashane nga mirondo.

Nahano anali ye mwene ubushobozi bweneene.
Keera akasikamya ikihugo kyoshi,
bitanâye zige kwo kishaganibwe.

² E Nahano, we yamiri ho, ukulyokera imyaka ne'myakuula,
wanâli mali gwanwa wasikamya ikitumbi kyawe kyo'bwami.

³ E Nahano, inyaaja zigweti zigakungula.
Imidunda yazo, ikola mu birinduka bwe-neene.

⁴ Kundu biri mu kungulaga,
haliko, ubushobozi bwawe, bwo bubihimiri.
Ee! Buhimiri imisi ye'yo midunda.
Mukuba, ubutwali bwawe, buli hi'gulu lya byoshi.

⁵ E Nahano, imaaaja zaawe ziyamiri zisikamiri.
Inyumba yawe nayo, iyamiri italwirwi imwawe, halinde imyaka ne'myakuula.

94

Rurema ye mwene ukuyihoola

¹ E Rurema Nahamwitu, we mwene ukuyihoola.
Ee! We mwene ukuyihoola.

Aahago! Ukizi tutanguulira ubulangashane bwawe.

² Uyimukage, maashi!

Si we mu twa imaaaja za'bandu booshi mu kihugo.

Aaho! Ngiisi ábagweti bagayikangaata,

ugire ubahane nga kwo bibakwaniini.

- ³ E Nahano, banangora-mabi bagaahisa halinde mangoki bagweti bagayiheemya?
- ⁴ Yabo banangora-mabi, si booshi bali mu yikangaata, banayamiri bali mu yihaya naaho!
- ⁵ E Nahano, yabo babi bagweti bagafutiiriza abandu baawe, halinde abe'mwawe, banalibuzibwe bwe-neene.
- ⁶ Yabo babi, bali mu yita banamufwiri, ne'fuuvi, kiri na ábakayiji tusembeera mwo.
- ⁷ Bali mu deta kwokuno:
«Si Nahano Rurema wa Yakobo, atabwini!
Ngiisi byo tugweti tugaagira, atali mu bilola.»
- ⁸ E bizeeze, mutee yisaliza bwija.
Si mulyagagi bahwija ngana! Ka mutâye tumburukwe?
- ⁹ Si Rurema ye kabumba ukutwiri, anali mu yuvwa!
Ye kabumba ni'su, anayamiri ali mu bona.
- ¹⁰ Rurema, ye mu yerekeza ibinyamahanga.
Aahago! Na niinyu, ka atagamùhaniiriza?
Rurema, ye mu yigiriza abandu.
Ka angaki bulirwa no'bumenyi?
- ¹¹ Ngiisi bya'bandu bali mu salira,
Nahano ayiji-yiji kwo biri bya busha-busha!*

---

* **94:11** 94.11 1 Bakorindo 3.20.

- 12 E Nahano, ahiriirwi ngiisi ye ugweti ugay-
erekeza,
unali mu múyigiriza imaaja zaawe.
- 13 Kundu angalonga amakuba, si ugaki
múluhuula.
Haliko, banangora-mabi boohe, bakoli
humbiirwi ubuhya.
- 14 Nahano atâye jandirire abandu baage,
atanâye bayikarabe. Si bali buhyane bwage!
- 15 Imaaja zaabo, zigashubi twibwa mu kati
ko'kuli.
Ngiisi bandu bo'kuli, bagakizi zikulikira.
- 16 Aahago! Balya banangora-mabi, nyandi
úgandabaala mu kubalwisa?
Nyandagi úgayimanga, gira tugendanwe,
tubalwise?
- 17 Nahano átaki be ye gandabaala,
nga keera namirwa na Narufu.
- 18 E Nahano, ikyanya n'gakutabaaza, mbu
ulushando lwani lukola mu tyerera,
haaho wanayami nzikamy mu kati ko'rukundo.
- 19 Ne'kyanya nâli yuvwiti ingerania,
wanamboleeza, halinde umutima gwani
gwanashambaala.
- 20 Abaami babi, ka byangaziga kwo muyijibane?
Nanga maashi!
Si ikyanya bali mu kyulaga, lyo bali mu
leeterana amalibu!
- 21 Bali mu yibiika kuguma, gira bahagane na
ábakwaniini,
banakyule kwo bagendi yitwa.

- 22 Kundu kwokwo, Nahano Rurema ye gweti úgakizi njuutira.
Anali ye lwala lwo ndi mu tibitira mwo.
- 23 Yabo babi, ikyanya bali mu yifunda mu byaha, Rurema ali mu bayihoola.
Ee ma! Bwo bali mu kizi gira íbitali nga byo,
Rurema Nahamwitu agaki baminika,
halinde batanaki be ho.

95

Tukizi yimbira Nahano ku bushambaale

- 1 Muyije, tukizi yimbira Nahano ku bushambaale.
Tukizi múbandira akabuuli, awi yiyi yiyi!
Mukuba, Nahano ye Lwala lwo tuli mu kizibwa mwo.
- 2 Kwokwo, tukizi yija imbere lyage, tugweti tugatanga kongwa,
iri tunamúyimbira inyimbo zo'bwivuge.
- 3 Nahano, ye Rurema yenyene, anali mukulu bweneene.
Ye mwami úkuliiri bweneene abandi ábali mu yikumbwa booshi.
- 4 I kuzimu, iri ye'mwage.
Kiri na'marango ku migazi, gali ge'mwage.
- 5 Inyaaja ziri ze'mwage, bwo ye kazibumba.
Kiri no'bulambo, akabubumba yenyene.
- 6 Aaho! Bwo Nahano ye katubumba,
muyijage, tuyiname imbere lyage, mu kumúyikumba,
tukizi múfukamira.
- 7 Mukuba, ali Rurema witu, ye nali mu tuhalira.

Tuli bibuzi byage, anagweti agatulanga bwija.*

Bwangabiiri bwija, mukizi yuvwiriza izu lyage zeene.

- ⁸ Mukuba, Nahano adetaga kwokuno:
«Mutashubi yumuusa imitima yinyu,
nga kwo bashokuluza biinyu bakagira i Meriba,
na nga kwo bakagira mwi'shamba lye'Masa.
- ⁹ Kundu bâli kizi bona ibitangaaza byo nâli kizi bagirira,
haliko bâli kizi ngeza-ngeza naaho, iri banambigiiriza.
- ¹⁰ Kyanatuma yikyo kibusi, ngaahisa imyaka makumi gana ngirakariiri.
Nanadeta: “Yaba bandu, imitima yabo iyamiri igweti igahabuka.
Ikyanya ndi mu bayereka ngiisi byo ndi mu gira, batali mu ndwaza.”
- ¹¹ Kyo kitumiri n'gashiikiza ku buraakari bwani kwokuno:
“Yabo bandu batâye yingire mu buluhuukiro bwani.”»

96

Nahano ye mwene ubulangashane

- ¹ Mukizi yimbira Nahano ulwimbo luhyahya.
Ee! Mukizi múyimbira, mwe bandu ba'mahanga gooshi.

---

* 95:7 95.7-11 Baheburaniya 3.7-11, 15; 4.3, 5, 7.

- 2 Mukizi yimbira Nahano, iri munayivuga iziina lyage.
Ngiisi lusiku, mukizi menyeesa ngiisi kwo agweti agaakiza.
- 3 Mukizi menyeesa ubulangashane bwage mu binyamahanga.
Mumenyeese abandu booshi imikolezi yage ya kahebua.
- 4 Nahano ye mukulu. Ye na kwaniini ukuyivugwa.
Ee! Ye kwaniini ukugingikwa, ukuhima abandi abali mu yikumbwa booshi.
- 5 Biryabandu be'mahanga bali mu yikumba, si iri migisi naaho!
Haliko, Nahano ye kabumba igulu.
- 6 anayamiri ali mwo'lushaagwa no'bulangashane.
Mu nyumba yage, abuyahiri bweneene mu kati ko'bushobozi.
- 7 E bandu ba'mahanga gooshi!
Bwo Nahano ye mwene ubulangashane no'bushobozi, mukizi múhuuza.*
- 8 Mukizi huuzabandu ubulangashane bwage, bwo ye mwene bwo.
Munakizi múleetera ituulo mu mbuga ze'nyumba yage.
- 9 Mukizi múyikumbira Ahandu haage Heeru.
Mwe bandu be'bihugo byoshi, mukizi juguma imbere lyage.

---

* 96:7 96.7-9 Zaburi 29.1-2.

- 10 Mukizi deta mu mahanga, ti: «Nahano ye mwami.
Agaanatwa imaaaja za'bandu booshi mu kati ko'kuli.
Ikihugo kidediiri, kitanâye jugumbane.»
- 11 Igulu, likizi shagaluka.
Ne'kihugo, kikizi shambaala.
Kiri ne'nyaaaja ibindule, na byoshi íbiri mwo.
- 12 Imbingiro na ngiisi íbiziri mwo, nazo zikizi shambaala.
Kiri ne'biti bye'rubako, bikizi yimba ku bushambaale imbere lya Nahano.
- 13 Mukuba, ye gayiji twa imaaaja za'bandu booshi mu kihugo.
Ee! Ngiisi ábatuuziri mu kihugo,
agayiji twa imaaaja zaabo ku njira íkwaniini,
na mu kati ko'kuli.

97

Abandu booshi mu kihugo, bakizi shambaala

- 1 Nahano ye mwami. Kwokwo, abandu booshi mu kihugo, bakizi shambaala.
Abandu ba mu tulira nabo, bakizi shagaluka.
- 2 Ubwami bwage busikamiiri ku bikwaniini, na ku byo'kuli.
Ee ma! Ibibungu biiru-biiru, bimúsokaniini.
- 3 Umuliro guli mu gwanwa imbere lyage, gugweti gugasavya.
Guli mu jigiivya abagoma baage booshi.
- 4 Imilavyo yage, iri mu yami huluka mu kihugo kyoshi.

- Booshi ábali mwo, ikyanya bali mu gibona,
banatondeere ukujuguma.
- ⁵ Nahano ye mwene amahanga gooshi.
Kiri ne'migazi, iri mu kizi jongoloka imbere
lyage nga bulungu.
- ⁶ Íbiri kwi'gulu, biri mu menyeesania ngiisi kwo
akwaniini.
Abandu booshi, bali mu bona ubulan-
gashane bwage.
- ⁷ Haliko, ngiisi ábagweti bagayikumba imigisi,
na ngiisi ábali mu yihaya hi'gulu lyayo,
boohe, bagaki teezibwa ishoni.
Mukuba, irya migisi yoshi ikwaniini ifukame
imbere lyage.
- ⁸ E Nahano, yaga gooshi, ikyanya abandu
be'Sayuni
bali mu gayuvwa kwokwo, banashambaale.
Kiri na'ba mu twaya twe'Buyuda, nabo banasha-
galuke.
Mukuba, we mu twa imaaja ku njira
íkwaniini.
- ⁹ E Nahano, we riiri hi'gulu lya'mahanga gooshi.
We kuliiri bweneene abandi ábali mu
yikum-bwa booshi.
- ¹⁰ Mweshi mwe mukuuziri Nahano, mukizi
shomba amabi.
Mukuba, Rurema ye mu mùlanga,
anamùkize mu bushobozi bwa banangora-
mabi.
- ¹¹ Ngiisi ábakwaniini, umulengeerwe guli mu
kizi batanguulira.

Bwo bagweti bagaagira íbikwaniini,
bayamiri bashambiiri.

- ¹² Mwe bandu bo'kuli, mukizi shambaala mu kati
ka Nahano,
munakizi yivuga iziina lyage, bwo liyamiri
liri lyeru.

98

Mukizi yimbira Nahano

- ¹ Izaburi.

Mukizi yimbira Nahano ulwimbo luhyahya.

Mukuba, ayamiri ali no'bushobozi, anali
mweru.

Ali mu gira ibya kahebuuza,
iri anahimana ku njira ye'kitangaaza.

- ² Nahano, keera akayerekana kwo ali muhimi
bweneene.

Anayerekana kwo ali wo'kuli, kiri na mu
bandu ba'mahanga gooshi.

- ³ Akalagaania Abahisiraheeri kwo agakizi
bakunda, anakengiiri umuhango gwage,
anakizi bayereka kwakundi kwo ali mwe-
meera.

Abandu ba'mahanga gooshi keera bakabona ngi-
isi kwo ali mu kiza.

- ⁴ Mwe bandu ba'mahanga gooshi, mukizi
bandira Nahano akabuuli.

Mukizi na múhuuza, iri munayimba ku
bushambaale.

- ⁵ Ee! Mukizi yimbira Nahano,
iri munalasa inzeeze ku njira ísimisiizi.

- ⁶ Mukizi dhiriza ibibuga.
Mukizi lasa na'mahembe.

Nahano ye mwami witu.

Mukizi múbandira akabuuli.

7 Inyaaja na íbigiri mwo byoshi, bikizi múbandira utubuuli.

Ikihugo na íbikiri mwo byoshi, nabyo bikizi múbandira two.

8 Inyijji zikizi koma amagasha ku busiime.

Ne'migazi ikizi yimba ku bushambaale.

9 Ee! Yiby byoshi bikizi yimbira Nahano, bwo agayiji twa imaaja za ábali mu kihugo.

Yizo maaja, agakizi zitwira ábali mu kihugo nga kwo bibakwaniini, mu kati ko'kuli.

99

Nahano ali mwami

1 Nahano, ye mwami,

anabwatiiri ha kati ka bamakerubi.

Kwokwo, abandu be'milala yoshi bakizi juguma.

Bakizi lenga mwo'musisi hooshi mu kihugo.

2 Mu kaaya ke'Sayuni, Nahano ye mukulu.

Kiri na mu mahanga, ye sumbiri bweneene abandi booshi.

3 E Nahano, yabo booshi bakizi yivuga iziina lyawe.

Mukuba, liri likulu, linali lya kahebuuza, linali lyeru bweneene.

4 E mwami, uli mu ba kihagange, unakuuziri ukuli.

Mu Bahisiraheeri, we keera ukasikamya íbikwaniini, unagweti ugaagira íbikwaniini mu kati ko'kuli.

5 Rurema Nahamwitu, ali mweru bweneene.

Kwokwo, mukizi fukama imbere lyage, iri munamúhuuza.

⁶ Musa na Harooni, bâli riiri mu bagingi baage.
Samweri naye, âli mu bandu âbâli kizi mútabaaza.

Ne'kyanya Abahisiraheeri bâli kizi mútabaaza ku malira, anakizi bashuvya.

⁷ Âli kizi baganuuzwa mu nguliro ye'kibungu.
Ne'kyanya akabaheereza imaaja, banakizi zikulikira.

⁸ E Rurema, Nahamwitu, ikyanya abandu baawe bâli kizi kutabaaza, wanakizi bashuvya, wanakizi bakoga.
Haliko, ikyanya bâli kizi gira amabi, wanakizi bahana.

⁹ Mukizi huuzwa Rurema Nahamwitu.
Ee! Mukizi múyikumba ku mugazi gwage mutaluule.
Mukuba, Rurema Nahamwitu ali mweru bweneene.

100

Mumenye kwo Nahano ye Rurema

¹ Izaburi yo'kutanga kongwa.

E bandu booshi ba mu kihugo, mukizi bandira Nahano akabuuli.

² Mukizi yija imbere lyage, iri munamúyimbira ku bushambaale.

Ee ma! Mukizi múyikumba ku bushagaluke.

³ Mumenye kwo Nahano ye Rurema.

Ye katubumba, tunali be'mwage.
Ee! Tuli bandu baage, tunali nga bibuzi bya
mu ndagiriro yage.

⁴ Musingirage mu lubuga lwe'nyumba yage, iri
munadeta kongwa.
Na mango mwaba mulukolaga mwo, mugen-
derere ukukizi múhuuza.
Ee! Mukizi mútangira kongwa, iri munahu-
uza iziina lyage.

⁵ Nahano ali mwija. No'rukundo lwage luyamiri
ho, halinde imyaka ne'myakuula.
Ayamiri ali mwemeera, halinde ukuhisa ku
bibusi byoshi.

101

Mwami alagania

¹ Izaburi ya Dahudi.
E Nahano, ngakizi kuyimbira inyimbo
zo'bwivuge,
na ngizi menyeesania ngiisi kwo uli mu kun-
dana,
na ngiisi kwo ukwaniini.
² Na nviitirwe ukutuula buzira kashembo.
Aaho! Ugayiji ndabaala mangoki?

Mu nyumba yani, ngatuula ku njira ikwaniini.
³ Ndâye bande amasu ku bitali nga byo.
Ikyanya abandu bagakuhinduliraga ingoto,
ngaabona buligo.
Na'bandu mwene yabo, ndagabayegeera.
⁴ Yabo bandu, ikyanya bagayitoneesa ku mabi,

ndagabatwaza, si ngakizi babona buligo,
na nyisumbure hala bweneene.

⁵ Ikyanya abandu bagakizi gamba abatuulani
baabo, ngakizi yami bahulisa.

Ne'kyanya bagakizi yikangaata,
banabe bali mu kyokolana, ndagabalekeer-
era.

⁶ Ikyanya ngaleeza amasu mu kihugo,
ngakizi lola naaho ku bemeera.

Boohe naaho, bo tugakizi kombeeranwa.
Ee! Ngiisi ábagakizi ngolera naaho,
bali baabalya bazira kashembo.

⁷ Si abanabibeesha boohe, ndagahanguula kwo
bakizi ngolera.

Ndaanaye munabibeesha úgahanguulwa
kwo anyegeere.

⁸ Balya banangora-mabi booshi,
ngiisi lusiku ngakizi bashaaza mu kihugo.

Ndagabalekeerera, mbu bakizi libuza abandu
mu kaaya ka Nahano.

102

Ikyanya ngakutabaaza, ukizi yami njuvya

¹ Amahuuno ga úli mu libuuka, anatabaaze
Nahano.

² E Nahano, ikyanya ndi mu kutabaaza, ukizi
ndega amatwiri.

Ikyanya ndi mu kutakira, ukizi nyuvwiriza.

³ Buno, ngola mu libuuka bweneene.

Aaho! Utakizi mbindulira ingoto, si ukizi
ndega amatwiri.

Ikyanya ndi mu kutabaaza,

- ukizi vwaruka mu kunjuvya.
- ⁴ Isiku zaani, ziri mu yami nyerera nga kyusi.
Amavuha gaani, ganakoli duusiri.
- ⁵ Umutima gwani, gukoli lwaziri, nga mbuto
íziyumiri.
Kiri ne'byokulya, ngola mu biyibagira.
- ⁶ Ngola mu shiiba ngweti ngagongeera naaho.
Na ngoli jambiri ngana,
halinde amavuha gaani gakoli bonesiri
hooshi mu luhu.
- ⁷ Bwo nduuziragi nienyene mu biguuka,
ngoli ba nga nafufulu wa mwi'shamba.
- ⁸ Ndakiri mu toola iro.
Si ngola nga kanyuni ákali na'kahumbwe ku
kashongya.
- ⁹ Ngiisi lusiku, abagoma baani bagweti bagan-
duka,
iri bananjekeereza.
Kiri ni'ziina lyani, bali mu likoleesa mu
kudaakana.
- ¹⁰ Ibyokulya byani, bikoli ba munyota-kiiko.
Ne'kinywebwa kyani, kikolagi bushirwi
mwe'migenge.
- ¹¹ E Rurema, maashi! Nabonaga kwo ukoli
rakiiri bweneene.
Keera ukandengeza, wananvugumula hala.
- ¹² Isiku zaani, zikola mu lengaga duba nga
kimbehwa,
na ngoli yumagusiri nga kishuka.
- ¹³ Kundu kwokwo, e Nahamwitu, wehe we
twaziri hi'gulu lya byoshi, halinde imyaka
ne'myakuula.

- Iziina lyawe ligakizi yama ho, halinde
ibibusi byoshi.
- 14 Ugaki yimuka, unakejeerere abandu
be'Sayuni.
- Ee ma! Kirya kyanya kyo wâli mali shungika,
keera kyahikaga.
Kikola kyanya kyo'kubakejeerera.
- 15 Yako kaaya ke'Sayuni, abandu baawe
bakuuziri kiri na'mabuye ágayubasirwi
mwe'nzitiro zaako.
No'lukungu lwako nalwo, bagweti bagaluha-
halira.
- 16 E Nahano, ibinyamahanga bigakizi juguma
imbere lyawe.
Abaami baabo, banakizi kusingika.
- 17 Kalya kaaya ke'Sayuni, ugashubi kayubakul-
ula,
unakayerekane mwo'bulangashane bwawe.
- 18 Banakahuku, ikyanya bagakutabaaza,
ugabayuvwiriza.
Yago mahuuno gaabo, utagagashemya.
- 19 Yaga magambo gooshi, tukwaniini tugayandik-
age,
gira abandu be'bindi bibusi bakagayuvwe,
nabo banakizi huuza Nahano.
- 20 Ubabwire kwo Nahano, kundu atuuziri iriira
munda mwi'gulu,
haliko aki gweti agalangiiza hano mu ki-
hugo.
- 21 Ngiisi ábalashirwi mu nyumba ye'mbohe,
ikyanya bali mu gongera ali mu ba abayu-
vwiti.
- Na kundu bakatwirwa ulubaaja kwo bayitwe,

haliko anabaguluule.

22 Kyo kitumiri abandu bagakizi yivuga Nahano
mu kaaya ke'Yerusaleemu,
banakizi múhuuza mwo.

23 Ibinyamahanga bigakuumana kuguma,
gira bikizi yikumba Nahano.

24 Ala nie! Kundu ngiri musore, haliko Rurema
keera akanvuna indege.

Isiku zaani, keera akazinihya kwo.

25 Kwokwo, nanatakira Rurema, ti: «E Rurema
wani,
si we yamiri ho, halinde imyaka
ne'myakuula!

Aahago! Bwo ngiri musore, utalunguli nyita,
maashi!

26 Yaho keera, we kabumba ikihugo.
Kiri ni'gulu, we kalibumba na'maboko
gaawe.*

27 Yibyobyombi, biganyerera, haliko, wehe
ugayama ho.

Si bigahula nga mirondo,
unabihindule nga bishajiira, binakabulirwe.

28 Wehe, uyamiri uli we yolya-yolya.
Ne'myaka yawe, itâye heke.

29 Kwokwo, abaana ba'bakozi baawe bagakizi
tuula imbere lyawe.

Kiri na'baana baabo bagakizi sikama ho.»

---

* **102:26** 102.26-28 Barumi 1.10-12.

103

Ukizi huuza Nahano

¹ Izaburi ya Dahudi.

E mutima gwani, ukizi huuza Nahano.

Ngiisi íbindi mwo, ukizi huuza iziina lyage,
kwo liri litaluule.

² Ukizi huuza Nahano,

utanayibagire ngiisi kwo uli mu
genduukirwa mu kati kaage.

³ Ibyaha byani byoshi, Nahano ali mu bikoga.

Na'malwazi gaani gooshi, ali mu gakiza.

⁴ Kiri ne'kyanya ndi mu teerwa na Narufu, ali
mu ngiza kwakundi.

Nahano ayamiri anguuziri,

anali mu nyuvwirwa indengeerwa,

⁵ anali mu kizi mbeereza íbiri biija.

Imisi yo náli hiiti mu busore bwani, ali mu shubi
gimbeereza buhyahya.

Ali mu ngira mbe muhyahya, nga kwo ali mu
tabaala nyunda.

⁶ Ngiisi ábakoli kandamiirwi, Nahano ali mu
batabaala,

nga ngiisi kwo bibakwaniini.

Anali mu batwira imaaja mu kati ko'kuli.

⁷ Nahano áli kizi yiyerekana imunda Musa,

anakizi koleesa imikolezi yage mu Bahisira-
heeri booshi.

⁸ Nahano, ye mwene indengeerwa, ye na mwene
imigashani.

Atali mu yagalwa duba-duba, si ayijwiri
mwo'rukundo.

⁹ Atayamiri ali mu tulega isiku zooshi.

- No'bute bwage, butagayama ho.
- 10 Kiri ne'kyanya ali mu tuhana,
atali mu kulikiriza ibyaha biitu, nga ngiisi
kwo biri.
- 11 Nga kwi'gulu liryagagi hala bweneene
ne'kihugo,
kwo na kwokwo urukundo lwage lulengu-
usiri imwa ábamúsimbahiri.
- 12 Nga kwe'muga halyagagi hala ngana
ne'sheere,
kwo ne'byaha biitu, ali mu bilasha hala
bweneene.
- 13 Nga kwo yishe wa'baana ali mu bayuvwirwa
indengeerwa,
kwo Nahano naye ali mu giyuvwirwa ngiisi
ábamúsimbahiri.
- 14 Nahano ayiji bwija ngiisi kwo akatubumba,
anakengiiri kwo tubumbirwi mu luvu
naaho.
- 15 Umwana wo'mundu, isiku zaage ziryagagi
niini bweneene, nga kishuka,
zinali mu lenga duba nga twaso.
- 16 Ikyanya imbuusi iri mu huusa,
akaaso kanayami yehuuka.
Kiri na ho kashuba, hatanaki kengeerwe.
- 17 Si ngiisi ábasimbahiri Nahano,
ayamiri abakuuziri, halinde imyaka
ne'myakuula!
Ali mu kizi gira íbikwaniini, halinde ku bibusi
byabo byoshi.
- 18 Biri mu ba kwokwo imwa booshi
ábasimbahiri ikihango kyage,

banabe bakengiiri ukukizi simbaha imaaja
zaage.

- 19 Nahano ateresiri ikitumbi kyage mwi'gulu,
anakoli twaziri hi'gulu lya byoshi.
- 20 Aaho! Mwe baganda ba Nahano! Mukizi
múyivuga.
Ikyanya ali mu mùlungika, munabe
mumúsimbahiri.
- 21 Ee ma! Mukizi múyivuga, kwo muli binoono
ne'binoono.
Si mulyagagi bakozi baage naaho! Aaho!
Mukizi gira nga ngiisi kwo aloziizi.
- 22 Mwe bindi biremwa byage byoshi kwakundi!
Mukizi múhuuza.
Ee ma! Mukizi múhuuza hooshi mu butwali
bwage.

E mutima gwani, ukizi huuza Nahano.

104

E mutima gwani, ukizi yivuga Nahano

- 1 E Rurema Nahamwitu, we riiri hi'gulu lya
byoshi.
We mwene ubulangashane, we na mwene ukug-
ingikwa.
Ku yukwo, ngwaniini ngizi kuhuuza ku
mutima gwani gwoshi.
- 2 E Nahano, umulengeerwe gucusokaniini nga
kyambalwa,
unagweti ugayajuula igulu ngi'heema.

- 3 Keera ukayubaka akaaya kaawe ku miji
mwi'gulu,
unagweti ugasuula umulindi mu bibungu,
nga úli mwi'gaari.
Uli mu balala mwi'gulu, nga kwa'kanyuni
kali mu balala ne'byubi.
- 4 Uli mu kizi tuma abaganda baawe, babe nga
mbuusi.
Kiri ne'milavyo, uli mu kizi gikoleesa.*
- 5 We kabumba ikihugo.
Na bwo ukakisikamya ku ndaliro zaakyo,
kitâye shaganibwe.
- 6 Yikyo kihugo, wâli kibwikiiri na'miji mingi,
nga mulondo.
Ee! Gâli bwikiiri kiri no'tunywangi-nywangi
twe'migazi.
- 7 Yago miji, ikyanya ukagakanukira, ganayami
nyerera.
Ee! Gakayuvwa kwo ukoli rakiiri, ganayami
tibita.
- 8 Ikyanya ukashungika,
imigazi ikashona halinde mwi'gulu,
ne'ndekeera zanayikira ho zikola.
- 9 Kiri ne'nyaaaja zooshi, wanazibiikira imbibi,
gira zitashubi bwikira ikihugo kyoshi.
- 10 Yumwo mu ndekeera, wanabiika mwe'shyoko.
Inyiji zaazo, ziri mu kizi hinga mu misima.
- 11 Mwomwo, mwe'nyamiishwa zooshi ziri mu
kizi longera amiji.

---

* **104:4** 104.4 Baheburaniya 1.7.

Kiri na bapunda ba mu kishuka, haaho ho
bali mu kizi twira inyoota.

12 Ha butambi lya yizo nyiji, hali ibiti byo'tunyuni
tuli mu yiji yubaka kwe'ngisha.

Mu matavi gaabyo, mwo tuli mu kizi lakira.

13 Mu kyanyaanya, mwo ugweti ugalyosa invula,
gira ikizi lovyo imigazi.

Ikyanya uli mu kola, ikihugo kinakizi
gashaanirwa.

14 Ikyanya uli mu tanduula ibitugwa, uli mu kizi
bimegeza ubwasi.

Kiri na'bandu, uli mu kizi bamegeza imbuto
kwi'daho,
halinde bakizi longa byo bagaalya.

15 Tuli mu longa idivaayi yo'kutushagalusa.

Tunali mu longa amavuta ge'mizehituuni,
lyo tukizi nyekemba.

Tunali mu longa umukate gwo'kukizi
tuheereza imisi.

16 Nahano, ye kabyala ibiti bye'myerezi i
Lebanooni,

binali mu longa amiiji ku bwingi.

17 Mu kati ka yibyonyi, mwo'tunyuni tuli mu yiji
yubaka ingisha.

Utubangarara natwo, tuli mu yiji tuula mu
mbako zaabyo.

18 Utunywangi-nywangi twe'migazi, tuli
kwe'bihebe byo'tusa.

Na mu nyaala, mwe'ngwavu ziri mu tibitira.

- 19 Ukabumba umwezi, gira tukizi menya isiku ngulu.
Izuuba nalyo, liyiji-yiji ikihe kyo lyangasookera kwo.
- 20 Uli mu leeta ikihulu, ubushigi bunayami gwata.
Haaho, inyamiishwa zinatondeere ukugenda zigalooza byo zigaalya.
- 21 Indare, ikyanya ziri mu gendi looza byo zigavwajagira,
ziri mu kizi lunduma.
Ziri mu lindirira Rurema akizi ziheereza byo zigaalya.
- 22 Ne'kyanya izuuba liri mu shubi huluka,
ziri mu galukira kandi mwi'bundo.
- 23 Haaho shesheezi, umundu naye anatondeere imikolwa yage,
anakizi kola, halinde kabigingwe.
- 24 E Nahano, ngiisi byo uli mu gira, biri katundu.
Ibiremwa byawe byoshi, ukabibumba ku bwitegeereze.
Na buno, bikoli yijwiri mu kihugo.
- 25 Langiiza inyaaja mbamu, ngiisi kwo iya-jabusiri.
Mu kati kaayo, muyijwiri akandaharuurwa ke'biremwa, ibihamu ne'biniini,
- 26 mwo munali mu lenga amashuba.
Kiri ne'kihuume Levyataani, nakyo kituuziri mwo.
Yikyo kihuume, we kakibumba kwo kikizi yoleka-yoleka mwo.
- 27 Yiby byoshi, bikubiisiri kwo'mulangaaliro,

- kwo bigahaabwa ibyokulya ku kihe
 ikikwaniini.
- 28 Ikyanya uli mu lambuula ukuboko kwawe mu
 kubitobera,
 biri mu yiguta.
- 29 Si ikyanya uli mu bihindulira ingoto,
 biri mu yami yoboha.
- Ikyanya uli mu bilyosa mwo'muuka,
 biri mu yami fwa, binashubi hinduka luvu.
- 30 Ne'kyanya uli mu shubi fuuha umuuka
 gwawe,
 binashubi bumbwa.
- Kwokwo, kwe'bihyahya biri mu ba ho.
- 31 Ubulangashane bwa Nahano, bukizi yama ho
 imyaka ne'myakuula,
 anabe asiimiri ngiisi kwo akabumba.
- 32 Ikyanya Nahano ali mu langiiza naaho ku
 kihugo, kiri mu jugumbana.
 Kiri ne'migazi, ikyanya ali mu gihuma kwo,
 iri mu tutumuka kwe'kyusi.
- 33 Ku kyanya ngaaba ngiri ho, ngakizi yimbira
 Nahano,
 halinde umuuka gwani gunamale.
- 34 Ee! Ye mu njambaaza.
 Kwokwo, imitono yani ikwaniini ikizi
 m'usimiisa.
- 35 Haliko, banangora-mabi boohe, bazimiizibwe
 nyene mu kihugo,
 halinde bataki shubi boneka mwo.
- E mutima gwani, ukizi yivuga Nahano.
 Ugenderere ukukizi m'uyivuga.

105

Ibitangaaza bya Rurema, mukizi bimenyeesania

¹ Mukizi tanga kongwa imwa Nahano,
munakizi menyeesania ngiisi kwo ali mukulu.

Ngiisi byo âli kizi kola,
mukizi bimenyeesa mu binyamahanga byoshi.

² Mukizi múyimbira.

Mukizi múyimbira inyimbo zo'bwivuge.
Ibitangaaza byage, mukizi bimenyeesania.

³ Mukizi huuza iziina lyage, kwo liri lyeru.

Ngiisi ábali mu yikumba Nahano, mukizi shambaala.

⁴ Mukizi looza Nahano, mulooze ne'misi yage.

Mukizi yidula ukumúbona isiku zooshi.

⁵ Mukizi kengeera ngiisi kwo Nahano âli kizi gira ibisooma,

na ngiisi kwo âli kizi twa imaaja.

⁶ E bandu ba mwi'kondo lya Hiburahimu,

munali beene Yakobo. Mwehe, mwe Rurema atooziri.

⁷ Ye Nahano, Rurema witu.

Kiri na mu mahanga gooshi,

ye mu twa mwe'maaja.

⁸ Nahano ayamiri akengiiri ikihango kyage,

agaanaba akisimbahiri, halinde ukuhisa ku bandu be'bibusi kihumbi.

⁹ Yikyo kihango, akatee kinywana bo na Hiburahimu,

anakibiika kwe'ndahiro imwa Hisake.

¹⁰ Kiri ne'mwa Yakobo, akakisisa.

- Anakinywana kiri na'Bahisiraheeri, kikizi ba
kye'myaka ne'myakuula.
- 11 Anadeta: «Ngamùheereza ikihugo
kye'Kaanani,
kikizi ba buhyane bwinyu.»
- 12 Ikyanya Nahano akabalagaania kwokwo,
bâli ki riiri bagerwa naaho,
nga binyamahanga mu kihugo kye'Kaanani.
- 13 Banakizi jeba-jeba mu mahanga,
ukushaaga ku bwami buguma halinde ku
bundi.
- 14 Kundu kwokwo, Rurema atanahanguula kwo
hagire umundu úgabalibuza.
Si hi'gulu lyabo, anakanukira abaami, ti:
- 15 «Yaba batoolwa baani, mutakolwe mbu mukizi
balibuza.
Mutanagirire abaleevi baani ubuligo.»
- 16 Yaho mu kihugo kye'Kaanani, Nahano akashal-
isa abandu baage.
- Ngiisi ho bâli kizi longera ibyokulya,
anabaleetera umwena naaho.
- 17 Kundu kwokwo, âli mali gwanwa atuma
Yusefu i Miisiri,
mu kumúguliisa, abe muja.
- 18 Uyo Yusefu, banamúlashaga mu nyumba
ye'mbohe,
banamúshweka utubangira ku magulu,
banamúsoosa ne'kindi kyuma mwi'gosi.
- 19 Mukuba, Nahano âli loziizi ukukoleesa ishungi
zaage,
mu kukwiza imihango yage.

- 20 Kyanatuma mwami we'Miisiri agatumira
Yusefu, anamúlikuula.
No'yo mwami âli riiri mutwali we'mahanga.
- 21 Ulya Yusefu anayimikwa abe mukulu mu
butwali bwe'Miisiri.
Ibindu byoshi byo'yo mwami âli hiiti, Yusefu
ye wâli bitwaziri.
- 22 Anakizi rongoora kiri na'baabo bakulu nga
ngiisi kwo âli loziizi.
Kiri na'bashaaja, anakizi bayigiriza ku
bwitegeereze.
- 23 Ha nyuma, yishe Yakobo, naye anahika mu
kihugo kye'Miisiri,
anayiji shumbika mwo.
- 24 Yabo Bahisiraheeri, Rurema anabaluguusa,
halinde banasumba abagoma baabo.
- 25 Haliko ha nyuma, anahindulaga imitima
ya'Bamiisiri,
halinde banakizi bashomba.
Kundu Abahisiraheeri bâli ryagagi bakozi ba
Rurema,
haliko, Abamiisiri banakizi bagirira igambi
libi.
- 26 Iri hakatama, Nahano anatuma umukozi wage
Musa, bali na Harooni.
Mukuba, uyo Harooni, ye akatoola.
- 27 Yabo bombi, yumwo mu kihugo kye'Miisiri,
banakizi gira ibyereso bye'kitangaaza.
- 28 Kundu kwokwo, yabo Bamiisiri batâli sim-
bahiri imaaja za Rurema,
kyanatuma Rurema agadisa ubwire mu ki-
hugo kyabo.

- 29 Anahindulaga ne'nyijji zaabo zooshi, ibe miko,
halinde ifwi zooshi zanafwa.
- 30 Ha nyuma, mu kihugo mwanayijula bakere.
Balya bakere, banayigogombeka mu tujumiro,
kiri na mu bisika byatwo.
- 31 Ha nyuma kandi, Rurema anakyula,
mwomwo mu Bamiisiri, mwanahonera
ulumamo lwe'saazi.
Kiri ne'nda zanayijulaga mu kihugo kyoshi.
- 32 Na he'nvula yangatonyiri, ulugungu lwanaba
lwo lugaania, kuguma ne'nguba.
Irya nguba, yanakizi tulagiza mu kihugo
kyabo kyoshi.
- 33 Ikashereeza imilandira ye'mizabibu, ne'biti
byabo bye'mitiini,
kuguma ne'bindi biti byoshi bya mu kihugo
kyabo.
- 34 Rurema anashubi kyula, inzige nyingi zanayiji
bateera.
Ziry a nzige, zâli kandaharuurwa.
- 35 Zanakizi lya imbuto zooshi mu kihugo,
halinde indalo zooshi zanashereezibwa.
- 36 Ubuzinda, mu ngiisi nyumba ya'Bamiisiri,
Rurema anayitaga mwe'fula.
Ziry a fula, yo misi ya'Bamiisiri, bwo bo
bakatangi butwa.*
- 37 Ha nyuma, Rurema anahulusa abandu baage
mu kihugo kye'Miisiri,
bakoli fumbiiti iharija ne'nooro ibiri tiita.
Mu milala yabo yoshi, ndaaye úkabambaajira.
- 38 Ikyanya Abahisiraheeri bakalyoka yaho,
lya'Bamiisiri bakayisa umuuka.

---

* 105:36 105.36 Ndondeko 49.2.

Mukuba, bâli koli bayobohiri bweneene.

39 Yabo Bahisiraheeri, Rurema anababwikira ne'kibungu.

Ne'kyanya kya bushigi, anakizi bamolekera no'muliro.

40 Ikyanya Abahisiraheeri bakamúhuuna in-yama,
anabaleetera ingware.

Na kwakundi, anabayigusa ne'mana.

(Kuli kudeta imikate ukulyoka mwi'gulu.)

41 Rurema anabalyokeza amiji mu lwala.

Kundu bâli riiri mwi'shamba, yago miji ganakizi hinga nga lwiji.

42 Mukuba, gulya muhango mutaluule gwo akalagaania
umukozi wage Hiburahimu, âli ki gukengiiri.

43 Kwokwo, kwo akahulusa abandu baage i Miisiri, bakoli shambiiri.

Mukuba, âli mali gwanwa abatoola.

44 Yabo Bahisiraheeri, Nahano anabaheereza utwaya twe'binyamahanga.

Yabo bandi, kundu bakagwanwa babyala imbuto,

haliko Abahisiraheeri bo bakayiji ziyimbula.

45 Na íbitumiri yiby byoshi bikaba,

gira bakizi kulikira imaaja zaage, banakizi zisimbaha.

Tukizi huuza Nahano!

- ¹ Tukizi huuza Nahano!
Mukizi deta kongwa imwage, bwo ali mwija.
Ayamiri ali mu kundana, halinde imyaka
ne'myakuula.
- ² Ibitangaaza byo Nahano agweti agaakola,
ndaaye úwangabiharuura.
Ndaanaye úwangamúhuuza nga kwo ak-
waniini, kiri ne'hiniini.
- ³ Bahiriirwi ábali mu kulikira ukuli,
banakizi gira íbikwaniini isiku zooshi.
- ⁴ E Nahano! Ikyanya ugakizi tabaala abandu
baawe,
na naani, ukangengeere, unandabaale.
- ⁵ Ngizi genduukirwa, kuguma na'batoolwa
baawe,
tunalonge ukushambaalira kuguma.
Ee! Ndonge ukukizi kuyivuga, twe nabo.
- ⁶ Nga kwo bashokuluza biitu bâli kizi yifunda mu
byaha,
kwo na nyiitu, tukola mu biyifunda mwo.
Ee! Twâli kizi huba ngana, twanakizi gira amabi.
- ⁷ E Rurema, ikyanya bashokuluza biitu bâli ki
tuuziri i Miisiri,
wâli kizi gira ibitangaaza.
Kundu kwokwo, batanabitwaza.
Na kundu wâli kizi bayigenderera, haliko
batanakukengeera.
Si bakahuna ku butambi bwe'Nyaaja
Ndukula.

- 8 Kundu kwokwo, Nahano anakizi yerekana
ubushobozi bwage bwe'kitangaaza,
mu kukiza abandu baage, gira iziina lyage
likizi gingikwa.
- 9 Anahamuliza Inyaaja Ndukula, mwanatulika
injira,
anabaleeza mwo, hakoli yumiri ngi'shamba.
- 10 Ikyanya abagoma bakayiji bateera,
anabaguluula mu maboko gaabo, anabakiza.
- 11 Balya bagoma, iyo nyaaja yanayami
babindikira.
Ndaaye kiri no'muguma wabo úkafuuka.
- 12 Leero, ngiisi byo Rurema âli mali gwanwa
alagaania abandu baage,
banabiyemeera, banakizi múyimbira iny-
imbo zo'bwivuge.
- 13 Haliko ha nyuma, banakizi yibagira imikolezi
yage,
batanalindirira mbu abahanuule.
- 14 Iyo munda mwi'shamba, bâli gwasirwi
na'mifwije mabi,
banakizi geza Rurema.
- 15 Kundu kwokwo, ngiisi byo bâli kizi múhuuna,
anakizi baheereza byo,
halinde byanabagamba.
Kuguma na yibyó, anabayushuula
mwe'kiija.
- 16 Yahoo mu shumbi, abandu banayuvwirwa
Musa uluugi,
bo na Harooni, ulya musingi mutaluule wa
Nahano.

- 17 Kyanatuma idaho ligayanuuka, lyanamira
Datani.
Kiri na Habiraamu ne'mbaga yage, lyanaba-
fulira.
- 18 Ha nyuma, umuliro gwanayiji gulumira mu
bakulikizi baabo.
Kwokwo, kwo balya banakuhambwa
gukasingooka.
- 19 Yabo bandu, ikyanya bâli riiri ku mugazi
Horebu,
banayabiiraga inooro, banatula mwo'mugisi
gwe'nyana,
banakizi guyikumba, kundu boonyene bo bak-
aguyitulira.
- 20 Ho bangahiiri Rurema ubulangashane,
banagingika umugisi gwe'kitugwa, kinali
kya kuliisa ikishuka.
- 21-22 Rurema ye kabalyosa mu kihugo kye'Miisiri,
ku njira ye'bitangaaza bingi,
anabagirira ne'kindi kitangaaza ku Nyaaaja
Ndukula.
Kundu kwokwo, banayami múyibagira.
- 23 Iri hakatama, Rurema anakyulaga kwo
agabashereeza.
Halikago umutoolwa Musa, anayitambika ha kati
kaage na'bandu baage,
anamútakira kwo aleke ukubarakarira.
Kyanatuma atagaki bashereeza.
- 24 Kundu Rurema akalagaania abandu baage
umuhango,
halikago bâli gulahiiri.
Kundu kirya kihugo kye'Kaanani kyâli riiri kiija,

haliko banakijajaaka.

25 Banakizi yidodombera Nahano mu maheema
gaabo,
iri banalahira mbu batagaki músimbaha.

26 Kwokwo, Nahano analengeza ukuboko,
anabiika indahiro kwo agabaminika booshi
haaho mwi'shamba.

27 Anadetaga kwo agashabulira kiri na'baana
baabo mu mahanga,
halinde bagendi shumbika mwo.

28 Ha nyuma, iyo munda i Pehoori,
banakomeerana na ábâli kizi yikumba
umuzimu Baali,
banakizi lya kiri na'matuulo ágâli kizi
tangwa imwe'mizimu.

29 Ikyanya bakagiraga kwokwo,
kyanatuma Nahano agabarakarira bwe-
neene, anabatibulira mwe'kiija.

30 Haliko, Finehaasi anayimuka, anahuuna
ulukogo imwa Rurema,
halinde yikyo kiija kyanamala.

31 Kyanatuma uyo Finehaasi, ukushaagira ku
yikyo kyanya,
agakizi haruurwa kwo akwaniini imbere lya
Nahano.

32-33 Yabo bandu banayagaza Nahano na ha
kirigo kye'Meriba.

Mukuba, Musa akayitulikania mu kudeta am-
agambo ágatali nga go,

kyanatuma agalongera ha'makuba.*

34 Balya Bakaanani, Nahano âli mali kyula kwo bayitwe.

Haliko, Abahisiraheeri batanasimbaha.

35 Kundu yabo Bakaanani bâli bapagaani, haliko Abahisiraheeri banabakombeera, banatondeera ukubayigira kwo'mugani.

36 Banatondeera ukuyikumba imigisi yabo, kiziga iyo migisi, gwaba gwo mutego gwo'kubasivya.

37 Yohoo! Yabo Bahisiraheeri banakizi yita bagala baabo na banyere baabo, mu kukizi batanga amatuulo imwe'yo mizimu.

38 Yabo baana, ndaabwo buhube bwo bakagira. Kundu kwokwo, ababusi baabo banakizi yona umuko gwabo.

Ne'kyanya bâli gwetî bagatanga ituulo imwe'mizimu ye'Kaanani, lyo bakayulubaza ikihugo, kyanaba mwo'bwitani.

39 Bâli kizi yiyulubaza mu kukizi gira ibihigo.

Ne'kyanya bâli kizi kunda imigisi, kwanaba nga kukizi gira ubushule imbere lya Rurema.

40 Kyanatuma Nahano agarakarira abandu baage.

Kundu bâli riiri be'mwage, halikago anabannenuuka bweneene.

41 Anabatangaga mu maboko ge'binyamahanga.

---

* 106:32-33 106.32-33 Kulyoka 17.1-7; Muharuuro 20.1-13.

- Yibyo binyamahanga, kwo byâli bashombiri,
byanabatwala buligo.
- 42 Byanakizi bavindagaza,
iri binakizi balibuza ku kahaati.
- 43 Balya bandu, kundu Nahano âli kizi bakiza,
halikago, banagenderera naaho ukukizi
huna.
- Kyanatuma ubuzinda, banashereera mu byaha
byabo.
- 44 Kundu kwokwo, Nahano anabona amalibu
gaabo.
- Ikyanya bakamûlirira, anakizi bayuvwa,
45 anakengeera ikihango kyo bakanywana.
Na bwo âli bakuuziri, anabayuwirwa in-
dengeerwa,
- 46 anagira abagoma baabo nabo
bakizi bayuwirwa indengeerwa.
- 47 E Rurema Nahamwitu, utukizagye, maashi!
Utukumanie, unatulyose mu binyama-
hanga,
gira lyo tukizi huuza iziina lyawe, kwo liri lyeru.
Ee! Tugakizi yiyuvwa, mu kukuyivuga.
- 48 Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri, akizi huuz-
ibwa,
halinde imyaka ne'myakuula.
Abandu booshi bakizi deta: «Ee! Bikizi ba
kwokwo!
Tukizi huuza Nahano!»

Ikitabo kya kataanu

Rurema ali mu ba mwemeera, anayamiri atukuuziri

- ¹ Nahano ali mwija! Kwokwo, mukizi tanga kongwa imwage.
Nahano anali mwemeera, anayamiri atukuuziri, halinde imyaka ne'myakuula.
- ² Bwo Nahano keera akamùguluula, mukizi bwira abandì.
Mubabwire ngiisi kwo agweti agamùkiza mu bagoma biinyu.
- ³ Ee! Akamùshaaza mu mahanga gooshi,
ukulyoka uluhande lwe'sheere, na lwe'muga, na lwe'mbembe, na lwe'kisaka.
- ⁴ Yabo bandu baage, baguma baabo bâli gweti bagajeba-jeba mwi'shamba.
Kundu bâli bagagendi tuula mu kaaya, haliko batanakabona.
- ⁵ Inyoota ni'shali, byâli kizi gunuuzwa bweneene,
halinde banahambiri fwa.
- ⁶ Ikyanya bâli kolaga mu malibu, banalirira Nahano,
kyanatuma agabakiza.
- ⁷ Akabaleeza mu njira ígolosiri,
halinde anabahisa mu kihugo kyo bagatuula mwo.
- ⁸ Ku yukwo, bakizi tanga kongwa imwa Nahano.
Mukuba, urukundo lwage luyamiri ho,
anali mu gira ibisomeza mu kati kaabo.
- ⁹ Ngiisi ábanyotiirwi, agweti agabaheereza ikinywebwa.
Na ábashalisiri, ali mu bayigusa ne'byokulya biija.

- 10-11 Baguma baabo, kundu Rurema úli hi'gulu
 lya byoshi akabahanuula,
 halikago banamúgayiriza, banahuna im-
 bere lyage.
 Kwokwo, banashwekwa mu kihulu, banaba mu
 kahumbwe.
 Bâli shwesirwi utubangira, iri banalibuukira
 mu nyumba ze'mbohe.
- 12 Rurema anabavuna imitima,
 mu kuhanguula kwo bakoleesibwe ku ka-
 haati.
 Ne'kyanya bâli kizi yitimba haashi,
 ndaanaye wo'kubayinamula.
- 13 Ikyanya bâli kola mu malibu, banalirira Na-
 hano,
 kyanatuma agabakiza.
- 14 Yutwo tubangira twabo, anaturvuna,
 anabalyosa mu kihulu, na mu kahumbwe.
- 15 Ku yukwo, bakizi tanga kongwa imwa Nahano.
 Mukuba, urukundo lwage luyamiri ho,
 anali mu gira ibisoomeza mu kati kaabo.
- 16 Kundu bakahamikwa ne'byuma, banâli shwe-
 sirwi mu nyiivi ze'miringa,
 haliko anazivungula zooshi.
- 17 Abandi baabo, banahwijikala mu byaha byabo,
 banahuna,
 kyanatuma bagakizi libuuka bweneene.
- 18 Ibyokulya byabo, byanabaneka,
 kyanatuma bâli kola bu fwa.
- 19 Ikyanya bâli kolaga mu malibu, banalirira
 Nahano,
 kyanatuma agabakiza.

- 20 Nahano anakyula, banakizibwa.
Kwokwo, kwo akabanyugutula mu lufu.
- 21 Ku yukwo, bakizi tanga kongwa imwa Nahano.
Mukuba, urukundo lwage luyamiri ho,
anali mu gira ibisoomeza mu kati kaabo.
- 22 Bwo Nahano âli gweti agakizi gira ibisoomeza,
bakwaniini bakizi deta kongwa, mu
kumútangira ituulo.
Banakizi múyimbira ku bushambaale.
- 23 Abandi baabo, bâli kizi balama na'mashuba,
banagende bagweti bagadandaza mu ma-
hanga gooshi.
- 24 Nabo, bakabona ngiisi kwo Nahano akakola ku
bukalage,
banabona ne'bitangaaza byo akagira mu
nyaaja.
- 25 Ikyanya akakyulaga, ikihuhuuta kyanayija,
kyanabirindula imidunda mu nyaaja.
- 26 Iyo midunda, yanakizi baheba-heba hi'gulu
bweneene,
iri inakizi shubi bayisa.
Mu yago makuba, banagwatwa
ne'kihuumula.
- 27 Banakizi yifuka iyo munda ne'yo munda,
iri banabambaajira nga balalwe.
Batanaki menya byo багаagira.
- 28 Ikyanya bâli kolaga mu malibu, banalirira
Nahano,
kyanatuma agabakiza.
- 29 Yikyo kihuhuuta, anakihoohya, shwaa!
Ne'midunda, yanabatama.

- 30 Ne'kyanya imidunda ikabatama, banasha-galuka.
Nahano anabarongoora, halinde banajabukira mu kyambu.
- 31 Ku yukwo, bakizi tanga kongwa imwa Nahano. Mukuba, urukundo lwage luyamiri ho, anali mu gira ibisomeza mu kati kaabo.
- 32 Bakwaniini bakizi huuza Nahano mu mihumaano, na mu naama za'bashaaja.
- 33 Nahano âli kizi hindula inyijji zibe ngi'shamba. Kiri ne'shyoko, anakizi zikamya.
- 34 Ikyanya abandu bâli yifuuziri mu byaha, anakizi hindula ikihugo kyabo kiginuunuke.
- 35 Na kwakundi, ahindula ishamba, zibe kitenga kya'miiji.
Kiri ne'kihugo ikiyumiri, anakihindula kibe mwe'shyoko iziri mu hinga.
- 36 Na kundu abandu bâli kizi teerwa no'mwena, haliko anababungiisa, banagendi yubaka akaaya ko bagatuula mwo.
- 37 Na buno, yabo bandu bali mu byala imizabibu ne'zindi mbuto, banakizi yeza bweneene.
- 38 Yabo bandu, Nahano anakizi bagashaanira ngana, halinde banaluguuka.
Kiri ne'bitugwa byabo, byanayolola.
- 39 Ha nyuma, ikyanya bakalongaga amakuba, banaba bakola bakeni,

umuharuuro gwabo gwanayondohera.

⁴⁰ Nahano ananegura abakulu baabo,
anabaleeza mwi'shamba, muzira injira.

⁴¹ Kwokwo, ngiisi ábakola mu makuba, ali mu
bakiza,
anakizi yushuula imbaga zaabo, nga lukuuli
lwe'bibuzi.

⁴² Mwene yago magambo, ikyanya abatuudu bali
mu gabona,

bali mu kizi shambaala.

Si banangora-mabi boohe, banatibaalirwe.

⁴³ Yaga magambo, ngiisi úli mu ba mwitegeereza,
akizi gayitoneesa kwo.

Anakizi sobaanura ngiisi kwo Nahano

ali mu kizi kundana mu kati ko'bwemeere.

108

Ngavyula umukyo no'lwimbo lwani

¹ Izaburi ya Dahudi. Ulwimbo.

² E Rurema, umutima gwani gusikamiri.

Kwokwo, ku mutima gwani gwoshi, ngakizi
kuyimbira mu kukuyivuga.

³ Uvyukage, e lulanga, ne'nzeeze!

Ngavyula umukyo no'lwimbo lwani.

⁴ E Nahano, ngakizi kuyivuga imbere lya'bandu
booshi.

Na ngizi kuyimbira inyimbo zo'kukuhuuza
mu binyamahanga.

⁵ Mukuba, urukundo lwawe luhisiri halinde
mwi'gulu.

No'bwemeera bwawe buhisiri mu bibungu.

- 6 E Rurema, ukizi huuzibwa áhali hi'gulu lya mwi'gulu.
 Ubulangashane bwawe bukizi tanguula mu kihugo kyoshi.
- 7 E Rurema, ukize abandu baawe, ku bushobozi bwawe.
 Ee! Bwo ubakuuziri, ubakizagye, maashi!
- 8 Rurema, kwo atuuziri mu nyumba yage, ade-taga kwokuno:
 «Ikyanya ngaaba keera nahima, ngagaba akaaya ke'Shekemu bihande-bihande.
 Ngabunduula ne'ndekeera ye'Sukooti mituli-mituli.
- 9 Ibihugo bye'Giryadi na bye'Manaasi, biri bye'mwani.
 Ikihugo kye'Hifurahimu, kiri nga ngofeera yani.
 Abandu be'Buyuda, bafumbiiti ingoni yani ye'kyami.
- 10 Haliko ikihugo kye'Mohabu kyohe, guli mutanga gwo ndi mu karabira mwo.
 Ne'kihugo kye'Hedoomu, kyo ndi mu laaviza kwa'magulu.
 Abandu be'Bufirisiti, ngakizi bayamiriza kwo nabahima.»
- 11 Aaho! Nyandagi úgandongoora,
 mbike mu kaaya kazitire ke'Hedoomu?
- 12 Ka utali wehe, e Rurema? Halikago bunu, keera watujanda.
 Si utakiri mu herekeza abasirikaani biitu mwi'zibo!

- 13 Ututabaalage, maashi! Tulonge ukuhima
abagoma biitu.
Mukuba, ubutabaazi bwa'bandu buli busha.
- 14 Rurema, iri angaba ali uluhande lwitu, Iyo
tugaahima.
Ee! Ye gatuhimira abagoma biitu.

109

E Rurema, utanyisunge

- 1 Imwo'mwimangizi wa'bimbi. Izaburi ya
Dahudi.
E Rurema, we ngweti ngahuuza.
Aahago! Utanyisunge, utanambeere nga
kimeme.
- 2 Si banangora-mabi bali mu kizi ngamba,
iri banambeeshera!
- 3 Yabo banangora-mabi bali mu ndeta-ndeta ku
bushombani naaho,
banali mu kizi ndeera ku kimaama.
- 4 Yabo bagoma, kundu mbakuuziri, na ngiri mu
bahuunira imwa Rurema,
haliko boohe, bali mu gira mbu banjereeze.
- 5 Ikyanya n'gabagirira amiija, banangalulira am-
abi.
Na kundu mbakuuziri, si boohe, banjombiri!
- 6 Aahago! Uyo mugoma, umúbiike mu maboko
go'mundu mubi wo'kumúyihindulira.
Ulungikage umulezi wage, anamútwire
ulubaaja, imbere Iya'batwi baazo.
- 7 Ee! Ikyanya agalutwirwa, aboneke kwo
asindwa.
Ne'kyanya agahuuna kwo akejeererwe,

kiri yago mahuuno gaage gayerekane kwo
ali munabyaha.

⁸ Uyo mugoma, isiku zaage zinihibwe.

No'mukolwa gwage guhaabwe ugundi.*

⁹ Mukaage ahindukage namufwiri.

Na'baana baage basigale fuuvi.

¹⁰ Yabo baana baage basigale nzereezi zo'kukizi
genda zigahuuna-huuna.

Kiri ne'biguuka byabo, babiyimulwe mwo.

¹¹ Uyo mugoma, ngiisi ye akalyagaga umwenda,
amúnyage ibindu byage byoshi.

Byoshi byo akayungukaga kwo, ibinyamahanga
biyiji binyaga.

¹² Hatagire mundu úgakizi múyuvwirwa in-
dengeerwa.

Kiri na'baana bo akasiga, hatagirage úgakizi
batabaala.

¹³ Imbaga yage ihere lwoshi-lwoshi.

Ku kibusi kiguma naaho, iziina lyage liho-
tolwe.

¹⁴ E Nahano, ibyaha bya bashokuluza baabo,
ukizi bikengeera.

Kiri ne'byaha bya nyina kwakundi, utabiho-
tole.

¹⁵ Ukizi kengeera ibyaha byabo ngiisi lusiku.

Si boonyene bayibagirwe lwoshi mu kihugo.

¹⁶ Uyo nangora-mabi atagweti agayuvwiranwa
indengeerwa.

Si ali mu lyalyania abakeni, balya
ábatashobwiri.

Kiri na ábavunisiri umutima, ali mu kizi bal-
ibuza,

---

* **109:8** 109.8 Mikolezi 1.20.

- anabalandirize, halinde ukufwa kwabo.
- 17 E Nahano, uyo mubi, si asiimiri ukukizi daakana.
Aahago! Kwokwo naawe, ukizi múdaaka.
Na bwo atagweti agagashanirana,
kwokwo naawe, utakizi múgashaanira.
- 18 Uyo mubi, amagambo gi'daaki, agayambiiti nga kyambalwa.
Aaho! Naye, gakwirage mu magala gaage nga magoloovi,
gananywengerere mu mavuha gaage, nga mavuta.
- 19 Kwokwo naye, yago madaaki gamúbwikire nga mulondo,
gamúsokanaane nga mukaba mu kibuno.
- 20 Ngiisi ábagweti bagandega,
kwokwo kwo Nahano agakizi bahemba.
Mukuba, bali mu kizi ndeta buligo.
- 21 E Rurema, Nahamwitu, ungize ku rukundo lwawe, na ku bwija bwawe.
Ngiisi kwo ugakizi ngirira, kukizi ba hi'gulu lyo'kuhuuza iziina lyawe.
- 22 Ndi mukeni we'mbona.
No'mutima gwani, gukoli lyaniirwi bwe-neene.
- 23 Ndi mu ba nga kimbehwa íkiri mu nyerera kabigingwe,
na nyehuulwe nga luzige.
- 24 Ikyanya ndi mu yishalisa, amadwi gaani gali mu tera.
Na ngoli sigiiri makangara.
- 25 Abagoma baani bagweti baganyamiriza.

Ikyanya bali mu mbona, bali mu kizi zuuza
amatwe gaabo.

²⁶ E Rurema Nahamwitu, undabaalage, maashi!
Ungizagye, ukukulikirana no'rukundo
lwawe.

²⁷ Yibi ugweti ugaagira,
abandu bamenye kwo wabigira ku
bushobozi bwawe.

²⁸ Leka bakizi ndaaka. Halikago wehe, ugakizi
ngashaanira.
Ikyanya bagandeera, bagwatwe ne'shoni.

Si ndi mukozi wawe!
Aaho! Ngagenderera ukukizi shambaala.

²⁹ Yabo bagoma baani, ubateezagye ishoni im-
bere lya booshi.
Na yizo shoni, zikizi babwikira nga mulondo.

³⁰ Ngweti ngayivuga Nahano bweneene.
Ngakizi múhuuza imbere lya'bandu booshi.

³¹ Mukuba, ye mu bulanira umukeni.
Ne'kyanya umukeni ali mu twirwa ulubaaja kwo
ahanwe,
Nahano ali mu ba ibiringiini ukumúkiza.

110

Ukuyimikwa kwo'mwami

¹ Izaburi ya Dahudi.

Nahano akabwira Nahamwitu:

«Ubwatalage uluhande lwani lwe'lulyo,

halinde mbiike abagoma baawe mwi'dako
lya'magulu gaawe.*»

² Nahano agatondeerera i Sayuni,
anakizi yajabula ubutwali bwawe
halinde unabe mutwali wa'bagoma baawe.

³ Ikyanya ugagendi balwisa,
abandu baawe bagakuyibiika kwo.
Ikyanya ugatondeera ukutwala, ugaaba uyambi-
iti imirondo mitaluule.
Imisi yawe, igakizi ba miyahya ngiisi lusiku,
nga kimi kya shesheezi.

⁴ Nahano keera akatugirira umuhango,
ataganaki guyishuhiza kwo.
Akadeta kwokuno: «Wehe, ugayama uli
mugingi we'myaka ne'myakuula,
ukukulikirana no'bugingi bwa
Merikisedeeki.†»

⁵ Nahano ali uluhande lwawe lwe'lulyo, gira
akizi kulanga.
Ulusiku lwo agaraakara, agafuta-futa
abaami be'mahanga.

⁶ Yago mahanga, ikyanya agagahana, gagaaba
gayijwiri ibirunda,
anayite abatwali baago booshi.

⁷ Haliko, umwami yenyene, ikyanya akiri mu
njira,
agakizi nywa ku magoloovi ágali mu hinga.
Kwokwo, kwo mwami agakizi hima abagoma.

---

* **110:1** 110.1 Mataayo 22.44; Mariko 12.36; Luka 20.43; Mikolezi
2.25-26; Baheburaniya 1.13. † **110:4** 110.4 Baheburaniya 5.6;
7.17, 21.

111

Imikolezi ya Nahano, iri ya kahebuuza

¹ Tukizi huuza Nahano!

Ikyanya ngayingira mu muhumaanano
gwa'bandu ba Nahano,
ngakizi múhuuza ku mutima gwani gwoshi.

² Mukuba, ngiisi mikolezi yo Nahano agweti
agaagira,
iri ya kahebuuza.

Iyo mikolezi, ikyanya abandu bali mu gisham-
baalira,
bakwaniini bakizi giyitoneesa kwo.

³ Ee! Ngiisi byo ali mu gira,
biri mu yerekana ubulangashane bwage,
halinde anagingikwe.

Ayamiri ali mu twa imaaja ku njira íkwaniini,
halinde imyaka ne'myakuula.

⁴ Ibitangaaza bya Nahano, nyandagi
úwangabiyibagira?
Si agweti agagashanirana, anali mu yu-
vwirana indengeerwa!

⁵ Ngiisi ábali mu ba bamúsimbahiri, ali mu
baheereza byo bagaalya.

Ne'kyanya akanywana ikihango nabo,
ali mu ba akikengiiri halinde imyaka
ne'myakuula.

⁶ Nahano keera akayereka abandu baage
ubushobozi bwage,
mu kubaheereza ibihugo bye'gindi milala,
bube buhyane bwabo.

- 7 Ngiisi byo Nahano ali mu gira, biri byo'kuli,
binakwaniini ukuyemeerwa.
Kwokwo, ikyanya ali mu tuheereza imaaja, tuk-
waniini tukizi múyemeera.
- 8 Mukuba, imaaja zaage ziyamiri ho imyaka
ne'myakuula.
Ikyanya akazitanga, zâli za kuyemeerwa,
zinâli zo'kuli.
- 9 Akaguluula abandu baage, ananywana iki-
hango bo nabo,
kinayamiri ho, halinde imyaka
ne'myakuula.
Iziina lyage, liri litaluule, linali lya kahebuuza.
- 10 Ku kyanya umundu asimbahiri Nahano,
lyo'bumenyi buli mu múyijaga mwo,
analonge no'bwitegeereze.
Tukizi huuza Nahano, halinde imyaka
ne'myakuula.

112

Bahiriirwi ngiisi ábasimbahiri Nahano

- 1 Tukizi huuza Nahano!
- Bahiriirwi ngiisi ábasimbahiri Nahano,
banasimbahiri ne'maaja zaage.
- 2 Abaana baabo bagakizi ba bikalage mu kihugo,
banabe bagashaniirwi.
- 3 Imikolezi yabo miija, igakizi genderera, halinde
imyaka ne'myakuula.
Ne'nyumba zaabo, zigakizi lundwa
mwa'kanyabungaka ke'bindu.
- 4 Yabo bandu bo'kuli, kundu bangaba bakola mu
kihulu,

- haliko, umulengeerwe gugakizi batangu-
ulira.
Bagweti bagakizi tabaalana, banali mu gashani-
rana,
banali mu yuvwiranwa indengeerwa.
- ⁵ Ee! Yabo bandu, bali mu shagaluka,
banali mu kaabana, buzira kuhuuna ubun-
guke.
- Bali mu ba bakulikiriziizi ukuli.
Kyo kitumiri bagakizi gashaanirwa.
- ⁶ Ku kasiisa, abandu bo'kuli batâye kakazibwe.
Si bayamiri bakengiirwi imyaka
ne'myakuula!
- ⁷ Yabo bandu batayobohiri, mbu bangayiji
kangwa ne'myazi mibi.
Si imitima yabo isikamiri, inabiisiri Nahano
kwo'mulangaaliro.
- ⁸ Ee! Bwe'mitima yabo isikamiri, batayobohiri.
Na hagaatama, bagaabona ngiisi
kwa'bagoma baabo bagaahimwa.
- ⁹ Yabo bandu, bali mu kizi tabaala abakeni ku
mutima úgushenguusiri,
banayamiri bakulikiiri íbikwaniini, halinde
imyaka ne'myakuula.
Kinatume bagagingikwa bweneene.*
- ¹⁰ Si balya banangora-mabi, ikyanya bagaabona
kwokwo,
bagayagalwa, banakizi shya amiino ku bute,
bakabuli nyerera.
- Ee! Yabo banangora-mabi, ngiisi byo bagweti
bagayifwija, batâye bilonge.

---

* **112:9** 112.9 2 Bakorindo 9.9.

113*Tukizi huuza Nahano*

¹ Tukizi huuza Nahano!

E bakozi ba Nahano, mukizi múhuuza.

Mukizi huuza iziina lyage.

² Ee! Iziina lyage likizi huuzibwa,
ukulyokera buno, halinde imyaka
ne'myakuula.

³ Likizi huuzibwa imunda izuuba liri mu huluka,
halinde ukuhisa imunda liri mu sookera.

⁴ Nahano ali mu ba akuziibwi hi'gulu lya'bandu
booshi.
Ubulangashane bwage, buhisiri halinde
mwi'gulu.

⁵ Rurema Nahamwitu, twangamúshushirania na
nyandi?

Si abwatiiri ku kitumbi kyo'bwami
mwi'gulu!

⁶ Haaho mwi'gulu, ali mu yinama, mu kulangiiza
hi'fwo mu kyanyaanya,
kiri na hano haashi mu kihugo.

⁷ Nahano ali mu lyosa banakahuku mu luvu,
anabakuze.

Ee! Ali mu kizi bayinamula, bashaage
mwi'jolera.

⁸ Yabo bakeni, ali mu kizi babwataza kuguma
na'baluzi,
gira bakizi twala abandu baage kuguma.

⁹ Umukazi, kundu angaba agumbiri,
haliko Rurema ali mu múshambaaza mu
nyumba yage, anamúheereze abaana.

Tukizi huuza Nahano!

114

Ku kyanya Abahisiraheeri bakalyoka i Miisiri

- ¹ Abahisiraheeri, beene Yakobo, bakalyoka mu kihugo kye'Miisiri, mu bandu be'gindi-gindi ndeto.
- ² Haaho, ikihugo kye'Buyuda hanayiji ba handu hataluule ha Nahano. Ee! Akatondeera ukutwala mu kihugo kye'Hisiraheeri.
- ³ Inyaaja Ndukula, iri ikabonaga kwo bagweti bagayija, yanayami yeguuka, gira balenge. Kiri no'lwiji Yorodaani, nalwo lwanagalukira inyuma.
- ⁴ Imigazi yanakizi simbuka-simbuka nga bipanga. No'tugangazi twanakizi ganga-ganga nga byanabuzi.
- ⁵ E nyaaja, kituma kiki ukayami yeguuka? Na naawe, e Yorodaani, kituma kiki ukagalukiraga inyuma?
- ⁶ E migazi, kituma kiki mwâli kizi simbuka-simbuka nga bipanga? E tugangazi, kituma kiki mwâli kizi ganga-ganga nga byanabuzi?
- ⁷ E kihugo, ukizi juguma imbere lya Nahano. Ukizi juguma imbere lya Rurema wa Yakobo.
- ⁸ Si ye kahindula ulwala lube kiziba!

Kundu lwâli lwala lukomu, haliko lwanayiji
shyoka mwo'tudota.*

115

Mukizi biika umulangaaliro imwa Nahano

- ¹ E Nahano, tutali twe tukwaniini ukulonga
ulushaagwa. Si wehe we lukwaniini.
Mukuba, we mwija, unali mwemeera.
- ² Kituma kiki ibinyamahanga bigweti bigabuuza
kwokuno:
«Aahago! Rurema winyu ali hayi?»
- ³ E balya, si Rurema witu atuuziri mwi'gulu,
anali mu gira nga ngiisi kwo aloziizi!
- ⁴ Yibyo binyamahanga, si bali bandu ngana.
Bali mu koleesa amaboko gaabo,
mu kutula imigisi mu harija, na mu nooro.
- ⁵ Iyo migisi, kundu iri mu ba no'tunwa, si
itangadeta.
Na kundu iri mu ba na'masu, si itangabona.
- ⁶ Na kundu iri mu ba na'matwiri, si itangayuvwa.
Na kundu iri mu ba na'mazuulu, si
itangabayiza.
- ⁷ Na kundu iri mu ba na'maboko, si itangama-
maata.
Na kundu iri mu ba na'magulu, si itanga-
genda.
Na kundu iri mu ba ne'bikorokoro, si itan-
gahulusa izu.
- ⁸ Haliibwi! Iyo migisi, ngiisi ábali mu gitula, si
bagishushiri nyene!

---

* **114:8** 114.8 Kulyoka 17.1-6; Muharuuro 20.2-11.

- Kiri na ábagibiisiri kwo'mulangaaliro, nabo
kwo na kwokwo.
- 9 E Bahisiraheeri, mukizi biika umulangaaliro
imwa Nahano.
Si ye mu mùtabaala, ye na siribo yinyu!
- 10 E beene Harooni, mukizi biika umulangaaliro
imwa Nahano.
Si ye mu mùtabaala, ye na siribo yinyu!
- 11 Mwe musimbahiri Nahano, mukizi múbiika
kwo'mulangaaliro.
Si ye mu mùtabaala, ye na siribo yinyu!
- 12 Nahano ayamiri atukengiiri, ye nali mu tu-
gashaanira.
Agakizi gashaanira Abahisiraheeri, kuguma
na beene Harooni.
- 13 Ngiisi ábali mu ba bamúsimbahiri, agakizi
bagashaanira.
Ee! Agagashaanira booshi, baba bagunda
kandi iri banalushaagwa.
- 14 Mwe na'baana biinyu, Nahano akizi
mùgashaanira.
- 15 Ee! Nahano abe ye gakizi mùgashaanira.
Mukuba, ye kabumba igulu ne'kihugo.
- 16 Íbiri mwi'gulu, biri bya Nahano.
Si ikihugo kyohe, akakiheereza abandu.
- 17 Ábakoli fwiri batali bo bali mu yivuga Nahano.
Ikyanya bali mu ziikwa, kwoshi kwokwo.
- 18 Si twe tukiri bagumaana, twe tugakizi
múyivuga,
ukulyokera buno, halinde imyaka
ne'myakuula!

Tukizi huuza Nahano!

116

Bwo Nahano akangiza, ngaadeta kongwa

¹ Nguuziri Nahano! Mukuba, ikyanya ndi mu mútabaaza, ali mu nyuvwa.

Ikyanya ndi mu múhuuna kwo angejeerere, ali mu ndega amatwiri.

² Na bwo ali mu ndega amatwiri, ngakizi mútabaaza ku kyanya kyoshi ngaaba ngiri ho.

³ Nâli kolaga imbere lyo'lufu.

Imigozi ya Narufu yâli koli ngonyiri.

Nanâli koli shengusiri bweneene.

Nâli gweti ngatulagula, iri na ngerania.

⁴ Kyanatuma ngatakira Nahano kwokuno:

«E Nahano, ungizagye, maashi!»

⁵ Rurema Nahamwitu, ali mu tubonera ulukogo.

Ali mu kejererana, mu kati ko'kuli.

⁶ Ngiisi ábatashobwiri, ali mu balanga.

Naani, ikyanya nâli koli buziri ubulyo, anangiza.

⁷ E mutima gwani, si Nahano agweti agakugirira amiija!

Aaho! Ugirage ushubi luhuuka.

⁸ E Nahano, ikyanya nâli kizi lira, wanambotola imigenge,

wanakizi ndanga, gira ndatyerere,

wanangiza mu lufu.

⁹ Ku yukwo, ikyanya kyoshi ngaaba ngiri ho,

ngakizi kukulikira.

- 10 E Nahano, nguyemiiri, kyanatuma
ngakutabaaza kwokuno:
«E waliha, ngola mu libuuka bweneene.*»
- 11 Na bwo nâli koli shengusiri, nanadeta:
«Si abandu booshi, balyagagi banabibeешa
naaho!»
- 12 Nahano ali mu ngashaanira bweneene.
Aaho! Biki byo nangamútangira?
- 13 Ngamúlengereza urusoozo lyo'kukengeeza
ngiisi kwo akangiza.
Na ngizi tabaaza iziina lyage.
- 14 Keera n'galagaania Nahano ngiisi byo
ngamútangira.
Byo na byebyo, ngamútangira imbere
lyo'muhumaanano gwa'bandu baage.
- 15 Abandu ba Nahano, ikyanya bali mu fwa,
naye ali mu lyanirwa bweneene.
- 16 E Nahano, ku kasiisa, ndi mukozi wawe.
Ee! Nie mukozi wawe, mugala wo'muja-kazi
wawe.
Keera ukanjwekuula utubangira.
- 17 E Nahano, ngakutangira ituulo, mu kudeta
kongwa,
na ngizi tabaaza iziina lyawe.
- 18 Ngiisi byo n'gakulagaania,
ngakutangira byo imbere
lyo'muhumaanano gwa'bandu baawe.
- 19 Ngabitangira mu lubuga lwe'nyumba yawe,

---

* **116:10** 116.10 2 Bakorindo 4.13.

ha kati ka'kaaya Yerusaleemu.

Tukizi huuza Nahano!

117

Mweshi mukizi yivuga Nahano

- ¹ E bandu be'bihugo byoshi, mweshi mukizi huuza Nahano.
Mwe bandu ba mu mahanga gooshi! Mukizi múyivuga.*
- ² Mukuba, Nahano atukuuziri bweneene, anayamiri ali mwemeera, halinde imyaka ne'myakuula!

Tukizi huuza Nahano!

118

Mukizi tanga kongwa imwa Nahano

- ¹ Mukizi tanga kongwa imwa Nahano. Mukuba, ali mwija.
Urukundo lwage luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ² Abahisiraheeri bakwaniini bakizi deta:
«Urukundo lwage luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.»
- ³ Na'ba mwi'kondo lya Harooni, nabo bakizi deta:
«Urukundo lwage luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.»
- ⁴ Ngiisi ábasimbahiri Nahano, booshi bakizi deta:

---

* **117:1** 117.1 Barumi 15.10.

«Urukundo lwage luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.»

⁵ Ikyanya nâli kola mu makuba, n'gatakira Nahano,
ananyuvwa, ananjwekuula.

⁶ Nahano ali kuguma na naani.
Ku yukwo ndayobohiri.

Aaho! Kuti kwo'mundu angaki ngira?

⁷ Ee ma! Nahano ali kuguma na naani,
anagweti agandabaala.

Ku yukwo, ikyanya abagoma baani bagaahimwa,
ngabahenekera!*

⁸ Tukwaniini tukizi tibitira Nahano,
ho twangalangaalira abandu.

⁹ Ee! Buli bwija ukutibitira Nahano,
ho twangalangaalira abatwali be'kihugo.

¹⁰ Abandu ba'mahanga gooshi bâli koli nzokaniini.
Halikago, nanabaminika kwi'ziina lya Nahano.

¹¹ Kundu bâli nzokaniini imbande zooshi,
haliko, nanabaminika ngana kwi'ziina lya Nahano.

¹²⁻¹³ Yabo bagoma, bâli nzokaniini nga lukuuli lwe'njuki,

banagira imisi yoshi, mbu banyite.

Kundu kwokwo, boohe, bo bakakizi fwa.

Ee ma! Bâli nga kishungu-shungu íkikola mu jigimba.

Kwokwo, Nahano ye kandabaala,

---

* **118:7** 118.7-8 Baheburaniya 13.6.

nanabaminika kwi'ziina lyage.

14 Nahano ye ndi mu longera mwe'misi, keera anangiza.

Kyo kitumiri ndi mu múyimbira.

15 Ábakoli kwaniini, Nahano keera akakoleesa ubushobozi, mu kubahimira.

Kyo kitumiri bakola no'bushambaale,
banakola mu banda akabuuli mu maheema gaabo, iri banadeta:

16 «Nahano akakoleesa ubushobozi bwage, mu kutuhimira.

Yubwo bushobozi bwage, keera bwagira ibitangaaza.»

17 Buno, ndagaki fwagaga. Si ngayama ho.

Biry byoshi byo Nahano akangirira, ngakizi bimenyeesania.

18 Mukuba, kundu Nahano akambaniiriza bwe-neene,

halikago, atakandeka kwo nvwe.

19 Munyigulirage inyiivi za mu nyumba ya Rurema,

ngiisi ha'bandu ábakwaniini bali mu yingira.

Ngayingira mwo,

na ngizi tanga kongwa imwa Nahano.

20 Yugu mulyango, guli mu lola imunda Nahano.

Ngiisi ábakwaniini naaho, bo bagagulenga mwo.

21 E Nahano, bwo keera ukanjuvya, wanangiza, nadeta kongwa bweneene imwawe.

22 Ibuye lya'buubasi bakalahira,

- lyeryo lyo ligweti ligakania akagongo
ko'lutaliro.†
- 23 Yiri igambo, Nahano yenyene ye kaligira,
linakoli tusomeziizi bweneene.
- 24 Luno lusiku, Nahano yenyene ye kalugira.
Aaho! Tukizi lushagaluka kwo, iri tu-
nalushambaalira.
- 25 E Nahano, twakuyinginga, utukizagye, maashi!
Unakizi tugashaanira, we kongwa!
- 26 Agashaanirwe, ngiisi úwayija kwi'ziina lya
Nahano.
Bwo tuli mu nyumba ya Rurema, tugweti
tugamùgashanira.‡
- 27 Nahano ye Rurema!
Anagweti agatutanguulira.
Kwokwo, muyabiire amatavi, munakizi genda ku
kisegengo,
halinde ha katanda ko'kutangira
kwa'matuulo.
- 28 Wehe, uli Rurema wani.
Kwokwo, ngakizi kutangira kongwa!
Ee! Ngakizi kuhuuza.
- 29 Mukizi tanga kongwa imwa Nahano! Mukuba,
ali mwija.
Urukundo lwage luyamiri ho, halinde
imyaka ne'myakuula.

119

Imaja za Nahano zikwaniini

† **118:22** 118.22-23 Mataayo 21.42; Mariko 12.10-11; Luka 20.17;
Mikolezi 4.11; 1 Peturu 2.7. ‡ **118:26** 118.26 Mataayo 21.9;
23.39; Mariko 11.9; Luka 13.35; 19.38; Yohana 12.13.

- 1 Bahiriirwi, ngiisi ábali mu gira íbikwaniini,
banabe basimbahiri imaaaja za Nahano.
- 2 Ee ma! Yizo maaja zaage, bayamiri bali mu
zisimbaha,
iri banamúlooza ku mutima gwabo gwoshi.
- 3 Yabo bandu, ndaago mahube go bali mu gira.
Si bagweti bagakulikira ibye'mwage naaho!
- 4 E Nahano, ukatuheereza imaaaja zaawe,
gira tukizi zisimbaha lwoshi-lwoshi.
- 5 Aaho! Bwangabiiri bwija ngizi fiitirwa,
mu kukizi zisimbaha ngiisi kyanya.
- 6 Kwokwo, ikyanya ngaaba ngola mu ziyitoneesa
kwo,
ndagaki teezibwa ishoni.
- 7 Ikyanya n'gayiji menya kwe'maaja zaawe zik-
waniini,
nanakizi kuhuuza ku mutima muguma na
muguma.
- 8 Ee! Yizo maaja zaawe, ngakizi zisimbaha.
Kwokwo, utakolwe kwo wanjandirira.
- Imaaaja za Nahano, ngakizi zisimbaha*
- 9 Umusore, kuti gwangakizi tuula guli mweru?
Kuli ku njira yo'kukizi simbaha Igambo
lyawe.
- 10 Ngweti ngakulooza ku mutima gwani gwoshi.
Aaho! Utakizi ndeka, mbu nyiji hongola
imaaaja zaawe.
- 11 Lirya Igambo lyawe, ngoli lisingwiri mu mu-
tima gwani,
gira ndayiji kengeera nakuhubira.
- 12 E Nahano, ngweti ngakuhuuza.
Aaho! Ukizi nyigiriza imaaaja zaawe.
- 13 Bwo keera watumenyeesa zo,

ngakizi ziyikoomereza-koomereza.

14 Ikyanya ndi mu kulikira imaaaja zaawe, ndi mu zishambaalira, nga kwo'mundu angashambaalira ubugale bwage.

15 Yizo maaja zaawe, ngakizi ziyitoneesa kwo, na ngizi kulikiriza ibye'mwawe.

16 Ee! Ngweti ngakizi zishambaalira. Ndanâye yibagire Igambo lyawe.

Imaaaja za Nahano, ngakizi zishambaalira

17 Ndi mukozi wawe. Kwokwo, ukizi ngirira amiija, halinde ndonge ukulama, na ngizi simbaha Igambo lyawe.

18 Uyigule amasu gaani, halinde ndonge ukubona, ngiisi kwe'maaja zaawe ziri za kahebuuza.

19 Ndyagagi mubalama naaho mu kihugo. Aaho! Utambishe imaaaja zaawe.

20 Mukuba, umutima gwani, guli mu kizi yidula, ukumenya ngiisi ibiziri mwo.

21 Ngiisi ábagweti bagayikangaata, uli mu bakanukira. Bwo batatwaziizi imaaaja zaawe, bakoli daasirwi.

22 Haliko niehe, yizo maaja zaawe, nyamiri nzisimbahiri. Kwokwo, utakizi leka kwo ngayirizibwe, kandi iri mbonyolezibwe.

23 Kundu abatwali bangakuumana, mbu bakizi ngirira igambi libi, haliko ngakizi yitoneesa hi'gulu lye'maaja zaawe.

Mukuba, ndi mukozi wawe.

²⁴ Yizo maaja zaawe, ziri mu kizi mbanuula,
halinde na ngizi shambaala.

Imaaja za Nahano, ngakizi ziyitoneesa kwo

²⁵ Ngoli lambamiri mu luvu, ngo'mundu úkola
bu fwa.

Kwokwo, ukizi ndanga ni'Gambo lyawe,
ngizi ba mugumaana.

²⁶ N'gakubwira ngiisi kwo njungisiri, wananju-
vya.

Kwokwo buno, ukizi nyigiriza imaaja zaawe.

²⁷ Undabaale ukusobanukirwa,
ngiisi kwo ugweti ugakizi kyula.

Haaho, lyo ngakizi yitoneesa hi'gulu
lye'bitangaaza byawe.

²⁸ Umutima gwani keera gwajengeerwa, na ngoli
shengusiri.

Kwokwo, ushubi ngania indege, nga kwo
ukandagaania.

²⁹ Ee! Ukizi ndanga, ndakizi lyalyania.

Unakizi ndabaala ukusimbaha amagirizo
gaawe.

³⁰ E Nahano, keera n'gatoola injira yo'kuli,
na ngoli fitiirwi ukukizi simbaha imaaja
zaawe.

³¹ Aaho! Bwo nzifitiirwi kwo,
utandeke mbu ndeezibwe ishoni.

³² Ngavwaruka, gira ngizi kulikira imaaja zaawe.
Mukuba, we mu zinzobanulira.

Imaaja za Nahano, ngwaniini nzisobanukirwe

³³ E Nahano, unyigirize imaaja zaawe,
halinde ngizi zikulikiriza halinde ku mbeka.

³⁴ Ee! Ukizi zinzobanulira, lyo ndonga ukuziku-
likira.

Na ngizi zisimbaha ku mutima gwani
gwoshi.

35 Ukizi ndongoora, halinde ndonge ukuziku-
likira.

Kwokwo, lyo ngakizi shambaala.

36 Undabaale, halinde ndonge ukukizi lola ku
maaja zaawe.

Si ndakizi hemukira ubugale.

37 Ukizi langa amasu gaani, gatakizi lola ku
byo'busha-busha.

Si uleke ngizi ba mugumaana, ku njira
yi'Gambo lyawe.

38 Ndi mukozi wawe. Aahago! Ungirire nga kwo
ukandagaania.

Kwokwo, lya'bandu bagakizi kusimbaha.

39 Ikyanya ndi mu teezibwa ishoni, uzindyose
mwo.

Mukuba, imaja zaawe naaho, zo ziri nyiija.

40 Yizo maaja zaawe, ndoziizi bweneene
ukuzisimbaha.

Kwokwo, ukizi mbiika mwo'bugumaana, mu
kati ko'bwija bwawe.

Imaja za Nahano, zo mbiisiri kwo'mulangaaliro

41 E Nahano, urukundo lwawe, lwo luyamiri ho.
Aahago! Unyereke lwo, mu kungiza, nga
kwo ukandagaania.

42 Kwokwo, ikyanya abandu baganduka,
ndonge ubulyo bwo'kubashuvya.

Mukuba, ngoli biisiri umulangaaliro kwi'Gambo
lyawe.

43 Bwi'Gambo lyawe liri lyo'kuli, leka ngizi lideta.
Ee! Imaaja zaawe, zo mbiisiri
kwo'mulangaaliro.

- 44 Imaaja zaawe, nyamiri ndi mu zisimbaha,
halinde ukuhisa imyaka ne'myakuula.
- 45 Nyamiri nzifitiirwi kwo,
gira ndakizi shwekwa mu bindi-bindi.
- 46 Yizo maaja zaawe, ngakizi zimenyeesa imbere
lya'baami,
buzira kugwatwa ne'shoni.
- 47 Zigweti zigakizi njagalusa.
Ee! Nzikuuziri bweneene.
- 48 Na bwo nzikuuziri, ngakizi zisimbaha.
Nganakizi ziyitoneesa kwo.
- Imaaja za Nahano, ndangazibambala*
- 49 E Nahano, si ndi mukozi wawe!
Aaho! Umuhango gwo ukandagaania, ukizi
gukengeera.
Ee! Yugwo muhango, gwo guli mu mbiika
mwo'mulangaaliro.
- 50 Kiri ne'kyanya ndi mu libuuka,
gwo guli mu ndanga, ndamirwe na Narufu.
Kwokwo, lyo ndonga ukuholeezibwa.
- 51 Abanabwikangaate, kundu bagweti baganje-
keereza,
haliko ndali mu bambala imaaja zaawe.
- 52 E Nahano, imaaja zaawe zâli mali gwanwa
zabiikwa yaho keera bweneene.
Ne'kyanya ndi mu zikengeera, ndi mu
holeezibwa.
- 53 Si banangora-mabi boohe, ikyanya bali mu
zijanda,
ndi mu ba ndakiiri.
- 54 Ngiisi ho ndi mu ba njumbisiri nga kinyama-
hanga,
ndi mu kizi yimba hi'gulu lye'maaja zaawe.

55 E Nahano, kiri na bushigi, ndi mu ba ngukengi-iri.

Kwokwo ngakizi simbaha imaaja zaawe.

56 Ee! Nyamiri

ndi mu zisimbaha.

Imaaja za Nahano, zitungiini

57 E Nahano, wehe we mutuli gwani.

Keera n'gakulagaania kwo ngakusimbaha.

58 Aaho! Nakuyinginga ku mutima gwani gwoshi, ukizi ngejeerera,

unakizi nyuvwirwa indengeerwa, nga kwo ukandagaania.

59 N'gayitoneesa hi'gulu lyo'burambe bwani.

Nanabona kwo buli bwija, ndondeere ukukulikira imaaja zaawe.

60 Nanavwaruka, gira ngizi zisimbaha, ndanatindiriza.

61 Kundu banangora-mabi bangagira mbu banyingize mu byaha,

haliko ndagayibagira amigirizo gaawe.

62 Ndi mu vyuka ubushigi ikati, na ngizi deta kongwa imwawe,

mukuba imaaja zaawe, zitungiini.

63 Ngiisi ábali mu ba bakuyobohiri, bali biira baani.

Ndi mwira wa booshi ábasimbahiri imaaja zaawe.

64 E Nahano, ikihugo kiyijwiri mwo'rukundo lwawe.

Ku yukwo, ukizi nyigiriza ngiisi kwo uloziizi.

Imaaja za Nahano, zimbitiiri akamaro ukuhima inooro

65 E Nahano, si nie mukozi wawe.

Aahago! Ungirire amiija, nga kwo ukandagaania.

66 Bwo nyemiiri imaaja zaawe,
unyigirize no'bumenyi, kiri
no'bwitegeereze.

67 Ikyanya utâli zaazi mbana, nâli kizi habuka.
Haliko buno, ngweti ngakulikiriza Igambo lyawe.

68 Uyamiri uli mwija, unali mu gira amiija naaho.
Aaho! Unyigirize ngiisi kwo uloziizi.

69 Kundu abanabwikangaate bagweti bagambeeshera,
haliko, nyamiri nzisimbahiri imaaja zaawe ku mutima gwani gwoshi.

70 Na kundu imitima yabo ikubisirwi, itanali mwe'ndengeerwa,
haliko, niehe ndi mu ba njambaliiri imaaja zaawe naaho.

71 Ikyanya nâli kizi libuuka, lyo n'galonga akamaro.
Mukuba, n'galonga ukukizi yiga imaaja zaawe.

72 Amigirizo gaawe gambitiiri akamaro bwe-neene,
ukuhima akatundu ke'nooro, kandi iri ke'harija.

Imaaja za Nahano, zikwaniini

73 Wenyene ukambumba na'maboko gaawe.
Aaho! Umbeereze ubwitegeereze, halinde ngizi yiga imaaja zaawe.

74 Ngisi ábakusimbahiri, ikyanya bagambona, bagakizi shambaala.

Mukuba, bagaabona ngiisi kwo mbiisiri umulangaaliro kwi'Gambo lyawe.

75 E Nahano, nyiji kwe'maaja zaawe zikwaniini.
Kwokwo, ikyanya ukambana, lyo ukagira nga
kwo byâli ngwaniini.

76 Si ndi mukozi wawe! Kwokwo buno, ugirage
ukizi ngunda,
halinde lyo ndonga ukuholeezibwa.

Kwokwo, kwo ukandagaania.

77 Ukizi nyuvwirwa indengeerwa, lyo ndonga
ukulama.
Mukuba, amigirizo gaawe, ngakuuziri bwe-
neene.

78 Kundu abanabwikangaate keera
bakambalanga,
haliko, niehe ngakizi gira byo uloziizi.

79 Kwokwo, ngiisi ábakusimbahiri, bakizi yija
imwani,
lyo balonga ukusobanukirwa ne'maaja za-
awe.

80 Leka ndonge ukukizi zisimbaha,
halinde lyo ndayiji gwatwa ne'shoni.

Imaaja za Nahano, ndazindi ziyibagira

81 Umutima gwani guki rindiriiri kwo ugangiza.
Na buno, gukolaga gugahola.

Kundu kwokwo, ngi biisiri umulangaaliro
kwi'Gambo lyawe.

82 E maashi! Amasu gaani, gakoli fwifwitiiri.
Mukuba, ngiisi byo ukandagaania, ndazi
bilonga.

Na ngweti ngayibuuza: «Ewe! Ugayiji mboleeza
mangoki?»

83 Si ngoli gokanyiiri nga ludaha lwo'muguta,
úluli ku kyusi!
Kundu kwokwo, ndazindi yibagira imaaja
zaawe.

- 84 Si nie mukozi wawe. Aahago! Ngagooyera
halinde mangoki?
Balya ábagweti bagandibuza, ugabahana
kihe kiki?
- 85 Abanabwikangaate, si bagweti bagambumbira
amahya,
batanatwaziizi imaaaja zaawe.
- 86 Kundu kwokwo, imaaaja zaawe zooshi zikwani-
ini ukuyemeerwa.
Aahago! Ugire undabaale. Si abandu bakola
mu ndibugiza ubusha!
- 87 Kundu bâli kola bu nyita,
haliko ndakajanda imaaaja zaawe.
- 88 Kwokwo, undangage na Narufu, ukukuliki-
rana no'rukundo lwawe.
Ikyanya imaaaja zigalyoka mu kanwa kaawe,
ngakizi zisimbaha.
- Imaaaja za Nahano, zitahiiti ho zihekiiri*
- 89 E Nahano, Igambo lyawe liyamiri liri
mwi'gulu.
Liganagenderera halinde imyaka
ne'myakuula.
- 90 Kiri no'bwemeera bwawe,
bugenderiiri halinde mu bibusi byoshi.
Buli nge'kihugo.
Mukuba, ukabumba ikihugo yaho keera,
kinakiri ho.
- 91 Yizo maaja zaawe nazo, ziyamiri ziri ho,
halinde zeene.
Ibindu byoshi bikiri ho, hi'gulu
lyo'kukukolera.
- 92 Amigirizo gaawe, gátaki be gali mu njam-
baaza,

nga keera amakuba gakanyita.

93 Ndâye yibagire imaaja zaawe.

Mukuba, ku njira yazo, kwo ndi mu longa ubugumaana.

94 Aaho! Ungizagye, maashi! Si ndi we'mwawe.

Na ndoziizi ukukizi simbaha imaaja zaawe.

95 Banangora-mabi, kundu bakoli nyitegiiri, gira banyite,

haliko, ngakizi yitoneesa naaho ku maaja zaawe.

96 Ngiisi kindu, kundu kyangaba kitungiini,

haliko, kigweti ho kihekiiri naaho.

Si imaaja zaawe zoohe, zo zitahiiti ho zihekiiri.

Imaaja za Nahano, nzikuuziri bweneene

97 Nguuziri imaaja zaawe bweneene!

Kyo kitumiri ndi mu shiiba ngweti ngaziyi-toneesa kwo.

98 Yizo maaja zaawe, ziri mu mbiika mwo'bwitegeereze ukuhima abagoma baani.

Ziyamiri zigweti zigandongoora isiku zooshi.

99 Ee ma! Bwo ndi mu kizi yitoneesa ku maaja zaawe,

ndi mwitegeereza ukuhima abigiriza baani booshi.

100 Na bwo nyamiri nzisimbahiri,

ndi mu kizi sobanukirwa ukuhima abagambale.

101 Ngweti ngakizi yihangirira ku ngiisi mabi,

gira ndonge ukukizi simbaha Igambo lyawe.

102 Ndakajandagira imaaja zaawe.

Mukuba, wehe wenyene we kazinyigiriza.

103 Amagambo gaawe, gali manunu bweneene.

Ganuniri mu kanwa kaani ukuhima ubuuki.

104 Ku njira ye'maaja zaawe, kwo ndi mu longa
ubwitegeereze,
halinde lyo ndonga ukushomba ngiisi mabi.

Imaaja za Nahano, liri itara

105 Igambo lyawe liri itara lyo'kukizi molekera
amagulu gaani.
Ee! Liri mulengeerwe gwo'kukizi nyereka
ho ngalenga.

106 Imaaja zaawe, ziri zo'kuli.
Kwokwo, n'gabiika indahiro, kwo ngakizi
zisimbaha.

Ee! Irya ndahiro, ndâye gihongole.

107 E Nahano, si ngoli libuusiri bweneene.
Kwokwo, ushubi nvyula, mbe mugumaana,
ukukulikirana ni'Gambo lyawe.

108 Ngweti ngakizi kuyivuga. Aaho! Unyakiirage,
maashi,
unakizi nyigiriza imaaja zaawe.

109 Kundu nyamiri ho nangesiga itwe lyani,
haliko, ndâye yibagire imaaja zaawe.

110 Na kundu banangora-mabi bakoli nyitegiiri,
haliko, ndakaleka ukuzisimbaha.

111 Imaaja zaawe, buli buhyane bwani
bwe'myaka ne'myakuula.
Umutima gwani guli mu kizi zishambaalira.

112 Keera n'gashungika ku mutima gwani gwoshi,
kwo ngakizi zikulikira, halinde imyaka
ne'myakuula.

Imaaja za Nahano, ngweti ngazilola kwo

113 Ngiisi balyalya, mbashombiri bweneene.
Haliko imaaja zaawe, nzikuuziri.

114 Keera nabiika umulangaaliro kwi'Gambo
lyawe.

We kabisho kaani, unali we siribo yani.

115 E banangora-mabi, mundyokage ha butambi,
gira ndonge ukukizi simbaha imaaaja za
Rurema wani.

116 E Rurema, ukukulikirana no'muhango
gwawe,
ukizi nzikamy, halinde ndonge ukulama.

Keera nakubiika kwo'mulangaaliro.

Aaho! Utayemeere kwo ndeezibwe ishoni.

117 Nyamiri ngweti ngaalola ku maaja zaawe.
Aahago! Ukizi nzikamy, halinde ngizibwe.

118 Ngiisi ábali mu bambala imaaaja zaawe, uli mu
yami batwa.

Si yabo bandu, bayitebereziizi naaho!

119 Si balya banangora-mabi booshi, ugweti
ugabakabulira ngi'jolera.

Haliko niehe, nguuziri imaaaja zaawe.

120 Amagala gaani, gali mu juguma hi'gulu lyawe.
Ikyanya uli mu kizi twa imaaaja, ndi mu ba
nzisimbahiri.

*Ndonge ukukizi sobanukirwa ne'Maaja za Na-
hano*

121 Ngweti ngakizi gira íbikwaniini, binali
byo'kuli.

Aahago! Utandekerere mu maboko
ga'bagoma.

122 Si ndi mukozi wawe. Aaho! Ukizi
ngashanira.

Utanaleke kwo abanabwihemye bakizi
ndibuza.

123 Keera wandagaania kwo ugangiza.

Kundu kwokwo, ngi gweti ngakulindirira.

Amasu gaani, ganakoli luhiri.

- 124 Bwo ndi mukozi wawe, ukizi nyereka
urukundo lwawe,
unakizi nyigiriza ngiisi byo uloziizi.
- 125 Ee maashi! Ndi mukozi wawe.
Aahago! Umbeereze ubwitegeereze,
lyo ndonga ukukizi sobanukirwa ne'maaja
zaawe.
- 126 E Nahano, kyekino kyanya, kyo wangakoziri
kwo.
Si abandu keera bakahongola amigirizo
gaawe.
- 127 Haliko niehe, ngakuuziri ukuhima inooro,
kiri ne'nooro muguuhya.
- 128 Ndi mu haruura imaaja zaawe kwo zikwani-
ini.
Haliko ngiisi íbitakwaniini, byohe mbishom-
biri.
- Imaaja za Nahano, ziri za kahebuuza*
- 129 Imaaja zaawe, ziri za kahebuuza.
Kyo kitumiri nyamiri nzisimbahiri.
- 130 Amagambo gaawe, ikyanya gagweti gaganyi-
giriza, gali mu leeta umulengeerwe,
halinde kiri na'bahwija, bali mu longu uku-
sobanukirwa.
- 131 Ndi mu yidula bweneene imaaja zaawe.
Kyo kitumiri ngweti ngayashuula akanwa.
- 132 Aahago! Ungebagane, maashi, unanyu-
vwirwe indengeerwa,
nga kwo uyamiri uli mu girira ngiisi
ábakuuziri iziina lyawe.
- 133 Ukizi rongoora ishando zaani, nga kwo
ukandagaania.
Utanaleke kwe'byaha bikizi ngoleesa.
- 134 Ikyanya abandu bali mu ndibuza, ungize,

- gira lyo ndonga ukukizi simbaha imaaja
zaawe.
- 135 Si ndi mukozi wawe. Aaho! Ukizi ngirira
bwija.*
- Ukizi nyigiriza imaaja zaawe.
- 136 Si abandu batali mu simbaha imaaja zaawe!
Kyo kitumiri imigenge igweti iganvukumuka
mu masu nga migezi.
- Imaaja za Nahano, ziri zo'kuli*
- 137 E Nahano, we mwene ukuli.
Ne'maaja zaawe, zikwaniini.
- 138 Imaaja zo ukabiika, ziri zo'kuli,
zinakwaniini ukuyemeerwa lwoshi-lwoshi.
- 139 Umwete gwo mbiiti hi'gulu lyawe, gukola mu
nduhya.
Mukuba, abagoma baani, batatwaziizi am-
agambo gaawe.
- 140 Imihango yawe, keera twagigeza,
yanasikama.
Kyo kitumiri ngikuuziri bweneene.
- 141 Kundu ndi mugunda naaho, na ngweti nga-
gayirizibwa,
haliko, ndayibagiiri imaaja zaawe.
- 142 Ubwija bwawe bugenderiiri, halinde imyaka
ne'myakuula.
Ne'maaja zaawe ziri zo'kuli.
- 143 Kundu nâli kizi libuuka, nanalongaga
no'mwizingeerwe,
haliko, imaaja zaawe zikiri mu njambaaza.
- 144 Ee! Yizo maaja zaawe ziyamiri ziri zo'kuli,
halinde imyaka ne'myakuula.

---

* 119:135 119.135 Muharuuro 6.25.

Kwokwo, ukizi zinzobanulira, lyo ndonga ukulama.

Kutakira Nahano

¹⁴⁵ E Nahano, ngweti ngakutabaaza ku mutima gwani gwoshi.

Aaho! Unjuvye, halinde lyo ngizi simbaha imaaaja zaawe.

¹⁴⁶ Ngweti ngakizi kutakira kwo ungize, lyo ngizi longa ukusimbaha imaaaja zaawe.

¹⁴⁷ Ndi mu kizi vyuka ku mutwezi, gira ngutabaaze.

Igambo lyawe, lyo mbiisiri kwo'mulangaaliro.

¹⁴⁸ Na ndi mu laala mbwini, gira ndonge ukukizi yitoneesa ku mihango yawe.

¹⁴⁹ E Nahano wo'rukundo, ukizi ndanga na Narufu, ukukulikirana ne'maaja zaawe.

Ukizi yuvwa izu lyani.

¹⁵⁰ Si banangora-mabi baloziizi ukundeera, batanali mu twaza imaaaja zaawe, kiri ne'hiniini.

¹⁵¹ Kundu kwokwo, uyamiri unyegiiri.

Ne'maaja zaawe zooshi, ziri zo'kuli.

¹⁵² Yahoo keera, n'gayiga

kwe'maaja zaawe ziyamiri ho imyaka ne'myakuula.

Ukutabaaza

¹⁵³ E Nahano, ndazi yibagira imaaaja zaawe.

Aaho! Ulolage ngiisi kwo bagweti bagandibuza, unangize.

¹⁵⁴ Ukizi mbulanira, unangize.

Ulekage ngizi lama, nga kwo ukandagaania.

- 155 Si banangora-mabi batali mu twaza imaaja zaawe.
Kyo kitumiri boohe, batâye kizibwe.
- 156 E Nahano, indengeerwa zaawe, ziri mbamu bweneene.
Uli mu leka ngizi lama, ukukulikirana ne'maaja zaawe.
- 157 Kundu abagoma balyagagi bingi, banagweti bagandibuza,
haliko, ndajandagiiri imaaja zaawe.
- 158 Ikyanya ndi mu bonaga abahuni, ndi mu bashomba bweneene.
Mukuba, batasimbahiri Igambo lyawe.
- 159 E Nahano, lolaga ngiisi kwo nzimbahiri imaaja zaawe.
Aaho! Ukizi ndeka mbe mugumaana, ukukulikirana no'rukundo lwawe.
- 160 Amagambo gaawe gooshi, gali go'kuli.
Imaaja zaawe, kwo zikwaniini, zigayama ho imyaka ne'myakuula.
- 161 Abatwali bagweti bagandibugiza ubusha.
Kundu kwokwo, umutima gwani gugapuupa naaho hi'gulu li'Gambo lyawe.
- 162 Imihango yawe iri mu njambaaza bweneene.
Ndi nga mundu úwalonga ikindu kye'kishingo kihamu.
- 163 Ikyanya abandu bagweti bagabeesha,
ndi mu banenuuka, na mbe mbashombiri bweneene.
Haliko, imaaja zaawe, zoohe, nzikuuziri.
- 164 Ngiisi lusiku, ndi mu kizi kuhuuza ubugira kalinda.
Mukuba, imaaja zaawe ziri zo'kuli.
- 165 Yizo maaja zaawe, ngiisi ábazikuuziri,

bali mu longa umutuula nirizina.
Ndaanakyo kindu ikyangabasiitaza.

166 E Nahano, ngweti ngakulindirira, gira uyiji ngiza.

Kyo kitumiri ngulikiiri imaaaja zaawe.

167 Nzikuuziri bweneene.

Kyo kitumiri ngweti ngazisimbaha.

168 Ee! Nzisimbahiri bweneene, kuguma ne'mihango yawe.

Mukuba, ngiisi byo ngweti ngaagira, ubiyiji-yiji.

Kuhuuna ubutabaazi

169 E Nahano, ukizi yuvwa amalira gaani.

Ndonge ukusobanukirwa ku njira yi'Gambo lyawe.

170 Undegage amatwiri.

Unangize, ukukulikirana na kwo ukandagaa-nia.

171 Leka ndonge ukukizi kuyivuga.

Mukuba, keera ukanyigiriza imaaaja zaawe.

172 Ngiisi byo uli mu tegeka, biri byo'kuli.

Kwokwo, ngakizi yimba hi'gulu lye'mihango yawe.

173 Si keera n'gatoola ukukulikira imaaaja zaawe.

Aaho! Ukizi ndabaala.

174 E Nahano, mu maaja zaawe, mwo ndi mu kizi shambaalira.

Aahago! Ngoli rindiriiri bweneene kwo ungize.

175 Undeke nilame, lyo ndonga ukukizi kuhuuza.

Imaaaja zaawe, zilonge ukunzikamya.

176 Buno, ngola mu jeba-jeba, nga kibuzi ikikateereka.

Kundu kwokwo, ndi mukozi wawe. Aaho!
Uyiji njakula.

Mukuba, imaaaja zaawe, ndaziyibagiiri.

120

N'gatabaaza Nahano, ananjuyva

¹ Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu.

Ikyanya nâli kizi libuuka, n'gatabaaza Nahano, ananjuyva.

² E Nahano, buno kandi, abandu bagweti bagambeeshera, banali mu teberezania.
Aahago! Ungizagye, maashi!

³ E batebesi, kuti kwo Rurema agamùgira,
halinde muhanirizibwe lwoshi-lwoshi?

⁴ Si mugakizi tumitwa ne'myambi myugi-myugi,
munagendi singoolerwa mwi'bengesheeshe
lyo'muliro!

⁵ Yayewe imwani! Si nduuziragi mu banakuhambwa be'Mesheki,
na mu maheema ge'Kedaari!

⁶ Balya bandu, bashombiri umutuula bweneene.
Na bwo keera nahisa isiku nyingi, ngoli batuuziri mwo,
ngoli luhiri bweneene.

⁷ Niehe nienyene, kundu ngweti ngalooza umutuula,
si boohe, bali mu looza naaho kwo bagendi gira izibo.

121*Ubutabaazi bwani bugalyoka hayi?*

¹ Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu.

Ngweti ngalegamira ku migazi.

Aaho! Ubutabaazi bwani bugalyoka hayi?

² Niehe, ngabulongera imwa Nahano,
ulya úkabumba igulu ne'kihugo.

³ Nahano agweti agakulanga.

Atagaaleka ulushando lwawe luyibindikire.

Ee! Ayamiri akulaaziri, atanâye hunire.

⁴ Umulaazi wa'Bahisiraheeri, atali mu yihunikira,
atanali mu hunira.

⁵ Nahano agweti agakulanga.

Ikizunguza kyage, kiri mu kusiikira,
utababuke ni'zuuba.

⁶ Izuuba litagakubabula ku kyanya kyo'mulegerege.

Kiri na bushigi, umwezi gutagakizi kugira buligo.

⁷ Nahano agakizi kulanga na ngiisi mabi gooshi.

Agagenderera ukukizi kulanga, ukizi ba mugumaana.

⁸ Nahano agakizi kulanga mu kugenda kwawe,
na mu kugaluka kwawe.

Agagenderera ukukizi mùlanga, ukulyokera buno,
halinde imyaka ne'myakuula.

122

Akaaya ke'Yerusaleemu, mukizi kahuunira

- ¹ Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu. Ikyanya n'gabwirwa kwo tugendage ha nyumba ya Nahano, nanashambaala ngana-ngana.
- ² E Yerusaleemu, tukoli yimaaziri ha miryango ye'nzitiro zaawe.
- ³ Akaaya ke'Yerusaleemu, ngiisi kwo kakayubakwa, inyumba ziyegeriini.
- ⁴ Imilala ya'Bahisiraheeri, haaho ho bali mu zamuukira, gira bagendi huuza iziina lya Nahano. Iyo migeeza, Abahisiraheeri bakoli gihaabirwi.
- ⁵ Abandu ba mwi'kondo lya mwami Dahudi, haaho, ho bateresiri ibitumbi byo'kutwira kwe'maaja.
- ⁶ Yako kaaya ke'Yerusaleemu, mukizi kahuunira umutuula, munadete kwokuno: «Ngiisi ábakukuuziri, bakizi langwa bwija.
- ⁷ Mu kati ke'nzitiro zaawe, mukizi ba umutuula. Na mu nyumba zaawe nzitire, abandu bakizi langwa mwo bwija.
- ⁸ E kaaya ke'Yerusaleemu, hi'gulu lya beene witu na'biira biitu, ngakizi deta kwo ukizi ba mwo'mutuula.
- ⁹ E Yerusaleemu, mu mwawe, mwo muli inyumba ya Rurema Nahamwitu. Kwokwo, ndoziizi kwo ukizi genduukirwa.»

123

Ngweti ngalegamira Nahano

¹ Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu.

E Nahano, ngweti ngakulegamira ho uli mwi'gulu.

Ee! Haaho he'kitumbi kyawe kiteeresirwi.

² Amasu ga'baja, gali mu lola ku sheebuja.

No'muja-kazi, ali mu lola ku nabuja.

Kwokwo nyiitu, amasu giitu gagweti gagaalola ku Rurema Nahamwitu, halinde atuyuvwirwe indengeerwa.

³ E Nahano, ugirage utuyuvwirwe indengeerwa.

Si tukoli gayiriziibwi! Utuyuvwirwe indengeerwa, maashi!

⁴ Abanabwihemye, si bâli kizi tuhonyoleza!

Keera banatulibuza bweneene.

Ee! Balya banabwikangaate, keera bakatunegura ngana.

124

Nahano ali mu tutabaala

¹ Izaburi ya Dahudi. Iri mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu.

Nahano átaki be ali uluhande lwitu.

(Yago magambo, Abahisiraheeri bakwaniini bashubi gadeta.)

²⁻³ Ku kyanya abagoma biitu bakaturakarira, banatuteera,

Nahano átaki baagage ali uluhande lwitu, yabo bagoma bâli bagatumira, tunakiri bagumaana.

- 4 Balya bagoma, bâli riiri nga migezi.
Amiiji gaayo, gâli gagatuyifuka kwo,
ganatubindikire.
- 5 Galya miiji gâli mingi,
ganâli gagatuhunguukana.
- 6 Tukizi huuza Nahano!
Mukuba yabo bagoma, atakabaleka kwo
batujanganule.
- 7 Tuli nga kanyuni ákakafuuka mu mubashu
gwo'mutezi.
Ee! Gulya mubashu gukavunika, twana-
fuuka.
- 8 Ubutabaazi bwitu, tuli mu bulongera kwi'ziina
lya Nahano,
ulya úkalema igulu ne'kihugo.

125

Nahano asokaniini abandu baage

- 1 Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i
Yerusaleemu.
Ngiisi ábabiisiri Nahano kwo'mulangaaliro,
bali mu ba ngo'mugazi Sayuni.
Yugwo mugazi, gutâye shagale.
Si gugayama guli ho, halinde imyaka
ne'myakuula.
- 2 Nga kwe'migazi isokaniini akaaya
ke'Yerusaleemu,
kwo na kwokwo Nahano asokaniini abandu
baage,
ukulyokera bunu, halinde imyaka
ne'myakuula.

3 Banangora-mabi batagakizi twala hi'gulu
lya'bandu biija.

Báki be babatwaziri, hali ikyanya yabo biija
bangakengeera bakoleesa ubushobozi
bwabo mu kugira amabi.

4 E Nahano, balya bandu biija, imitima yabo
igolosiri.

Aaho! Ukizi bagirira amiiija.

5 Si ábali mu sookeraga mu njira zo'kunyoka-
nyoka boohe,
Nahano agabayimula kuguma na
banangora-mabi.

Abahisiraheeri bakizi longa umutuula.

126

Amalira gagaki hinduka bushambaale

1 Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i
Yerusaleemu.

Ikyanya twâli ki shwesirwi mu mbohe i ma-
hanga,

Nahano anashubi tugalulira i Sayuni.

Twâli riiri nga tukola mu loota ibirooto.

2 Twâli gweti tugasheka bweneene,
iri tunayimba ku bushambaale.

Yikyo kyanya, ibinyamahanga byanakizi deta
kwokuno:

«E balya, Nahano keera akabayereka am-
agambo ga'kahebua bweneene.»

3 Ee! Galya magambo gâli riiri ga'kahebua,
tunakoli shambiiri bweneene.

4 E Nahano, ngiisi kwo ukatugashaanira ubwa mbere,
 kube kwo ugakizi tugashaanira kandi.
 Tukizi ba ngi'shamba lye'Negebu,
 ikyanya inyiji ziri mu shubi hinga mwo.

5 Ngiisi ábagweti bagabyala ku migenge,
 bagaki yimbula, iri banabanda akabuuli.

6 Ee! Ikyanya bali mu gendi byala imbuto, kundu bakiri mu lira-lira,
 haliko, bagaki galuka babetwiri imimbu, iri banayimba ku bushambaale.

127

Amiija gooshi gali mu lyoka imwa Nahano

1 Ulwimbo lwa Sulumaani. Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu.

Nahano, iri angaba atali ye mu yubaka inyumba,
 abuubasi bagaaba bayiluhiza ubusha.

Nahano, iri angaba atali ye mu langa akaaya,
 abalaliizi baako bagaaba balaliiri ubusha.

2 Abandu, kundu bangazindikiri vyuka karekare,
 banagwejere makeereza mbu lyo bakolera

byo bagaalya,
 bali mu yiluhiza ubusha.

Mukuba ngiisi bo Nahano akuuziri, ali mu baheereza byo banaki gwejiiri.

3 Bagala biitu, bulyagagi buhyane ukulyoka imwa Nahano.

Yenyene ye mu tuheereza abaana, bibe bihembo.

- 4 Umundu, iri angabuta abaana bo'butabana mu busore bwage,
bali mu ba nga myambi mu maboko ge'ndwani.
- 5 Ee! Ahiriirwi, ngiisi yo'ludaha lwage lugiyijwiri mwo.
Uyo mundu, ikyanya âye buulane na'bagoma baage kwi'rembo lya'kaaya,
atâye kakazibwe.

128

Bahiriirwi ngiisi ábali mu simbaha Nahano

- 1 Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu.
Bahiriirwi, ngiisi ábali mu simbaha Nahano,
banakizi múkulikira.
- 2 Yabo bandu, ngiisi byo bagweti bagahimbukira kwo, bagaabilya,
banakizi gashaanirwa, iri banagen-duukirwa.
- 3 Mu nyumba yawe, mukaawe agakubutira abaana bingi,
nga muzabibu úgutongesiri kwe'bitumbwe bingi.
Bagala biinyu, ikyanya bagaaba babwatiiri ku kashasha,
bagakuleetera amiija, nga shibwe ze'mizehituuni.
- 4 Ngiisi úgaaba úsimbahiri Nahano,
kwokwo kwo agakizi gashaanirwa.
- 5 Nahano akizi kugashaanira, ukulyoka mu kaaya ke'Sayuni.

Ee! Ubonage ngiisi kwe'Yerusaleemu igakizi
 genduukirwa,
 6 unalonge ukubona kiri na bijukulu baawe.

Mu kihugo kya'Bahisiraheeri, mukizi ba umutu-
 ula.

129

Abagoma baani batakambima

1 Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i
 Yerusaleemu.

Ukulyokera mu busore bwani, abagoma bâli kizi
 ndibuza bweneene.

Kwokwo, Abahisiraheeri badetage kiranga:

2 «Ukulyokera mu busore bwani, bâli kizi
 ndibuza bweneene.»

Kundu kwokwo, batakambima.

3 Banangora-mabi bâli mali mbeza inguma mu
 mugongo.

Imiviivi yanaba nga migungira.

4 Na kundu bâli njwesiri ne'migozi,
 haliko Nahano ananjwekuula.

Emwe! Agweti agaagira íbikwaniini.

5 Ngiisi ábashombiragi akaaya ke'Sayuni,
 bagalulirwe inyuma, banahahazibwe.

6 Bakizi ba nga kishuka íkimeziri ku katwe
 ke'nyumba.

Mukuba, kiri mu yuma, buzira kukoma.

7 Ikyanya kiri mu kuulwa, kitali mu hisa kiri
 ifune.

Na úli mu kikumania, atali mu hisa
 umubega.

8 Yabo babi, ikyanya abandu bali mu lenga ha butambi lyabo,
 hatagire úgababwira, ti: «Nahano akizi mùgashaanira!
 Tuli mu mùgashaanira kwi'ziina lya Nahano.»

130

Ngweti ngalindirira Nahano

1 Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu.

E Nahano, ngola mu longa amakuba mahamu bweneene.

Kyo kitumiri ngweti ngakutabaaza.

2 Kwokwo, unyuvwirwe indengeerwa.

Unandegage amatwiri,
 uyuvwe ngiisi kwo ndi mu deta.

3 E Nahano, iri wangakulikiriza ibyaha biitu,
 nyandagi úwangaki yimanga imbere lyawe?

4 Kundu kwokwo, ukiri mu kogana.

Ku yukwo, ukwaniini ukizi simbahwa.

5 Ngi lindiriiri Nahano, gira andabaale.

Ee! Umutima gwani gugweti gugamúlindirira.

Mwi'Gambo lyage, mwo mbiisiri umulangaaliro.

6 Umutima gwani guli mu lindirira Nahano,
 ukuhima kwo'mulaliizi ali mu lindirira kwo bukye.

Ee! Ukuhima kwo'mulaliizi ali mu lindirira kwo bukye.

7 E Bahisiraheeri, mukizi biika umulangaaliro imwa Nahano.

Mukuba, ye mu kizi kundana,
ye na shobwiri ukukiza abandu.

⁸ Yehe yenyene, agaguluula Abahisiraheeri ku-
lyoka mu mabi gaabo gooshi.

131

Mutima gwani gukoli tuziizi

¹ Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa na ábali
mu zamuukira i Yerusaleemu.

E Nahano, ndali mu yiheemya mu mutima
gwani.

Kiri na'masu gaani, gatali mu negurana.

Ndagweti ngaalola ku magambo mahamu,
kandi iri ku bya kahebua za íbindeeziri
ulugero.

² Si ngoli yitubereziizi umutima gwani,
nga mwana mwanuke útengetiirwi na ny-
ina.

Ee! Kwokwo, kwo'mutima gwani gukoli tuziizi.

³ E Bahisiraheeri, mukizi biika Nahano
kwo'mulangaaliro,
ukulyokera buno, halinde imyaka
ne'myakuula.

132

Nahano akatoola akaaya ke'Sayuni

¹ Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i
Yerusaleemu.

E Nahano, ukengeere mwami Dahudi.

Ukengeerage na'makuba gaage gooshi.

- 2 Ulyagagi Rurema wa Yakobo, unali Rurema wo'Bushobozi.
Uyo Dahudi akakubiikira indahiro kwokuno:
- 3 «Ndagayingira mu mwani,
ndanâye gwejere ku ngingo yani,
- 4 ndanâye lembwe ni'ro,
ndanâye hunire,
- 5 índazi kulingaaniza ho ugabeera.
E Nahano, Rurema wa Yakobo, unali we mwene Ubushobozi.
Ndoziizi nguloogeze ho ugakizi tuula.»
- 6 Tukayuvwa kwa'Kajumba ke'Kihango kali mu kaaya ke'Hefurata.
Yako kajumba, twanakagwana kali mu mbingiro ze'mwa Yehariimu.
- 7 Aaho! Tugendage ngiisi ho Nahano atuuziri,
tunafukame imbere lye'kitumbi kyage kye'kyami, mu kumúyikumba.
- 8 E Nahano, uyimukage, uyiji beera ahandu haawe ho'kuluhuukira.
Uyije kuguma na'Kajumba kaawe ke'Kihango.
Mukuba, ko kali mu yerekana ubushobozi bwawe.
- 9 Abagingi baawe bakizi yama bakwaniini, binabe nga byo byambalwa byabo.
Ngiisi ábakuyemiiri bakizi banda akabuuli ku bushambaale.
- 10 Si Dahudi ali mukozi wawe!
Aaho! Bwo keera ukamútoola, utaki mújandirire.
- 11 Nahano akalagaania Dahudi umuhango, atanganaguyishuhiza kwo.

Mukuba, akamúлагаania kwokuno:
 «Ngayimika umundu muguma wa mwi'kondo
 lyawe,
 agenderere ukukizi twala isiku zooshi.

12 Abaana baawe, iri bangakizi simbaha ikihango
 kyani,
 banakizi kulikira ne'maaja zo ngabayigiriza,
 haaho, lya'baana baabo nabo, bagakizi twala
 imyaka ne'myakuula.»

13 Nahano akatoola akaaya ke'Sayuni,
 analooza kwo habe ho agakizi tuula.

14 Anadeta: «Hano, ho ngakizi luhuukira,
 halinde imyaka ne'myakuula.
 Hano handu, ho ngabwatala ku kitumbi kyani
 kye'kyami.

Ee! Haahano!»

15 Kano kaaya ke'Sayuni, ngakizi kagashaanira,
 halinde kayere bweneene.
 Kiri na'bakeni ábakatuuziri mwo, ngakizi
 bayigusa.

16 Abagingi baamwo bagakizibwa, bibe nga
 byambalwa byabo.
 Na ngiisi ábakuyemiiri bagakizi banda ak-
 abuuli ku bushambaale.

17 Mu yako kaaya, ngayimika mwo'mwami wa
 mwi'kondo lya Dahudi.

Uyo mwami, nie gamútoola, ninamúsikamye,
 halinde anakizi ba ngi'tara íriyasiri.

18 Abagoma baage, ngakizi bateeza ishoni.
 Haliko yehe yenyene, ngamúyambika
 ulushembe úluli mu keyengana ngana-
 ngana.

133

Ukutuula mu mutuula kuli kwija

- ¹ Izaburi ya Dahudi. Luli mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu. Ikyanya abandu ba Rurema bali mu ba batuuziri kuguma mu mutuula, buli bwija bweneene, binasimisiizi.
- ² Ee! Yubwo buguma buli mu ba nga'malaasi go bakashiiga mwi'twe lya Harooni. Yago mavuta ganalindimukire mu lwanwa, ganahike na mwi'gosi, halinde kwi'kano lyo'mulondo.
- ³ Yubwo buguma buli mu ba nga kimi kya ku mugazi Herimooni, kwo kiri mu hinga ku tugangazi twe'Sayuni. Kwokwo, kwo Nahano ali mu gashaanira abandu, halinde banalonge ukulama imyaka ne'myakuula.

134

Tukizi huuza Nahano

- ¹ Iri mu yimbwa na ábali mu zamuukira i Yerusaleemu. E bakozi ba Nahano mweshi, mukizi múhuuza. Mukuba, mwe muli mu laala mugweti mugamúkolera mu nyumba yage ndalu-ule.
- ² Aaho! Mwomwo mu nyumba yage, mukizi lengeza mwa'maboko giinyu, iri mu-namúhuuza.
- ³ Nahano, ulya úkabumba igulu ne'kihugo,

akizi m̀gashaanira ukulyoka Sayuni.

135

Nahano ye mu kiza

1-2 Tukizi huuza Nahano!

Mwe bakozi ba Nahano, si mwe mutuuziri mu
nyumba yage,

munali mu kizi shiiba mu lubuga lwayo!

Aaho! Mukizi m̀huuza.

Mukizi huuza iziina lyage.

³ Nahano ali mwija. Aaho! Mukizi yivuga iziina
lyage.

Mukizi m̀yimbira inyimbo zo'bwivuge.

Kwokwo, kwo bim̀kwaniini.

⁴ Nahano yenyene, ye katoola beene Yakobo,
babe bandu baage.

Ee! Akatoola Abahisiraheeri, babe
be'mwage.

⁵ Nyiiji ku kasiisa kwo Nahano ye mukulu.

Ee! Nahamwitu ye sumbiri bweneene
abandi ábali mu yikumbwa booshi.

⁶ Yehe, ngiisi byo aloziizi, ali mu bigira,
muba mwi'gulu, kandi iri mu kihugo, kiri na
mu nyaaja, na mu tulingi twazo.

⁷ Ali mu zamuula ibibungu íbiri ku mbeka
ye'kihugo,
analeete ne'milavyo, halinde invula
inatonye.

Ali mu lyosa ne'kihuhuuta mu bihinda byakyo.

⁸ Iyo munda mu kihugo kye'Miisiri,

Rurema akayita ye'fula za'bandu, kiri na ze'bitugwa.

⁹ E bandu be'Miisiri, Nahano âli kizi gira ibimenyeeso bye'bitangaaza mu kihugo kinyu.

Âli kizi bigira imbere lya Faraho, kiri ne'mbere lya'batwali baage.

¹⁰ Rurema akaminika ibinyamahanga. Na kundu abaami baabo bâli riiri bikalage, akabayita nyene.

¹¹ Muguma wabo, ali Sihooni mwami wa'Bahamoori. No'gundi, ali Hoogi mwami we'Bashaani, kuguma na'bandi baami booshi ba mu kihugo kye'Kaanani.

¹² Ibihugo byabo byoshi, anabinyaga, anabiheereza abandu baage, Abahisiraheeri. Bwanayiji ba bwo buhyane bwabo.

¹³ E Nahano, iziina lyawe liyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula. Abandu be'bibusi byoshi bagakizi kukengeera.

¹⁴ Abakozi baawe booshi, unabayuvwirwe indengeerwa,* halinde unakizi bulanira abandu baawe.

¹⁵ Ibinyamahanga bikalingaania imigisi na'maboko gaabyo, byanagitula mu harija, na mu nooro.

¹⁶ Kundu iri mu ba no'tunwa, si itangadeta! Na kundu iri mu ba na'masu, si itangabona.

---

* **135:14** 135.14 Bukengeeze 32.36; Baheburaniya 10.30.

- 17 Na kundu iri mu ba na'matwiri, si itangayuvwa!
Na kundu iri mu ba na'mazuulu, si itangabayiza.
- 18 Haliibwi! Iyo migisi, ngiisi ábali mu gitula, si bagishushiri nyene!
Kiri na ábagibiisiri kwo'mulangaaliro, kwo na kwokwo.
- 19 Mwe Bahisiraheeri, mukizi huuza Nahano.
Mweshi, mwe ba mu nyumba ya Harooni, mukizi múhuuza.
- 20 Ee! Mwe ba mu nyumba ya Laawi, mukizi múhuuza.
Na niinyu mwe musimbahiri Nahano!
Mweshi mukizi múhuuza.
- 21 E bandu be'Yerusaleemu,
mukizi huuza Nahano ku mugazi Sayuni.

Tukizi huuza Nahano!

136

Mukizi deta kongwa imwa Nahano

- 1 Mukizi deta kongwa imwa Nahano, bwo ali mwija.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 2 Mukizi mútangira kongwa, bwo asumbiri abandí ábali mu yikumba booshi.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 3 Mukizi mútangira kongwa, bwo ali Nahano wa banahano.

Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.

- ⁴ Nahano, ye mu gira ibitangaaza bihamu.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ⁵ Ku bumenyi bwage, akabumba igulu.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ⁶ Ye kabumba ne'kihugo, anakitereka hi'gulu lya'miiji.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ⁷ Ye kabumba ni'zuuba, no'mwezi, ne'ndonde.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ⁸ Ee! Ye kabumba izuuba likizi yaka ku kyanya kyo'bukiiri.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ⁹ Ye kabumba no'mwezi, ne'ndonde, bikizi moleka bushigi.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ¹⁰ Nahano, ye kaminika ifula za'Bamiisiri.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ¹¹ Analyosa Abahisiraheeri mu kati kaabo.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- ¹² Anabalyosa yo ku bushobozi bwage, na ku bukalage bwage.

- Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 13 Anabunduula Inyaaja Ndukula mwo kubiri.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 14 Analeeza Abahisiraheeri áhakoli yumiri.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 15 Si Faraho, kuguma na'basirikaani baage, banakamira mwo!
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 16 Anakizi rongooru abandu baage mwi'shamba.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 17 Ye kaminika abaami, kundu bâli riiri bikalage.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 18 Ee! Akayita indwani za'baami.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 19 Mu baami bo akayita, hali Sihooni umwami wa'Bahamoori.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 20 Hali na Hoogi, mwami we'Bashaani.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 21 Ibihugo bya yabo baami, anabiheereza abandu baage.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.

- 22 Ee! Âli biheziizi abakozi baage, Abahisira-heeri.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 23 Ikyanya twâli kizi gayirizibwa, anatumengeera.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 24 Anatumenza mu bagoma biitu.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 25 Ngiisi biremwa byoshi, anakizi biheereza ibyokulya.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.
- 26 Rurema atuuziri mwi'gulu. Mukizi deta kongwa imwage.
Urukundo lwage, luyamiri ho, halinde imyaka ne'myakuula.

137

Ikimombo mu kihugo kye'mahanga

- 1 Ikyanya twâli bwatiiri ku ngombe ze'nyiiji ze'Babeeri,
twanatumengeera akaaya ke'Sayuni, twanatondeera ukulira.
- 2 Ee! Ku kirya kyanya,
tukatee manika inzeeze ziitu ku biti byazo.
- 3 Balya ábakatutwala i mahanga,
banakizi looza kwo tubayimbire inyimbo ze'Yerusaleemu.
Ee! Yabo ábâli kizi tushundeeza, bâli loziizi kwo tubashambaaze, banakizi tuhidika, ti:

«Mu zirya nyimbo ze'Sayuni, mutee tuyim-
biraga luguma.»

4 Aahago! Twe tuhungiiri mu kihugo
kye'mahanga,

kutagi kwo twangaki yimba mwe'nyimbo za
Nahano?

5 E kaaya ke'Yerusaleemu, iri nangakuyibagira,
ukuboko kwani kwe'lulyo kunahangalale.

6 Iri nangaleka ukukizi kukengeera,
na mbe ndaki bwini kwo we tumiri tusham-
biiri,
ululimi lwani lunagobwe.

7 E Nahano, i Yerusaleemu, ulusiku abagoma
bakagigwata imbohe,
ukengeere ngiisi kwa'Bahedoomu bâli kizi
honyoleza, ti:

«Yako kaaya, mukahongole.

Ee! Mukunyule kiri ne'ndaliro zaako.»

8 E maashi, bandu be'Babeeri, si mwenyene
mukolaga mugaminikwa!

Galya mabi go mwâli kizi tukolera,
bahiriirwi, ngiisi ábagamùgalulira go.

9 Bahiriirwi, ngiisi ábagayiji gwata abaana bi-
inyu,
banakizi bashangula ku maala.

138

Ulwimbo lwo'kutanga kongwa

1 Izaburi ya Dahudi.

E Nahano, ngakizi kuhuuza ku mutima gwani
gwoshi.

Ee! Ngakizi kuhuuza kiri ne'mbere lye'bindi
 ibiri mu yikumbwa.

² Ngakizi fukama, mu kulola iwa nyumba yawe
 ndaluule,
 na ngizi kuhuuza.

Mukuba, uyamiri uli mwemeera, unali mu kunda-
 dana.

Ukakuza iziina lyawe, kuguma ni'Gambo
 lyawe, ukuhima ibindi byoshi.

³ Ikyanya n'gakutabaaza, wananjuyya,
 wanakizi ngania umutima, halinde nanaba
 kikalage.

⁴ E Nahano, abaami booshi ba mu kihugo,
 ikyanya bagayuvwa ngiisi byo uli mu deta,
 bakwiriiri bakizi kuhuuza.

⁵ Bakizi yimba hi'gulu lya ngiisi kwo wâli kizi
 gira.

Mukuba, ubulangashane bwawe, buli
 bwingi ngana-ngana.

⁶ E Nahano, kundu we riiri hi'gulu lya byoshi,
 haliko uyamiri uli mu tanduula abatuudu.
 Si abanabwikangaate boohe, uli mu bamenyera
 ku hala.

⁷ Kundu ngoli sokaniinwi na'makuba,
 haliko, we gweti ugakizi ndanga, ngizi ba
 mugumaana.

Ikyanya abagoma bali mu ndakarira,
 uli mu golola ukuboko kwawe, unangize ku
 bushobozi bwawe.

⁸ E Nahano, urukundo lwawe luyamiri ho,
 halinde imyaka ne'myakuula.

Ku yukwo, ngiisi byo keera ukatondeera,
 utagabileka, mbu biyiji fwa ubusha.
 Aaho! Ngiisi byo ukanjungikira, ubingolera,
 we kongwa!

139

Nahano ayiji-yiji byoshi

- 1 Izaburi ya Dahudi, imwo'mwimangizi wa'bimbi.
 E Nahano, keera ukangahiriza,
 unakoli nyiji lwoshi.
- 2 Uyiji ikyanya ndi mu bwatala,
 ne'kyanya ndi mu yimuka.
 Na kundu nangagendi beera hala,
 uli mu ba uyiji ngiisi kwo nzaliiri.
- 3 Ikyanya ndi mu genda, uli mu ba umbwini-
 mbwini,
 kiri ne'kyanya ndi mu luhuuka ha kaaya.
 Ngiisi byo ndi mu gira, ubiyiji-yiji byoshi.
- 4 E Nahano, kiri ne'kyanya ndazi deta igambo,
 uli mu gwanwa ukoli liyiji.
- 5 Uli mu ba unzokaniini imbande zooshi,
 unambiisiri kwo'kuboko kwawe.
- 6 Yiby byoshi, biri bya kahebueza.
 Ndanganabisobanukirwa.
- 7 Aaho! Hayi ho nangagenda, gira nzige Umu-
 tima gwawe hala,
 na hayi ho ndangakugwana?
- 8 Kundu nangazamuukiiri mwi'gulu,
 kandi iri ngendi gwejera i kuzimu,
 yaho hooshi, ngagwana uli ho.

- 9 Na kundu nangabalala, na mbike imunda
 izuuba liri mu huluka,
 halinde na nyinywerereke i kajabo
 ke'nyaaja,
- 10 kiri ne'yo munda, ugaaba ukiri mu ndongoora.
 Ukuboko kwawe kwe'lulyo, kuganzikamya
 yo.
- 11 Hali ikyanya nangahuuna kwo'mulengeerwe
 úgunzokaniini
 guhinduke kihulu, kinambishe.
- 12 Kundu kwokwo, imwawe, yikyo kihulu ki-
 gaaba nga ndaakyo.
 Ubushigi bugatanguula imbere lyawe
 ngi'zuuba.
 Mukuba, imwawe, ikihulu no'mulengeerwe,
 byo biguma.
- 13 Ikyanya ukandema mu nda ya maawe,
 lyo ukalema ne'birumbu byani byoshi.
- 14 Kyo kitumiri ngakuyivuga bweneene.
 Mukuba, yukwo kubumbwa kwani, kukaba
 ku njira ye'kitangaaza.
- Ee! Ngiisi kwo uli mu kola, kuli kwa'kahebuuza.
 Yiby byoshi, ngoli biyiji bwija.
- 15-16 Kundu n'galemerwa áhabishamiri,
 haliko, amavuha gaani gatâli bishamiri
 imwawe.
- Ikyanya n'galemwa, nâli tuuziri nga mu kuzimu,
 na'magala gaani gâli ki riiri kundi-kundi.
- Kundu kwokwo, wâli mbwini.
 Isiku zo ukanjungikira, zooshi zâli kola
 nyandike mu kitaabo kyawe.

Ee! Zikayandikwa mwo, kiri na ku kyanya ndâli zaazi ba ho.

17 E Rurema, inzaliro zaawe, ziri mu nzimiisa bweneene.
Ikyanya ziri mu kumanibwa kuguma, ziri mu ba kanyegete.

18 Kundu nangagiziri mbu nziharuure,
haliko zangaluguusiri bweneene ukuhima umushenyu kwi'buga.

Ikyanya ndi mu vyuka,
ndi mu gwana tuki ririinwi.

19 E Rurema, we kongwa, bwangabiiri bwija uminikage banangora-mabi.
Mwe biitani, munjaage ha butambi.

20 E Rurema, abagoma baawe bagweti bagakutuka,
banali mu koleesa iziina lyawe ku njira ítali nga yo.

21 E Nahano, ngiisi ábakushombiri, naani mbashombiri.
Si bagweti bagakizi huna imbere lyawe!

22 Ee! Yabo bandu babi, mbashombiri nganangana,
na ndi mu baharuura kwo bali bagoma baani.

23 E Rurema, ungahirize, halinde umenye íbindi mu mutima.
Ungezagye, umenye ngiisi kwe'nzaliro zaani zikoli hanamiri.

24 Mu kati kaani, iri mwangaba muli íbyangakuyagaza, ubinyereke.

Undongoore mu njira ígambisa mu bulamu
bwe'myaka ne'myakuula.

140

E Nahano, ungize mu banangora-mabi

¹ Izaburi ya Dahudi, imwo'mwimangizi
wa'bimbi.

² E Nahano, ungize mu banangora-mabi.

Si bagweti bagakomeresania! Aaho! Ukizi
ndanga, maashi!

³ Yabo banangora-mabi, ngiisi lusiku bali mu
shungika amabi,
banali mu kizi vyula izibo.

⁴ Indimi zaabo, ziri mu komana, nga mijoka.

Ikyanya bali mu deta, bali mu yitana,
nga manjoka-njoka ge'bihoma.*

⁵ E Nahano, balya banangora-mabi, si balyagagi
no'bushobozi!

Aaho! Ukizi ndanga, ndatibukire mu
maboko gaabo.

Bwo bali mu komeresania, ukizi ndangaga,
maashi!

Si bakoli shungisiri ukundeedeka haashi!

⁶ Abanabwikangaate bakoli ndeziri umubashu.

Keera bayajuula umugozi mu njira,
no'mukwabu, gira bangwase.

⁷ Ngweti ngabwira Nahano: «Wehe, we Rurema
wani.»

Aaho! Ikyanya ndi mu kuyinginga,
ukizi ndega amatwiri, maashi!

⁸ Si uli wo'bushobozi bwoshi, we nali mu ngiza.

* **140:4** 140.4 Barumi 3.13.

Kiri na ku lusiku lwi'zibo, we mu njuutira.

⁹ Aahago! Utaleke kwo banangora-mabi bagire nga kwo baloziizi.

Kiri ne'shungi zaabo mbi, ukizi ziyita.

Buzira kwokwo, hali ikyanya bangayiji yikangaata.

¹⁰ E Nahano, kundu abagoma bakoli nzokaniini, banagweti bagaagira igambi libi hi'gulu lyani, haliko, ubagwatiise mu magambo gaabo boonyene.

¹¹ Uyonere ibengesheeshe lyo'muliro ku matwe gaabo, banakabulwe mu birimbi-rimbi byo'muliro. Iyo munda, batâye longe ubulyo bwo'kuyilyosa yo.

¹² Ngiisi ábali mu beesha, utabaleke kwo bakizi genduukirwa mu kihugo.

Kiri na'biitani, bakizi shereezibwa.

¹³ Haliko, abakeni boohe, Nahano ayamiri ali mu bakiza.

Ee ma! Ali mu baheereza íbibakwaniini.

¹⁴ Ngiisi ábakwaniini, ku kasiisa bagakizi huuza iziina lya Nahano.

Banabe batuuziri imbere lyage.

141

E Nahano, ukizi ndanga na'kanwa

¹ Izaburi ya Dahudi.

E Nahano, ngweti ngakuhamagala.

Aaho! Uvwaruke, we kongwa, uyiji nd-
abaala.
Ikyanya ndi mu kutabaaza, ukizi yuvwiriza izu
lyani.

² Yaga mahuuno gaani, ukizi gayuvwa nga
mubadu úguli mu tuuma ikyusi imbere
lyawe.

Ikyanya ndi mu lengeza amaboko gaani mu
kukuhuuna,
kukizi ba ngi'tuulo lya'kabigingwe.

³ E Nahano, ukizi langa akanwa kaani.
Unakizi kashweka, ndayiji kengeera nadeta
buligo.

⁴ Ukizi langa no'mutima gwani, gutahemukire
amabi.
Utalekage kwo ngizi yibiika ku bali mu kizi
gira ibihigo.

Na kundu ibyokulya byabo byangaba biheshiri
ngana,
haliko, utaleke mbu ngizi birya kwo.

⁵ Bwangaba bwija, umundu wo'kuli anganukire.
Kiri no'kuhimbula, angambimbula.

Ikyanya agiraga kwokwo, iri angira bwija.
Kwangabiiri nga mavuta go anyonera
mwi'twe.

Ee! Itwe lyani, litangalahira.

Ngakizi huuna Rurema,
kwo ahangirire banangora-mabi ku mabi
gaabo.

⁶ Banahamwabo, ikyanya baganyanyagwa ku
nyaala,

Iyo bagayemeera kwa'magambo gaani gali go'kuli.

⁷ Bagaadeta: «Nga kwa'mabuye gali mu zuulwa ne'fuka, kwo na'mavuha giitu keera gakashaabulwa hi'heero.»

⁸ E Nahano wo'bushobozi bwoshi, wehe, we mbiisiri kwo'mulangaaliro. We na ngweti ngatibitira.

Kwokwo, utandekere ho nangasiga itwe lyani.

⁹ Yabo bandu, si balyagagi banangora-mabi! Aahago! Ikyanya bali mu ba bandeziri imitego, ukizi ndanga.

¹⁰ Iyo mitego yabo, bagiyiduudike mwo boonyene. Haliko niehe, ndonge ukukizi gibambala.

142

Dahudi atabaaza Nahano

¹ Izaburi ya Dahudi, ku kyanya âli bishamiri mu lwala, anatabaaza Rurema.

² Ngweti ngalirira Nahano kwi'zu lihamu, gira anyuvwirwe indengeerwa.

³ Na ndi mu múyereka amalibu gaani, ngiisi kwo ngoli goozirwi.

⁴ Ngiisi ho ndi mu lenga, abagoma bali mu gwanwa bambiikira he'mitego.

Kundu kwokwo, ikyanya ngoli yihebwiri, wenyene uyiji injira yo ngwaniini ukufuuka mwo.

⁵ Ngweti ngalooza wo'kuyiji ndabaala,

haliko, ndaaye úndwaziizi.
Ndaanaye úli mu mbahala, ndaanaho nangati-bitira.

⁶ E Nahano, we kongwa, ngweti ngakulirira kwokuno:
«Wehe we butibitiro bwani.
Ikyanya ngiri mugumaana, wehe naaho, we ndoziizi.»

⁷ Buno, keera najagabuka.
Aaho! Ukizi yuvwa ngiisi kwo ndi mu lira.
Balya bagoma baani, bakoli mbimiri imisi.
E maashi! Ubangize mwo.

⁸ Undyose mwi'no nyumba ye'mbohe,
lyo ndonga ukukizi huuza iziina lyawe.
Haaho ngiisi ábakwaniini, багааба банзокани-
ini,
mu kubona amiija mingi go wangirira.

143

E Nahano, undabaale

¹ Izaburi ya Dahudi.

E Nahano, uli mwemeera, unali mu gira ibyo'kuli.

Aaho! Ukizi yuvwa amahuuno gaani.
Unyuvwirwe indengeerwa, unandege ukutwiri.

² Si ndyagagi mukozi wawe!

Aahago! Utandwire ulubaaja kwo mbanwe.
Si mu booshi ábali ho,
ndaaye kiri no'muguma úkwaniini imbere lyawe!

³ Abagoma baani bakola mu ndambiriza,

- keera bakanandimba haashi.
 Bananyimula, mbu ngendi tuula mu kihulu,
 kuguma na'bandi keera ábakafwa kare.
- ⁴ Kyo kitumiri umutima gwani gukoli shengusiri.
 Keera nanayihebuura.
- ⁵ Ngi kengiiri zirya siku za keera.
 Na ngweti ngayitoneesa ku byoshi byo wâli
 kizi gira.
- ⁶ Kwokwo, ndi mu tega amaboko gaani imbere
 lyawe.
 Umutima gwani gukoli nyotiirwi,
 ngi'daho íryabula amiiji.
- ⁷ E Nahano, uvwarukage, unjuvye, maashi!
 Si ngolagi yihebwiri!
 Aahago! Utambindulire ingoto.
 Mukuba, iri wangagimbindulira, lyo
 ngayami fwa.
- ⁸ Keera nakubiika kwo'mulangaaliro.
 Aaho! Ukizi nyereka urukundo lwawe ngiisi
 shesheezi.
 Amahuuno gaani, keera gahika imwawe.
 Kwokwo, ukizi nyereka ngiisi ho ngalenga.
- ⁹ E Nahano, we ndi mu tibitira.
 Kwokwo, ukizi ngiza mu bagoma baani.
- ¹⁰ Ngiisi byo uloziizi, ubinyigirize.
 Mukuba, we Rurema wani.
 No'mutima gwawe, gulyagagi mwija.
 Aaho! Ukizi ndongoora ha'magulu gan-
 gasikama.
- ¹¹ E Nahano, ungize halinde iziina lyawe likizi
 huuzibwa.
 Ugire íbikwaniini, mu kundyosa mu malibu.
- ¹² Bwo unguuziri, utwikirize abagoma baani.

Ndyagagi mukozi wawe. Aaho! Ugire
ubaminike booshi.

144

Bahiriirwi, abandu bo Rurema agashaniiri

¹ Izaburi ya Dahudi.

Tukizi yivuga Nahano! Mukuba, ye lwala lwani.
Ye mu ngomeereza ukugira izibo,
halinde nimenye ngiisi kwo nangalwa.

² Rurema anguuziri, ye na gweti úgandanga.
Ye tumiri ndi kikalage, ye nali mu ngiza.

Ye siribo yani. Na ndi mu kizi tibitira imwage.
Ali mu hima ibinyamahanga, anababiike
mwi'dako lyani.

³ E Nahano, kituma kiki uli mu hahalira abandu?
Balyagagi nga banyandi, halinde ukizi bayisaliza
kwo?

⁴ Si abandu balyagagi nga muuka naaho!
Isiku zaabo ziri mu lenga duba, nga kimbe-
hwa.

⁵ E Nahano, uyise igulu, unamanuke mu kihugo.
Uhume ku migazi, gira ikizi tuuma
kwe'kyusi.

⁶ Ulavize mwe'milavyo, halinde ishaabule
abagoma.
Ubashunguuse mwe'myambi, gira batibite.

⁷ Bwo utuuziri mwi'gulu, ugolole ukuboko
kwawe,
unandyose mu maboko ge'binyamahanga.
Si baloziizi ukummiragusa, ngi'benga lya'miiji!

- 8 Bagweti bagaadeta naaho amagambo
ge'bibeeshu,
banali mu kizi teberezania.
- 9 E Rurema, ngakizi kuyimbira ulwimbo
luhyahya.
Na ngizi kulakiza ululanga lwe'miryu ikumi.
- 10 Mukuba, we mu tuma abaami bagaahima,
unali mu kiza umukozi wawe Dahudi, atay-
itwe ne'ngooti.
- 11 Ungizagye, unanguluule mu maboko
ge'binyamahanga.
Si bagweti bagadetera ibibeeshu,
banali mu kizi teberezania!
- 12 Abatabana biitu, ikyanya bakiri misore,
bagaakula bwija, nga mbuto iziri mu ndalo.
Abanyere biitu, bagakizi limbiisibwa,
nga nguliro mu kajumiro.
- 13 Ibihinda biitu, bigakizi yijula mwo ngiisi
mulala gwe'mbuto.
Ibibuzi biitu mu ndagiriro, bigayolola ibihumbi,
kiri ne'bihumbi ikumi.
- 14 Ingaavu ziitu, zigakizi ba zishishiri, zinafiike.
Inzitiro ziitu, zitaye tulwe.
Na'bandu biitu, bataye gendi shwekerwa i
mahanga.
Mu kaaya kiitu, mutaye be ikimombo hi'gulu
lya'malibu.
- 15 Bahiriirwi, ngiisi bo Rurema agashaniiri
kwokwo.
Banahiriirwi, ngiisi bo Rurema ali Na-
hamwabo.

145

Ngiisi byo Rurema akabumba, bigakizi múyivuga

¹ Izaburi ya Dahudi.

E Rurema, ngakizi kuhuza, bwo we mwami wani.

Ngakizi huza iziina lyawe, halinde imyaka ne'myakuula.

² Ee! Ngakizi kuhuza ngiisi lusiku.

Ngakizi huza iziina lyawe, halinde imyaka ne'myakuula.

³ Nahano ye sumbiragi booshi,

ye na kwaniini ukukizi yivugwa bweneene.

Ndaaye úwngasobanukirwa no'bukulu bwage.

⁴ E Nahano, abandu bagakizi bwira abaana baabo

ngiisi kwo wâli kizi gira ku bukalage.

⁵ Banamenyeesanie ngiisi kwo uli mu gingikwa mu kati ko'bulangashane.

Kiri na naani, ngakizi yitoneesa ku kitan-gaaza byawe.

⁶ Ee! Abandu bagakizi menyeesa ngiisi kwo uli mu gira ibya kahebuza.

Na naani, ngakizi menyeesa ngiisi kwo ulyagagi mukulu.

⁷ Ikyanya bagakizi kengeera ubwija bwawe, bagakizi bushagakulira,

banakizi yimba ku bushambaale, bwo uli mu gira íbikwaniini.

⁸ Nahano ali mu yuvwiranwa indengeerwa, anali mu kejererana.

- Ee! Ayijwiri mwo'rukundo, atanali mu yagalwa duba.
- ⁹ Ali mu gashaanira abandu booshi, anali mu kejeerera ibiremwa byage byoshi.
- ¹⁰ E Nahano, ngiisi byo ukabumba, bigakizi kuyivuga.
Na'bandu baawe kwakundi, bagakizi kuhuza.
- ¹¹ Bagamenyeesa ngiisi kwo uli mu gingikwa mu bwami bwawe,
na ngiisi kwo uli munabushobozi.
- ¹² Kwokwo, Iya'bandu booshi bagaamenya ibitangaaza byawe bya kahebuuza,
na ngiisi kwo ugingisirwi mu bwami bwawe.
- ¹³ Ee! Ubwami bwawe buyamiri ho imyaka ne'myakuula.
Ubutwali bwawe bugagenderera mu bibusi byoshi-byoshi.

- Aahago! Ikyanya Rurema ali mu tulagaania imihango,
ali mu ba mwemeera mu kugikwiza.
Mukuba, akuuziri ngiisi byo akabumba.
- ¹⁴ Ikyanya abandu bali mu gwa, Nahano ali mu bavyula.
Ne'kyanya bali mu vindagazibwa, ali mu bayinamula.
- ¹⁵ E Nahano, ibiremwa byoshi, biri mu kulola kwo.
Mukuba, uli mu biheereza ibyokulya ku kyanya ikikwaniini.
- ¹⁶ Ee! Uli mu kizi golola ukuboko kwawe,
unabiheereze ngiisi ibibigooziri.

- 17 Nahano ali mu gira íbikwaniini mu kati ka byoshi,
anali mu ba akuuziri byoshi byo akabumba.
- 18 Ikyanya abandu bali mu mútabaaza, ali mu babeera hoofi.
Mukuba, bali mu mútabaaza mu kati ko'kuli.
- 19 Ngiisi ábali mu ba basimbahiri Nahano,
ali mu bashuvya ku magoorwa gaabo.
Ne'kyanya bali mu mútabaaza mu kati ka'malira,
ali mu bayuvwa, anabakize.
- 20 Ee! Ikyanya abandu bali mu ba bakuuziri Nahano,
ali mu kizi balanga.
Si banangora-mabi boohe, agabaminika ngana!
- 21 Ngakizi yivuga Nahano.
Ibiremwa byoshi bikizi huuza iziina lyage, kwo liri lyeru,
halinde imyaka ne'myakuula.

146

Ngakizi huuza Rurema

- 1 Tukizi huuza Nahano!

Ngakizi huuza Nahano ku mutima gwani gwoshi,

- 2 kiri na mu burambe bwani bwoshi.
Ku kyanya ngaaba ngiri ho,
ngakizi yimbira Rurema wani inyimbo zo'bwivuge.

- 3 Mutakizi biika umulangaaliro ku batwali.
Si boohe, bali ba kufwa naaho, batanâye
kize!
- 4 Ikyanya bali mu fwagaga, bali mu yami
galukira mu luvu.
Ku lwolwo lusiku, ngiisi byo batáshungisiri,
binayami fwa ubusha.
- 5 Ahiriirwi ngiisi úgweti úgakizi longa
ubutabaazi imwa Rurema wa Yakobo,
anabe amúbiisiri kwo'mulangaaliro.
Yoyo, ye Rurema Nahamwabo.
- 6 Nahano akabumba igulu, ne'kihugo, ne'nyaaaja,
na byoshi íbibiri mwo.
Anayamiri ali mwemeera, halinde imyaka
ne'myakuula.
- 7 Ngiisi ábakandamiirwi, ali mu kizi baheereza
íbibakwaniini.
Na ngiisi ábashalisiri, ali mu baheereza
ibyokulya.
Na ábashwesirwi mu mbohe, ali mu bash-
wekuula.
- 8 Na ábahumiri, ali mu bahumuula.
Na ábayinamiri, ali mu bayinamula.
Ngiisi ábakwaniini imbere lyage, ali mu ba
abakuuziri.
- 9 Nahano ali mu kizi tanduula ábalyosiri i
mahanga.
Anali mu tabaala ne'fuuvi, na banamufwiri.
Si abandu babi boohe, kundu bashungisiri am-
abi,
ali mu bahangirira.

10 E bandu be'Sayuni, Rurema Nahamwinyu
 ayamiri
 atwaziri imyaka ne'myakuula, halinde mu
 bibusi byoshi.

Tukizi huuza Nahano!

147

Rurema ali mu tabaala abandu baage

1 Tukizi huuza Nahano!

Buli bwija tukizi yimbira Rurema witu inyimbo
 zo'bwivuge.

Ee! Ukukizi múyivuga, kusimisiizi bwe-
 neene, kwo kunakwaniini.

2 Ikyanya Abahisiraheeri bakaba keera
 bashaabuka mu mahanga,
 Nahano anabakuumania, gira bahunguuke.

Kiri na'kaaya kaabo ke'Yerusaleemu,
 anakashakuulula.

3 Ngiisi ábali mu ba bavunisiri imitima, ali mu
 bakania yo.

Ne'nguma zaabo, anazishweke.

4 Nahamwitu, ye mu haruura indonde zooshi.
 Ngiisi ndonde, ali mu giyinika iziina.

5 Ali mu gingikwa, anali no'bushobozi bweneene.
 Ubwenge bwage, butahiiti ho buhekiiri.

6 Ngiisi ábali batuudu, Nahano agweti
 agabashiga.
 Si banangora-mabi boohe, ali mu badeedeka
 haashi.

- 7 Mukizi yimbira Rurema Nahamwitu, iri mu-nadeta kongwa.
Munakizi múlakiza inanga.
- 8 Mukuba, ye biisiri ibibungu kwi'gulu,
ye nali mu niesa invula mu kihugo,
halinde imigazi inamere kwe'kishuka.
- 9 Agweti agayigusa ibitugwa ku bwasi.
Ne'kyanya ibyana bya namujongo biri mu huuna
ibiheerwa,
ali mu biheereza byo.
- 10 Nahano, mu kubona imisi mingi ye'fwarasi,
atasiimiri.
Atanasiimiri mbu bwa'magulu go'mundu
gafiisiri.
- 11 Si ali mu ba asiimiri ngiisi ábali mu ba
bamúsimbahiri,
banabe babiisiri umulangaaliro gwabo ku
rukundo lwage, kwo lutâye male.
- 12 E bandu be'Yerusaleemu, mukizi huuza Na-hano.
Mukizi yivuga Rurema winyu.
- 13 Mukuba, ali mu gashaanira abandu biinyu.
Kiri ne'nyiivi za'kaaya kiinyu, ye mu kizi
zisikamya.
- 14 Imbibi ze'kihugo kiinyu, ali mu zibiika
mwo'mutuula,
anakizi mùyigusa ne'ngano nyiija.
- 15 Ikyanya ali mu kyula mu kihugo,
kiri mu yami músimbaha.
- 16 Ali mu shasha ulugungu, kwo luli lweru
ngi'pamba,

- anali mu kwiza ikimi hooshi, nga munyotakiiko.
- 17 Yulwo lugungu, ikyanya ali mu lutibula, luli nga lushegebwe.
Aahago! Nyandi úwangahebera akajambi kaalwo?
- 18 Kundu kwokwo, Rurema ali mu kyula, imbuusi inahuuse,
yulwo lugungu, lunajongoloke,
halinde amiiji ganatondeere ukuhinga.
- 19 Rurema akamenyeesa Abahisiraheeri igambo lyage,
kuguma ne'maaja zaage, na'mategeko gaage.
- 20 Yibyo byoshi, atakabimenyeesa mu bandu be'gindi milala.
Si boohe, batayiji imaaaja zaage!

Tukizi huuza Nahano!

148

Ibiremwa byoshi bikizi huuza iziina lya Nahano

¹ Tukizi huuza Nahano!

Mukizi huuza Nahano, mwe muli mwi'gulu.

Mukizi múhuugiza yaho áhali hi'gulu bwe-neene.

² Mukizi múhuuza, mwe baganda baage,
kwo muli binoono iyo munda.

³ Izuuba no'mwezi, niinyu mukizi múhuuza.

Kiri ne'ndonde, kwo ziyasiri, nazo zikizi múhuuza.

⁴ Mukizi múhuuza, mwe muli hi'gulu lya byoshi.

Na niinyu, mwe miiji ágali kwi'gulu! Mukizi múhuuza.

⁵ Yibyo byoshi bikizi huuza iziina lya Nahano. Mukuba, akakyula, byanayami ba ho.

⁶ Ngiisi kiguma kyabyo, akakibiika ho kigabeera imyaka ne'myakuula. Kwokwo kwo akakyula, bitanâye here.

⁷ Mweshi mwe muli mu kihugo, mukizi huuza Nahano.

Mukizi múhuuza mwe tulingi twe'nyaaja, kuguma na babitaatalwe be'fwi ábamùli mwo.

⁸ Mukizi múhuuza na niinyu mwe milavyo, ne'ndara, no'lugungu, no'luuta, ne'bihuhuuta.

Mukuba, mweshi muli mu kizi gira nga ngiisi kwo adesiri.

⁹ Mukizi múhuuza na niinyu mwe migazi, no'tugangazi twoshi, ne'biti íbiri mu tongeka, kuguma ne'biti byoshi bya mu kishuka.

¹⁰ Mukizi múhuuza na niinyu mwe nyamiishwa, ne'bitugwa byoshi, kuguma ne'biremwa biniini, no'tunyuni.

¹¹ Mukizi múhuuza na niinyu mwe baami be'kihugo, na'bandi batwali booshi ábakiri mwo, na'baluzi, kiri ne'binyamahanga byoshi.

¹² Mukizi múhuuza na niinyu mwe'misore mitabana, kuguma ne'minyere.

Mukizi múhuuza mwe bakoli bwini, kiri na'baana.

- 13 Yabo booshi bakizi huuza iziina lya Nahano.
 Mukuba, iziina lyage naaho, lyo liri mu
 kuzibwa hi'gulu lya byoshi.
 Ubulangashane bwage buhimiri byoshi bya mu
 kihugo,
 kiri ne'bya mwi'gulu.
- 14 Abahisiraheeri bo bali bataluule baage, an-
 abakuuziri.
 Kyo kitumiri ali mu basikamya,
 halinde booshi banakizi múyivuga.

Tukizi huuza Nahano!

149

Mukizi yimbira Nahano ulwimbo luhyahya

1 Tukizi huuza Nahano!

- Mukizi yimbira Nahano ulwimbo luhyahya.
 Mukizi múhuuza mu muhumaanano
 gwa'bandu baage.
- 2 E Bahisiraheeri, keera akamùbumba.
 Kwokwo, mukizi múshambaalira.
 Abandu be'Sayuni, bakizi shagalukira umwami
 wabo.
- 3 Mukizi yivuga iziina lyage mu kukizi likinira.
 Mukizi lihuuza mu kulasa ingoma, kiri
 ne'nzeeze.
- 4 Nahano asiimiri abandu baage.
 Ngiisi ábali batuudu, ali mu bakiza, an-
 abagingike.
- 5 Kwokwo, abandu baage bakizi shambaala mu
 kumúgingika.
 Kiri ne'kyanya bali ku ngingo zaabo,

bakizi múyimbira ku bushambaale.

- ⁶ Bakizi yivuga Rurema no'tunwa twabo.
 Banabe bafumbiiti ingooti za'muugi gabiri,
⁷ gira bakizi yihoola ibinyamahanga,
 mu kubahaniiriza.
⁸ Bakoneereze abaami baabo ne'minyororo,
 banashweke na'batwali baabo no'tubangira.
⁹ Kwokwo, lyo bagaahana ibinyamahanga,
 nga kwo Rurema akayandika.
 Kwokwo, kwa'bandu baage bagakizi longa ubu-
 langashane.

Tukizi huuza Nahano!

150

Ngiisi kiremwa kigumaana kikizi huuza Nahano

¹ Tukizi huuza Nahano!

Mukizi huugiza Rurema mu nyumba yage ndalu-
 ule.

Mukizi múhuuza na mwi'gulu, kwo liri
 mwo'bushobozi bwage.

² Mukizi múhuuza, bwo ali mu gira bya kahebu-
 uza.

Munakizi múhuuza, na bwo ali hi'gulu bwe-
 neene lya byoshi.

³ Mukizi múhuuza mu kudihiriza ibibuga.

Munakizi múhuuza mu kulasa inzeeze
 no'lulanga.

⁴ Munakizi múhuuza na mu kukina, iri munalasa
 ingoma.

Munakizi múhuuza mu kulasa imiteera-teera ne'binanda.

⁵ Munakizi múhuuza na mu kulasa isembaale ízilongiiri.

Munakizi múhuuza mu kubilongeeza bwe-neene.

⁶ Ee! Ngiisi kiremwa íkiri mwo'muuka, kikizi huuza Nahano.

Tukizi huuza Nahano!

cccxx

**Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru
Fuliiru: Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru (Bible)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fuliiru

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

871cddeb-c358-58e1-a46a-1b6006a51f3b